

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

KORUNAN ALANLARDA ÇATIŞMA YÖNETİMİ:
KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN

DAMLA YILDIZ

DANIŞMAN

PROF. DR. ERDOĞAN ATMIŞ

BARTIN-2019

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**KORUNAN ALANLARDA ÇATIŞMA YÖNETİMİ:
KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ**

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN

Damla YILDIZ

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	: Prof. Dr. Erdoğan ATMİŞ	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Prof. Dr. Cantürk GÜMÜŞ	- Karadeniz Teknik Üniversitesi
Üye	: Prof. Dr. Yalçın KUVAN	- İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi N. Kaan ÖZKAZANÇ	- Bartın Üniversitesi

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Damla YILDIZ tarafından hazırlanan “KORUNAN ALANLARDA ÇATIŞMA YÖNETİMİ: KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 04.01.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Erdoğan ATMİŞ (Danışman) .....

Üye : Prof. Dr. Cantürk GÜMÜŞ .....

Üye : Prof. Dr. Yalçın KUVAN .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi N. Kaan ÖZKAZANÇ .....

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Erdoğan ATMİŞ danıŐmanlıđında hazırlamış olduğum “KORUNAN ALANLARDA ÇATIŞMA YÖNETİMİ: KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ” başlıklı doktora tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

04.01.2019

Damla YILDIZ

ÖNSÖZ

Hazırlamış olduğum bu çalışmada tez konusu seçimimde ve tezimin her aşamasında öneri ve yardımlarını esirgmeden emek harcayan, mesleki birikimi ve desteğiyle beni yönlendiren, her zaman ve her konuda varlığını hissettiren değerli hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. Erdoğan ATMİŞ'a sabrı ve anlayışından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Tez İzleme Komitesi üyesi olmayı kabul ederek beni onurlandıran, tecrübeleri ve farklı bakış açılarıyla tez çalışmamın ilerleyişine büyük katkı sağlayan sayın hocalarım Prof. Dr. Cantürk GÜMÜŞ ve Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN'e kıymetli zamanlarını ayırdıkları için en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunma sınavımda yer almayı kabul eden, tezi inceleyip hataları düzeltmek için kıymetli zamanlarını harcayan ve yaptıkları önerilerle değerli bilgilerini benimle paylaşan sayın hocalarım Prof. Dr. Yalçın KUVAN ve Dr. Öğr. Üyesi N. Kaan ÖZKAZANÇ'a çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında gerek bilgi, belge ve döküman paylaşımı gerekse de arazi çalışmalarımda yardımlarını esirgemeyen Bartın Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürü (Eski Küre Dağları Milli Park Müdürü) Ahad DELİORMAN'a, Küre Dağları Milli Park mühendisleri Yemilhan ATILGAN ve Hasan YAŞAYACAK'a, Küre Dağları Ekoturizm Derneği kurucusu Dr. İsmail MENTEŞ'e, Küre Dağları Milli Parkı alan kılavuzları Tahsin ŞANLI ve Bayram BAKI'ye teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca arazi çalışmalarım sırasında gösterdikleri ilgi ve yardımseverlikleri, misafirperverlikleri ve anket çalışmalarımda bana olan desteklerinden ötürü tüm yöre halkına özellikle de muhtarlarımıza; görüşmeler için zaman ayıran kaymakamlarımıza, belediye başkanlarımıza, özel idare yetkililerimize, kolluk kuvvetlerimize, orman işletme yetkililerimize ve sayamadığım diğer tüm paydaşlara teşekkür ederim.

Son olarak da hayatımın her alanında bana destek olan sevgili ve çok kıymetli aileme özellikle de arazi çalışmalarımda beni yalnız bırakmayan babam Metin YILDIZ ve annem Ayla YILDIZ'a, göstermiş oldukları özveriden dolayı eşim Aykut'a ve kızım Buğlem Duru'ya en derin ve içten duygularıyla teşekkür ederim.

Tez çalışmam Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi 2016-

FEN-C-008 nolu proje ile desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı Bartın Üniversitesi Rektörlüğü ve Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne teşekkür ederim.

Damla YILDIZ

ÖZET

Doktora Tezi

KORUNAN ALANLARDA ÇATIŞMA YÖNETİMİ: KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI ÖRNEĞİ

Damla YILDIZ

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erdoğan ATMİŞ

Bartın-2019, sayfa: 166

Korunan alanların varlıklarının korunması, kullanımı ve yönetimi konularında çatışmalar yaşandığı literatürde sıkça dile getirilmektedir. Korunan alanların özellikle yerel halk ve diğer paydaşlarla olan etkileşimi göz ardı edilmeden, planlama öncesi ve sonrasında alan yönetimi sürecine bu paydaşların dahil edilmesi faydalı görülmektedir. Korunan alanların yönetiminde katılımcılık ve tampon bölge kavramları Türkiye’de ilk kez Küre Dağları Milli Parkı (KDMP)’nin planlanması sırasında gündeme gelmiştir. Bu çalışmada, KDMP örneğinde korunan alanlarda çatışmanın varlığını ortaya koymak ve bu korunan alan için bir çatışma yönetimi modeli oluşturmak amaçlanmıştır. Korunan alanlar için başlıca ilgi grupları olarak; alandan sorumlu kurum ve kuruluşlar, alandaki yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, yerel halk ve diğerleri (turistler, medya, üniversiteler vb.) şeklinde ele alınmaktadır. Bu çalışmada bu ilgi gruplarının çatışma yönetimindeki önemi araştırılmıştır.

2015-2018 yıllarını kapsayan bu çalışma, arazi gözlem ve incelemelerini, bireysel görüşmeleri, anketleri ve elde edilen verilerin çatışma analizi kapsamında analizini içermektedir. Anketler 110 farklı köyde 425 bireye uygulanmıştır. Ayrıca kamu ve sivil toplum kuruluşlarını temsilen 31 birey ve milli park yönetiminden de 6 birey ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; milli parkın ilanı ile yaşanan

olumsuzluklar genel olarak milli parka ve milli park yönetimine mal edilmektedir. Özellikle bilgi eksikliği ve iletişimsizliğin bu alandaki çatışmalarda önemli bir yeri vardır. Genel olarak; milli park uygulamaları, yaban hayatı etkinliği, orman kaynaklarının kullanımı ve turizm etkinliklerinin milli park yönetimi sürecinde çatışmalara sebep olduğu belirlenmiş ve bu çatışmaların yaşanmasındaki nedenler ve olası sonuçlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bireylerin korunan alanla ilgili çatışma çıkması durumundaki tepkileri ölçülerek, çatışma stilleri belirlenmiş ve bunların uygun çatışma yönetimi stratejileri oluşturulmaya çalışılmıştır. Korunan alanla ilgili herhangi bir çatışma çıkması durumunda yerel halk milli park yönetiminin en çok hükmetme ve kaçınma stilini kullandığını iddia ederken; milli park yönetimi ise problem çözme ve uyma stilini kullandıklarını belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bartın, Çatışma Analizi, Çatışma Yönetimi, Orman, Kastamonu, Korunan Alan

Bilim Kodu: 502.16.01

ABSTRACT

Ph.D. Thesis

CONFLICT MANAGEMENT IN PROTECTED AREAS: THE CASE OF KÜRE MOUNTAINS NATIONAL PARK

Damla YILDIZ

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Forest Engineering

Thesis Advisor: Prof. Dr. Erdoğan ATMİŞ

Bartın-2019, pp: 166

Conflicts in the protection, use and management of the assets of protected areas are frequently mentioned in the literature. It is considered beneficial to include local people and other stakeholders in the area management process before and after planning, without neglecting the interaction of protected areas particularly with these stakeholders. Buffer zones and participatory approach concepts in the management of protected areas came to the fore for the first time during the planning of the Küre Mountains National Park (KMNP). In this study, it is aimed to disclose the existence of conflict in the protected areas in the case of KMNP and to create a conflict management model for this protected area. The institutions and organizations responsible for the field, local governments, non-governmental organizations, local people and others (tourists, media, universities, etc.) is addressed as the main interest groups for the protected areas. In this study, the importance of these interest groups in conflict management was investigated.

This study, which covers the years 2015-2018, includes field observations and researches, individual interviews, questionnaires and analysis of the obtained data within the scope of conflict analysis. The questionnaires were applied to 425 individuals in 110 different villages. In addition, interviews were conducted with 31 individuals representing public institutions and non-governmental organizations and 6 individuals from the national park

administration. According to the findings, the encountered problems with the declaration of the national park is generally attributed to the national park and the national park administration. In particular, the lack of information and lack of communication has an important role in the conflicts in this area. Generally, national park applications, wildlife activity, utilization of forest resources and tourism activities have been determined to cause conflicts in the process of national park management and the reasons for these conflicts and possible results have been tried to be determined. Conflict styles have been identified and appropriate conflict management strategies have been tried to be established by measuring the responses of individuals in the case of a conflict in the protected area. In the event of any conflict within the protected area, the local people claimed that the national park administration mostly uses forcing and avoiding style; the national park management stated that they use the problem solving and obliging style.

Keywords: Bartın, Conflict Analysis, Conflict Management, Forest, Kastamonu, Protected Area

Science Code: 502.16.01

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xviii
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Kavramsal Çerçeve.....	4
1.1.1 Korunan Alan Kavramı	4
1.1.1.1 Dünya’da Korunan Alanlar	9
1.1.1.2 Türkiye’de Korunan Alanlar	12
1.1.2 Çatışma.....	15
1.1.2.1 Çatışmanın Tanımı	15
1.1.2.2 Çatışma Türleri.....	16
1.1.2.3 Çatışmanın Aşamaları	17
1.1.3 Çatışma Yönetimi	19
1.1.3.1 Çatışma Yönetimi Stilleri.....	21
1.1.3.2 Çatışma Yönetimi Çözüm Stratejileri	23
1.1.4 Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi.....	24
BÖLÜM 2 MATERYAL VE METOT	27
2.1 Materyal.....	27
2.1.1 Küre Dağları Milli Parkı	27
2.1.2 Küre Dağları Milli Parkı Çevresindeki Yerleşimler	31
2.1.2.1 Sosyo-Ekonomik Yapı	37
2.1.2.2 Ulaşım	39
2.1.2.3 Geleneksel ve Folklorik Yapı.....	40

2.2 Metot.....	43
2.2.1 Literatür Taraması.....	43
2.2.2 Görüşme ve Anketler	44
2.2.3 Çatışma Yönetimi Stili Ölçeği	49
2.2.4 Çatışma Analizleri.....	51
BÖLÜM 3 BULGULAR VE TARTIŞMA	57
3.1 Dünya’da Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi.....	57
3.2 Türkiye’de Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi.....	59
3.3 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Yönetimi.....	62
3.3.1 Anket ve Görüşme Sorularına Ait Bulguların Değerlendirilmesi.....	62
3.3.1.1 Milli Park Hakkında Bilgi Düzeyi.....	63
3.3.1.2 Milli Parka Erişim	65
3.3.1.3 Milli Parka Bakış Açısı ve Algı	70
3.3.1.4 Milli Park Yönetimine Bakış.....	72
3.3.1.5 Milli Park Yönetimiyle İletişim	76
3.3.1.6 Milli Park Yönetiminden Talep ve Beklentiler	78
3.3.2 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışmanın Varlığı.....	86
3.3.3 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Konuları.....	95
3.3.4 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışan Taraflar	98
3.3.5 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Nedenleri	101
3.3.6 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Sonuçları.....	106
3.3.7 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Yönetimi Stilleri	110
3.3.8 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Yönetimi Çözüm Stratejileri.....	111
3.4 Küre Dağları Milli Parkı Çatışma Analizi	113
3.4.1 Küre Dağları Milli Parkı’ndaki Çatışmaların Konu Analizleri.....	113
3.4.2 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Ağacı Analizleri.....	117
3.4.2.1 Milli Park Uygulamaları Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların	
Çatışma Ağacı Analizi.....	117
3.4.2.2 Yaban Hayatı Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma Ağacı	
Analizi	120
3.4.2.3 Orman Kaynakları Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma	
Ağacı Analizi.....	124

3.4.2.4 Turizm Uygulamaları Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma Ağacı Analizi	127
3.4.3 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Haritası Analizleri	131
BÖLÜM 4 SONUÇ VE ÖNERİLER	136
KAYNAKLAR	144
EKLER	154
ÖZGEÇMİŞ	165

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
1.1: Dünya'daki korunan alanların kapladığı karasal ve denizel alanların yüzdesi.....	11
1.2: Türkiye’de geçmişten günümüze korunan alan sayıları ve alanları.....	13
1.3: Çatışma yönetimi süreci	20
2.1: Küre Dağları Milli Parkı sınırları	28
2.2: Köylerdeki amatör arıcılık faaliyeti, Kurucaşile	38
2.3: Milli parkın ekosistem bütünlüğünü bozan yollar, Cide Loç Vadisi	40
2.4: Kadınların günlük yaşamlarında kullandıkları geleneksel renkli giysi örneği, Azdavay.....	41
2.5: Çatışma ağacı	52
3.1: Queen Elizabeth Milli Parkı için geliştirilen çatışma ağacı, Uganda.....	59
3.2: Küre Dağları Milli Parkı girişi, Cide.....	67
3.3: Küre Dağları Milli Parkı’nda kaçak şimşir kesimi	69
3.4: Ateşli silah ile zarar verilen levha, Pınarbaşı	75
3.5: Bölgede kaçak olarak vurulmuş yaban domuzu, Şenpazar	84
3.6: Denetimsiz turist kafilesi, Pınarbaşı.....	92
3.7: Ilıca şelalesindeki çöp sorunu, Pınarbaşı	95
3.8: Bozayının arı kovanı zararı, Şenpazar	97
3.9: Yaban hayatı zararına ilkel önlem, Şenpazar	112
3.10: Milli park uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi	119
3.11: Yaban hayatı yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi	123
3.12: Orman kaynakları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi	126
3.13: Turizm uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi	129
3.14: Küre Dağları Milli Parkı’nda yaşanan çatışmaların paydaş haritası.....	134
3.15: Küre Dağları Milli Parkı’nda yaşanan çatışmaların alan haritası	135

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
1.1: IUCN korunan alan kategorileri ve bu kategorilerin açıklamaları.....	7
1.2: Korunan alan yönetim amaçları ve IUCN korunan alan yönetimi kategorileri	8
1.3: 1962'den beri dünyadaki korunan alan ağındaki kümülatif artış.....	10
1.4: Dünya'daki korunan alan sayılarının yüzdesi ve korunan alanların kapladığı toplam alanların yüzdesi	12
1.5: Türkiye'deki korunan alan statüleri, sayıları ve alanları.....	15
1.6: Çatışmanın aşamaları	19
1.7: Çatışma yönetimi stillerinin İngilizce ve Türkçedeki kullanım biçimleri.....	22
1.8: Çatışma çözümü stratejileri.....	24
2.1: Küre Dağları Milli Parkı tampon bölgesinde yer alan köylerin 2016 yılı nüfus verileri	32
2.2: Küre Dağları Milli Parkı etrafındaki ilçelere bağlı köylerin nüfus değişimleri.....	34
2.3: Küre Dağları Milli Parkı tampon bölgesinde anketlerin uygulandığı köylerin isimleri ve ankete katılan bireylerin sayısı.....	36
2.4: Yerleşim yerlerine ait önemli geleneksel ve folklorik özellikler.....	43
2.5: Ankete katılanların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek ve aylık bireysel gelirlerinin dağılımı.....	47
2.6: Çatışma yönetimi stillerine ilişkin sorular	50
2.7: Çatışma haritalamada kullanılan semboller	53
2.8: Çatışmaya götüren farklı tipteki konuların konu analizleri.....	55
3.1: Milli parktaki yasakların bilinirliği	64
3.2: Ormanların sınırlarının bilinmesi	65
3.3: Milli parka erişim.....	66
3.4: Ormanlardan yararlanma şekli	68
3.5: Orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanma	70
3.6: Küre Dağları Milli Parkı algısı.....	71
3.7: Milli park sınırına yakınlık	72
3.8: Milli parktaki görevli sayısının yeterliliği.....	73
3.9: Milli park yönetiminin başarısı	73

TABLolar DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo	Sayfa
No	No
3.10: Milli park yönetiminin bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinin yeterliliği	74
3.11: Milli park yönetiminin ilgisi	75
3.12: Milli park yönetimiyle ilişkiler	76
3.13: Milli parkla ilgili sorunlarda iletişim	77
3.14: Milli parkla ilgili konularda iletişim	78
3.15: Milli park yönetiminden talepler.....	79
3.16: Milli parkın yöre halkına potansiyel faydaları.....	80
3.17: Yaban hayvanı zararının tazmini	81
3.18: Yaban hayvanı avı.....	83
3.19: Yaban hayvanlarından korunmak için alınan önlemler	85
3.20: Ormancılık faaliyetleri hakkındaki düşünceler	86
3.21: Yaban hayvanlarının oluşturduğu problemler.....	88
3.22: Yaban hayvanlarının verdiği zararın karşılanmamasına verilen tepkiler.....	89
3.23: Yaban hayvanlarının sayısındaki değişim.....	90
3.24: Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararların geçmiş yıllara göre değişmesi	90
3.25: Milli park içi ve çevresindeki ekoturizm faaliyetlerinin doğurduğu sorunlar.....	91
3.26: Turizm etkinliklerinin düzenlenmesi için önerilen kurumlar.....	94
3.27: Milli park yönetimiyle yaşanan çatışma konuları	96
3.28: Çatışma yaşanan hayvan türleri	97
3.29: Ormancılık örgütüyle yaşanan çatışma konuları.....	98
3.30: Turizmde çatışma yaşanan birey veya kurumlar.....	99
3.31: Alan kılavuzluğu konusunda bilgiye sahip olunması.....	100
3.32: Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların nedenleri	102
3.33: Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararın nedenleri	103
3.34: Ormancılıkta yaşanan çatışmaların nedenleri	104
3.35: Orman suçlarından yargılanma durumu.....	105
3.36: Turizm konusunda yaşanan çatışmaların nedenleri	105
3.37: Milli parkın ilanının neden olduğu değişiklikler.....	107
3.38: Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların sonuçları	108
3.39: Yaban hayvanları ile yaşanan çatışmaların sonuçları	108

TABLULAR DİZİNİ (Devam ediyor)

Tablo	Sayfa
No	No
3.40: Orman kaynakları konusunda yaşanan çatışmaların sonuçları	109
3.41: Turizmde yaşanan çatışmaların sonuçları	110
3.42: Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların konu analizleri	114

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Anket formu.....	154
EK 2. İlgili grupları görüşme cetveli.....	161
EK 3. Yerel halk dışındaki paydaşlar için görüşme soruları.....	163
EK 4. Milli park yönetimi için görüşme soruları	164

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ha	: hektar
km	: kilometre
km ²	: kilometre kare
m	: metre
sy	: sayı
%	: yüzde

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
GPS	: Global Positioning System (Küresel Yer Belirleme Sistemi)
HES	: Hidroelektrik Santral
IUCN	: International Union for Conservation of Nature (Uluslararası Doğa Koruma Birliği)
KDMP	: Küre Dağları Milli Parkı
MAK	: Merkez Av Komisyonu
M.Ö.	: Milattan Önce
MP	: Milli Park
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
PAN Parks	: Protected Area Network (Korunan Alanlar Ağı)
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TARSİM	: Tarım Sigortaları Havuzu
UDGP	: Uzun Devreli Gelişme Planı
WCPA	: World Commission on Protected Areas (Dünya Korunan Alanlar Komisyonu)
WWF	: World Wide Fund for Nature (Doğal Hayatı Koruma Vakfı)

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Doğa ve çevresiyle sürekli etkileşim halinde olan insanın bu etkileşimde kuramadığı dengeler hem doğayı hem de insanı olumsuz yönde etkileyecek durumları ortaya çıkarmıştır. Doğal varlıkları hiç tükenmeyecekmişçesine kullanan insanoğlu bu kaynakların zarar görmesinde ve birçok çevre sorunlarının yaşanmasında etkin rol oynamıştır. Bu anlamda çevre sorunlarının en önemli nedenleri arasında aslında doğal varlıkların kullanımını değil, aşırı, bilinçsiz ve yanlış şekilde kullanımının yer aldığı söylenebilir. Sonuç olarak çevre sorunları uluslararası platformlarda yer alan bir gerçek haline de gelmiştir. Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nca 1987'de yayımlanan "Ortak Geleceğimiz Raporu" çevre bozulmalarını ele alan önemli bir rapordur. Sonrasında 1992'de Rio de Janeiro'da yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın çevre sorunlarının kabul edildiği ilk uluslararası platform olma özelliğine sahip olduğu söylenebilir (Atmış, 1997). Doğal olarak 1972'de gerçekleştirilen Stockholm Konferansı'nın BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın öncülü olduğunu ve çevre koruma konusunu ilk defa ülkelerin ortak gündemine getirdiğini unutmamak gerekir.

Gün geçtikçe doğa ve doğa varlıklarının önemi daha da fazla anlaşılmakta ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek bu varlıkların gelecek nesillere aktarılması istenmektedir. Biyolojik çeşitliliğin korunması ve kullanılmasında sürdürülebilirliğin devamlılığı hedefine ulaşmaya yönelik araçlardan birisi de biyolojik çeşitliliğin koruma alanları oluşturularak korunması ve yönetimi ile gerçekleştirilebilir (Demirayak, 2006). Bu anlamda söz konusu olan bu tür alanlara milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanları vb. korunan alan statüleri kazandırılarak çeşitli koruma yolları geliştirilmeye çalışılmıştır.

Dünyada ilan edilen ilk milli park hayvan ve bitki varlığının yanı sıra doğal güzelliğin korunması amacıyla 1872 yılında korunan alan yapılan Amerika'daki Yellowstone Milli Parkı'dır. Tüm dünyada yayılmaya başlayan milli park fikri doğrultusunda Avrupa'da ilk milli park 1909'da İsveç'te ilan edilmiştir. Dünya'daki bu gelişmeleri yakından takip eden Türkiye'de de ilk milli park 1958'de kurulan Yozgat Çamlığı Milli Parkı'dır (Kuvan, 2012).

Korunan alanlar içinde veya civarında yaşayan halkın zor şartlarda geçimini sürdürmeye çalıştığı bilinen bir gerçektir. Ekoturizm faaliyetleriyle özellikle milli parklarda korunan alan çevresindeki halka gelir elde etme imkanları sunulmaktadır. Türkiye’de de konunun önemine ve bu konulardaki çalışmaların gerekliliğine ulusal planlarda yer verilmiş ve 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018)’nda, milli parklar gibi korunan alanların içinde veya civarındaki köylerdeki kalkınma sorunlarını azaltmaya yönelik üretim ve gelir tabanlı destek araçları geliştirilmesinin gerekliliği belirtilmiştir (Anonim, 2013).

Korunan alan kavramının ortaya çıkmasındaki önemli nedenlerden biri insan kullanımlarının korunan alanlar üzerinde bir tehdit ögesi oluşturmasının yanı sıra bu kullanımlara bir sınırlandırma getirilmesi gereğinin düşünülmesidir (Kuvan, 2005). Her ne kadar korunan alanların ilanıyla yöre halkına yeni gelir sağlama imkanları yaratılmaya çalışılsa da Türkiye’deki korunan alanlarda yöre halkıyla korunan alan yönetimi arasında görmezden gelinmeyecek derecede ciddi çatışmalar yaşandığı bilinmektedir. Örneğin 2018 yılı itibariyle Türkiye’de mevcut 44 milli parka koruma statüsü verilmiş olmasına rağmen, bu alanların çoğunda etkin bir koruma ve yönetim sistemine sahip olduğundan bahsetmek çok güç görünmektedir. Çünkü ilan edilen korunan alanların Uzun Devreli Gelişim Planı (UDGP) ilanından çok sonra yapılıyor olması veya yapılan planlarda gereken düzeltmelerin zamanında yapılmıyor olması korumanın sürdürülebilirliğini tehlikeye sokmaktadır.

Korunan alanlarda ana paydaşlar olan yerel halk, turizm sektörü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMPGM) ve orman alanlarını devlet adına yöneten Orman Genel Müdürlüğü (OGM) arasında yararlanmanın bir düzene ve ortak plana bağlanamaması nedeniyle çatışmalar yaşanmaktadır. Örneğin; Köprülü Kanyon Milli Parkı’nda uzun devreli gelişme planı, korunan alan içindeki değişik kullanımlardan kaynaklanan çatışmaların çözülmesini sağlamak ve olumsuz etkileri ortadan kaldırmak amacıyla bölge veya zonlara ayrılmıştır (Karahalil, 2009).

Türkiye’de korunan alanların yönetiminde birtakım problemler olduğu literatürde (Kuvan, 2005; Demirayak, 2006; Gümüş vd., 2010; Güneş, 2011; Çolakkadıoğlu, 2012; Gültekin vd., 2015; Atmış, 2018) sıkça dile getirilmektedir. Korunan alanların yönetiminin birkaç yetkili kurum tarafından gerçekleştirilmesinin yasal ve yönetsel karmaşıklığa yol açtığı düşünülmektedir. Hatta tek bir kaynaktan yönetilmesi gerektiği düşünülen bu korunan

alanlardaki problemlerin çözümü için ise yeni bir kanunun gerektiği bile düşünülmektedir (Gümüş vd., 2010).

Bu bağlamda çalışma alanı olarak, ulusal ve uluslararası düzeyde öneme sahip olmasının yanı sıra katılımcılık yaklaşımının ve tampon bölge kavramlarının da ilk kez kullanıldığı bir korunan alan olan “Küre Dağları Milli Parkı” seçilmiştir. Alanın önemine rağmen, ne yazık ki milli park yönetimi bu alanda öne çıkan sorunlar ve çözüme yönelik çalışmaları yeterli düzeye ulaştıramamıştır. Milli park yönetimine yardımcı olabilmek için; bu çalışmada KDMP’nda ilk kez çatışma konusu olabilecek konular ele alınarak, alanı tehdit eden en güncel sorunlar tespit edilmiş ve çatışma yönetimiyle ilgili somut görüş ve öneriler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma, korunan alanlardaki çatışmaların “Küre Dağları Milli Parkı” örneğinde ortaya konulması ve bu korunan alan için çatışma yönetiminin oluşturulması amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılması gerekenler ise; KDMP’nda hangi konularda çatışmalar yaşandığını, çatışma taraflarının kimler olduğunu, çatışmaların neden ve sonuçlarının neler olduğunu bulmak, herhangi bir çatışma çıkması durumunda tarafların çatışma stil ve stratejilerini ortaya çıkarmak ve alandaki çatışmaların çeşitli çatışma analizi araçlarıyla çözümlene yapılarak çatışma yönetiminin nasıl olması gerektiğini belirlemektir. Bu amaçla alanda yaşanan çatışmalar analiz edildikten sonra dünyadaki diğer korunan alanlarda yaşanan çatışma örnekleriyle irdelenerek, Küre Dağları Milli Parkı özelinde çatışma yönetimi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Her ne kadar doğal kaynak yönetimi, korunan alan, milli parklar, ormancılık konularındaki çalışmalarda çatışma yönetimi ile çatışma stil ve stratejilerinin belirlenmesi konusu birçok kaynakta (FAO, 2000; Warner, 2000; Anonim, 2011) önerilse de, henüz bu konuda uygulanan kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca Küre Dağları Milli Parkı’nın tampon zonu ile ilgili sınırlı sayıda akademik çalışma (Atmış, 2009; Akbulut, 2012; Özüdoğru, 2013) bulunması bu çalışmaya gerek duyulmasına neden olmuştur.

Çalışma kısaca dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın, amacı, kapsamı ve önemi vb. açıklandıktan sonra korunan alan kavramı tanımlanarak Dünya’da ve Türkiye’de korunan alanların mevcut durumları ortaya konmuştur. Daha sonra çatışma ve çatışma yönetimi kavramları açıklandıktan sonra, korunan alanlarda çatışma yönetimi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde çalışma materyali olarak seçilen Küre Dağları Milli

Parki'nın tanıtımı (konumu, ilanı, yasal statüsü, önemi, idari yapısı vb.) yapılmış ve çevresindeki yerleşimler (demografik ve sosyo-ekonomik yapı, ulaşım, geleneksel ve folklorik özellikler) açıklanmıştır. Yöntem kısmında literatür taraması, görüşme ve anketlerin hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, çatışma yönetimi stili ölçeğinin tanıtımı ve çatışma analizleri açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Dünya'da ve Türkiye'de korunan alanlarda çatışma yönetimi bulguları değerlendirildikten sonra Küre Dağları Milli Parkı'ndaki çatışma yönetimi bulguları irdelenmiştir. Son olarak milli parkla ilgili tüm bulgular çatışmaların konu analizleri, çatışma ağacı analizleri ve çatışma haritası analizleri yardımıyla açıklanarak Küre Dağları Milli Parkı örneğinde bir çatışma yönetimi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Dördüncü bölümde ise çalışma alanından elde edilen bulgular yardımıyla sonuçlar değerlendirilmiş, milli park alanına ve milli park yönetimine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Uluslararası literatürde geniş şekilde yer bulan korunan alanlarda çatışma yönetimi konusu, ulusal literatürde yok denecek kadar azdır. Bu nedenle, bu çalışmaya korunan alanlarda çatışma yönetiminin nasıl olması gerektiği konusunda bilgiler üretmek için gerek duyulmuştur.

1.1 Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, çalışmada altı çizilen korunan alan, çatışma, çatışma yönetimi ve korunan alanlarda çatışma yönetimi kavramları ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir.

1.1.1 Korunan Alan Kavramı

Doğadaki dengenin bozulması ve insan hayatının buna paralel olarak etkilenmeye başlamasıyla doğa korumanın gerekliliği anlaşılmıştır. Doğa koruma konusunda uluslararası nitelikteki girişimler 20. yüzyılın başından itibaren artış göstermeye başlamıştır. 1913'te Bern'de 13 ülkenin katıldığı ilk "Uluslararası Doğa Koruma Konferansı" yapılmıştır. Birinci Dünya savaşıdan sonra uluslararası düzeyde ikinci bilimsel toplantı olan "Uluslararası Doğa Koruma Kongresi" 1923 yılında Paris'te düzenlenmiştir. Ardından 1933'te "Afrika'nın Bitki ve Hayvan Varlığının Yerinde Korunması Uluslararası Londra Sözleşmesi" imzalanmıştır. Bu sözleşme, nesli tehlike altındaki/nadir türlerin kıta düzeyinde korunduğu ilk sözleşmedir (Yücel ve Babuş, 2005).

Korunan alanlar kavramsal düzeyde ve uygulama açısından uzun bir geçmişe sahiptir. Korunan alan kavramının ilk aşamalarını Çin’de M.Ö. 1122 yılında bir ormanlık alanı korumak için resmi olarak ilan edilmesi ve yine M.Ö. 252 yılında Hindistan İmparatorluğu’nda hayvanların, ormanların ve balıkların korunmasına yönelik hükümlerin getirilmesi oluşturmaktadır (Kuvan, 2012).

Doğa korumada dünyadaki en etkin kurumların başında gelen Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN), korunan alan sınıflandırmasında ve koruma alanlarında çalışmalar yürüten, ilk, en eski, köklü geçmişe sahip ve en büyük küresel çevre örgütü olarak 1948’de Uluslararası Doğa Koruma ve Doğal Hayatı Koruma Birliği (IUPN) adıyla kurulmuştur (Holdgate, 1999; Boitani vd., 2008). 1948’de kurulmasından bu yana IUCN, dünyanın doğal durumu üzerinde ve onu korumak için gereken tedbirler konusunda küresel bir otorite haline gelmiştir (URL-1, 2018). Bu kurum tarafından 1994’te yapılan küresel tanıma göre korunan alan; biyolojik çeşitliliğin, doğal ve kültürel kaynakların sürekliliğini ve korunmasını sağlamak amacıyla kurulan, yasalarla ve diğer etkili araçlarla yönetilen kara ve deniz parçaları olarak tanımlanmıştır (IUCN, 1994’ten aktaran Kuvan, 2012). Daha sonra 2008 yılında güncellenen tanıma göre korunan alan; doğayı ekosistem hizmetleri ve kültürel değerlerle birlikte uzun dönemde korumak amacıyla, yasalarla ve diğer etkili araçlarla kurulan, onaylanan ve yönetilen açıkça tanımlanmış, adanmışlık içeren, coğrafi sınırları olan alanlar olarak tanımlanmıştır (Dudley, 2008’den aktaran Kuvan, 2012; URL-1, 2018). Ayrıca korunan alan kavramı, ulusal koruma-kalkınma politikaları kapsamında biyolojik çeşitliliğin korunduğu ve sürdürülebilirlik doğrultusunda sosyo-ekonomik beklentilerin karşılandığı alanlar olarak da tanımlanabilmektedir (Kuvan, 1999).

Türkiye, IUCN’e devlet temsilcisi statüsü ile 1 Ocak 1993 tarihinde üye olmuş ve özellikle 27-28 Mayıs 2004 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilen “Türkiye–IUCN İlişkileri” konulu toplantının ardından daha etkin bir iletişime ve iş birliğine geçilmiştir (URL-2, 2018). Ayrıca Türkiye’de Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğal Hayatı Koruma Vakfı, Doğal Hayatı Koruma Derneği, TEMA Vakfı, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği gibi IUCN’e üye kuruluşlar bulunmaktadır (Kuvan, 2012).

IUCN, Eğitim ve İletişim Komisyonu, Çevre, Ekonomi ve Sosyal Politika Komisyonu, Çevre Mevzuatı Komisyonu, Ekosistem Yönetimi Komisyonu, Türlerin Yaşamaları Komisyonu ve Korunan Alanlar Dünya Komisyonu (WCPA) gibi altı değişik komisyondan

oluşmaktadır. 1964'te IUCN türlerin küresel tükenme riski konusunda dünyanın en kapsamlı veri kaynağına dönüşen ve tehdit altındaki türleri kapsayan IUCN kırmızı listesini oluşturmuştur. IUCN Ramsar Sulak Alanlar Sözleşmesi (1971), Dünya Mirası Sözleşmesi (1972), Nesli Tehlike Altındaki Türlerin Uluslararası Ticaret Sözleşmesi (1974) ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (1992) gibi önemli uluslararası sözleşmelerin oluşturulmasında önemli rol oynamıştır. IUCN ayrıca UNEP, WWF, FAO ve UNESCO gibi uluslararası çevre koruma örgütleriyle birlikte 1980 yılında Dünya Koruma Stratejisi'nin gündeme gelmesinde de etkin rol oynamıştır (URL-1, 2018).

Korunan alanlar, dünyadaki biyolojik çeşitliliğin azalmasını engellemek için kullanılan bir araç olarak kabul edilmekte ve tanımlanan korunan alan kategorileri, değişen yaklaşımlara ve koşullara bağlı olarak ülkelere göre farklılık göstermektedir. Korunan alanların sınıflandırılma çabası ilk olarak 1933 yılında Londra'da düzenlenen "Uluslararası Flora ve Fauna'nın Korunması Konferansı"nda başlamıştır. Bu konferansta; milli park, mutlak doğa koruma alanı, fauna ve flora koruma alanı, avcılık ve toplayıcılığa yasak alanlar şeklinde dört tür korunan alan belirlenmiştir (Dudley, 2013). Daha sonra IUCN tarafından 1966 ve 1978 yıllarında korunan alan statüleri yeniden tanımlanmıştır. Son olarak 1994 yılında oluşturulan IUCN korunan alan yönetim sınıflarının oluşturduğu sistem (Tablo 1.1) altı farklı statüdeki alandan oluşmaktadır (IUCN, 1994; Kuvan, 2012).

Tablo 1.1: IUCN korunan alan kategorileri ve bu kategorilerin açıklamaları (Davey and Phillips, 1998; Dudley, 2008; Yeşil, 2009; Kuvan, 2012; Satılmış, 2015; Atmış, 2018).

IUCN Kategorileri	IUCN Kategori Açıklamaları
Kategori 1a. Mutlak Doğa Rezervleri	Yalnız bilimsel araştırmalar yapılması amacıyla yönetilen korunan alanlardır. Alan ya da bölgede değişik ekosistemler, jeolojik ya da fizyolojik yeryüzü şekilleri, bitki ve hayvan türleri bulunur. Bilimsel araştırmalar ve çevre izleme faaliyetleri yapılabilir.
Kategori 1b. Yabani Alanlar	Doğal yapısını muhafaza etmek için korunan ve yönetilen, doğal karakterini muhafaza eden çok az değişikliğe uğramış ya da hiç değişikliğe uğramamış kara ve su ekosistemlerinin korunması amacıyla yönetilen korunan alanlardır.
Kategori 2. Milli Parklar	Rekreasyon ve ekosistemin korunması amacıyla idare edilen korunan alanlardır.
Kategori 3. Doğal Anıtlar	Özel bir doğa oluşumunun ve özelliklerinin korunması amacıyla yönetilen korunan alanlardır.
Kategori 4. Habitat/Türler İçin Yönetilen Alanlar	Habitat ve tür devamlılığı sağlamak için müdahalelerde bulunulan korunan alanlardır.
Kategori 5. Peyzaj Koruma Alanları	Karasal/denizel peyzajının korunması ve rekreasyonu için yönetilen korunan alandır. Estetik, ekolojik ve kültürel değerlere sahip ve halk ile karşılıklı etkileşim sonucu oluşan yüksek biyolojik çeşitlilik içeren, içinde dinlenme amaçlı rekreasyon yapılabilen kara ve deniz alanlarıdır.
Kategori 6. Sürdürülebilir Doğal Kaynak Kullanımıyla Uyumlu Korunan Alanlar	Toplum gereksinimlerinin karşılanması için ürün ve hizmetlerin sürekli üretimi ve uzun dönemde biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla yönetilen, değişikliğe uğramış doğal sistemleri içeren alanlardır.

IUCN korunan alan sistemine göre, alanın en az $\frac{3}{4}$ 'ü ya da daha fazlası temel amaç için ayrılması ve yönetilmesi gerektiği, geriye kalan bölümdeki amaçların ise bu amaçla uyumlu şekilde belirlenmesinin önem arz ettiği bildirilmiştir (Kuvan, 2012). Milli parklar, doğal anıtlar ve peyzaj koruma alanlarında turizm ve rekreasyon temel amaçlardan biri olabilmekteyken; mutlak doğa rezervlerinde kesinlikle turistik-rekreasyonel kullanımlara izin verilmemekte, habitat/ türler için yönetilen alanlar ve yönetilen kaynak koruma alanlarında ise sınırlı ve düşük düzeyde bazı turizm-rekreasyon amaçlı kullanımların söz konusu olabileceği görülmektedir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2: Korunan alan yönetim amaçları ve IUCN korunan alan yönetimi kategorileri (IUCN, 1994; Kuvan, 2012).

Yönetim amaçları	Kategoriler						
	Ia	Ib	II	III	IV	V	VI
Bilimsel araştırma	1	3	2	2	2	2	3
Yabanıllığı koruma	2	1	2	3	3	-	2
Türlerin ve genetik çeşitliliğin korunması	1	2	1	1	1	2	1
Çevresel hizmetlerin sürdürülmesi	2	1	1	-	1	2	1
Belirli doğal/kültürel özelliklerin korunması	-	-	2	1	3	1	3
Turizm ve rekreasyon	-	2	1	1	3	1	3
Eğitim	-	-	2	2	2	2	3
Doğal ekosistem kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı	-	3	3	-	2	2	1
Kültürel/geleneksel niteliklerin sürdürülmesi	-	-	-	-	-	1	2

Anahtar:

1	Birincil amaç	3	Uygulama potansiyeli olan amaç
2	İkincil amaç	-	Uygun olmayan amaç

Kuvan (1991), yapmış olduğu çalışmayla, doğal kaynakların aşırı derecede ve bilinçsiz kullanımının önüne geçmek ve daha etkin bir doğa koruma politikası için korunan alan sınıflandırmalarının gerekli olduğunun altını çizmiştir. Ayrıca, korunan alanlarla ilgili koruma statüleri incelendiğinde biyolojik çeşitliliği korumanın alan içinde (in-sitü) ve alan dışında (ex-sitü) koruma olmak üzere iki yolu bulunmaktadır. Alan içinde korumanın en iyi yollarından biri, “korunan alan ağı” oluşturmak ve bu ağın sahip olduğu alanların etkin biçimde yönetilmesidir. Arboretumlar, döl deneme alanları ve tohum bahçeleri gibi alanların oluşturulmasıyla da biyolojik çeşitlilik alan dışında korunabilmektedir (Kuvan, 2013).

Türkiye’de “Milli Park” kavramı ilk kez Prof. Selahattin İNAL’ın 1949’de yayınladığı “Doğa Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız” isimli eserinde kullanılmıştır. Daha sonra 31/08/1956 tarihinde yürürlüğe giren ve hala yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 4. ve 25. maddeleri ile yasal bir boyut kazanan milli park kavramı Türk mevzuatına girmiştir. Ayrıca dünyada oluşturulan korunan alan kategorilerini yakından takip eden Türkiye’de de 1983’te doğrudan korunan alanları konu alan 2873 sayılı “Milli Parklar Kanunu” çıkarılmış ve bu önemli kanun ile korunan alan statüleri oluşturulmuştur.

Bu kanunun amacı, yurdumuzdaki ulusal ve uluslararası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir. Ayrıca bu kanun kapsamında korunan alanlar milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı şeklinde ayrılarak tanımları yapılmıştır. Söz konusu Milli Parklar Kanunu'na göre korunan alanların tanımları aşağıdaki şekilde yapılmıştır:

Milli park: Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları,

Tabiat parkları: Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları,

Tabiat anıtı: Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçaları,

Tabiatı koruma alanı: Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarıdır.

1.1.1.1 Dünya'da Korunan Alanlar

Her ülkenin kendine özgü koşullarını yansıtan biyolojik, sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel özelliklere bağlı olarak, korunan alanlar ülkeden ülkeye birçok yönden önemli farklılıklar gösterebilmektedir. 1872 yılında ilan edilen Yellowstone Milli Parkı (Amerika) dünyadaki korunan alanların yasal anlamdaki ilk uygulaması olarak görülmektedir. Avrupa'da ilk milli park ise 1909 yılında İsveç'te kurulan ve 7700 ha. alana sahip olan Abisko Milli Parkı'dır (Kuvan, 2012). Geçmişten günümüze tüm ülkelerin korunan alanlarla ilgili yasal düzenlemelere gittiği ve ulusal korunan alanlar ağını genişletme

eğiliminde olduğu bilinmektedir.

Dünyadaki korunan alanlara ilişkin küresel anlamda politika ve programların oluşturulmasında özellikle Dünya Korunan Alanlar Komisyonu (WCPA) desteğiyle IUCN'in önderlik ettiği ve her 10 yılda bir düzenlenen "Milli Parklar ve Korunan Alanlar" kongrelerinin ayrı bir yeri bulunduğu bilinmektedir. Bu kongrelerin ilki 30 Haziran-7 Temmuz 1962 tarihlerinde Seattle (Washington)'da düzenlenmiştir. Sonuncusu ise 12-19 Kasım 2014 tarihlerinde Avustralya'nın Sidney kentinde gerçekleştirilmiştir.

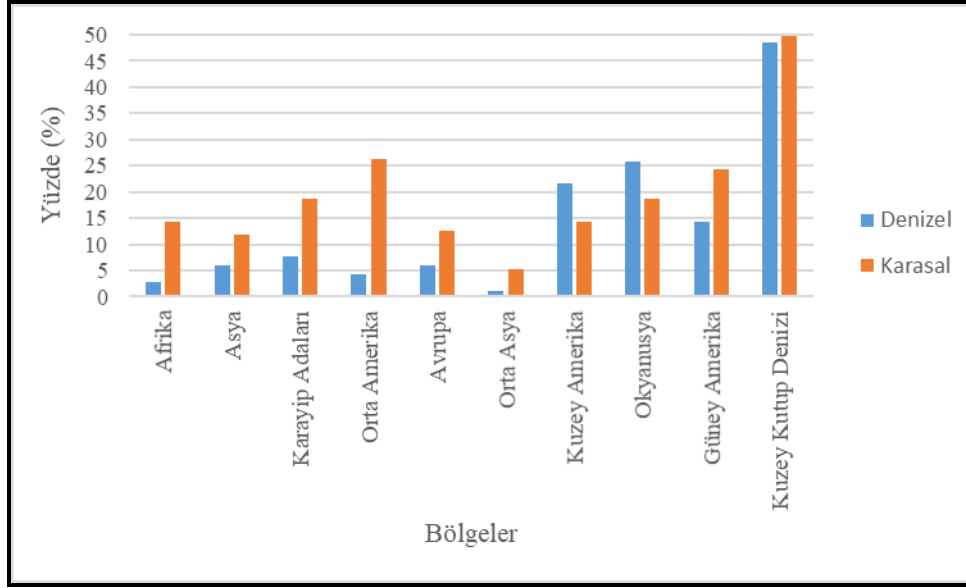
Farklı statülerin korunan alan sistemindeki karşılıklarını belirlemek, korunan alanların evrensel düzeydeki dağılımını ortaya koymak, ülke ve bölgeler arasında karşılaştırmalar yapmak üzere WCPA ve Dünya Koruma Denetim Merkezi (WCMC) tarafından ortaklaşa 1962 yılından bu yana Birleşmiş Milletler Korunan Alanlar Listesi (BMKAL) hazırlanmaktadır (Kuvan, 2012).

BM korunan alanlar 2018 yılı verilerine göre dünyada toplam 238.563 adet korunan alan 46.414.431 km² alanı kaplamaktadır (UNEP-WCMC, 2018). Toplamda karasal alanların (Antartika hariç) %14,87'si ve deniz alanlarının %7,27'si koruma altındadır. BM'in korunan alanlarla ilgili hazırladığı ilk listeden beri dünyadaki korunan alanların kayda değer bir artış gösterdiği dikkati çekmektedir (Tablo 1.3).

Tablo 1.3: 1962'den beri dünyadaki korunan alan ağındaki kümülatif artış (UNEP-WCMC, 2018).

Yıl	Alan sayısı	Toplam korunan alan (km ²)
1962	9.214	2.400.000
1972	16.394	4.100.000
1982	27.794	8.800.000
1992	48.388	12.300.000
2003	102.102	18.800.000
2014	209.429	32.868.673
2018	238.563	46.414.431

Bölgesel düzeyde korunan alanların kapladıkları karasal ve denizel alanların istatistiksel karşılaştırması farklılık göstermektedir. Bu anlamda Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (Convention on Biological Diversity-CBD)'ne taraf bölgelerdeki korunan alanların kapladığı karasal alanların yüzdesi ve denizel alanların yüzdesi Şekil 1.1'de gösterilmiştir. Kuzey Amerika, Okyanusya ve Kuzey Kutup Denizi geniş denizel korunan alanlara sahiptir.

Şekil 1.1: Dünyadaki korunan alanların kapladığı karasal ve denizel alanların yüzdesi (UNEP-WCMC, 2018).

Dünyadaki korunan alanların sayısı olarak %61,7'si Avrupa'da konumlanmıştır. Fakat bu korunan alanların kapladığı toplam alan dünyadaki korunan alanlar içinde %10'un altındadır. Buna karşılık Güney Amerika ve Okyanusya az sayıda korunan alana sahip olmalarına rağmen bu alanların kapladığı korunan alanlar geniş sahalar olduğundan neredeyse sırasıyla %14 ve %29'luk küresel korunan alan ağına sahip oldukları görülmektedir (Tablo 1.4).

Tablo 1.4: Dünyadaki korunan alan sayılarının yüzdesi ve korunan alanların kapladığı toplam alanların yüzdesi (UNEP-WCMC, 2018).

Ülke	Bölgelerdeki korunan alan sayılarının yüzdesi	Bölgelerdeki korunan alanların kapladığı toplam alanların yüzdesi
Afrika	3,5	10,8
Asya	6,2	9,7
Karayip Adaları	0,6	0,7
Orta Amerika	0,5	0,5
Avrupa	61,7	9,2
Orta Asya	0,3	0,7
Kuzey Amerika	17,8	17,8
Okyanusya	7,3	29,1
Güney Amerika	2	13,9
Kuzey Kutup Denizi	0,1	7,6
Toplam	100	100

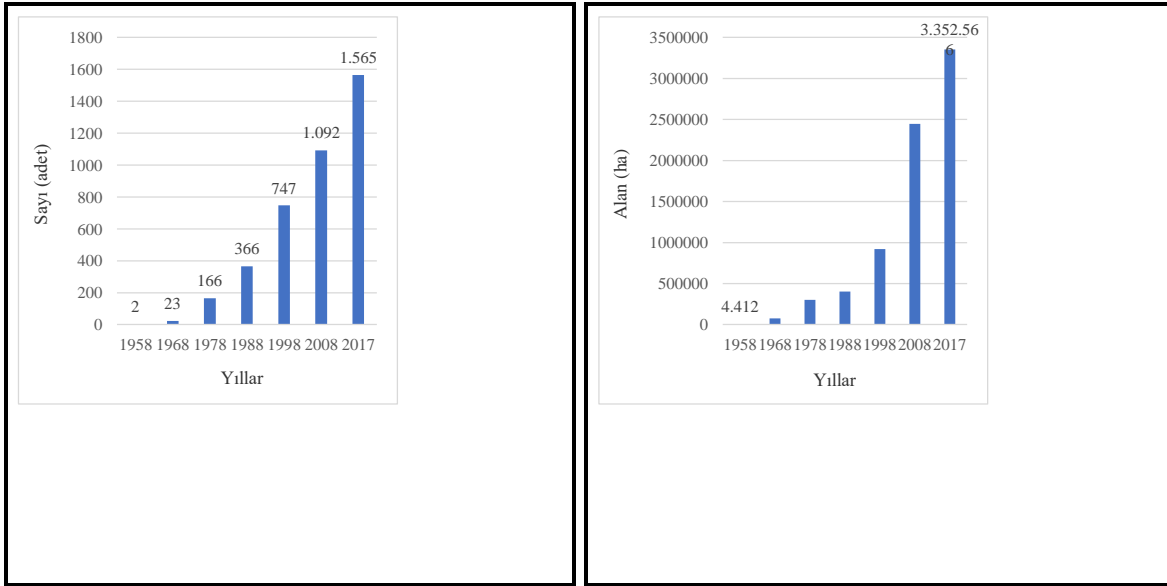
1.1.1.2 Türkiye’de Korunan Alanlar

Türkiye’nin ormancılıkla ilgili çağdaş anlamda ilk kanunu 3116 sayılı Orman Kanunu’dur. Bu kanun ormanları nitelik bakımından muhafaza ormanları ve istihsal ormanları şeklinde ikiye ayırmıştır. Daha sonra 1956 yılında çıkarılan ve bu kanunu (3116 sayılı kanun) yürürlükten kaldıran 6831 sayılı Orman Kanunu ise ormanları nitelik itibariyle 3’e ayırmıştır. Bunlar muhafaza ormanları, istihsal (üretim) ormanları ve milli parklardır. 6831 sayılı Orman Kanunu’nun hemen akabinde 1958 yılında Yozgat Çamlığı Milli Parkı ilk korunan alan olarak ilan edilmiştir. Bu tarihten günümüze kadar Türkiye’de ilan edilen korunan alanların sayısı ve niceliğinde bir artış gözlemlendiği (Şekil 1.2) ve Türkiye’nin korunan alan ağını genişletme eğiliminde olduğu dikkati çekmektedir. Korunan alanların ülke yüzölçümüne oranı, 2006 yılında %4,99 iken 2012 yılında %7,24’e yükseldiği bildirilmiştir (Anonim, 2013). 2017 yılı sonu itibariyle bu oran neredeyse %10’a yaklaşmıştır (URL-3, 2018; URL-9, 2018). Hiç şüphesiz ki bu oranlara çakışan korunan alanların da dahil edildiği unutulmamalıdır.

Akesen (2005)’e göre, bir ülkedeki korunan alanların sayısal çokluğunun ülkenin bu alandaki gelişmişliğini gösteren temel ölçüt olabilmesi için, korunan alan olarak ayrılan alanların birtakım kriterlere sahip olması gerekmektedir. Bu kriterler; bu doğa şekillerinin

bilimsel temellere dayanan üstün nitelikli alanlar olması ve en uygun yönetim düzeyinde bulunması gerektiğidir. Yoksa nicel çokluğun bir şey ifade etmeyeceği ifade edilmektedir.

Şekil 1.2: Türkiye’de geçmişten günümüze korunan alan sayıları ve alanları (DKMP, 2017).

Türkiye’de “Korunan Alan” adı altında statü kazandırılmış sahalar ilgili bakanlıklara bağlı mevzuat çerçevesinde belirlenmektedir. Korunan alan statüsü kazanan bu sahalar için, orman rejimindeki ve diğer korunan alanlardaki yasal dayanakları oluşturan bazı kanunlar ve bu kanunlarla ilgili yönetmelikler ve diğer bazı yasal düzenlemelerin yanı sıra doğa korumayla ilgili uluslararası sözleşmeler de bulunmaktadır (Kuvan, 2012). Bahsi geçen belli başlı kanunlar şunlardır:

- 6831 sayılı Orman Kanunu
- 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 3621 sayılı Kıyı Kanunu
- 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu
- 2872 sayılı Çevre Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu
- 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu.

Milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtları orman rejiminde bulunduğundan bu alanlar aynı zamanda Türkiye'deki korunan orman alanları olarak da adlandırılabilir (Kuvan, 2012). Tablo 1.5'te görüldüğü gibi 2017 yılı verilerine göre Türkiye'de Milli Parklar Kanunu'na göre ayrılmış 42 adet milli park (845.814 ha.), 223 adet tabiat parkı (102.409 ha.), 30 adet tabiatı koruma alanı (46.794 ha.) ve 111 adet tabiat anıtı (7.206 ha.) bulunmaktadır (URL-3, 2018). Türkiye'deki milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtlarının toplam alanı 1.002.223 hektar olup, bu miktar ülke yüzölçümünün %1,28'sine denk gelmektedir (Tablo 1.5). Milli Parklar Kanunu'nda yer almayan diğer önemli korunan alanlar ise yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile muhafaza ormanlarıdır. Türkiye'de 81 adet yaban hayatı geliştirme sahası bulunmakta olup, bu sahalar toplam 1.189.293 hektar alanı kaplamaktadır. Bu alanların bir bölümü orman rejimi dışında da olabilmektedir. Ayrıca Türkiye'de toplam alanı 251.519 hektar olan 55 adet de muhafaza ormanı bulunmaktadır.

Milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat parkı ve yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarının yönetiminden Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumludur (URL-3, 2018). Muhafaza ormanlarının yönetiminden ise yine aynı bakanlığa bağlı Orman Genel Müdürlüğü sorumludur.

Türkiye'de sit alanları ve özel çevre koruma bölgeleri gibi orman rejimi dışında olan ve ormancılık örgütü dışındaki devlet kurumlarınca yönetilen korunan alanlar da mevcuttur. Bu alanlardan bazılarının tamamı veya bir bölümü orman sınırları içinde kalabildiği gibi birden fazla korunan alan statüsüne de aynı alan içinde rastlanabilmektedir (Kuvan, 2012). Bunlardan arkeolojik, kentsel ve tarihi sit alanları Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sorumluluğunda olup Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir (URL-4, 2018).

Doğal sitler ve özel çevre koruma bölgeleri ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ana hizmet birimlerinden olan Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir (URL-9, 2018). Karasal ve denizel alanları kapsayan toplam 16 adet özel çevre koruma bölgesi bulunmakta olup, toplam alanı 2.458.749 hektar olan bu alanlar Türkiye toplam alanının yaklaşık %3,1'ini kaplamaktadır (URL-10, 2018). Uluslararası öneme sahip sulak alanlar, dünya miras alanları ve zümrüt ağı alanları gibi uluslararası statüde korunan alanlar da bulunmaktadır (Kuvan, 2012).

Tablo 1.5: Türkiye’deki korunan alan statüleri, sayıları ve alanları
(DKMP, 2017; URL-10, 2018).

Korunan Alanlar*	Sayısı (adet)	Alanı (ha)
Milli Park	42**	845.814
Tabiat Parkı	223***	102.409
Tabiatı Koruma Alanı	30	46.794
Tabiat Anıtı	111	7.206
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	81	1.189.293
Ramsar Alanı	14	184.487
Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan	45	627.188
Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan	8	1.657
Muhafaza Ormanı	55	251.519
TOPLAM	609	3.256.367
Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgesi	16	2.458.749
Doğal Sit	2.398	2.085.099
TOPLAM	2.414	4.543.848

*Bir korunan alanın birden fazla korunan alan statüsü taşıması çakışan koruma statülerine sebebiyet vermektedir.

** 2018 yılı itibariyle bu sayı 44 olmuştur.

*** 2018 yılı itibariyle bu sayı 229 olmuştur.

1.1.2 Çatışma

Bu bölümde çatışmanın tanımı, çatışma türleri ve çatışmanın aşamaları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

1.1.2.1 Çatışmanın Tanımı

Çatışma sadece insana özgü bir olay olarak düşünülmemelidir. Tüm canlılar yaşamlarının devamı için çevreleriyle mücadele etmek ve gerekirse çatışmak zorundadır. Bir canlı organizma yaşamsal bir ihtiyacını gidermek istediği zaman, bir engelle karşılaştığında sıkıntı yaşamamanın yanı sıra gerginlik durumları ortaya çıkmaktadır. İnsanlar bakımından ise çatışma gerek fizyolojik ve gerekse sosyo-psikolojik ihtiyaçlarının tatminine engel olan sıkıntılarının meydana getirdiği gerginlik halleridir (Eren, 2015). Karl Marx çatışma kuramını ortaya çıkaran düşünür olarak kabul edilmektedir. Toplumun uzlaşmaz bir yapı olarak değerlendiren Marx, çatışmayı da farklı çıkarları olan toplumsal gruplar arasındaki anlaşmazlık olarak ele almaktadır (Ertem Eray, 2016).

Çatışma, insanın hedeflerine ulaşmasını engelleyen davranış biçimleridir. Çatışma bireysel açıdan ele alındığında, aynı ya da karşıt olan eşdeğer iki durumdan birini seçmek zorunda kalan bireylerde görülen kararsızlık veya uyuşmazlık olarak tanımlanmaktadır. İkili ilişkiler söz konusu olduğunda ise çatışma; birbirlerinin amacına ulaşmada açıkça düşmanlık gösteren ya da müdahale eden iki taraf arasındaki tartışma veya kavga şeklinde tanımlanabilmektedir (Yılmazer ve Eroğlu, 2013).

Kıral ve Dumlu (2016)'ya göre Daniel Webster çatışmayı:

- Uyumsuz olanların karşıt veya yarışmacı eylemi,
- Muhalif durum ya da eylem (farklı fikirler, ilgiler, bireyler vb.),
- Uyuşmayan ihtiyaçlar, dürtüler, istekler veya arzulardan kaynaklanan çatışmalar,
- Düşmanca bir tutum sergileme olarak tanımlamıştır.

Toplumsal bir olgu olarak, farklı bilim dallarında değişik anlamlarda kullanılan çatışma kavramına, bir yandan şiddet, kontrolü kaybetme gibi olumsuz anlamlar yüklenirken, diğer yandan da macera, yenilik, gelişme, yaratıcılık gibi olumlu anlamlar da yüklenmektedir (Genç, 2013).

1.1.2.2 Çatışma Türleri

Çatışmalar, çatışma kaynaklarına göre ya da çatışmanın gerçekleştiği toplumsal veya örgütsel düzeye göre sınıflandırılabilir (Moore, 1996'dan aktaran Karip, 2013). Türü ne olursa olsun, çatışmanın kaynağına inebilmek ve nedenlerini iyi tespit etmek gerekmektedir (Genç, 2013).

Çatışma türleri çatışmaya katılan bireyler dikkate alınarak toplumsal ve örgütsel düzeye göre sınıflandırılabilir. Literatürde bireyin kendi içinde yaşadığı (birey içi/içsel), bireylerarası, grup içi, gruplar arası ve kurumsal olmak üzere beş farklı çatışma düzeyinden bahsedilmektedir (Ertem Eray, 2016). Örgütsel çatışma ise örgüt içi ve örgütler arası çatışma şeklinde sınıflandırılabilir. Örgüt içi çatışmalar da birey içi, bireyler arası, grup içi ve gruplar arası çatışmalar olarak sınıflandırılmaktadır (Karip, 2013).

Bireysel çatışmalar; tutumlar, bireylik özellikleri, değer ve çıkar farklılıkları, bireysel ihtiyaçlar veya stres gibi nedenlerden doğabilir. Grupsal çatışmalar da informal örgüt ve grup normları gibi nedenler çatışma yaratabilir. Örgütsel çatışmalar iletişim, otorite yapısı, liderlik tarzı, yönetsel davranış gibi nedenlerle ortaya çıkabilir (Karip, 2013; Genç, 2013; Kırıl ve Dumlu, 2016).

Kaynaklarına göre çatışmalar değer çatışması, veri çatışması, çıkar çatışması, yapısal çatışma ve ilişki çatışması olarak tanımlanmıştır (Moore, 1996 aktaran Karip, 2013). Rahim ise 1992’de daha kapsamlı sınıflandırmayla çatışmaları kaynaklarına göre; duyuşsal çatışma, çıkar çatışması, değer çatışması, bilişsel çatışma, amaç çatışması, esas çatışma, gerçekçi veya gerçekçi olmayan çatışma, kurumsallaşmış veya kurumsallaşmamış çatışma, cezalandırıcı çatışma, yanlış atfedilen çatışma ve yanlış yöneltlen çatışma şeklinde tanımlamıştır (Karip, 2013).

1.1.2.3 Çatışmanın Aşamaları

Keltner (1994)’e atfen Karip (2013), çatışma aşamalarını basit farklılıktan şiddete uzanan bir yelpaze biçiminde altı aşamalı olarak tanımlamaktadır (Tablo 1.5). Bu aşamaları Karip (2013) şu şekilde açıklamaktadır:

- Birinci aşamada ciddi sorunlara neden olmayan hafif uyuşmazlıklar olup, her iki taraf vazgeçilmez çıkar ve isteklere sahip değildir. Dışarıdan yapılacak müdahale çatışmayı arttırabilir. Bu çatışmalar ardında gizlenen ciddi sorunlar varsa, çatışmanın daha üst aşamalara sıçrama potansiyeli en üst seviyededir.
- İkinci aşamada tarafların anlaşmazlığı belirgin hale gelmiştir. Kutuplaşan çıkar ve gereksinimlere sahip olmalarının yanı sıra taraflar birbirini dışlamasa da suçlayıcı veya tehdit edici bir dil kullanırlar.
- Üçüncü aşamada taraflar arasında kutuplaşma netleşmiştir ve tartışmanın gerilimi yüksektir. Çoğu zaman çatışma ilk kez bu aşamada ortaya çıkar. Bu süreçte taraflardan biri veya ikisi ödün verebilir ya uzlaşma sağlanır ya da bir taraf kazanır. Tatmin olmayan sonuç uzlaşma sağlansa da çatışmanın daha şiddetli olarak yeniden başlamasına neden olmaktadır.

- Dördüncü aşamada tarafların iletişimi sınırlı ve planlıdır. Birbirini dinlemeyecek doğru algılamayacak kadar zıtlasmaya yönelmiştir. Taraflar sonuçtan tatmin olmazsa çatışma zıtlasma aşamasından fiziksel çatışmaya dönüşebilir. Eğer pazarlık kabul edilirse çatışma alt seviyelere taşınabilir.
- Beşinci aşamada yargıç veya jüri önüne getirilen çatışma konusu taraflarca kabul edilir ve yasalara uyarsa çatışma alt aşamalara düşürülebilir veya taraflar çekişmeyi tümüyle bırakabilir.
- Son aşamada artık birbirlerini düşman olarak kabul eden taraflar birbirlerine karşı fiziksel ve psikolojik şiddet kullanma eğilimindedir. Buraya kadar ulaşan uyuşmazlığın artık alt seviyelere taşınması oldukça zordur.

Tablo 1.6’da görüldüğü gibi çatışma basit farklılıklardan şiddet ve kavgaya kadar gidebilen herhangi bir aşamada görülebilmektedir. Çatışmanın hangi aşamada olduğunu belirlemek çok önemlidir. Çünkü çatışmanın bu altı çatışma aşamasının hangisinde olduğu tespit edilebilirse çatışmayı etkileyen ve şiddetini belirleyen faktörler anlaşılabilir, muhtemel sonuçlar kestirilebilir ve çözüm seçenekleri üzerinde çalışılabilir. Bu evrelere ait; çözüme götüren süreç, problem çözme davranışı, taraflar arasındaki ilişki, amaçlar, tarafların yaklaşımı, iletişim, karar verme, müdahale olasılıkları, olası sonuçlar ve kontrolden çıkma olasılığı olmak üzere on adet özellik tanımlanmıştır (Karip, 2013).

Tablo 1.6: Çatışmanın aşamaları (Karip, 2013).

Faktörler	Aşamalar					
	1. Aşama Basit Farklılık	2. Aşama Anlaşmazlık	3. Aşama Uzlaşmazlık	4. Aşama Zıtlaşma	5. Aşama Yasal Çekişme	6. Aşama Şiddet ve Kavga
Çözüme götüren süreç	-Tartışma -Müzakere	-Tartışma -Pazarlık	-Tartışma -Münakaşa -Pazarlık	-İkna -Baskı	-Vekalet -Kanıtama	-Şiddet kullanma
Problem çözme davranışı	-Ortak problem çözme	-Seçenekleri değerlendirerek kabul etme	-Ulusal kanıtlar sunma -Oyuna kuralına göre oynama	-Duygusal ve mantıklı stratejiler kullanma	-Yargıçlar/jüri önünde kanıtlar sunma	-Psikolojik ya da fiziksel şiddet kullanma
Taraflar arasındaki ilişki	-Dostluk -Ortaklık	-Yarışma	-Karşıtlık -Muhafiz olma	-Rekabet	-Davalı -Davacı	-Düşmanlık -Husumet
Amaçlar	-Diğerini kapsar	-Diğerini kapsar	-Diğerini dışlar	-Diğerini dışlar	-Diğerini dışlar	-Diğerini yok sayar
Karşı tarafa yaklaşım	-İşbirliği ve anlaşma	-Tartışmacı -Uzlaşmacı	-Kazan kaybet -Düşmanca	-Kazan kaybet -Uzlaşmaz	-Kazan kaybet -Dışlayıcı	Bir araya gelemez
İletişim	-Açık ve dostça	-Açık fakat kısıtlı	-Sınırlı ve gergin	-Sınırlı ve planlı	-Kontrollü- bloke edilmiş	-Şiddet eylemi dışında kapalı
Karar verme	-Ortak kararlar	-Ortak karar ve anlaşma	-Uzlaşma- arabuluculuk yoluyla ortak karar	-İlgililerin oylaması veya üçüncü taraf kararı	-Yargıç, jüri ya da mahkeme kararı	-Diğer tarafı zorlama yoluyla kontrol
Müdahale olasılıkları	-Müdahaleye gerek yok	-Yansız üçüncü tarafın arabuluculuğu	-Yansız üçüncü tarafın arabuluculuğu, hakemliği	-Yansız üçüncü tarafın hakemliği -Oylama -Seçim	-Uzlaştırma -Yargıç ya da jüri	-Güç kullanarak müdahale -Polis ya da askeri müdahale
Olası sonuçlar	-Ortak anlaşma -Ortak tatmin	-İki tarafın da tatmin olduğu, iki taraf için de kabul edilebilir anlaşma	-Ödün verme -Uzlaşma -Bir taraf kazanır -Bir ya da iki taraf da tatminsiz	-Bir taraf kazanır ya da çekilir -Kazanan memnun, kaybeden kabul eder fakat tatminsiz	-Bir taraf kazanır -Kaybeden kızgındır, çaresizdir	-Biri kazanır -Her ikisi de zarar görebilir -Korku vardır
Kontrolden çıkma olasılığı	-Çok düşük	-Düşük	-Orta	-Yüksek	-Yüksek	-Çok yüksek

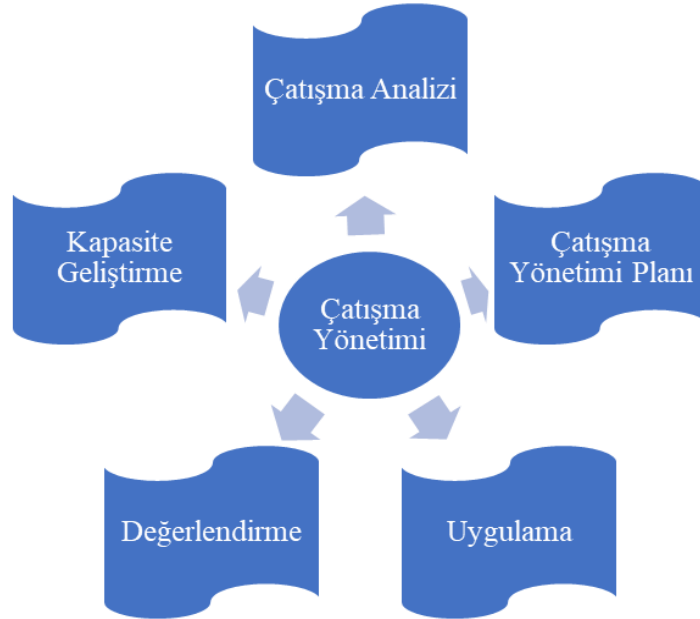
1.1.3. Çatışma Yönetimi

Çatışmanın iki veya daha fazla taraf arasında şiddet içeren veya içermeyen ve ihtiyaç, çıkar ya da hedeflerdeki mevcut veya algılanan farklılıklar üzerine kurulu olan ilişkiler anlamı taşıdığı düşünülmektedir. Bu anlamda çatışmalar iyi bir şekilde yönetilmezse daha da artar ve olumsuz şiddet içeren, insan yaşamını, çevreyi ve sosyal ilişkileri tahrip eden olumsuz etkiler oluşturan bir hal alır (Kıdak vd., 2011; Rüttinger vd., 2014). Çatışmaları yönetebilmek ve çözebilmek adına öncelikle çatışma kavramının doğru bir şekilde

anlaşılabilmesi ve analiz edilmesi gerekmektedir (Ertem Eray, 2016).

Çatışma yönetimi, diyalog ve iş birliğini teşvik eden şiddet içermeyen bir süreçtir. Bu süreç çatışmaların yıkıcı etkilerinden çok yapıcı sonuçlarını gösterir (Thamrin, 2007). Çatışmaların kontrol altına alınmasını ve şiddetin başlamasını önlemek için çatışma yönetiminin uygulamada mantıklı, adil ve verimli bir şekilde tanımlanması ve ele alınması gerekmektedir (Engel ve Korf, 2005). Çatışma yönetimi, uzlaşmazlığı belirli bir yönde sonuca yönlendirmek için çatışmaya taraf olanların ya da üçüncü bir tarafın karşılıklı olarak bir dizi eylemde bulunmasıdır (Karip, 2013). Bu anlamda çatışma yönetimi terimi çatışmayı ortadan kaldırmak (çözmek) ve çatışmanın negatif etkilerini azaltmak (yönetimi) arasındaki ayrımı çizmek için kullanılır.

Çatışma yönetimi süreci (Şekil 1.3); çatışma analizlerinin yapılması, çatışma yönetimi planının oluşturulması, uygulama, değerlendirme ve kapasite geliştirme aşamalarından oluşmaktadır (Gilbert, 2014). Bu konuda korunan alanlarda çatışma yönetimi için bir çerçeve geliştirilmiştir (Lewis, 1996). Çatışma analizleri ile çatışma nedenleri ve dinamikleri çok boyutlu olarak ele alınmakta, çatışma alanlarına yönelik analizler yapılarak çatışma konuları belirlenmektedir (Baylan, 2012). Çatışma yönetimi planı ise çatışmanın yönetilmesi için stratejileri tanımlayarak, çatışmanın azaltılması ve önlenmesi durumları hakkında bilgi vermektedir.

Şekil 1.3: Çatışma yönetimi süreci (Gilbert, 2014).

1.1.3.1 Çatışma Yönetimi Stilleri

Çatışma yönetimi stili, çatışma durumlarında bireylerin belli davranış modelleri doğrultusunda kendilerini ifade etme eğilimleridir (Gümüşeli, 1994). Bireysel çatışma yönetimi stillerini ölçmek üzere çeşitli ölçekler bulunmaktadır. Çatışma stilleri ile ilgili tanımlar genellikle birbirine benzer ifadeler içermekle birlikte, çeşitli kaynaklarda farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Bu farklı kullanımlar Tablo 1.7’de verilmiştir.

Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere problem çözme ve uzlaşma stilleri daha çok stratejik sorunların çözümünde kullanılması uygun görülürken; hükmetme, kaçınma ve uyma stilleri daha çok taktik sorunların çözümünde kullanılabilecek stiller olarak görülmektedir (Karip, 2013).

Tablo 1.7’de görüldüğü gibi çatışma yönetimi stillerini belirlemek için farklı kaynaklarda farklı yöntemler kullanılsa da genellikle bu stillerin beş kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Bu kategorilerin genel tanımları ve stillerin içerikleri bazı kaynaklarda (Karip, 2013; Akkoyun, 2013; Kıral ve Dumlu, 2016; Ural, 2018) genellikle şöyledir:

- **Problem çözme/Tümleştirme/İş birliği:** Çatışmanın tarafları karşı karşıya gelerek iş birliği içinde gerçek problemi belirlemenin yanı sıra güven ve açık sözlülükle ne yapılabileceğini tartışırlar. Tarafların hem kendilerine hem de karşı tarafın beklenti, ilgi ve ihtiyaçlarına verdikleri önem yüksektir. Amaç kabul edilebilir bir çözüme ulaşmaktır. Kazan-kazan yaklaşımı esas alınmaktadır. Bu yöntemi seçen bireyler bilgi alışverişinin peşindedir.
- **Uyma/Memnun etme:** Taraflardan biri kendi ilgi ve ihtiyaçlarından vazgeçerek karşı tarafın ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanmasına sebep olurlar. Burada birey kendi ihtiyaçlarını ihmal etmiş sayılır. Ayrıca durumu kurtarmak için bir seçenek olarak da görülebilir.
- **Hükmetme/Kontrol etme:** Birey kendi ilgi ve ihtiyaçlarını doyurmaya karşı tarafın ilgi ve ihtiyaçları pahasına önem verir. Bu stili kullanan birey diğerlerinin ihtiyaçlarını göz ardı eder hatta kazanmak için her yola başvurur. Kazan-kaybet yaklaşımının esas alındığı bir stildir. Burada çözümden çok zorlama vardır

- **Kaçınma/Geri çekilme:** Taraflar hem kendi hem de karşı tarafın ilgi ve ihtiyaçlarına düşük düzeyde önem verir. Sorumluluk atmayı, kenara çekilmeyi, olumsuz bir şey duymak istememeyi ya da olayı uzatmayı içerdiğinden çözüme ulaşmayı yavaşlatır. Karşı tarafta ciddiye alınmadığı, önem verilmediği izlenimi oluşturma ihtimali yüksek olduğundan kışkırtıcı bir etkisi de bulunmaktadır.
- **Uzlaşma:** Her iki taraf da uzlaşmak ve bir çözüme ulaşmak için bazı şeylerden vazgeçerler. Çatışmanın şiddetinin artacağı ve yıkıcı hale gelme olasılığı yüksek olduğunun hissedildiği durumlarda uygundur. Kazan-kazan yaklaşımına uygun bir stildir. Burada karşılıklı ödün verme söz konusudur. Ödün veren taraf uyma stiline göre daha az ödün verir.

Tablo 1.7: Çatışma yönetimi stillerinin İngilizce ve Türkçe'deki kullanım biçimleri, (Ertürk, 2009).

Kaynaklar		Çatışma Yönetimi Stilleri				
Yabancı Kaynaklar	Blake&Mouton, 1964	Smoothing	Withdrawal	Forcing	Problem-solving	Sharing
	Thomas, 1976	Accommodating	Avoiding	Competing	Collaborating	Compromising
	Rahim, 1983	Obliging	Avoiding	Dominating	Integrating	Compromising
	Pruitt, 1983*	Yielding	Inaction	Contending	Problem-solving	
	Van de Vliert & Kabanoff, 1997	Yielding	Avoiding	Forcing	Problem-solving	Compromising
	Rahim/Bonoma, 1979	Obliging	Avoiding	Dominating	Integrating	Compromising
	De Dreu, 2001	Yielding	Avoiding	Forcing	Problem-solving	Compromising
Türkçe Kaynaklar	Güney, 2001	Müşvik	Kaçınan	Rekabetçi	İşbirlikçi	Taviz veren
	Uluğ, 2009	Uyma	Kaçınma	Yarışma	İşbirliği	Uzlaşma
	Erkuş ve Tabak, 2009	Yardımsaver	Geri çekilen	Rekabetçi	İşbirlikçi	Uzlaşmacı
	Başarar, 1992	Uyuşum	Kaçınmak	Yarışmak	İşbirliği	Uzlaşmak
	Sökmen/Yazıcıoğlu, 2005	Uyma	Kaçınma	Rekabet	İşbirliği	Uzlaşma
	Gümüşeli, 1994; Yürür, 2009	Ödün verme	Kaçınma	Hükmetme	Tümleştirme	Uzlaşma

*Pruitt'in kullandığı stiller sadece dört kategori oluşturmaktadır.

1.1.3.2 Çatışma Yönetimi Çözüm Stratejileri

Çatışmanın tarafı olan birey, grup veya kurumlar çatışmayı farklı yaklaşımlarla çözmeye çalışabilir. Çatışma yönetiminde yaklaşımlar yani çatışma yönetimi çözüm stratejileri genellikle tek taraflı çözüm, ortak çözüm, üçüncü tarafın kararıyla çözümdür. Karip (2013)'e göre bunlar kısaca aşağıdaki gibidir:

- **Tek taraflı çözüm:** İstekleri dayatma, kaçınma, saldırı, uymama, çekilme, bağımsız eylem,
- **Ortak çözüm:** Biçimsel olmayan tartışma, anlaşma, uzlaşma, ortak problem çözme, birleştirme,
- **Üçüncü tarafın kararıyla çözüm:** Yönetimsel karar, arabuluculuk, uzlaştırma, yargı kararı, yansız bir üçüncü tarafın müdahalesi, yanlı bir üçüncü tarafın müdahalesi şeklindedir.

Yapıcı bir nitelik taşımayan tek taraflı çözümde taraflardan güçlü olan diğerine isteklerini ve kendi çıkarlarına uyan çözümü kabul ettirmeye çalışmaktadır. Ortak çözümde taraflar kendi aralarında çözüme ulaşabilecekleri gibi üçüncü tarafın müdahalesi de olabilir. Üçüncü tarafın kararıyla çözümde artık karar üzerindeki söz hakkı taraflarla sınırlı değildir (Karip, 2013).

Güney (2007)'ye göre bireyler ve gruplar arası çatışmayı çözmek için tarafların amaçlarına ve durumuna bağlı olarak dört farklı çatışmayı çözüm stratejisi bulunmaktadır. Tablo 1.8'de bu çatışma çözümü stratejilerinin bireye ve karşı tarafa göre değişme durumları gösterilmiştir. Buna göre 4 tür çatışma yönetimi stratejisi şunlardır:

- **(1) Kaybedelim-Kaybedin Stratejisi:** Kendi durumunun daha kötüye gideceğinin anlaşıldığı durumlarda tercih edilmektedir. Bu strateji, sonuçları itibariyle hiçbir kimseyi tatmin etmez ve sonuçta kimse kazanamaz.
- **(2) Kaybedelim-Kazanın Stratejisi:** Yenilgiye uğrama kabul edilmektedir ve taraflardan biri diğerinin kazanması için kaybeder.

- **(3) Kazanalım-Kaybedin Stratejisi:** Kazanma hissini ağır bastığı bir stratejidir. Taraflardan biri kazanmak için elindeki güçleri en etkin biçimde kullanır.
- **(4) Kazanalım-Kazanın Stratejisi:** Amaçlara ve sonuçlara yönelik bir stratejidir. Tarafların ihtiyaçları tatmin edilmekte ve her iki taraf da bunun olumlu sonuçlarını almaktadır. Bu stratejinin temelinde katılımlı yönetim yatar. Her iki taraf için fayda sağlayan bir stratejidir.

Tablo 1.8: Çatışma çözümü stratejileri (Güney, 2007).

		SİZ	
		Kaybedin	Kazanın
BİZ	Kaybedelim	1	2
	Kazanalım	3	4

1.1.4. Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi

Doğal varlıklar ve çatışma arasında tek bir neden ilişkisi olmayıp sosyal, politik, kültürel ve ekonomik şartların birbirini etkilediği çoklu nedenler içermektedir. Doğal varlıklar üzerindeki çatışmalar kaynakların paylaşımı ve kaynaklara erişim söz konusu olduğunda ve özellikle kıt kaynaklar konusunda ve rekabet artışlarında ortaya çıkmaktadır (Castro ve Nielson, 2003; Rüttinger vd., 2014). Bu anlamda doğal varlık çatışma yönetimi ve çözümü ormancılık politikası ve kuruluşlarının öncelikli alanı olmalıdır (Castro ve Nielson, 2003). Eğer artan çatışmalar durdurulmazsa sürdürülebilir kaynak yönetimi imkansız bir hal alır ve çevreyi ve insanların yaşamını kötüleştirir. Ayrıca çatışmalar insanların doğal kaynaklar üzerinde oluşturduğu negatif etkiler nedeniyle de artar (Rüttinger vd., 2014).

Koruma çatışmalarında çatışma yönetimi terimi çatışmayı ortadan kaldırmak (çözüm) ve çatışmanın negatif etkilerini azaltmak (yönetim) arasındaki ayrımı çizmek için kullanılır (Redpath vd., 2013). Korunan alan yönetiminde farklı gruptaki insanların farklı düşünceleriyle karşılaştığında çatışma çözümüne götüren çatışma yönetiminin nasıl olabileceği konusunda korunan alan yöneticilerinin titiz davranmaları gerekmektedir (Lewis, 1996).

Korunan alanlardaki koruma talepleri, ekonomik ihtiyaçlar ve yerel halkın talepleri arasındaki çıkar çatışmaları özölmediği sürece kaynaklar üzerindeki bu çatışmalar devam etmektedir. Korunan alanlarda alanın sahibi, alanı koruyan ve alanı kullananlar hedef grup olarak ele alınmakta ve görüşmeler bunlar üzerinde gerçekleştirilmektedir. Bu hedef gruplar arasındaki iş birliği ve iletişim yetersizliği nedeniyle alanda sık sık çatışmalar yaşanmaktadır. Bu yetersizlikler dikkate alınmadan yapılan tüm çalışmalarda çatışmaların ortaya çıkması kaçınılmazdır (Grujêê vd., 2008; Karki, 2012). Tüm çıkarların dikkate alındığı, çatışma yönetiminde çatışmaların kazan-kazan ile sonuçlanma olasılığı çok yüksektir. Sadece bir tarafın çıkarlarının korunduğu bir çatışma ise kazan-kaybet ile sonuçlanmaktadır (Lewis, 1996).

Çatışma yönetimi çalışmalarında anket tekniğini kullanmak, uygun bir araştırma yöntemidir (Sproull, 1995) ve çatışma yönetimi ile ilgili çoğu çalışmada bu teknik kullanılmıştır (Gümüşeli, 1994; Sökmen ve Yazıcıoğlu, 2005; Özgan, 2006; Şafak, 2006; Topaloğlu ve Avcı, 2008; Kıdak vd., 2011). Doğal kaynaklar, korunan alanlar ve ormanı konu alan çatışma yönetimi ile ilgili çalışmalarda da anket tekniği sıklıkla kullanılmıştır (Mukherjee, 2004; Richard, 2011; Eratilla ve Kethüda, 2012; Vedeld vd., 2012).

Korunan alanlarda önemli birçok çatışma konusu olmasına rağmen, yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarda (Ambarlı, 2006; Kemer, 2009; WSPA, 2009; Ambarlı ve Bilgin, 2011; Masabo, 2013) daha çok özellikle insan-yaban hayatı konusu ele alınmıştır. Bazı çalışmalarda ise (Yılmaz, 2006; Barlı vd., 2006) orman kaynaklarının yönetimde yaşanan çatışmalar ortaya konmuştur.

Ormancılık alanında özellikle korunan alanlarda çatışma ile ilgili yapılmış bilimsel araştırmalar (Lewis, 1996; Adetoro vd., 2011; Koca vd., 2016) neredeyse yok denecek kadar azdır. Hatta literatürde korunan alanlardaki çatışmaların daha çok insan-yaban hayatı şeklinde ağırlık kazanmış olduğu dikkati çekmektedir. Oysaki korunan alanlardaki milli park uygulamaları, yaban hayatı, orman kaynakları ve turizm etkinliklerinin yönetim sürecinde sık sık çatışmalar yaşandığı bu çalışma ile ortaya konmuştur.

Orman kaynaklarının yönetimindeki çatışma çözümünde en büyük sorun altta yatan çıkarları ele almamaktır (Lewis, 1996). ıkar atışmalarının düzenlenmesinde ormancılık politikasının önemli bir yeri bulunmaktadır. Ormancılık politikası, ormancılık sektörünün

programlarına göre ormanların kullanımı ve korunmasında çıkar grupları arasındaki ilişkileri düzenleyen sosyal bir uzmanlaşma sürecidir. Ormancılık politikası çıkarlara odaklanmanın yanı sıra, çatışmanın bilgi ve güce dayalı çözümüne işaret etmektedir (Krott, 2004).

İnsan-yaban hayatı çatışması çözülmesi gerçekten zor olan önemli bir koruma sorunudur. Genellikle tehdit altındaki türlerin ihtiyaçları ile insanların ihtiyaçları doğrudan karşılaştığı noktada çatışmalar yaşanmaktadır (Limbu ve Karki, 2003). İnsanlar ve hayvanların bir arada yaşadığı ve sınırlı doğal kaynakların paylaşıldığı tüm korunan alanlarda, insan-yaban hayatı çatışmaları da uzun yıllar devam etmektedir (Dorji, 2009).

Ayrıca insanlar ve yaban hayvanlarının bir arada yaşadığı ve sınırlı doğal kaynakların paylaşıldığı bütün korunan alanlarda insan-yaban hayatı çatışmaları uzun yıllar devam edebilmektedir (Dorji, 2009). Bu yüzden korunan alanlarda öne çıkan birçok çatışma konusu olmasına rağmen, yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarda (Ambarlı, 2006; Kemer, 2009; WSPA, 2009; Ambarlı ve Bilgin, 2011; Masabo, 2013; Alkan ve Ersin, 2018) daha çok insan-yaban hayatı çatışmaları ele alınmaktadır.

BÖLÜM 2

MATERYAL VE METOT

2.1 Materyal

Tez çalışmasının ana materyalini, Kastamonu ve Bartın illeri sınırları içerisinde bulunan Küre dağlarının batı kesimi olarak belirlenen “Küre Dağları Milli Parkı” oluşturmaktadır. Küre Dağları Milli Parkı Uzun Devreli Gelişim Planı (UDGP), Kalkınma Planları, Merkez Av Komisyonu (MAK) Kararları ile bu korunan alanla ilgili proje çıktıları, toplantı raporları, sunumlar vb. her türlü plan, belge ve doküman önemli materyaller olarak görülmektedir. Ayrıca veri elde etmek amacıyla yapılan anketler de çalışmanın materyali içerisinde yer almaktadır.

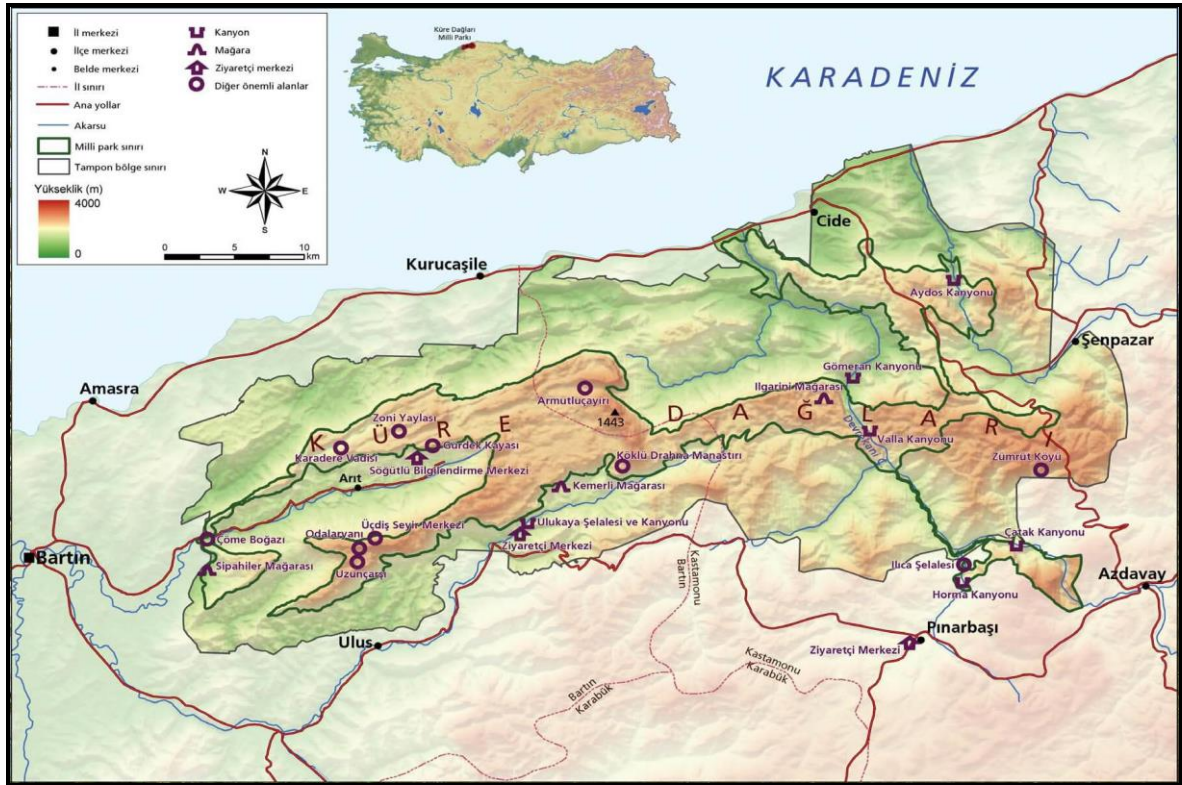
2.1.1 Küre Dağları Milli Parkı

Araştırma alanı olan Küre Dağları Milli Parkı (KDMP), Karadeniz bölgesinin batısında, Küre dağları üzerinde ve Kastamonu ile Bartın illeri sınırları içerisinde yer almaktadır. 07.07.2000 tarih ve 2000/744 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye'nin 32. milli parkı olarak ilan edilmiştir (REGA, 2000). 37.753 hektarlık yüzölçümüne sahip milli parkın çevresindeki tampon bölge ise 134.366 hektardır (Anonim, 2012). Milli park alanı $33^{\circ} 13' 04''$ - $32^{\circ} 29' 27''$ doğu boylamları ile $41^{\circ} 52' 35''$ - $41^{\circ} 37' 27''$ kuzey enlemleri, etrafındaki tampon zon ise $33^{\circ} 13' 04''$ - $32^{\circ} 28' 18''$ doğu boylamları ile $41^{\circ} 56' 26''$ - $41^{\circ} 37' 27''$ kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Ayrıca KDMP, Avrupa-Sibirya floristik bölgesinin Öksin kesiminde ve Davis tarafından uygulanan Türkiye Florasındaki grid sisteminde A4 karesinde yer almaktadır (Tekebaş, 2017). Doğu-batı doğrultusunda uzanan milli park, tamamen bir plato karakteri taşımaktadır (KDMP, 2018). Küre Dağları Milli Parkı'nın sınırları Şekil 2.1'deki haritada gösterilmiştir.

Şekil 2.1'de görüldüğü gibi KDMP kanyonlar ve mağaralar açısından Türkiye'nin en zengin noktalarından biri olarak kabul edilir. Milli park içerisinde 77 mağaranın envanteri yapılmış ve bu mağaralar, ziyarete açılması öngörülen mağaralar ve sportif amaçlı mağaralar olarak iki bölüme ayrılmıştır (Anonim, 2012). Aynı zamanda Küre dağlarının olduğu bölge Toros dağlarından sonra Türkiye'nin en önemli ikinci karstik alanı olarak

görülmektedir (Akbulut vd., 2015). Milli parkın bu karstik yapısının en belirgin örnekleri olarak Ulukaya ve Ilıca şelaleleri, Loç vadisi, Ilgarini mağarası ve Valla, Aydos, Çatak kanyonları gösterilebilir. Ayrıca kanyonlar KDMP'nın neredeyse tamamını kapsayan İnaltı Formasyonu üzerinde gelişmiştir. Saha içindeki bazı kanyonlar ve mağaralar uzunlukları ve derinlikleri bakımından dünya literatürüne de girmiştir (Anonim, 2012).

Milli parkın altyapı ve ulaşım olanakları, coğrafi koşulları ve yöre halkının milli parkı sahiplenmesini sağlamak adına idare ve ziyaretçi merkezleri ve tanıtım birimlerinin tampon bölgedeki farklı noktalarda yapılması öngörülmüştür (Anonim, 2012). Bu anlamda Bartın ilinde Ulus ilçesi Ulukaya köyünde "Ziyaretçi Merkezi", Söğütlü köyünde "Bilgilendirme Merkezi" ile Kastamonu ilinde "Pınarbaşı Ziyaretçi Merkezi" bulunmaktadır. Ayrıca Bartın tarafında; Merkez (Arıt/Çöme Boğazı), Kuruçayıle (Kapısuyu ve Paşalılar), Ulus (Ulukaya ve Aşağıçerçi) ile Kastamonu tarafında; Azdavay, Cide, Pınarbaşı ve Şenpazar'da ise milli park girişleri yer almaktadır. Bununla birlikte bu giriş noktalarında herhangi bir denetim yapılmamaktadır.

Şekil 2.1: Küre Dağları Milli Parkı sınırları, (KDMP, 2018).

Küre Dağları Milli Parkı ulusal ve uluslararası düzeyde öneme sahiptir. WWF'in 1999 yılında Avrupa'da 100 orman sıcak noktasını belirlediği çalışmada, Türkiye'de belirlenen 9 orman sıcak nokta arasında Küre Dağları Milli Parkı da yer almıştır (Lise, 2011). Korunan Alanlar Ağı'nın (Protected Area Network) kısaltması olan PAN Parks; korunan alanların yönetiminde kalitenin artırılması ve kırsal kalkınmayı teşvik eden bir sertifikasyon sistemidir (Akbulut, 2012). Küre Dağları Milli Parkı da, korunan alanların yönetiminde kalitenin artırılması ve kırsal kalkınmanın teşvik edilmesini sağlamayı amaçlayan "PAN Parks Sertifikasyon Sistemine" ne katılan Avrupa'da 13. ve Türkiye'deki ilk ve tek milli parktır (Atmış, 2009; Akbulut vd., 2015; Görmüş vd., 2015). Türkiye'nin "311 Önemli Doğa Alanı" ndan birisi olan KDMP (UNDP, 2010) WWF tarafından Türkiye'deki "122 Önemli Bitki Alanı" ndan biri olarak belirlenmiştir. Ayrıca alan doğa koruma açısından küresel düzeyde öncelikli "200 Ekolojik Bölgeden Biri" olan "Kuzey Anadolu ve Kafkasya Ilıman Kuşak Ormanları" içinde yer almaktadır (KDMP, 2018).

Küre Dağları Milli Parkı 2000 yılında milli park ilan edilmesine rağmen, alanın Uzun Devreli Gelişme Planı (UDGP) 2012 yılında hazırlanmıştır. Bu planda alanla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Bölgeleme kriterleri doğrultusunda KDMP, mutlak koruma bölgesi, hassas koruma bölgesi, sürdürülebilir kullanım bölgesi ve kontrollü kullanım bölgesi olmak üzere dört bölgeye ayrılmıştır. Ayrıca planlama alanı ise KDMP sınırları için kalan bu dört bölgeye ait alanları ve tampon bölgeyi kapsamaktadır (Anonim, 2012). Kısacası milli parkın yakın çevresi tampon bölge olarak tanımlanmış ve bu tampon bölgeyi içeren bölge de planlama alanı içerisine dahil edilmiştir. 37.753 hektarlık milli park alanının kendi içerisinde ayrıldığı dört bölgeye ve 134.366 hektarlık tampon bölgeye ait detaylı açıklamalar yapılmıştır (Anonim, 2012). Bunlar:

- **Mutlak koruma bölgesi:** Ulusal ve uluslararası öneme sahip el değmemiş karstik yapısı, doğal, yaşlı ve bakir orman ekosistemi, zengin flora ve faunası olan ve küresel öneme sahip ülkemizdeki tek Nemli Karstik Orman Alanını en iyi temsil eden alanlardır. Kadıköy, Yukarıdere, Başköy ve Kale köyleri arasında kalan bölge mutlak koruma bölgesi olarak belirlenmiştir.
- **Hassas koruma bölgesi:** Mutlak Koruma Bölgesi'ne tampon oluşturan, ulusal ve uluslararası öneme sahip kanyonların ve mağaraların yanı sıra düden, şelale gibi karstik oluşumları ile birlikte orman yapısı, korunmuş peyzaj yapısı, yaban hayatı

ve nadir türleri ile en önemli alandır. Doğal değerlerin korunduğu bilimsel ve eğitsel amaçlı çalışmalara ek olarak belirlenen, yürüyüş güzergahlarında, mağaralarda ve bu bölge içinde kalan kanyonlarda yürüyüşlerin ve ziyaretlerin gerçekleştirildiği alandır. Sipahiler Mağarası çevresi, Odalar Yanı, Kemerli Mağarası ve çevresi, Sakaröküz Tepe mevki, Pınarsuyu- Çamlıdere mevki, Armutluçayır kuzey bölgesi, Sorkun ve Valla Kanyonu bölgesi (Ilgarini, Mantar, Ejder Mağarası), Kurtgirmez Ormanı ve Çatak Kanyonu, Aydos Kanyonu ve çevresi hassas koruma bölgesi olarak ayrılmıştır.

- **Sürdürülebilir kullanım bölgesi:** Kanyon, mağara, düden gibi karstik oluşumların yanı sıra doğal orman özelliklerine sahip bu alan, mutlak koruma bölgesi ve yabanıl bölge ile doğal etkileşim içinde olup bu alanlara tampon vazifesi görmektedir. Düşük yoğunluklu rekreasyonel faaliyetlerin, zorunlu teknik altyapı uygulamalarının, ekolojik dengenin tesisi için gerekli müdahalelerle birlikte geleneksel kullanımların (mantar, yabani meyve toplama vb.) devam ettiği ve tarımsal faaliyetlerin yapıldığı alanlar, tur güzergahları, manzara seyir noktaları, yaban hayatı gözlem kuleleri ve noktaları sürdürülebilir kullanım bölgesi olarak ayrılmıştır. Karadere Vadisi ve çevresi, Sipahiler Köyü civarı, Örenbaşı Mevkii, Armutlu Çayırı, Göksu Mahallesi civarı, Horma Kanyonu ve Devrekani Çayı, Kerte bölgesi, Cide bölgesi ile mutlak koruma ve hassas koruma bölgesi ile etkileşim içinde bulunan yerleşim yerlerinin yakındaki alanlar bu bölge içinde tanımlanmıştır.
- **Kontrollü kullanım bölgesi:** Mutlak koruma, hassas koruma ve sürdürülebilir kullanım bölgelerine göre insan faaliyetlerinin etkilerinin daha çok hissedildiği, Çöme Boğazı, Şenpazar-Cide karayolu, Kızılcasu özel proje alanı, günübirlik kullanım alanlarının bulunduğu alanlar kontrollü kullanım bölgesi olarak belirlenmiştir.
- **Tampon bölge:** Küre Dağları Milli Parkı'nı çevreleyen ve ilan aşamasında planlama alanı olarak tanımlanan, ulusal düzeyde önemli geleneksel yaşam biçimi ve özgün mimari yapılara sahip yerleşim yerlerinin olduğu Milli Park ile etkileşim içindeki bölge Tampon Bölge olarak belirlenmiştir. Ziyaretçilerin ulaşım, konaklama, yeme-içme, alan kılavuzluğu hizmetleri, yöresel ürünlerin üretimi ve

pazarlanması ile yöre halkının ekonomik refahının artırılması ve bunun sonucunda Milli Parkta olan baskının azaltılması için bölgede mevcut kırsal yerleşim, doğal kaynak kullanımı ve insan faaliyetlerinin sürdürülebilir olarak planlanması hedeflenmektedir.

2001/3118 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 06/09/2001 yılında Bartın-Kastamonu Küre Dağları Park Müdürlüğü'nün kurulmasına karar verilmiştir. Daha sonra 30/05/2002 yılında Küre Dağları Milli Park Müdürlüğüne bağlı olarak Pınarbaşı, Cide, Ulus ve Bartın (Arıt) Mühendislikleri kurulmuştur. 2003 yılında yeniden yapılanmaya gidilerek, milli park müdürlüğü kapatılmış ve ayrı ayrı kurulan Bartın ile Kastamonu Çevre ve Orman İl Müdürlükleri, Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlükleri tarafından yönetilmeye başlanmıştır. 4 Temmuz 2012 tarih ve 27984 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 29 Haziran 2011 tarih ve 645 sayılı "Orman ve Su İşleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" gereğince, 27 Aralık 2011 tarih ve 535 sayılı olurla Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü yeniden kurulmuştur (URL-8, 2012).

Mevcut durumda ise Küre Dağları Milli Parkı idari olarak Bartın merkezde yer alan "Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü" tarafından yönetilmektedir. Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü'nde 1 müdür, 1 ziraat yüksek mühendisi, 1 orman mühendisi, 1 peyzaj mimarı, 2 orman muhafaza memuru, 1 taşınır kayıt sorumlusu, 1 evrak kayıt sorumlusu, 1 basın ve halkla ilişkiler sorumlusu, 1 santral görevlisi, 2 av koruma ve kontrol görevlisi ve 1 diğer olmak üzere toplam 13 personel görev yapmaktadır. Müdürlüğün alt birimi olarak müdür yardımcısı/yardımcılarının, şefliklerin olmaması idari anlamda önemli bir eksiklik olarak sayılmaktadır.

2.1.2 Küre Dağları Milli Parkı Çevresindeki Yerleşimler

Milli parkın çevresindeki köylerde sosyal hayat hala devam etmektedir (Özüdoğru, 2013; Görmüş vd., 2015). Bu anlamda milli parkı ile korunması amaçlanan biyolojik çeşitliliği güvence altına almak için bu yerleşim birimleri tampon bölge olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2012). Milli park alanını yerleşim yerlerinden ayıran tel örgü veya çit vb. herhangi bir fiziksel engel veya bariyer yoktur. Milli park alanının yakınındaki yaşam milli park sınırları içerisine yayılmamış olup milli park sınırları içerisinde hiçbir yerleşim yeri bulunmamaktadır. Milli parkla etkileşim halinde olan ve milli parkı çevreleyen bu

yerleşimler Bartın'a bağlı Merkez, Amasra, Kurucuşile, Ulus ilçeleri ile Kastamonu'ya bağlı Azdavay, Cide, Pınarbaşı, Şenpazar ilçeleri sınırları içinde kalmaktadır. Yerel halktan kaç bireyle anket yapılacağını belirlemek için köy nüfusları temel ölçüt olarak alınmış ve bu amaçla tampon bölgede yer alan köylerin 2016 yılına ait olan nüfus verilerinden yararlanılmıştır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1: Küre Dağları Milli Parkı tampon bölgesinde yer alan köylerin 2016 yılı nüfus verileri (TÜİK, 2016).

İlçe	Köy Adı	Erkek	Kadın	Toplam	İlçe	Köy Adı	Kadın	Erkek	Toplam	
MERKEZ	Alibaş	191	189	380	AZDAVAY	Evlek	11	15	26	
	Arıt	347	348	695		Gültepe	15	17	32	
	Aydınlı	213	219	432		Kayabaşı	6	4	10	
	Balat	100	86	186		Kırmacı	16	16	32	
	Çöpbeş	81	79	160		Zümrütköy	25	16	41	
	Çukurbük	188	212	400		TOPLAM	73	68	141	
	Darıören	149	152	301	ŞENPAZAR	Aşıklı	29	31	60	
	Epçiler	611	587	1198		Celallı	71	79	150	
	Esbey	64	64	128		Dağlı	25	21	46	
	Fırınlı	156	158	314		Dereköy	43	29	72	
	Gençali	182	177	359		Gürpelit	144	117	261	
	Hasanlar	176	156	332		Tepecik	34	40	74	
	İmamlar	73	88	161		TOPLAM	346	317	663	
	Karaköyşeyhler	138	126	264		CİDE	Akça	62	67	129
	Kayacılar	79	83	162			Başköy	47	42	89
	Kayadibi	264	277	541			Çamdibi	52	46	98
	Kayadibiçavuş	283	287	570			Çukurçal	57	47	104
	Kayadibikavlak	103	95	198	Derebucağı		38	44	82	
	Kumaçorak	76	98	174	Döngelce		26	27	53	
	Ören	94	104	198	Emirler		42	51	93	
	Sipahiler	257	256	513	Gökçeler		54	66	120	
	Söğütlü	74	71	145	Güzelyayla		68	45	113	
	Şahin	122	119	241	Hacıahmet		33	37	70	
	Turanlar	89	91	180	Hamitli		28	24	52	
	Yeniköy	28	44	72	Himmetbeşe		16	12	28	
	Yukarışeyhler	112	131	243	İsaköy		43	45	88	
	TOPLAM	4250	4297	8547	Karakadı		46	37	83	

Tablo 2.1: (devam ediyor).

ULUS	Abdurrahman	76	81	157	AMASRA	Kazanlı	48	45	93		
	Alıçlı	51	51	102		Kethüda	58	55	113		
	Alpı	46	38	84		Kezağzı	32	34	66		
	Arpacık	73	91	164		Kuşçu	43	57	100		
	Aşağıçamlı	62	68	130		Menük	45	41	86		
	Aşağıçerçi	107	110	217		Musaköy	68	59	127		
	Aşağıdere	109	106	215		Nanepınarı	41	41	82		
	Aşağıköy	142	143	285		Olucak	38	33	71		
	Çerde	89	97	186		Ortaca	14	7	21		
	Çubukbeli	35	48	83		Ovacık	67	66	133		
	Dereli	80	83	163		Öveçler	40	39	79		
	Dörekler	67	67	134		Şenköy	15	14	29		
	Düzköy	53	61	114		Velioğlu	57	46	103		
	Gökpınar	28	25	53		Yaylaköy	52	41	93		
	Hasanören	62	58	120		Yıldızalan	32	29	61		
	Ibrahimderesi	113	100	213		TOPLAM	1262	1197	2459		
	PINARBAŞI	İğneciler	91	86		177	KURUCAŞİLE	Acarlar	72	73	145
		Kadıköy	98	111		209		Çanakçılar	205	228	433
		Karahasan	82	78		160		Kocaköy	314	298	612
		Kirazcık	43	46		89		Şükürler	164	172	336
Kozanlı		39	47	86	Yukarısal	159		140	299		
Köklü		31	24	55	TOPLAM	914		911	1825		
Sarıfasıl		70	69	139	Aydoğmuş	91		78	169		
Şirinler		52	50	102	Başköy	201		204	405		
Ulukaya		70	70	140	Dizlermezeci	155		148	303		
Yukarıdere		68	67	135	Elvanlar	96		94	190		
TOPLAM	1837	1875	3712	İlyasgeçidi	107	109	216				
PINARBAŞI	Ilıca	36	27	63	KURUCAŞİLE	Kaleköy	81	85	166		
	Kapancı	72	65	137		Kapısuyu	64	68	132		
	Kerte	96	64	160		Kavaklı	62	60	122		
	Muratbaşı	47	36	83		Kömeç	42	47	89		
	Sümenler	125	118	243		Paşalılar	156	159	315		
	Urva	54	45	99		Sarıderesi	163	157	320		
	Uzla	71	64	135		Yeniköy	44	48	92		
	Yamanlar	96	92	188		Ziyaretköy	33	23	56		
	TOPLAM	597	511	1108		TOPLAM	1295	1280	2575		
	Tampon Bölge Toplam Nüfus= 21.030 birey										

Tablo 2.1'e göre Bartın Merkez ilçede 8.547 birey, Ulus ilçesinde 3.712 birey, Amasra ilçesinde 1.825 birey, Kurucaşile ilçesinde 2.575 birey, Pınarbaşı ilçesinde 1.108 birey, Azdavay ilçesinde 141 birey, Cide ilçesinde 2.459 birey ve Şenpazar ilçesinde 663 birey olmak üzere toplamda 21.030 birey milli parkın tampon bölgesindeki köylerde yaşamaktadır. Bu verilere göre; milli park etrafındaki tampon bölge nüfusunun %79'u Bartın, %21'i ise Kastamonu tarafındadır. Küre Dağları Milli Parkı etrafındaki ilçelere bağlı köylerin 1990-2016 yılları arasındaki nüfus değişimleri incelendiğinde hem Bartın hem de Kastamonu tarafında %50'nin üzerinde azalma olduğu dikkati çekmektedir (Tablo 2.2).

Tablo 2.2: Küre Dağları Milli Parkı etrafındaki ilçelere bağlı köylerin nüfus değişimleri.

İlçeler	İlçeye Bağlı Köy Sayısı (Adet)	1990 Nüfusu	2016 Nüfusu	Değişim (%)
Amasra	5	3.157	1.825	-42,19
Kurucaşile	13	5.544	2.575	-53,55
Merkez	26	14.999	8.547	-43,02
Ulus	26	10.171	3.712	-63,50
Toplam	70	33.871	16.659	-50,82
Azdavay	5	796	141	-82,29
Cide	29	5.946	2.459	-58,64
Pınarbaşı	8	2.276	1.108	-51,32
Şenpazar	6	1.251	663	-47,00
Toplam	48	10.269	4.371	-57,43
Genel Toplam	118	44.140	21030	-52,36

Anket yapılacak köylerin ulaşım kolaylığının olması ve çatışmanın tüm boyutlarıyla ele alınması açısından gidilecek köyler "Tam Alan Örnekleme" ile belirlenmiş olup tampon bölgedeki köylerin çoğuna gidilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararın alınmasındaki en önemli sebep anket hazırlıkları sırasında gidilen farklı köylerde farklı çatışmaların varlığının ortaya çıkmış olmasıdır. Bu çalışmada örneklem tekniği olarak olasılıksız yöntemin en çok kullanılan biçimi olan kota örnekleme kullanılmıştır. Kota örnekleme tekniğinde araştırmacı önce araştırma evreninden belli özellikleri, ortak özellikleri olanları gruplandırması ve bunlardan belli bir sayıya ulaşmaya kadar örneklem almasıdır (Aziz, 2014). Araştırma evrenini temsil etmesi amacıyla anketlerin 21.030 bireyin %2'sine denk gelen sayıda, rastgele seçilen 18 yaşından büyük en az 421 bireyle yapılması hedeflenmiştir.

Anketlerin yaz döneminde uygulanması, hem ulaşım kolaylığı, hem de köylerde daha çok insanla görüşülebilmesi açısından tercih edilmiştir. Verilerin yüz yüze görüşme yolu ile toplanması tercih edilmiştir. Saha çalışmaları sadece anketlerle sınırlı kalınmayıp alan gözlemlerinde bulunulmuş, aynı zamanda odak grup görüşmeleri, derinlemesine görüşmeler de yapılmıştır. Görüşmelerde konuşulanlar not edilmiş ve görüşmeler sonucu elde edilen tüm veriler tasnif edilmiştir.

Bartın Merkez ilçede 26 köyden 25 köye, Ulus ilçesinde 26 köyün hepsine, Amasra ilçesinde 5 köyün hepsine, Kurucaşile ilçesinde 13 köyden 10 köye, Cide ilçesinde 29 köyden 26 köye, Azdavay ilçesinde 5 köyün hepsine, Pınarbaşı ilçesinde 8 köyden 7 köye ve Şenpazar ilçesinde 6 köyün hepsine olmak üzere toplamda 118 köy içinde 110 köye gidilerek 425 bireye anket uygulanmıştır.

Ulus'ta 76 birey, Kurucaşile'de 59 birey, Bartın merkez ilçede 88 birey, Cide'de 75 birey, Amasra'da 24 birey, Pınarbaşı'nda 48 birey, Azdavay'da 26 birey ve Şenpazar'da 29 birey ile görüşülmüş ve anketler uygulanmıştır. Böylece 21.030 bireyin %2'sine denk gelen ve rastgele seçilen 18 yaşından büyük en az 421 bireyle yapılması düşünülen anketlerde toplam 425 bireye ulaşılmıştır (Tablo 2.3).

Arazi çalışmalarına 28 Temmuz 2015 öncesi tanıma gezileri ile başlanmış olup, 28 Temmuz 2015'te ilk görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 25-26 Ağustos 2015 ve 2-3-4 Eylül 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen görüşmelerden de elde edilen veriler anket formlarının hazırlanmasına yardımcı olmuştur. 25-26 Şubat 2017, 1-2 Mayıs 2017, 9 Mayıs 2017, 16 Mayıs 2017, 19-20-21 Mayıs 2017, 23 Mayıs 2017, 10 Temmuz 2017, 13-14 Temmuz 2017, 17-18 Temmuz 2017, 21 Temmuz 2017, 24-25 Temmuz 2017, 28 Temmuz 2017, 31 Temmuz 2017, 1 Ağustos 2017, 4 Ağustos 2017, 8-9-10 Şubat 2018 ve 15 Şubat 2018 tarihlerinde KDMP tampon bölgesindeki köylere arazi çalışmaları düzenlenerek anketler uygulanmıştır.

Tablo 2.3: Küre Dağları Milli Parkı tampon bölgesinde anketlerin uygulandığı köylerin isimleri ve ankete katılan bireylerin sayısı.

İL	İLÇE	ANKET UYGULANAN KÖYLER	Toplam Köy Sayısı	Anket Uygulanan Köy Sayısı	Anket Uygulanan Birey Sayısı
BARTIN	Amasra	Acarlar, Çanakçılar, Kocaköy, Şükürler, Yukarısal	5	5	24
	Merkez	Alibaş, Arıt, Aydınlar, Balat, Çöpbey, Çukurbük, Darıören, Epçiler, Esbey, Fırınlı, Gençali, Hasanlar, İmamlar, Karaköyşeyhler, Kayacılar, Kayadibi, Kayadibiçavuş, Kayadibikavlak, Kumaçorak, Ören, Sipahiler, Söğütlü, Şahin, Turanlar, Yukarışeyhler	26	25	88
	Kurucaşile	Aydoğmuş, Başköy, Dizlermezeci, Elvanlar, İlyasgeçidi, Kaleköy, Kömeç, Paşalılar, Sarıderesi, Ziyaretköy	13	10	59
	Ulus	Abdurrahman, Alıçlı, Alpi, Arpacık, Aşağıçamlı, Aşağıçerçi, Aşağıdere, Aşağıköy, Çerde, Çubukbeli, Dereli, Dörekler, Düzköy, Gökpınar, Hasanören, İbrahimderesi, İğneciler, Kadıköy, Karahasan, Kirazcık, Kozanlı, Köklü, Sarıfasıl, Şirinler, Ulukaya, Yukarıdere	26	26	76
KASTAMONU	Azdavay	Evlek, Gültepe, Kayabaşı, Kırmacı, Zümrütköy	5	5	26
	Cide	Akça, Başköy, Çamdibi, Çukurçal, Derebucağı, Emirler, Gökçeler, Güzelyayla, Hacıahmet, Hamitli, Himmetbeşe, İsaköy, Karakadı, Kethüda, Kezağzı, Kuşçu, Menük, Musaköy, Nanepınarı, Olucak, Ortaca, Ovacık, Öveçler, Velioğlu, Yaylaköy, Yıldızalan	29	26	75
	Pınarbaşı	Ilıca, Kapancı, Muratbaşı, Sümenler, Urva, Uzla, Yamanlar	8	7	48
	Şenpazar	Aşıklı, Celallı, Dağlı, Dereköy, Gürpelit, Tepecik	6	6	29
TOPLAM			118	110	425

Ayrıca il-ilçe merkezlerinde milli parkla ilgisi bulunan kurumlar-kuruluşlar, dernekler, vakıflar vb. ilgi grupları ile 11-15-17 Mayıs 2018 ve 6-7-8 Haziran 2018 tarihlerinde görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Yerel halk dışındaki paydaşlardan 31 birey ile gerçekleştirilen görüşme sorularına EK 3'te ve milli park yönetiminden de 6 bireyle gerçekleştirilen görüşme sorularına ise EK 4'te yer verilmiştir. Yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak elde edilen veriler not alınmıştır. Özellikle kamu kesimindeki bireylerle randevu alınarak görüşülmüştür.

Böylece kamu kesimini temsil eden 24 birey (7 kaymakam, 4 belediye başkanı, 4 jandarma bölük komutanı, 1 il özel idare sekreteri, 6 orman işletme şefi, 1 orman işletme müdürü, 2 veteriner), özel sektörden 4 işletme sahibi ve sivil toplum kuruluşlarından 3 dernek başkanı olmak üzere toplamda 31 bireyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü'nde ise 1 müdür, 3 mühendis ve 2 orman muhafaza memuru olmak üzere toplamda 6 bireyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2.1.2.1 Sosyo-Ekonomik Yapı

Milli parkın çevresindeki nüfus Bartın tarafında Merkez, Ulus, Amasra, Kurucuşile ilçelerine ve Kastamonu tarafında Şenpazar, Pınarbaşı, Azdavay ve Cide ilçelerine bağlı köylerde yaşamlarını devam ettiren yöre halkından oluşmaktadır. Köylerin çoğunda başlıca gelir kaynağını emekli maaşları oluşturmaktadır. Birçok kaynakta (Özüdoğru, 2013; Görmüş vd., 2015) bu köylerdeki çoğu nüfusun bir azalma eğilimi içerisinde olduğu sık sık dile getirilmektedir. Genç nüfus çeşitli nedenlerle (eğitim, iş, sosyal yaşam vb.) kırdan kente göç etmekte ve kalan nüfus da genellikle orta ve üzeri yaş grubundadır. Göç eden nüfus özellikle yaz aylarında veya göçten sonraki yıllarda tekrar yörelerine geldiğinden, köylerindeki evlerine sahip çıkmakta ve korumakta, böylelikle de geleneksel mimarinin devamlılığını sağlamaktadırlar. Bazı yerlerde ise yörelerine tekrar geri dönen nüfusun geleneksel mimari yapıyı terk ederek geleneksel mimari yapı ile çok uyumlu olmayan daha çok betonarme yapılara yöneldiği görülmektedir.

Eğitim ve sağlık olanakları, işgücü ve istihdam durumları gibi sosyal yapıyı özellikle alandaki nüfus hareketlerini ciddi anlamda etkilemektedir. Köylerin çoğunda okul bulunmamakta ve eğitim taşınmalı sistemle yürütülmektedir. Sağlık olanakları da çok düşük düzeydedir. Halk özellikle veteriner konusunda büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Rutin bazı kontroller dışında veterinerlere ulaşmakta zorluk çektiklerini, ihtiyaçlarının özel veterinerler aracılığıyla karşılandığında maddi anlamda külfete neden olduğunu iddia etmektedirler.

Alandaki temel ekonomik faaliyetler tarım, hayvancılık, ormancılık, arıcılık vb. faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu ekonomik faaliyetler daha çok ailelerin kendi bireysel ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Hayvansal ürünlerinin pazarını sağlamada zorluk yaşayan halk, bu konularda yardım beklemektedir. Geleneksel bilgi ve yöntemlerle

yapılan, amatörce gerçekleştirilen arıcılık faaliyetleri bulunmaktadır (Şekil 2.2). Bu arıcılık faaliyetleri genellikle büyüklerden görme sonucu öğrenilen bilgilerle gerçekleştirilmektedir. Özellikle Cide, Kuruçayıle ve Şenpazar tarafında “Kestane Balı” üretimi yapılmaktadır. Teşvik kapsamında arıcılık fonlarından yararlananlar ve memnun olanlar da bulunmaktadır. Özellikle bu konuda bilgilendirmelerin yanı sıra eğitime ihtiyaç duyulduğu da sıkça dile getirilmektedir. Üretilen balda markalaşmaya gidilmesi halkın çıkarlarının korunması adına önem arz etmektedir.

Bazı köylerde sebze-meyve veya ıhlamur, mantar, kestane vb. ürünler pazarlarda satılarak gelir elde edilirken, bazı yörelerde hala ormandan toplanan kestanenin tüccarların getirdiği soğan, patates, fasulye, pirinç, çay, un gibi ürünlerle takasının devam ettiği bilinmektedir. Üretilen tarımsal ürünler genellikle geleneksel bahçe tarımı ve seracılık şeklinde çeşitlenmiştir. Tarım ürünleri hububat ve meyve-sebze yetiştiriciliği şeklindedir. Hayvancılık kapsamında ise küçükbaş hayvan yetiştiriciliği çok sınırlı olup, daha çok inek ve manda ağırlıklı büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Hayvanlar genellikle ormanda otlatmaya bırakılmaktadır. Üretilen hayvansal ürünlerde süt üretimi ilk sıralarda yer almaktadır. Süt dışında yoğurt, tereyağı, peynir vb. süt ürünleri yapılarak kendi öz tüketimleri yanında, pazar satışını da gerçekleştirmektedirler.

Şekil 2.2: Köylerdeki amatör arıcılık faaliyeti, Kuruçayıle,
(Fotoğraf: Damla YILDIZ, 02/05/2017).

Milli parkın ilanından önce ormancılık, ahşap kaşık üretimi, bahçe tarımı vb. faaliyetler daha yoğun bir şekilde gerçekleştirilirken, milli park ilanından sonra yakın çevredeki yerel halkın geçim kaynaklarının değiştiği dile getirilmektedir. Bu anlamda milli parkın ilanının yerel halk üzerinde sosyal ve özellikle ekonomik etkilerinin bulunduğu iddia edilmektedir.

2.1.2.2 Ulaşım

Korunan alanlarda ulaşımın alandaki iç ulaşım ve korunan alan ile çevreyi birbirine bağlayan dış ulaşım olmak üzere iki yönde incelenmesi önerilmektedir. İç ulaşım ağı hem alanda çalışanlara hem de alan ziyaretçilerine hizmet ederken, dış ulaşım ağının daha çok alana gelen ziyaretçilere yönelik planlanması gerektiği düşünülmektedir. Her iki ulaşımın da olabildiğince en az seviyede tutulması ve ulaşım ağı ile birlikte gerekli tedbirlerin alınması beklenmektedir (Yücel, 2005).

Küre Dağları Milli Parkı'na ulaşım hem Bartın hem de Kastamonu tarafından karayolları, köy yolları ve orman yolları aracılığı ile olabilmektedir. Küre Dağları Milli Park alanının konumu ve parçalı yapısı ulaşımına yönelik plan kararlarının geliştirilmesinde belirleyicidir. UDGP'nda milli park içindeki ulaşım ağının 3 başlık altında incelendiği görülmektedir. Bu ulaşım ağları:

- Yerleşim alanlarını birbirine bağlayan asfalt kaplamalı karayolları: Örneğin Bartın-Arıt-Aydınlar karayolu ve Kastamonu-Şenpazar-Cide karayolu önemli iki güzergahtır
- Asfalt kaplaması olmayan mevcut köy yolları
- Orman yolları şeklinde ele alınmıştır (Anonim, 2012).

Toprak kayma potansiyeli yüksek olan bazı köylerde (Cide Loç Vadisi özellikle Yaylaköy, Hamitli ve Kurucaşile tarafı) ulaşımında zorluklar yaşanmaktadır (Şekil 2.3). Ulaşımında yaşanan zorluklar halkın yaşantısını büyük ölçüde etkilemektedir. Örneğin süt toplayıcılarının bile kötü yollar ve uzak mesafe nedeniyle köylere çok sık gelmedikleri iddia edilmektedir.

Şekil 2.3: Milli parkın ekosistem bütünlüğünü bozan yollar, Cide Loç Vadisi,
(Fotoğraf: Damla YILDIZ, 09/05/2017).

Tur güzergahları, yürüyüş yolları, manzara seyir noktaları, günübirlik kullanım alanları vb. alanlara ulaşım önem arz etmektedir. Bu anlamda hassas koruma bölgesinde 21 adet yürüyüş yolu, 14 adet tur güzergahı, 26 adet manzara seyir noktası; kontrollü kullanım bölgesinde de 8 adet günübirlik kullanım alanı planlanmıştır (Anonim, 2012).

Milli parka tek bir noktadan giriş söz konusu değildir. Alana erişim sağlamak adına temsili giriş kapıları bulunmaktadır. Girişler kontrolsüz şekilde yapılmaktadır. Bu durumun milli parkın koruma statüsü ile çeliştiği de söylenebilir.

2.1.2.3 Geleneksel ve Folklorik Özellikler

Küre Dağları Milli Parkı çevresindeki köylerin kültürel geçmişleri zengin bir folklorik yapıya sahip olmalarını sağlamıştır (Görmüş vd., 2015). Geleneksel mimari yapılar, zengin yöre mutfağı, yöreye has giyim-kuşam, geleneksel el sanatları, yöresel üretim vb. önemli folklorik özelliklerin sürdürülmeye çalışıldığı gözlenmekte olup, bu gibi özellikler turizm için önemli cazibe olarak görülmektedir. Örneğin yöre halkının hala geleneksel kıyafetlerini gündelik hayatta giymeye devam ettiğini söylemek mümkündür (Şekil 2.4). Ayrıca yerel ağzın kullanımı devam etmekte ve halk hala yöresel şivesini kullanmaktadır.

Şenpazar ilçesi köylerinde oyma kaşık yapımının özellikle geçmiş yıllarda önemli bir gelir kaynağı oluşturduğu söylenmektedir. Ahşap kaşıklara yönelik talebin artarak devam ettiğini fakat hammaddenin temini konusunda sıkıntılar yaşadıklarını dile getirmektedirler. Hatta bu geleneği devam ettirmeye çalışan insanlar kaçakçı konumuna sokulmaktan dolayı duydukları üzüntüyü de dışa vurmaktadırlar. Aslında bu geleneksel ve folklorik özellikler turizm potansiyeli oluşturma açısından gerekli olup, bu değerlerin yitirilmeden günümüze taşınması, destek ve teşviklerin yapılması önemli görülmektedir.

Özüdoğru (2013), Küre Dağları Milli Parkı'nda yapmış olduğu çalışma ile Şahin, Kayacılar ve Karaköşeyhler gibi köylerde 30-35 yıl öncesine kadar ahşap işçiliği ile basit ev aletleri (kepçe, kaşık, yayık, çanak, hamur açma tahtası vb.) yapıldığını bildirmektedir. Düzköy, Ulukaya ve Abdurrahman gibi köylerde de eskiden gerçekleştirilen halıcılık faaliyetlerinin artık devam ettirilmediği bildirilmiştir (Akbulut, 2012). Bu gibi köylerde yok olmaya yüz tutmuş bu tür çalışmalar teşvik edilebilir, yapılacak planlama çalışmalarına da dahil edilmesi sağlanabilir. Kurucaşile'de özel bir taştan yapılan saç üzerinde de aynı anda farklı çeşit yemekler kokusu bile birbirine karışmadan pişirilebilmektedir. Ama hem kaynak yetersizliği ve ustalığın gelecek kuşaklara aktarılamaması hem de tanıtım yetersizliği nedeniyle bu kültür de yok olmak üzeredir.

Şekil 2.4: Kadınların günlük yaşamlarında kullandıkları geleneksel renkli giysi örneği, Azdavay, (Fotoğraf: Damla YILDIZ, 17/07/2017).

Köylerin çoğunda yöre halkı kültürünün bir parçası olarak gastronomik amaçlarla bazı bitki türlerini toplamaya devam etmektedir. Köylerde yöresel yemeklerin yapımı hala devam etmektedir. Çeşitli mantarlar, kızılıcık (kiren), kuşburnu vb. doğadan toplanan ürünler de tüketilmektedir. Alandaki yöresel ürünlerin turistlere sunulması veya satılması önemli bir ekoturizm potansiyeli oluşturabilir.

Milli parkın yakınındaki bazı yerlerde yılın belli zamanlarında turizm amaçlı şenlik ve festivaller yapılmaktadır. Bunlardan en önemlileri Drahna keşkek festivali, Sorkun yayla şenliği, Azdavay motosiklet festivali olarak söylenebilir. Özellikle köyde yaşayanların akrabaları Zonguldak, İstanbul ve Ankara gibi illerden gelmekte göç ettikleri toprakları bu sayede ziyaret etmektedir. Böylece bu alanlara gelen yerli ve yabancı turistlerin eğlenmesi sağlanırken, yörenin tanıtımı da yapılmaktadır.

Arazi gözlemleri, yerel halkla gerçekleştirilen söyleşilerin derlenmesi sonucu yerleşim yerlerine ait önemli geleneksel ve folklorik özelliklere ait olan Tablo 2.4 oluşturulmuştur. Yerleşim yerlerindeki bazı geleneksel ve folklorik özellikler hala devam ederken, yok olmaya yüz tutan özellikler de yer almakta ve bu faaliyetlerin devam etmesi adına halkın yardım beklentileri bulunmaktadır.

Tablo 2.4'te görüldüğü gibi köylerde hala devam eden ya da yok olmaya yüz tutmuş halkın kültürünü yansıtan geleneksel ve folklorik birçok özellik bulunmaktadır. Bu geleneksel ve folklorik özellikler kullanılarak turizm için potansiyel oluşturulabilir. Köylerdeki eski değirmenler, evler, kaleler, manastırlar, kiliseler vb. kültürel miras doğal yapıların korunarak onarılması turizm açısından önem arz etmektedir. Akbulut (2012), çalışmasında Ulus bölgesinde tarihi değer taşıyan çivisiz evlerin bulunduğunu bildirmiş ve bu evlerin ekoturizmde kullanılmasını önermiştir.

Tablo 2.4: Yerleşim yerlerine ait önemli geleneksel ve folklorik özellikler.

		Devam Eden	Yok Olmaya Yüz Tutmuş
BARTIN	Amasra	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Kahvehane kültürü, Ahşap oyma, Balıkçılık	Yok
	Kurucaşile	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Kestane takası, Tekne yapımı, Arıcılık	Taş sac
	Merkez	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Ahşap minyatür el sanatları, Seracılık, Kadınlar pazarı	Yok
	Ulus	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Drahna keşkek festivali, Kadınlar pazarı, Kahvehane kültürü, Köçek geleneği, Şenlikler ve festivaller	Manda taşımacılığı, Çivisiz evler, Halıcılık, Değirmenler, Sepet yapımı, Manastırlar, Değirmenler, Keten işletmeciliği
KASTAMONU	Azdavay	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Günlük yaşamda yöresel kıyafetler	Kahvehane kültürü
	Cide	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Günlük yaşamda yöresel kıyafetler, Arıcılık	Süt satışı
	Pınarbaşı	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri, Sorkun yaylası şenliği	Yok
	Şenpazar	Bayram gelenekleri, Köy düğünleri,	Ahşap kaşık oymacılığı, Kahvehane kültürü

2.2 Metot

Çalışma literatür taraması, alan incelemesi, gözlem ve ilgi gruplarıyla ön görüşmeler ile elde edilen veriler sonucu anket oluşturma, anketlerin uygulanması ve anketlerin analiz edilmesinin yanı sıra milli park yönetimiyle ve yerel halk dışındaki paydaşlarla gerçekleştirilen görüşmelerin değerlendirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir.

2.2.1 Literatür Taraması

Çalışma öncesinde araştırma için öncelikli olarak kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Korunan alan, milli park, Küre Dağları Milli Parkı, çatışma ve çatışma yönetimi kavramları yerli ve yabancı literatürde araştırılarak korunan alanlarda çatışmanın yeri taranmıştır. Bu çerçevede özellikle çalışma alanı ile ilgili belgeler, veriler, dökümanlar vb. incelenmiş ve çatışma konusu olabilecek durumlar üzerinde önemle durulmuştur.

Çalışma alanında geçmiş yıllardan günümüze kadar yapılan ilgili çalışmaların değerlendirilmesi ve alan hakkında bilgi sahibi olmak için;

- Küre Dağları Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı
- Küre Dağları Milli Parkı PAN Parks Alan Rehberi
- Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi İletişim Stratejisi
- Küre Dağları Milli Parkı hakkındaki diğer belge, rapor, kitap, makaleler vb. incelenmiştir.

2.2.2 Görüşme ve Anketler

Araştırma verilerinin hazırlanması, uygulanması ve yürütülmesi amacı ile literatür incelemesinden sonra hem yapılacak çalışmaya hem de hazırlanacak anket sorularına ışık tutması açısından Küre Dağları Milli Parkı'na alan ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen arazi çalışmalarındaki amaç yerinde gözlem yapmak ve sorunları birinci ağızdan dinlemektir. Anket formları hazırlanmadan önce, KDMP görevlileri, tampon bölgede yer alan bazı köylerdeki yerel halk ve yerel halkın temsilcileri (muhtar, işletmeci, alan kılavuzu, dernek başkanı vb.), kamu kurum ve kuruluşları (orman işletme müdürlükleri, belediye, kaymakamlık, kolluk kuvvetleri vb.) ile fikir alış-verişi yapılmıştır. Bu görüşmeler neticesinde ilgi gruplarının KDMP ile ilgili bilgi düzeyleri ve alana bakış açıları sorgulanarak çatışmanın varlığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada halk, yöre halkı veya yerel halk sözcükleri ile korunan alan tampon bölgesinde yaşayan bireyler ifade edilmektedir. Paydaş terimi ile tampon bölgede yaşamayan ama milli park alanıyla etkileşim halinde olan yani KDMP ile ilgisi, bilgisi vb. olan birey, grup, kurum veya kuruluşlar belirtilmektedir.

Korunan alanlardaki çatışmaları KDMP örneğinde ortaya çıkarmak amacıyla yerel halka uygulamak üzere bir anket formu hazırlanmış ve pilot bölgede (Ulus ilçesi) uygulanmıştır. Ön uygulama sonrası gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anket formuna son hali verilmiştir. Toplamda 42 adet soruyu içeren anketler kapalı ve yarı kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Yarı uçlu soruların seçilmesindeki en önemli faktörden biri ön uygulama sırasında anket yapılan bazı bireylerin bu sorulara meyilli olduğunun fark edilmesidir.

Diğer önemli faktör ise, kapalı uçlu sorunun olumsuz yönü olarak nitelenen, anket yapılan bireyden belirlenen olası yanıtların dışında gelen bir yanıt olarak tanımlanmaktadır (Aziz, 2014). Bununla birlikte anketteki bazı sorularda ölçekleme yöntemleri arasında en çok kullanılan bir ölçekleme tekniği olduğu iddia edilen Likert tipi ölçeklemeye yer verilmiş ve güçlü olan yanıtlar yorumlanmıştır.

Ayrıca KDMP yönetimine ve yerel halk dışındaki paydaşlara, alandaki çatışma hakkındaki bilgilerini sorgulamak amacıyla anket sorularına paralel olacak şekilde hazırlanan bir görüşme cetveli çerçevesinde sorular (EK 3 ve EK 4) sorulmuştur. Uygulamada yüz-yüze görüşme yöntemi kullanılarak elde edilen veriler not alınmıştır. Verilerin raporlanmasında doğrudan alıntılara da yer verilerek betimsel analiz yöntemi (Yıldırım ve Şimşek, 2003) kullanılmış ve çatışma konusu olabilecek durumlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Betimsel analizde görüşülen veya gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı şekilde ortaya koyabilmek için çoğu kez doğrudan alıntılara başvurulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Ankete katılan bireylerin sayıları verildikten sonra yüzde analiziyle değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Anketin kişisel bilgi ve demografik özelliklere ait bilgiler kısmında yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, meslek, aylık kişisel gelir, ailedeki birey sayısı, sürekli oturulan yer ve anketin uygulandığı yer şeklindeki sorular yer almaktadır. Ankette gönüllülük esası dikkate alınmış ve ankete katılan bireyler konu hakkında bilgilendirildikten sonra ankete başlanmıştır. 1. sorudan başlayıp 8. soruya kadar ankete katılan bireylerin milli parka ilgili bilgi düzeyleri ve milli parka bakış açıları ile ilgili sorulardır. 9.-17. sorular milli park uygulamaları, 18.-27. sorular yaban hayatı, 28.-35. sorular orman kaynakları ve 36.-42. sorular ise turizm etkinliklerinin yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların ortaya konmasında yardımcı olan sorulardır.

Ankete katılan bireylerin %75 (318 birey)'ini erkekler, %25 (107 birey)'ini kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların ankete katılımının az olmasının nedeni, milli parkı bilmediklerini iddia etmeleri ve çekingen davranmalarının yanı sıra, alanı erkeklerin onlardan daha iyi bildiklerini ve sorulara cevap verebileceklerini düşünmelerinden ileri gelmektedir. Anket uygulanan nüfusun %36'sı 19-54 yaş aralığında, %33'ü 55-61 yaş aralığında olup %31'i de 65 yaş ve üzerindedir. Bu bireylerin yaş ortalamaları 57 olup, görüldüğü gibi alanda orta yaş üzerinde bir nüfusun varlığı ortaya çıkmaktadır.

Anket yapılan nüfusun %63'ü ilkokul mezunu olup, anket sonuçlarından da anlaşılacağı gibi eğitim seviyesi düşüktür. Erkek nüfusun çoğu (%58) emekli olmakla birlikte kadınların da neredeyse tamamı (%91) ev hanımıdır. Ankete katılan bireylerin %50'sinin aylık bireysel geliri 1001-2000 TL arasında olup bu gelir genellikle emekli maaşından ileri gelmektedir. Milli park çevresinde yaşayanların gelir düzeyinin düşük olduğu görülmektedir (Tablo 2.5). Ayrıca ailedeki birey sayısı (hane halkı büyüklüğü) ortalama 3'tür.

Anketler bizzat köylere gidilerek bireylerin yaşam alanlarında yapılmaya çalışılmıştır. Bazı bireyler sürekli olarak köylerinde ikamet ettiği gibi, bazıları özellikle kış aylarını başka illerde (Kastamonu, İstanbul, Ankara, Zonguldak vb) yaşayan yakınlarında geçirdiğini ifade etmektedir. Bu anlamda bazı köylerde özellikle kış aylarında çok az sayıda insan bulunmaktadır.

Tablo 2.5: Ankete katılanların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek ve aylık bireysel gelirlerinin dağılımı.

		BARTIN								KASTAMONU								TOPLAM	
		Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	3	12,5	17	28,8	30	34,1	14	18,4	6	23,1	16	21,3	11	22,9	10	34,5	107	25
	Erkek	21	87,5	42	71,2	58	65,9	62	81,6	20	76,9	59	78,7	37	77,1	19	65,5	308	75
	TOPLAM	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100
Yaş	18-24	2	8,3	2	3,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1
	25-34	2	8,3	4	6,8	8	9,1	3	3,9	-	-	4	5,3	3	6,2	1	3,4	25	6
	35-44	4	16,7	7	11,8	14	16	4	5,3	1	3,8	7	9,3	4	8,3	2	6,9	43	10
	45-54	5	20,9	15	25,4	16	18,1	14	18,4	3	11,5	15	20	4	8,3	9	31,1	81	19
	55-64	8	33,3	11	18,7	36	40,9	30	39,5	8	30,8	25	33,4	15	31,3	6	20,7	139	33
	65+	3	12,5	20	33,9	14	15,9	25	32,9	14	53,9	24	32	22	45,9	11	37,9	133	31
	TOPLAM	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100
Eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	1	4,2	8	13,5	14	15,9	9	11,8	2	7,7	11	14,7	4	8,3	3	10,4	52	12
	Okuma yazma biliyor, ilkokul mezunu değil	2	8,3	7	11,9	8	9,1	5	6,6	-	-	3	4	9	18,8	2	6,9	36	8
	İlkokul	14	58,3	36	61	51	57,9	52	68,4	18	69,3	51	68	26	54,2	20	69	268	63
	Ortaokul	4	16,7	3	5,1	5	5,7	3	4	3	11,5	4	5,3	1	2,1	2	6,9	25	6
	Lise	-	-	2	3,4	5	5,7	5	6,6	-	-	3	4	3	6,2	1	3,4	19	4
	Lisans-Ön lisans	3	12,5	3	5,1	5	5,7	2	2,6	3	11,5	3	4	4	8,3	1	3,4	24	6

Tablo 2.5: (devam ediyor).

	Yüksek lisans- Doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,1	-	-	1	1
	Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100
Meslek	İşçi	-	-	2	3,4	2	2,3	3	3,9	2	7,7	-	-	1	2,1	-	-	10	2
	Çiftçi	5	20,8	8	13,06	11	12,5	6	7,9	1	3,8	14	18,7	3	6,2	1	3,4	49	11
	Memur	3	12,5	3	5,1	7	7,9	3	3,9	-	-	4	5,3	4	8,3	-	-	24	6
	Emekli	9	37,5	23	38,9	30	34,1	44	58	16	61,6	37	49,3	26	54,2	13	44,8	198	46
	Öğrenci	-	-	1	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	Serbest	4	16,7	7	11,9	9	10,2	9	11,8	2	7,7	9	12	6	12,5	5	17,3	51	12
	Diğer	3	12,5	15	25,4	29	33	11	14,5	5	19,2	11	14,7	8	16,7	10	34,5	92	22
	TOPLAM	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100
Aylık bireysel gelir	<500	8	33,3	17	28,8	33	37,5	13	17,1	6	23,1	18	24	11	22,9	11	37,9	117	28
	501-1000	-	-	3	5,1	2	2,3	5	6,6	-	-	2	2,7	-	-	-	-	12	3
	1001-2000	12	50	31	52,5	35	39,8	40	52,6	15	57,7	42	56	25	52,1	12	41,4	212	50
	2001-3000	3	12,5	5	8,5	14	15,9	13	17,1	4	15,4	11	14,6	5	10,4	6	20,7	61	14
	>3001	1	4,2	3	5,1	4	4,5	5	6,6	1	3,8	2	2,7	7	14,6	-	-	23	5
	TOPLAM	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

2.2.3 Çatışma Yönetimi Stili Ölçeği

Literatürde sıklıkla yer alan çatışma stilleri ölçeği korunan alanlara yönelik uyarlanarak yerel halktan milli park yönetimiyle diyalogu, talebi, iletişimi olanlar ile milli park yönetimi personeline uygulanmıştır. Rahim (1983)'in geliştirdiği ve Gümüşeli (1994)'ün Türkçeye uyarladığı Beşli Likert yanıtlanmasına sahip toplamda 28 maddeden oluşan “Örgütsel Çatışma Ölçeği” esas alınarak, stillerin tanımına ve açıklamasına uygun toplamda 20 soruluk bir ölçek oluşturulmuştur. Aynı stilin soruları arka arkaya gelmeyecek şekilde sıralanarak ölçekte yer almıştır. Oluşturulan ölçekte uzman görüşlerin de katkıları alınarak gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır. Bu çalışmada soru sayısının düşürülmesinin en önemli nedenleri; bazı sorulara ön uygulama sırasında cevap bulunamaması ve bazı soruların da ankete katılan bireyler tarafından anlamsız bulunmuş olmasıdır. Ön uygulama sonrası ölçeğin uygulanabilirliği test edilmiştir.

Çatışma yönetimine ilişkin evrensel olarak kabul edilen ve çevirilerde çok az farklılık göstererek tanımlanan ama açıklamaları aynı olan genellikle 5 çatışma yönetimi çözüm stili yaklaşımı bulunmaktadır. Ölçekte yer alan 7. 9. 12. 18. sorular Bütünleştirme/Problem çözme/İşbirlikçi stili, 2. 13. 16. 20. sorular Uyma/Memnun edici stili, 4. 8. 15. 17. sorular Hükmetme/Kontrol edici stili, 1. 6. 11. 19. sorular Kaçınma stili ve 3. 5. 10. 14. sorular Uzlaşma stiline yönelik sorulardır (Tablo 2.6).

Korunan alanla ilgili herhangi bir çatışma çıkması durumunda verilecek olan tepkiyi ölçmek için, her stile ilişkin sorulara verilen cevaplar 1-5 arasında (1=Çok az, 2=Az, 3=Ara sıra, 4=Çoğunlukla ve 5=Her zaman) puanlanmaktadır. Ölçekte işaretlenen rakamlar toplanır ve ölçekteki 5 alt boyutun ortalamalarına bakılarak korunan alanla ilgili herhangi bir çatışma çıkması durumunda en çok/en az kullanılan çatışma stili saptanır.

Tablo 2.6: Çatışma yönetimi stillerine ilişkin sorular
(Rahim, 1983 ve Gümüşeli, 1994'ten uyarlanmıştır).

Stil adı	İlgili sorular
Problem çözüme (7. 9. 12. 18. Sorular)	Sorunun doğru anlaşılabilmesi için beraber çalışmaya çaba gösterirler. Sorunun doğru anlaşılabilmesi için beraber çalışmaya çaba gösteririm.
	Beklentilerimizi karşılayacak çözümler bulmaya çalışırlar. Beklentileri karşılayacak çözümler bulmaya çalışırım.
	Görüş bildirmeden önce karşısındakini dikkatlice dinlerler. Görüş bildirmeden önce karşımdakini dikkatlice dinlerim.
	Problemleri çözmek için bilgi alışverişi yapmaya gayret ederler. Problemleri çözmek için bilgi alışverişi yapmaya gayret ederim.
Uyma (2. 13. 16. 20. Sorular)	Korunan alana verebileceğimiz zararı düşünerek yaşamsal ihtiyaçlarımızı karşılamaya çaba gösterirler. Korunan alana verilebilecek zararı düşünerek yaşamsal ihtiyaçları karşılamaya çaba gösteririm.
	Korunan alanı dikkate alarak bizimle ilişkilerini sürdürmeye çalışırlar. Korunan alanı dikkate alarak ilişkileri sürdürmeye çalışırım.
	Korunan alan zararını önlemek için isteklerimizi dikkate alırlar. Korunan alan zararını önlemek için istekleri dikkate alırım.
	Korunan alanla ilgili görüşlerimizi dikkate alırlar. Korunan alanla ilgili görüşleri dikkate alırım.
Hükmetme (4. 8. 15. 17. Sorular)	Korunan alan lehine olacaksa katı tutum sergilemekten hoşlanırlar. Korunan alan lehine olacaksa katı tutum sergilemekten hoşlanırım.
	Görüşlerini savunurlar ve kabul edilmesi için bastırırlar. Görüşlerimi savunur ve kabul edilmesi için bastırırım.
	Konunun korunan alanla ilgili yönünü sıkı takip ederler. Konunun korunan alanla ilgili yönünü sıkı takip ederim.
	Haklı çıkmak için yetkisini kullanırlar. Haklı çıkmak için yetkimi kullanırım.
Kaçınma (1. 6. 11. 19. sorular)	Korunan alan denetimlerinde bizimle karşılaşmaktan genellikle kaçınırlar. Korunan alan denetimlerimizde yerel halkla karşılaşmaktan genellikle kaçınırım.
	Korunan alanla ilgili problem tartışılırken sessiz kalırlar. Korunan alanla ilgili problem tartışılırken sessiz kalırım.
	Görüşlerine karşı sözlerimizi dikkate almazlar. Görüşlerime karşı sözleri dikkate almam.
	Olaylarda kötü söz söylemekten kaçınırlar. Olaylarda kötü söz söylemekten kaçınırım.
Uzlaşma (3. 5. 10. 14. sorular)	Karşılıklı anlaşmaya dayalı çözümler sunarlar. Karşılıklı anlaşmaya dayalı çözümler sunarım.
	Problem çıkmazlarında orta bir yol önerirler. Problem çıkmazlarında orta bir yol öneririm.
	Uzlaşma sağlamak için iş birliği yaparlar. Uzlaşma sağlamak için iş birliği yaparım.
	Uzlaşma sağlamak için görüşmelerde bulunurlar. Uzlaşma sağlamak için görüşmelerde bulunurum.

2.2.4 Çatışma Analizleri

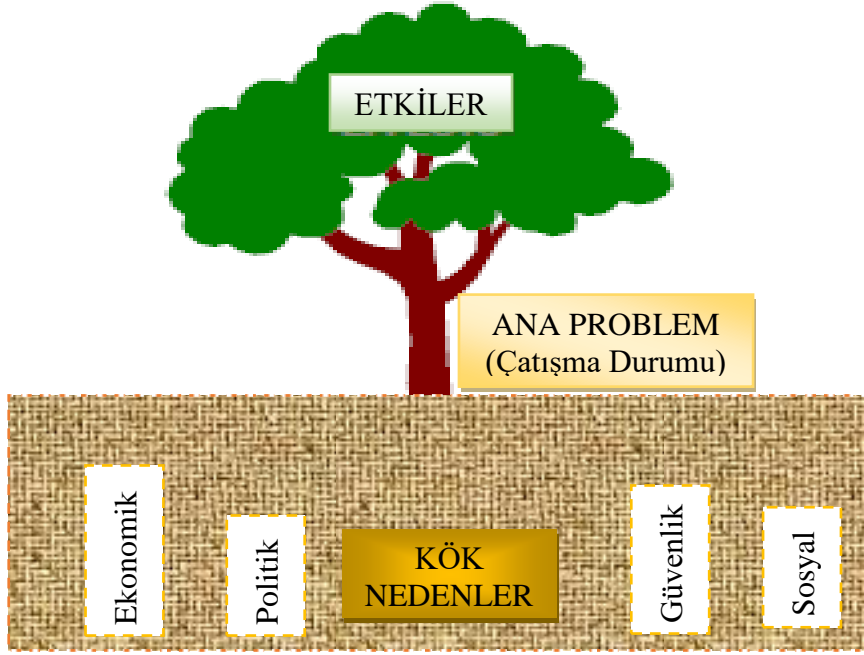
Çatışma analizi ile çatışmanın belirli yönlere odaklanması ve bilgilerin düzenlenmesi sağlandığından, gelecekte yapılacak eylemlerin yönü belirlenebilir. Çatışma analizleri hazır bilgiyi temel alan ofis çalışmalarıyla veya arazide bireysel ya da toplu paydaş gruplarının katılımı ile elde edilen veriler yardımıyla gerçekleştirilebilmektedir (Warner ve Jones, 1998).

Çalışmada Conflict Tree (Çatışma Ağacı), Conflict Map (Çatışma Haritası) ve Issue Analysis (Konu Analizleri) gibi farklı çatışma analizi araçları kullanılarak, Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların neden-sonuç ilişkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çatışma Ağacı (Conflict Tree): Çatışma ağacı analizleri kök, gövde ve yaprakların resmedildiği ağacın çizilmesinden oluşmaktadır. Bu bir görselleştirme ve sınıflama aracı olup, statik faktörleri sembolize eden kökler, dinamik faktörleri oluşturan yapraklar ile dinamik ve statik faktörleri bağlayarak sorunları temsil eden gövdeden oluşmaktadır (Mason and Rychard, 2005; Hammill vd., 2009).

Şekil 2.5'ten anlaşılacağı üzere çatışmanın kök nedenleri ağacın toprak altındaki köklere benzer ve direkt bir şekilde görünmez olmasına rağmen herhangi bir sorunda çatışmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Çatışma konularının nedenleri ve sonuçlarıyla birlikte tartışılmasına fırsat verir. Çatışma konularının değiştiği öncelikler hakkında karar verilmesine yardımcı olur.

Kökler ağacın yaşam kaynağıdır, bu anlamda çatışmanın kökleri çatışma için potansiyelleri oluşturacağından mutlaka çatışmanın nedenlerine odaklanmak gerekmektedir (Hammill vd., 2009). Çatışmanın konusu analizi yapanın bakış açısına göre değişmektedir. Kök nedenlerin ortaya çıkarılmasındaki temel amaç çatışmanın tırmanışını engellemeye çalışma çabalarıdır (Engel ve Korf, 2005).

Şekil 2.5: Çatışma ağacı (URL-7, 2018).

Küre Dağları Milli Parkı'ndaki çatışmaların görsel olarak gösterildiği paydaşların çatışma ağacı oluşturulurken anketlerin sonuçları da değerlendirilmeye alınmış, odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve ilçelerde halkın toplandığı bazı mekanlarda milli park alanında çatışma söz konusu olabilecek durumlar tartışılmıştır.

Özellikle EK 1'de yer alan anket formu çatışma ağacı oluşturulurken önemli bir altlık oluşturmuştur. Ankette yer alan 14. 26. 32. ve 40. sorular çatışma ağacının kök nedenlerini oluşturmaya yardımcı olurken; 15. 27. 33. ve 41. sorularda çatışmanın olası etkilerini gösteren çatışma sonuçlarını ortaya koyarken yararlanılmıştır.

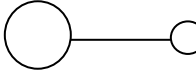

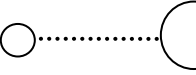
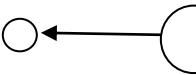

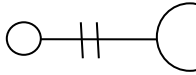

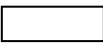
Çatışma Haritası (Conflict Map): Çatışmaya katılan aktörlerin gücünü veya çatışma üzerindeki etkilerini ve birbirleriyle ilişkilerini gösteren bir tekniktir. Açıklanamayan veya farkına varılamayan ilgi ve ihtiyaçların da gün yüzüne çıkarılabilmesi için çatışma konusu olabilecek tüm durumlar açıkça tartışılmalıdır (Fisher vd., 2000; Mason and Rychard, 2005; Hammill vd., 2009). Paydaşların gücünün korunan alan yöneticisi tarafından mutlaka bilinmesi ve anlaşılması gerektiği düşünülmektedir (Lewis, 1996).

Paydaşların çatışma haritası, çatışmaya katılan aktörler ve ilişkilerinin göz önünde tutularak çatışmanın anlaşıldığı ve analiz edildiği bir araçtır. Çatışma haritalamada

kullanılan semboller Tablo 2.7’de verilmiştir. Bu harita çatışma sürecine dahil edilmesi gereken paydaşların tanımlanmasına yardımcı olur ve çatışma sürecinin başında yapılabileceği gibi çatışma yönetimi veya önleme stratejilerinin vurgulandığı sonraki safhalarda da yapılabilir (Fisher vd., 2000). Farklı birey veya grupların farklı çıkar ve ihtiyaçlarının olduğu göz önüne tutulduğunda çok sayıda bireye ulaşmak faydalı olabilir. Kadınlar sık sık gözden kaçabilir, bu yüzden görüşmelere kadınların da dahil edilmesine özen gösterilmelidir (Castro ve Nielson, 2003).

Tablo 2.7: Çatışma haritalamada kullanılan semboller (Mason and Rychard, 2005).

	Daire= Durumu kapsayan taraflardır. Dairenin büyüklüğü çatışmayla ilgili olarak çatışmada tarafların gücünü simgelemektedir. Daireye isim de yazılabilir.
	Düz çizgi= Yakın ilişki
	Çift çizgi= Çok iyi bir ilişki
	Noktalı çizgi= Zayıf, gayri resmi veya kesintili bağlantılar
	Ok= Etki veya faaliyetin baskın yönü
	Zigzaklı çizgi= Anlaşmazlık, çatışma
	Üzeri çarpılı çizgi= Kırılmış bağlantı
	Yarım daire veya çeyrek daire= Dış taraflar, üçüncü taraflar
	Dikdörtgen kutular= İnsanlar ve kuruluşlar dışındaki konular, sorular vb.

Küre Dağları Milli Parkı’ndaki çatışmaların görsel olarak gösterildiği paydaşların çatışma haritası oluşturulurken odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiş, ilçelerde halkın toplandığı bazı mekanlarda milli park alanında çatışma söz konusu olabilecek durumlar tartışılmış ve anketlerin sonuçları da değerlendirilmiştir.

Aynı zamanda çatışmaların alan haritalaması da yapılarak çatışma haritası oluşturulmuştur. Bu haritanın oluşturulmasında alan incelemeleri, görüşmeler ve anket verileri yol gösterici

olmuştur. Alan haritalamaları sayesinde hangi köylerde çatışmaların yoğun yaşandığının gösterilmesinin yanı sıra köylerde yaşanan çatışma konuları da ortaya konmuştur. Çatışma alan haritası, harita programlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Oluşturulan çatışma haritaları ile öncelikle hangi köylerde çalışmalara başlanması gerektiğinin tahmini kolaylaşmaktadır.

Konu Analizleri (Issue Analysis): Çatışma türleri çatışma kaynaklarına göre veya çatışmanın gerçekleştiği toplumsal-örgütsel düzeye göre sınıflandırılabilir (Karip, 2013). Çatışma kaynağının ilgili olduğu ilişkiler, bilgiler (veriler), çıkarlar, yapısal öğeler ve değerler gibi boyutları kaynaklarına göre çatışma türlerini oluşturur (FAO, 2002; Moore, 1996'dan aktaran Karip, 2013).

Çatışma analizi yapılırken bu konulara nelerin neden olacağı tanımlanmalıdır. Konuların sonuçları değerlendirilirken genellikle aşağıdaki durumlar dikkate alınmaktadır:

- Değişik grupların algıladığı veya mevcut **farklılık**,
- Bir veya daha fazla grubun algıladığı veya mevcut **tehdit**,
- **Boşluk** veya bilgi gibi önemli elementlerin bulunmayışı (FAO, 2002).

Tablo 2. 8'e göre çatışma kaynağının ilgili olduğu boyut ve çatışmanın kaynaklarına göre konu analizlerinin nasıl yapılacağı açıklanmıştır. Çatışmalar çoğu zaman çıkarların çatışması, bilgi ile ilgili problemlerin olması, zor kurulan ilişkiler, yapısal konular ve değerlerin çatışmasından kaynaklı olabilmektedir.

Tablo 2.8: Çatışmaya götüren farklı tipteki konuların konu analizleri,
(FAO, 2002; Linnell, 2013).

Konu Tipi	Unsurları	Çatışma yönetiminde hatırlanması gereken noktalar (Farklılık, Tehdit ve Boşluk)
Çatışan çıkarlar	<ul style="list-style-type: none"> • İhtiyaç ve isteklerin farklılaşması, faydaların ve kaynak kullanımının paylaşımı • Çıkarların algılanan veya gerçek yarışma içermesi • Çatışmaların algılanan veya mevcut paylaşılan çıkarların bulunmamasından ortaya çıkması 	<ul style="list-style-type: none"> • Ortak veya paylaşılan çıkarların tanımı • İhtiyaçların altının çizilmesi ilk görünenden daha tatmin edicidir • Gerçek veya algılanan çıkarların açıklanması
Bilgi konuları	<ul style="list-style-type: none"> • Bilgi eksikliği veya bilgi aktarılmasındaki farklılık nedeniyle çatışmalar • Bilginin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve yorumlanmasında farklılıklar olabilir • Zayıf iletişim (dinleme veya açıklama) veya ihtilafli gruplar arasında iletişimsizlik 	<ul style="list-style-type: none"> • İhtiyaç duyulan bilgide anlaşmaya ulaşmak • Gözlemlenen veya doğrulanmış bilgide anlaşmaya ulaşmak • Bilginin değerlendirilmesi veya yorumlanmasındaki kriterlerde anlaşmaya ulaşmak • Üçüncü bir grup iletişimi arttırabilir • Karar vermede şeffaflığı teşvik etme
Zor ilişkiler	<ul style="list-style-type: none"> • Yanlış algılama, klişe ve önyargılar gibi kişilik ve duygulardaki farklılıklar • Problem çözmede uyumsuz davranışlar (rutinler, yöntemler, stiller) ve farklı beklentiler, tutumlar ve yaklaşımlar • Çatışmanın tarihi ve gruplara karşı kötü duyguların olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Özel zorluklar tanımlamak, bu zorluğu bir başkasıyla belirtmede genellemeyi önlemek için çatışan tarafları cesaretlendirmek • Pozitif algılar ve çözümleri inşa etmeyi hedefler • Alandaki kural ve düzenlemelerin tüm gruplar tarafından takip edilmesine vurgu yapmak • Katılımcıların bir kısmı üzerinde ilişkileri, koruyuculuğu ve istekliliği organize etmeye veya inşa etmeye çalışmak
Yapısal konular	<ul style="list-style-type: none"> • Yönetimin süreçler, kurallar, roller ve güce ilişkin yaklaşımında farklı fikirler kurul veya kuruluşların toplantıları için geçerli olabilir • Kaynaklara erişim veya dağıtımı etkileyen güç, kontrol, sahiplik veya yapılarla ilgili algılanan veya mevcut eşitsizlikler veya adaletsizlikler • Karar verme yapıları ve sorumlulukları, zaman kısıtlamaları, coğrafya veya fiziksel ayarlar şeklindeki iş birliğini engelleyen faktörler 	<ul style="list-style-type: none"> • Çatışmanın kendileri ve diğer gruplar tarafından nasıl algılandığını anlamaları için olayların farkında olmayan ve olumsuz etkilenen gruplara yardım etmek • Paylaşılan uygulamalarda örneğin bürokrasinin fazla olması, zayıf temsil gibi bazı şikayet edilen kazançları düzenlemek • Uzun dönemli sürdürülebilir çözümler için sosyal değişiklik için bir güç olarak çatışmayı dönüştürmeyi hedeflemek
Çatışan değerler	<ul style="list-style-type: none"> • Kültürel, sosyal veya kişisel inançlar veya farklı dünya görüşleri ve geleneklerdeki farklılıklar • Bireysel tarih veya eğitimin yansıttığı farklı hedefler, beklentiler veya varsayımlar içerebilir 	<ul style="list-style-type: none"> • Sık sık değiştirmenin zor olması • Bazı farklı insani değerlerin tartışılmaz olması • Çıkarlara veya paylaşılan hedeflere odaklanmak ve farklı değerlerin çözümüne odaklanmak • Paydaşlar arasındaki paylaşımın desteklenmesi ve değerlerin anlaşılması uzun dönem strateji gerektirir

Çıkarların çatışması fiziksel mallar (para, somut şeyler vb.), idari konular (alınacak kararlar) ve psikolojik konularla ilgiliyken; bilgiyle ilgili problemler eksik ve yetersiz bilgi, bilginin farklı şekilde yorumlanması veya bir şeyin saklanması ile ilgili konulardır. Güçlü

duygular, ilişkilerin basmakalıp kategoriye sokulması, zayıf iletişim, iletişim bozukluğu, ilişkilerdeki tarihi olumsuz örnekler ilişkilerden kaynaklı çatışmaların konusu olup, yapısal konular ise daha çok kontrol, sahiplik, güç, otorite, coğrafi ayırma gibi yapısal eşitsizliklerle ilgilidir. Farklı yaşam biçimleri, derin köklü hedefler ve davranışların değerlendirilmesinde insanların farklı kriterleri de değerlerin çatışmasında yapılacak analizlerde önemli olmaktadır (Engel ve Korf, 2005; Linnell, 2013).

BÖLÜM 3

BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1 Dünya’da Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi

Korunan alanlarda çatışma yönetimi konusunun 1992’de Venezuela Caracas’ta düzenlenen IV. Dünya Korunan Alanlar ve Milli Parklar Kongresi’nde gündeme geldiği bilinmektedir. Daha sonraki süreçte bu konu özellikle Lewis (1996)’in korunan alanlarda çatışma yönetimi konusunda çizdiği çerçeve ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada yerel halkın çıkarlarının göz önünde bulundurulmamasının yanı sıra korunan alan planlaması ve yönetiminde karar vermede dışlanması, çatışmaların ana kaynağı olarak görülmüş ve örnek olaylar aracılığıyla çatışma yönetimi çözüm stratejileri oluşturulmuştur.

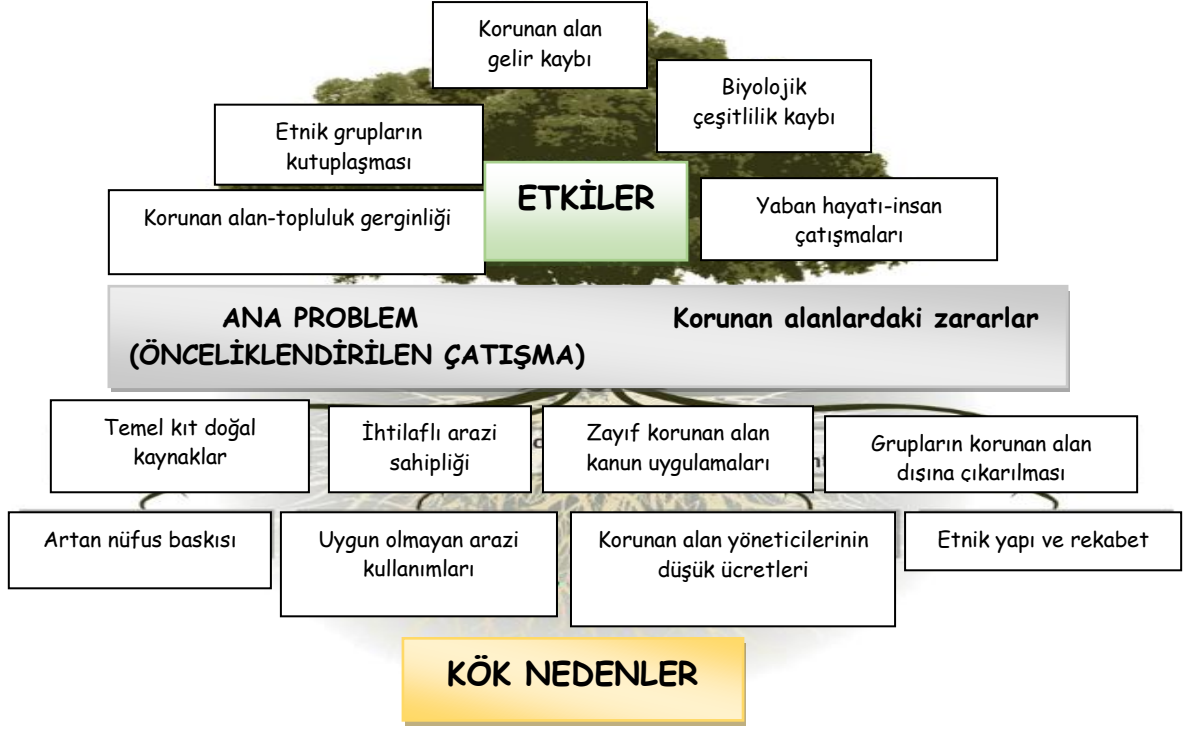
Korunan alanlar konusundaki çalışmalarda dünyanın en köklü geçmişe sahip ve en büyük uluslararası doğa koruma organizasyonlarından biri olarak kurulan IUCN, korunan alanlarda çatışma yönetimine yayınlarında sıkça yer vermekte ve “Best Practice Guidelines (Korunan Alanlar İyi Uygulama Kılavuzları Dizisi)” kılavuzları ile korunan alan uygulayıcılarına yol göstermektedir. Ayrıca FAO gerçekleştirdiği çalışmalarla (FAO,2000; FAO, 2002) doğal kaynak yönetimi ve çatışmaların ilişkisine yön vermiştir. Bunlar dışında önemli bir ağ olarak Avrupa’nın doğal ve kültürel mirası için oluşturulan ve amacı Avrupa’daki korunan alanların yönetimini uluslararası iş birliği içinde, fikir ve deneyim alışverişinde bulunmanın yanı sıra sınır ötesi çalışmalarıyla da gündeme gelen EUROPARC, 2012 yılında üyelerinin katılımıyla gerçekleştirdiği “Conflict Management in Protected Areas” isimli seminerde çatışma durumlarının analiz edilmesini sağlayarak korunan alanlardaki çatışmaların çözümüne yönelik katkıda bulunmuştur (URL-5, 2018).

Dünyada korunan alanlarda yaşanan çatışmalarla ilgili örnek olay çalışmaları daha çok Afrika ve Asya’da yer alan gelişmekte olan ülkelere odaklanmıştır. Asya’da en fazla çalışma Hindistan’da sonrasında ise Nepal, Çin, Tayland, Pakistan ve Endonezya; Afrika’da ise Tanzanya, Etiyopya, Kenya ve Gana gibi ülkelerdeki korunan alanlarda gerçekleştirilmiştir (Soliku ve Schraml, 2018). Bu durum tropik bölgelerde ve gelişmekte olan ülkelerde hayvancılık ve tarımın kırsal nüfusun geçim ve gelir kaynaklarının önemli

parçasını oluşturması ve halkın korunan alan kaynaklarına bağımlılığının bu bölgelerdeki çatışmaları arttırdığı söylenebilir (Distefano, 2005; Alendorf vd., 2007). Afrika'daki vahşi yaşam zenginliği de çatışmaların tetikleyicisi olmasının yanı sıra buralarda çatışmalar biraz daha şiddetli yaşanmaktadır. Ayrıca korunan alanların coğrafi konumlarının ve içinde buldukları sosyo-ekonomik bağlamın da çatışmaları şekillendirdiği iddia edilmektedir (Soliku ve Schraml, 2018). Asya'da, özellikle Hindistan'da, her ne kadar yaban hayvanlarıyla çatışmalar yaşansa da halk gelenekleri ve kültürel/dinsel inançları nedeniyle yaban hayvanlarına karşı olumlu tutumlar sergilemektedir (Distefano, 2005). Ayrıca yaban hayvanlarıyla yaşanan çatışmalara rağmen, dünyada yaban hayatını izleme ve görüntüleme etkinliklerine katılım için yüksek ücretler ödendiği dile getirilmekte ve bu gelirin yerel kalkınma açısından önemli katkılar yapacağı düşünülmektedir (Kuvan, 2012).

Dünyada korunan alanlarda görülen en önemli çatışma nedenleri kaynaklara erişim ve kullanım kısıtlılığı, yaban hayvanlarına misilleme, ürün ve hayvan üzerindeki zararlardan doğan maliyetler ve bu kayıplar için tazminatın olmaması, paydaşların yetersiz katılımı şeklinde görülmektedir. Çıkarları dikkate alınmayan, yönetim ve karar verme aşamalarında dışlanan yerel halk ile korunan alan yönetimi arasında çeşitli çatışmalar yaşandığı bilinmektedir (Lewis, 1996; Nepal, 2002). Diğer yandan Çin, Myanmar, Nepal, Filipinler ve Tayland gibi beş Asya ülkesinden seçilen örnek alanlardaki korunan alanlarda çatışmaların yönetimi konusunda çalışmalar yapılmıştır. Alanlardaki içsel ve dışsal tehditler belirlenmiş, uygun korunan alan yönetim stratejisini benimseyerek yerel halkın ihtiyaçlarıyla koruma hedefleri arasında dengenin kurulmasının zor olduğu vurgulanmıştır. Bu korunan alanlardaki çatışmalara amaçları veya hedefleri çatışan çok sayıda paydaşın (yerel halk, politikacılar, STK'lar, yerel kuruluşlar, ziyaretçiler/turistler vb.) katıldığı bildirilmiştir. Ayrıca korunan alan yönetimi ve yerel topluluklar arasında etkili iletişim mekanizmalarının kurulması gerektiği iddia edilmiştir (Nepal and Weber, 1995a).

IISD (Uluslararası Sürdürülebilir Kalkınma Enstitüsü), koruma programları içine çatışma hassasiyeti entegre eden bir yaklaşım geliştirmiştir. Koruma ve çatışma arasındaki bağlantı irdelenerek, çatışmalar önceliklendirilmiş ve çatışma analizleri yapılmıştır. Korunan alan kaynakları üzerindeki çatışmaların korumaya duyarlı bir şekilde çözülmesi için çatışma konusu olabilecek sorunların kök nedenleri ve bu çatışmaların sonuçlarının derinlemesine incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Şekil 3.1'de Batı Uganda'daki Queen Elizabeth Milli Parkı için geliştirilen çatışma ağacı gösterilmektedir.

Şekil 3.1: Queen Elizabeth Milli Parkı için geliştirilen çatışma ağacı, Uganda, (URL-7, 2018).

3.2 Türkiye’de Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi

Türkiye’de korunan alanların sahip olduğu kaynaklar, içerisindeki veya çevresindeki çoğu insan için geçim kaynağı oluşturması açısından önemli görülmektedir (Kuvan, 2005; Demirayak, 2006). Bu anlamda dünyadaki korunan alan örneklerinde ele alındığı gibi Türkiye ‘de de bu kaynakların yönetimi, korunması ve kullanılması süreçlerinde çatışmalar yaşandığı ilgili literatürde (Demirayak, 2006; Çolakkadıoğlu, 2012; Görmüş vd., 2015; Koca vd., 2016; Alkan ve Ersin, 2018) dile getirilmektedir. Söz konusu çalışmalar ve diğer literatür incelendiğinde korunan alan çatışmalarının daha çok yaban hayvanları, orman ve su kaynakları, turizm etkinlikleri ve korunan alan uygulamaları yönetimi konularında ağırlık kazandığı görülmektedir.

Korunan alanlarda çatışma söz konusu olabilecek sorunların daha çok milli parklar, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ve tabiat parkları gibi korunan alanlar ve çevresinde yaşandığı bilinmektedir. Korunan alan statüsü kazanan bu sahalarda alan yönetimi sürecinde alan yönetiminden sorumlu kuruluş, kaynak kullanıcıları ve kaynağı korumak isteyen paydaşlar arasında yaşanan bu çatışmaların dikkate alınması hem alan korumaya

bakış açısı hem de alandaki kaynakların sürdürülebilirliği bakımından önemlidir. Örneğin Manyas Kuş Cenneti Milli Parkı'nda park yönetimiyle yöre halkı arasındaki ilişkiyi tarihsel süreç olarak yorumlayan Arı (2003) çalışmasında milli parkın ilk kuruluş yıllarında milli park yetkilileri ve halkla birlikte gerçekleştirilen ortak çalışmaların zamanla azaldığını ve yönetim ile yerel halk arasında çatışmalar oluştuğunu belirtilmiştir. Bu çatışmaların çözümlenmesi için yerel kaynak kullanıcılarının haklarını tanıyan ve planlamada onları da karar verme sürecine dahil etmeyi amaçlayan milli park yönetim anlayışının oluşturulması önerilmiştir.

Türkiye'deki korunan alanların etkin yönetim sistemine sahip olmamasının yerel halk ile yöneticiler arasında çatışmalara neden olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda Aydın vd. (2017), Türkiye'de korunan alanlarda ekoturizm yönetimine yönelik önerdiği ölçüt ve göstergelerde alan yönetimindeki bireylerle yerel halk arasındaki çatışmalar yerel halka sağlanan sosyo ekonomik faydaların ölçütü içinde değerlendirmiştir. Bu ölçüt ve gösterge çıktılarının hem korunan alandaki zararların engellenmesi hem de yerel yönetici, yerel halk ve ziyaretçiler arasında ortaya çıkan çatışmaların giderilmesinde bir çözüm yolu oluşturabileceği düşünülmüştür. Diğer bir çalışmada yasal statü gereklilikleri nedeniyle çatışmaların yoğun olarak yaşandığının düşünüldüğü Göreme Tarihi Milli Parkı örneğinde gerçekleştirilen çatışma analizleri ile yaşanan çatışmalar haritalanmış ve bu çatışmaların çözümlenmesinde paydaş önerileri geliştirilmiştir (Çolakkadıoğlu, 2012). Aynı şekilde Güneş (2011), çalışmasında yerel halkın da dahil olduğu ilgi grupları ile oluşan çatışmaların önlenmesi ve uzlaşma sağlanması, çatışmanın nasıl yönetildiğine bağlı olduğundan katılımcı yaklaşım sayesinde çatışmaların da çözümünün mümkün olabileceğini dile getirmiştir.

Yaban hayatı-insan çatışmaları daha çok yer ve kaynak mücadelesi etkileşimleri neticesinde yaşanmaktadır. Bu çatışmalar insanların yaban hayvanlarının yaşam alanlarına müdahale ettiği noktalarda yaşanabildiği gibi, yaban hayvanlarının insanların yerleşim sahalarına yaklaşmaları durumlarında da yaşanabilmektedir. Söz konusu bu çatışmaların hem yerel basına yansıdığı hem de Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 15 Bölge Müdürlüğü'ne ait internet sitesindeki haberlerde yer aldığı bilinmektedir (URL-3, 2018). Bozayı, yaban domuzu, kurt, tilki gibi yaban hayvanları yaşanan bu çatışmaların önemli taraflarından biri olmaktadır (Özüdoğru, 2013; Alkan ve Ersin, 2018). Yaban hayvanlarıyla yaşanan çatışmaların sonucu insan ve yaban hayvanlarının yaralanması ve ölümünün yanı sıra

insanların maddi zarar (arı kovanı, ürün, evcil hayvan vb) görmesi de söz konusu olmaktadır. Örneğin; Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar 10. Bölge Müdürlüğü tarafından 2012’de Ilgaz’da Küre Dağları Milli Parkı ve çevresindeki illeri kapsayan “I. Ulusal İnsan-Ayı Çatışması Çalıştayı” düzenlenmiştir. Türkiye’de insan-bozayı çatışmasının çözümüne yönelik olarak ilk defa düzenlenen bu ulusal ölçekteki çalıştayda ayılar ve insanlar arasında yaşanan çatışmaların giderilmesi için detaylı çözüm önerileri geliştirilmiştir (URL-6, 2015). Ormanlık örgütü ayrıca bu çatışmaları önlemek adına kaçak avcılıkla mücadele yılı ilan etme, kafana göre avlanma sloganıyla afişler oluşturma, yelekli ses ve görüntü kaydı yapan yaka kamerasının kullanılması, foto kapanlar ile kayıt ve sosyal medya hesaplarının takibi (URL-3, 2018) gibi uygulamalarla yaban hayvanlarıyla yaşanan çatışmalar kabul edilmekte ve çatışma çözüm yolları aranmaktadır. Yaban hayvanlarıyla yaşanan çatışmalar çoğu zaman mahkemelere taşınmakta ve genellikle bu çatışmalar yargı kararları ile çözüme kavuşmaktadır.

Türkiye’deki orman kaynakları yönetimi sürecinde yaşanan çatışmalar genellikle orman ürün ve hizmetlerinin temininde yaşanmaktadır. Kaçak ağaç kesimi, odun dışı orman ürünü elde etme ve biyokaçakçılık gibi faaliyetler orman kaynaklarında yaşanan çatışmaları canlı tutmaktadır. Biyolojik çeşitliliğin korunması amacı ile Biyokaçakçılıkla Mücadele Eylem Planı kapsamında tüm paydaşlarda farkındalık oluşturmak istenmiştir (URL-3, 2018). Orman kaynakları konusunda yaşanan çatışmalar medyada sınırlı sayıda (en çok yer alan biyokaçakçılık olayları) yer alsa da ilgili literatürde (Barlı vd., 2006; Yılmaz, 2006; Durkaya vd., 2015; Atmış ve Günşen, 2016) orman kaynakları yönetimi sürecinde çatışmalar yaşandığı bilinmektedir. Örneğin; orman köylüsü ile ormancılık örgütü arasında yaşanan çatışmaların suça dönüşüm eğiliminin yüksek olduğu iddia edilmektedir (Durkaya vd., 2015). Orman köylülerinin ormandan yararlananlarla yaşadıkları çeşitli çatışmaların nedenleri ise, çevrenin kirletilmesi, orman içinde ateş yakılması ve sosyo-kültürel değerlere saygısızlık başta olmak üzere maddi olanakların yetersizliği, eğitim ve güven eksikliği, çıkar farklılıkları ve özel araziye izinsiz girilmesi olarak görülmektedir (Barlı vd., 2006).

Turizm etkinlikleri beraberinde korunan alandan ve yönetimden talep ve beklentiler oluşturması açısından çatışmaların yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Örneğin Çolakkadıoğlu (2012), Göreme Tarihi Milli Parkı’nda plansız turizmden kaynaklı sorunlar ve çatışmalar yaşandığını iddia etmekte ve korunan alan yönetimi sürecine tüm paydaşların

katılımını gerekli görmektedir. Benzer şekilde Düzce Uğursuyu ve Aksu havzaları örneğinde ekoturizmde çatışma yönetimi oluşturulmaya çalışılmış ve çatışma çözüm sürecinde ortaklaşa çözüm sürecinin araçları olarak müzakere ve uzlaşma önerilmiştir (Gültekin vd., 2015). Çünkü uzlaşmanın herkesin menfaatlerine hizmet etmenin en iyi yolu olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yerel halka gelir oluşturmasının yanı sıra korunan alan kaynaklarının korunması amacıyla başlatılan alan kılavuzluğu uygulaması sürecinde de çatışmalar yaşandığı bilinmektedir (Temizkan ve Yıldırım, 2014).

3.3 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Yönetimi

Bu bölümde alanda gerçekleştirilen arazi çalışmaları, gözlemler, yerel halka uygulanan anket, milli park yönetimine ve yerel halk dışındaki devlet ve kamu kesimini temsil eden bireyler ile yapılan görüşme soruları ve ulaşılan literatür neticesinde Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların varlığı ortaya konmuştur. Küre Dağları Milli Parkı özelinde korunan alanlardaki çatışmaların tarafları, çatışmanın nedenleri ve sonuçlarına ait bulgular irdelenmiştir. Korunan alanla ilgili herhangi bir çatışma çıkması durumunda tarafların uygulayabilecekleri çatışma stilleri belirlenerek, uygun çatışma yönetimi çözüm stratejileri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca yine Küre Dağları Milli Parkı'nda gerçekleştirilen çatışma analizleri ile çatışma yönetimi zemini oluşturulmaya çalışılmıştır. Özellikle yerel halkın doğal kaynaklar konusundaki tutumu, davranışı, bilgisi, bakış açısı ve algısının korunan alan yönetiminde katkısı sorgulanmıştır.

3.3.1 Anket ve Görüşme Sorularına Ait Bulguların Değerlendirilmesi

İlgi gruplarının KDMP bilgi düzeyleri, algıları ve alana bakış açıları birbirinden oldukça farklıdır. Özellikle erkekler ve kadınlar arasında alanla ilgili bilgi düzeyleri konusunda önemli farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Erkeklerin milli parkla ilgili sorulara kadınlara göre daha net cevaplar vermesi, milli park hakkındaki bilgi düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğunun göstergesidir. Kadınlar ise daha çok çekimser kalmayı tercih etmişler, hatta onları konuşturmakta biraz zorluk çekilmiştir. Diğer yandan milli parkla ilgili yapılan çalışmalar arttıkça halkın bilgi düzeyinin arttığı ve bu konuları kendi aralarında konuşmaya başladıkları görülmüştür. Kastamonu tarafında yaşayanların Bartın tarafındakilere göre milli park konusunda konuşmaya daha çok istekli olduğu fark edilmiştir. Bunun şelale, kanyon gibi ilgi çeken noktalara sahip olan Kastamonu tarafına

turistik ilginin Bartın tarafına göre daha çok olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

3.3.1.1 Milli Park Hakkında Bilgi Düzeyi

Özellikle Bartın tarafındaki bazı bireyler “Buralar hep dağ, taş, orman. Buralar neden milli park ilan edildi ki? Kastamonu’daki gibi gezilecek yerler de yok!” şeklindeki ifadeleri sıkça dile getirmektedir. Bu da korunan alan statüsü kazanan bu alanın neden milli park olarak ilan edildiği konusundaki yöre halkının sahip olduğu bilgilerin son derece zayıf olduğunu göstermektedir.

Ankete katılan bireylerin %18’i milli parktaki yasakları bilmediğini dile getirirken, %70’i milli parktaki yasakları genellikle bildiğini ifade etmektedir (Tablo 3.1). Yasaklar ile ilgili ifadeleri de daha çok milli parkta avlanmak, bitkileri çıkartmak, ağaç kesmek şeklinde yoğunlaşmaktadır. Hatta bazı bireyler milli parkta yapacağı avlanma, ağaç kesme gibi suçlardan dolayı orman alanı gibi diğer yerlerde yapsa alacağı cezadan daha çok ceza alacağını da bildiğini söyleyerek korkularını dile getirmektedir. Yerel halk, bu yasakları milli park yönetiminin anlatmadığını, kendi duyduklarıyla çıkarımda bulduklarını belirtmektedirler. Hatta yasaklar hakkında çok korkutulduklarını belirtirken, eskiden benimsedikleri ve yararlandıkları alanlardan bu kadar soyutlanmaları konusundaki üzüntülerini de dışa vurmaktadırlar. Örneğin Cide tarafında halkın Armutlu Çayırı’nın milli parka dahil edilmesiyle yaşadıkları üzüntüyü halk genellikle şu şekilde dile getirmektedir:

“Armutlu çayırındaki armutları biz diktik ve sahiplendik. Armutlardan pekmez yapardık, kışlık meyve kuruturduk, hayvanlarımızı olatırdık. Ama armutları kestiler ve çam diktiler. Çayırımızı elimizden almaları büyük üzüntü duymamıza neden oldu. Geçmişimize zarar verildi gibi hissediyorum”.

Kastamonu’da yasakları bilme oranı, Bartın tarafına göre daha yüksektir. Şenpazar’da ankete katılan bireylerin %93’ü, Azdavay’da ankete katılan bireylerin %85’i ve Pınarbaşı’nda ankete katılan bireylerin %84’ü yasakları bildiklerini ifade etmişlerdir. Bu oranların bu kadar yüksek olması halkın milli park konusunda meraklı olması ve kaynaklara erişim sağlamak istemesiyle ilgili olabilir.

Amasra’da ankete katılan bireylerin %50’si, Kurucaşile’de ankete katılan bireylerin %58’i ve Cide’de ankete katılan bireylerin %60’ı yasakları bildiğini iddia etmektedir. Görüşmeler sırasında bu ilçelerin bazı köylerinde “*Milli park buraya çok uzak (Cide ve Amasra), sadece tabelaları görüyoruz giriyoruz, onun dışında oralara gidip oraya zarar verecek kötü şeyler yapmayız*” şeklindeki ifadeler dile getirilmektedir.

Yasakları bilme konusundaki düşünceleri cinsiyete göre değişmektedir. Kadınların %51,4’ü (55 birey) ve erkeklerin %76,1’i (297 birey) milli parktaki yasakları bildiğini iddia etmektedir. Ayrıca yasakları bilme oranı yaşa göre de değişmektedir. 35-44 yaş aralığındakilerin %79’u yasakları bildiğini söylemekte olup, 18-24 yaş aralığındakilerin %50’si yasakları bilmemektedir. Bu anlamda kadınlar ve gençliğin korunan alanlar konusunda bilgilendirilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Özüdoğru (2013), Küre Dağları Milli Parkı’nda gerçekleştirdiği çalışma sonucu doğa koruma ve kırsal kalkınma konularında alanda uygulanacak plan, proje ve programlarda kadınların önemli bir bileşen olarak görülmesini hatta kadınlara pozitif ayrımcılık uygulanması gerektiğini düşünmektedir.

Görüşülen kolluk kuvvetleri özellikle kaçak avcılık ve salep kaçakçılığı ile ilgili köylüyü (özellikle muhtarları) sık sık bilgilendirdiklerini ve güzel geri dönüş sağladıklarını ifade etmektedirler. Ama yine de bu konularda sık sık hem köylü hem de kaçak avcılar ve başka yörelerden gelen kaçak bitki toplayıcılarıyla çatışmalar yaşadıklarını dile getirmektedirler. Söz konusu bu olaylar yaşandığında milli park yönetiminden muhatap olabilecekleri sorumlu görevliye ulaşamama gibi sorunlar yaşadıklarını da iddia etmektedirler.

Tablo 3.1: Milli parktaki yasakların bilinirliği.

Milli parktaki yasakları biliyor musunuz?																		
Bilme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Kesinlikle evet	9	38	17	29	40	45	29	38	19	73	23	31	31	65	17	59	185	44
Evet	3	12	17	29	22	25	26	34	3	12	22	29	9	19	10	34	112	26
Kısmen	4	17	5	8	13	15	8	11	3	12	14	19	3	6	2	7	52	12
Hayır	6	25	11	19	9	10	10	13	1	3	12	16	4	8	0	0	53	12
Kesinlikle hayır	2	8	9	15	4	5	3	4	0	0	4	5	1	2	0	0	23	6
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ankete katılan bireylerin %90'ı ormanlardan yararlanma konusunda tampon bölgedeki ormanlardan yararlandığını dile getirirken, %7'si ise yararlandığı ormanların hangi sınırdaki yer aldığına dair bilgisinin olmadığını beyan etmiştir (Tablo 3.2). Ankete katılan bireyler özellikle yakacak odun temininde ve kestane, mantar vb. ürünleri toplaması gerektiğinde milli park-tampon bölge ayrımı gözetmeksizin ormanlardan yararlandığını açıkça dile getirmektedir.

Ormanlık örgütünden görüşülen yetkililer köylüye orman ürün ve hizmetlerinin elde edilmesinde yardımcı olmaya çalıştıklarını iddia etmektedir. Fakat özellikle eski alışkanlıklarından vazgeçemeyen ve zorluğa gelemeyen köylünün tampon zon ve milli park ayrımı yapmadan bu hizmetlerden yararlandığını bildiklerini de dile getirmektedirler. Kendilerine de yerel halktan milli parktaki odunlar çürüyeceğine biz kullansak şeklinde talepler geldiğini ifade etmektedirler.

Tablo 3.2: Ormanların sınırlarının bilinmesi.

Ormanlardan yararlanıyorsanız yararlandığınız ormanların hangi sınırlarda olduğunu biliyor musunuz?																		
Bilme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Evet, tampon bölgedeki ormanlardan	21	88	54	92	79	90	61	80	26	100	68	91	44	92	29	100	382	90
Evet, milli park içindeki ormanlardan	2	8	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
Evet, ama neresi bilmiyorum	1	4	5	8	7	8	6	8	0	0	7	9	4	8	0	0	30	7
Hayır	0	0	0	0	1	1	9	12	0	0	0	0	0	0	0	0	10	2
Düşünmedim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

3.3.1.2 Milli Parka Erişim

Ankete katılan bireylerin %49'u milli park sınırları içerisine girdiğini, %40'ı da girmediklerini belirtmekte olup %11'i de sınırları tam bilmediğini ifade etmektedir (Tablo 3.3). Milli park sınırına yakın yerlerdeki halk; gezmek, tarlalarına gitmek vb amaçlarla milli park sınırları içine girdiğini söylemektedir. Yine milli parka giriş kapıları milli parkın gerçek sınırlarında değil, tampon bölgelerde konumlandırıldığı için çoğu birey tampon bölgeyi de milli park sınırı içinde sanmaktadır. Fakat alan kılavuzları sınırları bilmekte ve

sınırlar içerisindeki faaliyetleri de takip etmektedirler. Bu anlamda alan kılavuzluğunun başarılı şekilde uygulanması halinde, alan koruma açısından olumlu katkılarının olacağı düşünülmektedir.

Ankete katılan çoğu birey milli parkın sınırlarını bilmemekte ama sınırların nereden başlayıp nerede son bulduğunu da merak ettiklerini dile getirmektedir. Milli parktaki sınırları bazı muhtarların da bilmediği yapılan görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır. Ayrıca milli park çevresinde yaşayan halk sınırları ihlal ettiklerinde tepkiyle karşılaşırken, yaban hayvanlarının milli park sınırlarını aşip kendi arazilerinde onlara zarar verdiklerinde ise aynı yetkililerin sessiz kalması konusunda sıkıntı içinde oldukları da dile getirilmiştir. Hatta milli parkın çitle çevrilerek sınırlarının netleştirilmesi gerektiğini söyleyenler de bulunmaktadır.

Kamu ve özel kesiminden görüşülen bireylerin neredeyse çoğu milli park sınırlarına görev alanı olarak gördüklerinden veya gezmek amaçlı girdiklerini ifade etmişlerdir. Hatta kendilerinin bile bu sınırları net olarak bilmediklerini ve bu anlamda halkın da bu sınırların farkında olmadığını düşünmektedirler.

Tablo 3.3: Milli parka erişim.

Milli park sınırları içerisine hiç girdiniz mi?																		
Girme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Evet	14	59	34	58	44	50	40	53	16	62	20	27	22	46	18	62	208	49
Hayır	8	33	18	30	32	36	32	42	7	27	45	60	21	44	9	31	172	40
Emin değilim	2	8	7	12	12	14	4	5	3	11	10	13	5	10	2	7	45	11
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Özellikle Cide’de ankete katılan bireylerin %60’ı milli park sınırı içine hiç girmediklerini söylemektedir. Kuşçu, Himmetbeşe, Emirler vb. köylerde yaşayanlar milli parka çok uzak oldukları için sınır içine girmelerinin mümkün olmadığını dile getirmişlerdir. Bu bağlamda da milli park sınırına daha yakın köylerde yaşayanların, milli park sınırına uzak köylerde yaşayanlara oranla milli parka erişimleri arasında negatif bir ilişki olabileceğini göstermektedir. Loç Vadisi (Cide) tarafındaki milli park giriş kapısı Şekil 3.2’de gösterilmiştir.

Şekil 3.2 Küre Dağları Milli Parkı girişi, Cide,
(Fotoğraf: Damla YILDIZ, 09/05/2017)

Ormandan yararlanma konusunda ankete katılan bireylerin %49'u odun, %31'i odun dışı orman ürünü (ıhlamur, kestane, defne, mantar vb.) temin ettiğini ifade etmiştir (Tablo 3.4). Ayrıca %15'i ormanlardan hayvan otlatma şeklinde yararlandığını bildirmektedir. Hayvanlarını saldıklarını ama özellikle bozayı ve kurt korkusundan eskiden olduğu gibi rahatça otlatamadıklarını ifade etmektedirler.

Bazı köylerde halkın kestane toplamak için para topladığı ve muhtara veya orman işletmeye teslim ettiği iddia edilmekteyken, bazı köylerde bu paranın toplanmadığını ve insanların istediği kadar kestane topladıkları dile getirilmektedir. Bu durum bile halk arasında çatışmalar yaşanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle kestane, ıhlamur, defne vb. odun dışı orman ürünlerinden yararlanmaya yönelik bir planlama yapılmalıdır. Karahalil (2009) çalışmasında korunan alanlar için Ekosistem Tabanlı Çok Amaçlı Planlama (ETÇAP) felsefesine dayanan amenajman planı yapılırsa düzensiz, bilinçsiz ve aşırı tüketimi gerçekleştirilen bu ürünlerin sürdürülebilir şekilde yararlanılmasına imkan sağlanabileceğini ileri sürmektedir.

Tablo 3.4: Ormanlardan yararlanma şekli.

Ormanlardan ne şekilde yararlanıyorsunuz?																		
Yararlanma şekli	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Odun temini	11	46	20	34	50	57	37	49	24	92	25	33	18	38	24	83	209	49
Odun dışı orman ürünleri toplama	7	29	27	46	21	24	24	32	0	0	30	40	18	38	4	14	131	31
Orman işlerinde çalışma	0	0	0	0	1	1	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1
Ormanda avlanma	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Hayvan otlatma	5	21	11	19	14	16	8	10	1	4	18	24	9	18	1	3	67	15
Diğer	1	4	1	1	1	1	4	5	1	4	2	3	3	6	0	0	13	3
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Azdavay ve Şenpazar ilçelerinde yaşayanlar özellikle yoğun kar yağışı nedeniyle yakacak oduna ihtiyaç duyduklarını dile getirmektedirler. Kurucaşile’de ankete katılan bireylerin %46’sı ormanlardan kestane toplamak amacıyla yararlandıklarını dile getirmektedir. Çünkü bu ilçenin köylerinde hala kestane takası devam etmektedir. Yani halk ormandan kestane toplayıp aracılara vermekte ve onlardan da kışlık ürün (patates, un, soğan vb.) almaktadır. Kestane aynı zamanda halkın geçim kaynağını da oluşturduğundan, halkın bu odun dışı orman ürününü elde etme isteğinin azalmadığı dikkati çekmektedir. Halkın özel mülkündeki ağaçlardan kestane toplamanın yanı sıra ormancılık örgütüne kalsa da eskiden kendilerine ait olan alanlardaki ağaçlar üzerinde sahiplik duygularından vazgeçmediği gözlenmiştir.

Her ne kadar milli park sınırlarına çok fazla girilmediği veya milli parktaki orman cezalarının ağır olduğunun bilindiği söylene de alanda orman kaynakları üzerinde yararlanma baskısı devam etmektedir. Şekil 3.3’te görülen kaçak şimşir kesimine benzer birçok örneğe arazi çalışmaları sırasında rastlanmıştır.

Şekil 3.3: Küre Dağları Milli Parkı'nda kaçak şimşir kesimi
(Fotoğraf: KDMP yönetimi, 2018).

Orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanmaların olduğunu, ankete katılan bireylerin %71'i saklamadan dile getirmektedir (Tablo 3.5). Özellikle Kastamonu tarafında yaşayanlar zaman zaman ya da her zaman bu izinsiz yararlanmaların olduğunu iddia etmektedirler. Yerel halk ormanları kendilerinin koruduklarını ve ufak çapta yararlanma haklarının olduğunu iddia etmektedir. Ayrıca kendilerine verilen odun yararlanma hakkının genellikle kış aylarına yakın zamanda verilmesinin kendilerini ormanlardan yasa dışı yararlanmaya mecbur bıraktığı ifade edilmektedir.

Hem orman işletme yetkilileri hem de milli park yönetimi orman suçlarının azalmış olduğunu dile getirirse de Gümüş (1989)'un de belirttiği gibi gizli suçluluk (criminalite latente) denen kayda geçmemiş orman suçlarının da varlığı çalışmamızla ortaya konmuştur. Bu yüzden alandaki orman suçlarının takip edilmesi ve denetimin arttırılması önemli görülmektedir.

Tablo 3.5: Orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanma.

Orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanmalar oluyor mu?																		
Yararlanma durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Hayır	2	8	2	3	5	6	7	9	0	0	0	0	0	0	0	0	16	4
Evet	19	79	41	70	65	74	47	62	19	73	60	80	35	73	17	59	303	71
Zaman zaman	3	13	16	27	18	20	22	29	7	27	15	20	13	27	12	41	106	25
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Milli park yönetimi milli parktaki orman kaynaklarından resmi olmayan yararlanmaların çok düşük olduğunu ve bu tur usulsüz faydalanmalara ilişkin tutanak sayısının çok sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Milli parkta görüşme anına kadar biyokaçakçılıkla ilgili tutanak tutulmadığını belirten milli park yönetimi; buna rağmen alana bu amaçla izinsiz girişlerin mutlaka olabileceğini düşünmektedir. Yerel halkın ve köy dışından gelen bazı bireylerin yasak ürünleri topladıklarını duyduklarını ifade eden milli park yönetimi; ekoturizm faaliyetleri ve altyapı konusunda yetersizliklerin bulunduğunu düşünmektedir.

3.3.1.3 Milli Parka Bakış Açısı ve Algı

Küre Dağları Milli Parkı'nın sözcüklerle ifadesi genellikle yasaklar, kurallar, korunan alan (alanın yöre insanından korunduğu anlamında) şeklindedir. Ankete katılan bireylerin %38'i Küre Dağları Milli Parkı'na korunan alan ifadesi ile anlam yüklerken, %20'si için yaban hayvanı zararı şeklinde karşılık bulmaktadır (Tablo 3.6). Yaban hayatı çoğu birey için olumsuz durum oluştursa da Küre Dağları ifadesi halk için genellikle olumlu şekilde yorumlanmaktadır. Halk milli park ilan edilen alanların korunduğunun farkındadır. Özudoğru (2013), yöre insanlarıyla gerçekleştirdiği görüşmelerde neredeyse tamamının Küre Dağları Milli Parkı hakkında olumlu görüşler bildirdiğini ortaya koymuştur. Allendorf vd., (2007), yaşanan çatışmalarda uygun koruma yönetimini kolaylaştırmak için yerel halkın tutumlarının ve algılarının mutlaka ortaya konması gerektiğini düşünmektedir.

Küre Dağları Milli Parkı'nın önemi, doğal kaynakların kullanımı konularında yerel halkın eğitilme ihtiyacı bulunmaktadır. Çünkü halk, alanın şimdiki ve gelecek nesiller için öneminin farkında değildir. Görmüş vd., (2015), yapmış olduğu çalışmayla bölge halkının Küre Dağları Milli Parkı'nın varlığından haberlerinin olmadığını ortaya çıkarmıştır.

Yerel halk dışındaki yerel yönetim, jandarma, orman işletme gibi kurum yetkilileri için KDMP kelime olarak genellikle olumlu çağrışım uyandırmaktadır. Bu yetkililer yılın belli zamanlarda hatta ayda bir köy toplantıları düzenleyerek halkla bir araya geldiklerini açıklamışlardır. Bu toplantılarda konuşulanlardan milli parkın çevresinde yaşayan halkın Küre Dağları Milli Parkı'nın korunduğunun farkında oldukları hususunda çıkarım yapmışlardır. Maalesef özellikle yaban hayvanlarının vermiş oldukları zarar nedeniyle halkın milli parkı ve milli park yetkililerine olumsuz baktıklarının da altını çizmişlerdir.

Tablo 3.6: Küre Dağları Milli Parkı algısı.

Küre Dağları Milli Parkı size neyi ifade ediyor?																		
İfade durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Yasaklar	2	8	5	8	18	20	10	13	2	8	9	12	12	25	8	28	66	16
Korunan alan	9	38	20	34	49	56	28	37	12	46	24	32	13	27	6	21	161	38
Yeni kurallar ve düzenlemeler	4	17	7	12	4	4	13	17	0	0	5	7	1	2	5	17	39	9
Yaban hayvanı zararı	3	12	20	34	11	13	6	8	9	35	22	29	10	21	5	17	86	20
Diğer	6	25	7	12	6	7	19	25	3	11	15	20	12	25	5	17	73	17
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ankete katılan bireylerin %97'si (413 birey) yaşadığı yerin milli park sınırına yakın olduğunu bilmektedir (Tablo 3.7). Cide'de ankete katılan bireylerin %9'u yaşadığı yerin milli parka yakın olup olmadığını bilememektedir. Bazı köylerde muhtarların bile milli park hakkında çok fazla bilgisinin olmadığını iddia etmesi bile düşündürücüdür. Hatta köylerinin yakınındaki giriş kapıları insanlarda milli park sınırları içerisinde yaşadığı algısını uyandırmaktadır. Fakat milli parktaki kaynak değerlerinin önemi tam olarak bilinemediği ve algılanamadığı için buralara gelen turistler doğru yönlendirilememektedir. Söz konusu temsili giriş kapılarından hiçbir kontrol olmaksızın girişlerin gerçekleşmesi ve milli park alanına girilmeye çalışılması üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır.

Cide'de ankete katılan bireylerin %9'unun ve Bartın merkez ilçede ankete katılan bireylerin %4'ünün milli park sınırına yakın olup olmadığı konusunda bilgisi bulunmamaktadır. Kuşçu, Himetbeşe gibi köylerin milli park sınırına uzak kalması, milli park sınırlarını bilme konusundaki cevaplar üzerinde farklılıklar oluşturması sonucunu doğurabilir. Hatta bu durum bazı köylerde; "Bir milli park olduğunu duyuyoruz ama neresi ya da yakın mıyız bilmiyorum!" şeklinde ifade edilmektedir.

Tablo 3.7: Milli park sınırına yakınlık.

Yaşadığınız yerin milli park sınırına yakın olduğunu biliyor musunuz?																		
Bilme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Evet	24	100	59	100	85	96	74	97	26	100	68	91	48	100	29	100	413	97
Hayır	0	0	0	0	3	4	2	3	0	0	7	9	0	0	0	0	12	3
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

3.3.1.4 Milli Park Yönetimine Bakış

Milli park yönetimi konusunda fikri olmayan köylülerin sayısı oldukça fazladır. Bu nedenle milli park görevlilerinin sayısının yeterliliği hakkında bir beyanda bulunamamışlardır. Milli park yönetimini tanıyan ve iletişim halinde olanlar (%57) ise görevli sayısını yetersiz bulmaktadır (Tablo 3.8). Ayrıca milli park yönetimi de müdürlükte çalışan görevli sayısını yetersiz bulmaktadır. Bu yetersizlik sadece sayısal yetersizlik değildir. Aynı zamanda kalifiye eleman ihtiyacını da vurgulamakta ve milli parkta Ar-Ge birimlerinin olması gerektiği, çevre plancısı, biyolog gibi uzmanlara ihtiyaç duyulduğu beyan edilmiştir. Planlama ve bu tür uzmanlıklar konusunda tek merkezden yönetimin başarıya ulaşmasının zor olduğu, Pınarbaşı, Cide vb. uzak yerlerde daimi eleman ve ofislerin bulunması gerektiği dile getirilmiştir.

Ayrıca yerel halk dışında görüşülen bireylerden bazıları görevli sayısını bilmemekle beraber görevli sayısını hem nicelik hem de nitelik olarak yetersiz bulmaktadır. Milli park alanında gerçekleşen herhangi bir sorunda muhatap bulma noktasında sorun yaşayan devlet yetkilileri her ilçede sabit noktaları olan milli park görevlilerini talep etmektedir. Özellikle kolluk kuvvetleri, yerel yönetimler ve ormancılık teşkilatı milli park yönetiminden sahada gezen ekip sayısını artırması noktasında çaba göstermesini istemektedir.

Tablo 3.8: Milli parktaki görevli sayısının yeterliliği.

Milli park yönetimi ile ilgili görevli sayısı sizce yeterli mi?																		
Yeterli bulma durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Yeterli	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
Kısmen yeterli	8	33	25	42	41	47	33	43	16	62	26	35	19	40	14	48	182	43
Yetersiz	16	67	34	58	44	50	43	57	10	38	49	65	29	60	15	52	240	56
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Milli park yetkililerini hiç tanımadıklarını ifade eden büyük bir grup (%76) milli park yönetimini milli parkı yönetmede başarısız bulmaktadır (Tablo 3.9). Bazen köylerinden milli park yazan araçların geçtiğini gördüklerini fakat çok da önemsemediklerini dile getirmişlerdir. Bu durumu da genellikle “Biz onları tanımıyoruz, bilmiyoruz, haberimiz yok” şeklinde ifade ederek iletişimsizlik ve halkla ilişkilerin yetersiz oluşuna vurgu yapmaktadırlar. Ayrıca milli parkı orman işletme müdürlüğün yönettiğini düşünen bir kitle de vardır. %2’lik bir grup milli park yönetimini kaçak avlananlara ceza kesme konusunda başarılı bulmakta ve bu kurumun görevini sadece yaban hayvanlarıyla ilgilenmek ve korumak olarak algılamaktadırlar. Ayrıca milli park yönetimi kamu kesimi tarafından da milli parkı yönetmede başarılı görülmemektedir. Milli park alanının uzaktan yönetiminin zor olduğunu iddia eden bu kesim, bu başarısızlığa neden olan en önemli etken olarak eleman ve araç yetersizliğini görmektedir.

Tablo 3.9: Milli park yönetiminin başarısı.

Milli park yönetimini milli parkı yönetmede başarılı buluyor musunuz?																		
Başarılı bulma durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Çok başarılı	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Başarılı	0	0	0	0	6	7	1	1	0	0	0	0	0	0	1	4	8	2
Normal	7	29	7	12	21	24	15	20	12	46	10	13	10	21	7	24	89	21
Başarılı değil	5	21	12	20	15	17	14	18	0	0	27	36	14	29	0	0	87	20
Hiç başarılı değil	2	50	40	68	44	50	46	61	14	54	38	51	24	50	21	72	239	56
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ankete katılan bireylerin %95’i milli park yönetimini bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinde yetersiz bulmaktadır (Tablo 3.10). Milli parkın yabancı dilde tanıtımını

yetersiz bulan işletmeciler, alan kılavuzlarının da yabancı dil konusunda eksik olduğunu düşünmektedir. Alan kılavuzlarının kendilerini tanıttıkları bir üniformaya sahip olmak istemenin yanı sıra, bu işi yaptıklarını belli eden bir logoya sahip olmak gibi talepleri de bulunmaktadır. Halk milli park konusunda bilinçlendirilme gereksinimi duymaktadır.

Milli park yönetimi, bilgilendirme, tanıtım ve eğitim faaliyetleri konusundaki faaliyetlerin UDGP’de yer almasına rağmen, uygulamada istedikleri noktaya gelemediklerini kabul etmektedir. Halka, okullara teknik personelle birlikte farkındalık anketi yaptıklarını ve %70 civarında bir farkındalık sonucuna ulaştıklarını iddia etmektedirler. Milli park yönetimi ayrıca birçok yere bilgilendirme levhaları ve tanıtım tabelaları koyduklarını, fakat bunların yeterli olmadığını bildiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca tabelalara ateş edilerek zarar verilmesine üzüldüklerini belirtmişlerdir (Şekil 3.4).

Tablo 3.10: Milli park yönetiminin bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinin yeterliliği.

Milli park yönetiminin bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinde yeterli buluyor musunuz?																		
Yeterli bulma durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Çok yeterli	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Yeterli	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Normal	0	0	0	0	11	13	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	15	3
Yeterli değil	1	4	9	15	6	7	11	15	0	0	16	21	8	17	0	0	51	12
Hiç yeterli değil	23	96	50	85	67	76	61	80	26	100	59	79	40	83	29	100	355	83
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Azdavay ve Şenpazar’da yaşayanların tamamı milli park yönetiminin faaliyetlerini yetersiz bulmaktadır. Yetersiz bulmalarındaki en büyük sebep bu bölgelerde halkın özellikle turizmden olan beklentilerinin karşılanamaması olabilir. Özellikle merkez ilçede ankete katılan ve milli park faaliyetlerini yeterli düzeyde bulan bireyler ise daha önceleri milli park toplantılarına katılmış, istihdam imkanlarından yararlanmış ve bu anlamda yönetime olumlu yaklaşan bireylerdir.

Yerel yönetimler, kolluk kuvvetleri, ormancılık teşkilatı ve özel sektörden görüşülenlerin büyük çoğunluğu da bilgilendirme, tanıtım ve eğitim faaliyetleri konusunda milli park yönetimini yetersiz bulmaktadır. Bu yetkililer kendilerinin sık sık gerçekleştirdikleri köy

toplantılarına benzer toplantıları milli park yönetiminin de gerçekleştirmesi gerektiğini düşünmektedir.

Şekil 3.4: Ateşli silah ile zarar verilen levha, Pınarbaşı, (Fotoğraf: Damla YILDIZ, 21/07/2017).

Milli park yetkililerinin kendilerine karşı ilgisiz kaldığını dile getiren halk aslında bu kurumla iletişim halinde olmak istemektedir. Ankete katılan bireylerin %76'sı milli park yönetiminin kendilerine karşı ilgisiz olduğunu düşünmektedir (Tablo 3.11). Özellikle kışın kaçak avcılık olduğunda ceza kesmeye geldiklerinde onları gördüklerini ve kendilerine yaban hayvanlarına verilen değer kadar değer verilmediğini düşünmektedirler.

Tablo 3.11: Milli park yönetiminin ilgisi.

Milli park yetkililerinin size karşı ilgisini nasıl buluyorsunuz?																		
İlgi durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Çok ilgili	0	0	0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
İlgili	0	0	0	0	6	7	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
Kararsızım	7	29	7	12	21	24	15	20	12	46	11	15	10	21	8	28	91	21
İlgisiz	5	21	12	20	14	16	14	18	0	0	26	35	14	29	0	0	85	20
Çok ilgisiz	12	50	40	68	45	51	44	58	14	54	38	50	24	50	21	72	238	56
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Muhtarlar, işletmeci gruplar, alan kılavuzları dışında çoğu bireyin (%73) milli park yönetimiyle ilişkisi bulunmamaktadır (Tablo 3.12). Yerel halk milli park yönetimiyle aralarında organik bir bağ kurulamadığını ve bu yüzden de milli parkı sahiplenemediklerini dile getirmektedir.

Tablo 3.12: Milli park yönetimiyle ilişkiler.

Milli park yönetimiyle ilişkileriniz nasıl?																		
İlişkilerini değerlendirme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%		
Çok iyi	0	0	0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1
İyi	0	0	0	0	3	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1
Normal	7	29	6	10	32	36	15	20	14	54	4	5	13	27	16	55	107	25
Kötü	12	50	21	36	23	26	21	28	0	0	39	52	23	48	3	10	142	33
Çok kötü	5	21	32	54	28	32	38	50	12	46	32	43	12	25	10	35	169	40
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Yerel yönetimler, orman işletme, kolluk kuvvetleri ve görüşülen diğer yetkililerin milli park yönetiminin kurum olarak kendileriyle çok fazla ilişki kurmadıklarını, çoğu toplantılarda yer almadıklarını ve bu anlamda kendilerinin de milli park alanıyla ilgili herhangi bir sorunda genellikle Sinop'taki Tarım ve Orman Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü ve ilgili şube müdürlüklerindeki yetkililerle daha çok muhatap olduklarını iddia etmektedir. Bazı yetkililer ise milli park yönetimiyle ilişkilerinin olduğunu ve geç de olsa alanla ilgili sorunlara birlikte çözüm bulmaya çalıştıklarını ifade etmektedir.

3.3.1.5 Milli Park Yönetimiyle İletişim

Yapılan görüşmelerde halkın milli parkla ilgili herhangi bir sorunda aradığı ilk akıllarına gelen ilgili kuruluşun genellikle orman işletme müdürlükleri veya jandarma olduğu belirlenmiştir. Bu kurumları arama sebepleri olarak da onları daha sık görmeleri ve kendilerini onlara daha yakın hissetmeleri olarak ifade edilmektedir.

Ankete katılan bireylerin %37'si acil bir durumda orman işletmeyi aramayı tercih etmekte, %27'si jandarmayı arayabileceğini dile getirmekte ve %16'sı da milli park yönetimini arama yönünde görüş bildirmektedir (Tablo 3.13).

Milli parkla ilgili herhangi bir sorunda milli park yönetimini ararım diyen bireylerin çoğu dahi milli park yönetiminin telefon numarasını bilmezken, orman işletmesinin telefon numarasını bilenler çoğunluktadır. Yerel halkın kurmuş olduğu ilişki ve iletişimin onlara gösterilen ilgiyle ilgili olduğu yapılan görüşmeler ile anlaşılmıştır. Her ne kadar çatışmalı durumlar yaşasalar da gerek jandarma gerekse de orman işletmenin köylerini sık sık ziyaret ettiklerinden onlarla daha çok temas halinde olmayı tercih etmektedirler. Milli park yönetimiyle bu yakınlığı kuramamaları da onları üzmektedir.

Milli park yönetimi dışarıdan gelecek ziyaretçiler tarafından kamp yapılacak alan ya da gezilecek yerler için çok sık arandıklarını, ama yerel halk tarafından çok fazla aranmadıklarını ifade etmektedir. Köydeki insanların çoğu odun üretimi yaptıklarından ormanla ilgili konularda orman işletmeyi, yaban hayvanları konusunda da daha çok milli park yönetimi yerine Tarım ve Orman Bakanlığı bağlı il şube müdürlüklerini aramayı tercih ettiklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 3.13: Milli parkla ilgili sorunlarda iletişim.

Milli parkla ilgili herhangi bir sorunda hangi birey veya kurumu ararsınız?																			
Aranan birey/kurum	BARTIN								KASTAMONU								Toplam		
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar				
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	
Orman işletme müd.	6	25	28	47	35	40	34	45	7	27	33	44	6	12	6	21	155	37	
Kaymakamlık	0	0	4	7	1	1	3	4	2	8	9	12	2	4	3	10	24	6	
DKMP	4	17	6	10	21	24	11	14	5	19	7	9	8	17	8	28	70	16	
İl özel idare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Muhtar	5	21	5	9	18	20	7	9	1	4	3	4	10	21	7	24	56	13	
Jandarma	8	33	16	27	11	13	21	28	10	38	23	31	22	46	5	17	116	27	
Diğer	1	4	0	0	2	2	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	4	1	
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100	

Yerel halkın milli park yönetimiyle iletişimi yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Milli park yönetimiyle genellikle muhtarların, işletmeci grupların ve alan kılavuzlarının iletişim halinde oldukları ve bu iletişimin de çok sınırlı olduğu dile getirilmiştir. Hatta milli park konusunda iletişim ve ilişki kurmada milli park müdürlüğü yerine muhtar veya orman işletmelerinin tercih edildiği söylenebilir.

Milli parkla ilgili konularda ankete katılan bireylerin %35'i orman işletmesiyle, %29'u jandarmayla ve %22'si de muhtarla iletişim kurmaktadır (Tablo 3.14). Bu anlamda yerel halkla milli park yönetimi arasında etkili bir iletişimin kurulmasına gereksinim vardır.

Tablo 3.14: Milli parkla ilgili konularda iletişim.

İletişim kurulan birey/kurum	Milli parkla ilgili konularda en çok hangi birey/kurumla iletişim halindesiniz?																	
	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	
Milli park yönetimi	0	0	4	7	15	17	8	11	7	27	7	9	7	15	9	31	57	13
Muhtar	8	33	7	12	26	29	18	24	2	8	9	12	14	29	8	28	92	22
Belediye	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dernek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Orman işletmesi	6	25	31	52	27	31	32	42	13	50	29	39	6	13	5	17	149	35
Jandarma	10	42	17	29	19	32	17	22	4	15	29	39	19	39	7	24	122	29
Diğer	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1	2	1	0	0	5	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

3.3.1.6 Milli Park Yönetiminden Talep ve Beklentiler

Ankete katılan bireylerden sadece %8'inin milli park yönetiminden bugüne kadar herhangi bir talebi olmuştur (Tablo 3.15). Bu bireyler; turizm, yaban hayatı ve yollar konusunda talepte bulunmuş olduklarını, fakat genellikle cevap alamadıklarını dile getirmiştir. Görüşmelerde özellikle yaban hayvanlarıyla ilgili taleplerin dile getirilmiş olmasına rağmen bu talebin milli park yönetimine (özellikle yazılı olarak) pek de iletilmediği görülmektedir. Ankete katılan bireylerin %83'ünün milli park yönetiminden bugüne kadar bir talebi olmamıştır. Bu durumun en önemli nedeninin de ankete katılan bireylerin milli park yönetimini tanımaması, milli park yönetimiyle iletişimlerinin olmaması ve milli park yönetiminin soruna çözüm bulacağı inancına sahip olmamaları olduğu düşünülmektedir.

Muhtarlar ve özel işletmeciler milli park yönetiminden talepte bulduklarını, bunun da turizm konusunda ve yaban hayatından kaynaklanan zararlar konusunda olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca turizm konusunda yolların iyileştirilmesi için milli park müdürlüğünden yardım istenmiş ama cevap alınamamıştır. Alan kılavuzlarının turizm konusunda milli park yönetiminden talepleri olmuş fakat bu talepleri dikkate alınmamıştır. Ayrıca kolluk kuvvetlerinin milli park yönetiminden çöplerin toplanmasıyla ilgili talebi olmuştur.

Tablo 3.15: Milli park yönetiminden talepler.

Milli park yönetiminden bugüne kadar talebiniz oldu mu?																		
Talep durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Evet, cevap buldum	0	0	0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	1	2	1	3	5	1
Evet ama cevap bulamadım	0	0	2	3	5	6	6	8	3	12	3	4	4	8	7	24	30	7
Hayır	24	100	46	78	69	78	62	82	23	88	66	88	39	82	21	73	350	83
İhtiyaç duymadım	0	0	9	16	10	12	6	8	0	0	6	8	4	8	0	0	35	8
Cesaret edemedim	0	0	2	3	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Milli park planlama ve ilan sürecinde yerel halkta turistlere yöresel ürün satma ve alan kılavuzluğu ile gelir elde etme şeklinde beklentiler oluşturulmasına, milli parkın kuruluşundan bu yana aradan geçen onca süreye rağmen bunların gerçekleşmemesi, halkın milli parkın varlığına karşı olumsuz duygular beslemesine neden olmuştur. Hatta milli parkın varlığından yararlanamadıkları gibi milli park nedeniyle zarar gördüklerini dahi dile getirilmiştir. Yine de ankete katılan bireylerin %66'sı milli parkın varlığından özellikle yöresel ürünlerin satışı için yararlanmak istemektedir (Tablo 3.16). Özüdoğru (2013), milli parkın varlığı ile yöre insanlarına istihdam oluşturacağı, ekoturizm fırsatı sunacağı ve ürettikleri ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştıracağı şeklindeki beklentilerinin bulunduğunu bildirmiştir.

Milli parkın yöre halkına potansiyel faydalarının sorulduğu anket sorusuna verilen cevaplarda en az gelir beklentisinin alan kılavuzluğu olduğu dikkat çekmektedir. Anket yapılan bireylerden Bartın tarafında özellikle Merkez ilçedekilerin %6'sı, yöre halkının alan kılavuzluğu yaparak gelir elde edebileceğini düşünmektedir. Bunu düşüncelerindeki en önemli sebep ise bu bireylerin Kastamonu tarafındaki alan kılavuzlarının bu işten para kazandıkları konusundaki algılarıdır.

Yöre halkı et ve süt ürünlerini, bahçe mahsullerini, ballarını, kışlık yiyeceklerini ve diğer yöresel ürünlerini değerlendirerek gelir elde etme çabasıdadır. Örneğin; yöresel ürünlerin satılacağı işletmelerin kurulmasıyla ziyaretçilerin sayısının artmasının yanı sıra köylerde tarımsal üretimin teşvik edileceği iddia edilmektedir (Akbulut, 2012). Ayrıca Mikumi Milli Parkı'nda (Tanzanya) turistlere az sayıda el işi satışı ve ziyaretçilere ve araştırmacılara ev

sahipliği yapılarak az da olsa gelir elde edildiği bildirilmiştir (Vedeld vd., 2012).

Milli park çevresindeki halkın geçimini sağlamak amacıyla arayışlar içine girmeleri ve yeni gelir getirici kaynaklara acilen ihtiyaç duymaları alandaki rekreasyonel potansiyeli göstermektedir. Örneğin halkın ev pansiyonculuğu ve alan kılavuzluğu uygulamalarının devamlılığı adına özellikle milli park yönetiminden, medyadan ve diğer paydaşlardan yeterli desteği görmemeleri, alandaki bu potansiyeli değerlendirememeleri anlamında yorumlamalarına neden olmaktadır.

Tablo 3.16: Milli parkın yöre halkına potansiyel faydaları.

İstifade etme şekli	Milli parkın varlığından yöre halkı nasıl istifade edebilir?																	
	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Aktif giriş kapıları	5	21	0	0	0	0	2	3	1	4	2	3	0	0	0	0	10	2
Yöresel ürün satışı	12	50	44	75	56	64	42	55	17	65	58	77	36	75	13	45	278	66
Alan kılavuzluğu	1	4	2	3	5	6	1	1	0	0	0	0	1	2	0	0	10	2
Diğer	6	25	13	22	27	30	31	41	8	31	15	20	11	23	16	55	127	30
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Yaban hayvanlarının verdiği zararın tazmini konusunda ankete katılan bireylerin %64'ü milli park yönetiminin, %23'ü de diğer devlet kurumlarının bu zararı karşılaması gerektiğini düşünmektedir (Tablo 3.17). Bunun fon oluşturularak veya milli park gelirlerinden kaynak aktarılarak yapılabileceği düşünülmektedir. Hatta bazı görüşmeciler evcil hayvanlarının ya da arı kovanlarının sigortalması yerine ayıların sigortalması gerektiğini düşünmektedir. Çünkü yaban hayvanlarının avlanması konusunda yasak getirenlerin zararın tazmininde de çaba sarf etmesi gerektiği beyan edilmektedir. Ayrıca halk resmi prosedürlerle uğraşmak istememektedir. Bazıları (%2) ise insanların izinsiz olarak evcil hayvanlarını ormana saldıklarını, arı kovanlarını ormana bıraktıklarını ve bu nedenle zarara razı gelmeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Vedeld vd., (2012), mevcut politika ve yasal çerçeveler tazmine izin vermediğinden Topluluk Projelerine Destek (The Support to Community Initiated Projects-SCIP) mekanizması ile çeşitli fayda paylaşım programlarının başlatıldığını bildirmiştir. Milli park içinde destek verilen birçok proje olmasına rağmen yerel halkın %44'ünün bu projeleri

bilmemesi önemli bir eksiklik olarak görülmekte, bilgi ve katılımın yanında farkındalığın artırılması önerilmektedir. Majella Milli Parkı (İtalya)'nda yaban hayvanlarının verdiği zararın tamamını karşılayacak projeler geliştirmiştir. Şöyle ki yönetim ücretsiz olarak bazı hayvan yetiştiricilerine belli sayıda çiftlik hayvanını hibe etmekte ve bu çiftçiler de aldıkları hayvanların yeni doğan yavrularının %25'ini milli park yönetimi için yetiştirmektedir. Eğer kurt veya diğer yaban hayvanları milli park çevresindeki çiftliklerdeki büyükbaş veya küçükbaş hayvanlara zarar verirse, milli park yönetimi çiftliklerde kendisi için yetiştirilen hayvanları zarar gören çiftçiye vererek sürdürülebilir bir tazminat sistemini sunarak zararları tazmin etmektedir (Görmüş vd., 2015).

Yerel halk dışındaki paydaşlarla yapılan mülakatlarda özellikle bozayı, yaban domuzu ve kurt konusunda problemlerin halk tarafından sözlü olarak dile getirildiği, fakat resmi başvuru sayısının çok fazla olmadığı söylenmektedirler. Bu zararın tazmin edilmesini düşünenler olduğu gibi tazmin edilmemesi gerektiğini düşünenler de bulunmaktadır. Çatışma olan belli bölgelere fotokapan konarak zararın tespit edilebileceği, komisyon oluşturularak şikayet olduğunda bu komisyonun inceleme yapıp zararı tespit ederek tazmini hesaplayabileceği şeklinde öneriler getirilmektedir. Özellikle jandarma yaban hayvanlarının kaçak avlanması konusunda sık sık şikayetler aldıklarını dile getirmektedir. Yöre insanları kendi imkanları ile ufak çapta aldıkları önlemlerin yetersiz olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3.17: Yaban hayvanı zararının tazmini.

Yaban hayvanlarının verdiği zarar sizce ne şekilde tazmin edilebilir?																		
Tazmin edilme şekli	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Zarara razı olma	1	4	0	0	1	1	2	3	0	0	0	0	1	2	2	7	7	2
Fon oluşturma	6	25	6	10	6	7	9	12	3	12	8	11	2	4	4	14	44	10
Milli park yönetimi	9	38	44	75	59	67	38	50	19	73	48	64	39	81	19	65	275	64
Diğer kamu kurumları	8	33	9	15	22	25	26	34	4	15	19	25	6	13	4	14	98	23
Diğer	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Milli park yönetimi de yaban hayvanlarının verdiği zararın bir şekilde tazmin edilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu tür zararların tazmin edilmemesi durumunda yöre

insanının önceliklerinin deđiŖeceđi ve yaban hayvanlarının zarar görme ihtimallerinin artacağını iddia edilmektedir. Bu konuda küpe, sigorta gibi önlemlerin alınmasının gerektiği dile getirilmektedir. “Bu, devletin bir kurumuna btce verilerek karŖılanabilir. O görevi bize versinler biz de karŖıyoruz. Ama Ŗu an için böyle bir uygulama yok” Ŗeklinde dŖncelerini ifade edenler vardır. Ayrıca milli park yönetimi halkın yaban hayvanlarına karŖı yeterince önlem almadığını ve yaban hayvanlarının yaŖam alanlarına çok müdahale ettiklerini dŖnmektedir.

Ankete katılan bireylerin %61’i yaban hayvanlarının avlanması konusunda onlar için zararlı olan yaban hayvanlarının (bozayı, yaban domuzu, akal, kurt vb.) dıŖındaki hayvanların avlanmaması gerektiğini ama onlara özellikle maddi zarar veren yaban hayvanlarının vurulması için halka izin verilmesi gerektiğini dŖnmektedir (Tablo 3.18). Bazıları kontrollü avcılık adı altında av turizmi ile köylünün nemalanmasını istemektedir. Benzer Ŗekilde zdoğru (2013), Küre Dağları Milli Parkı’nın Arıt Bölgesi’nde yapmıŖ olduğu alıŖmada sürdürülebilir avcılık ilkeleri doğrultusunda yöredeki köylülere ek gelir potansiyeli olabileceğini dŖndđ yaban domuzuna yönelik av turizmini nermiŖtir. Yöre halkı onlara zarar veren bozayı ve kurt gibi hayvanları vurma cezasının yüksek olduğunu bildiklerinden ve Ŗikayet edilmekten korktuklarından yasa dıŖı avcılık yapsalar da dile getirmemeye alıŖmaktadır.

Yaban hayvanları her ne kadar maddi zarar verse de yine de yaban hayvanlarının kaçak avcılığının önüne geçilmesi gerektiğini dŖnen bireyler (%33) de mevcuttur (Tablo 3.18). Hatta böyle dŖnenler milli parkla yaŖayan en önemli atıŖma konusunun kaçak avcılık, atıŖma nedeninin ise denetimsizlik olduğunu belirtmiŖtir.

Dünyada da benzer Ŗekilde bazı kaynaklarda (Adetoro vd., 2011; Allendorf vd., 2007), kaçak avcılık eleŖtirilmekte ve iŖleri sadece hayvanları vahŖice öldürmek olan kaçak avcılar yüzünden yaban hayvanlarının tehdit altında olduğu dŖnlmektedir. Her ne kadar insanlar kaynaklara koyulan kısıtlamalardan dolayı yönetime kızsa da yönetimin kaynakları koruduğu kabul edilmektedir.

Tablo 3.18: Yaban hayvanı avı.

Yaban hayvanlarının avlamasıyla konusundaki düşünceleriniz nelerdir?																		
Düşünce durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%		
Serbest olmalı	0	0	6	10	1	1	1	1	2	8	1	1	0	0	2	7	13	3
Sınırlandırılmalı	7	29	8	14	19	21	18	24	2	8	22	29	17	35	0	0	93	22
Yasaklanmalı	6	25	2	3	12	14	13	17	1	4	5	6	6	13	2	7	47	11
Avlanma hakkı	9	38	41	70	56	64	44	58	21	80	45	60	23	48	23	79	262	61
Av turizmi	2	8	2	3	0	0	0	0	0	0	1	2	2	4	2	7	9	2
Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	1	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Yerel halk yaban domuzu avının yasak olmadığını düşündükleri için yaban domuzlarının çok sık vurulduğunu ifade etmektedir. Vurulan domuzlar bazen dere yataklarına atılmaktadır (Şekil 3.5). Aslında 2018-2019 Av Dönemi MAK kararları incelendiğinde yaban domuzu ile mücadele amaçlı yapılacak süreklilikli avı esas ve usulleri (Madde 12) ve bağ ve bahçeleriyle ürünlerini, sürülerini kendilerini korumak durumunda olanların avlanma dışında silah taşıma ve köpek bulundurma esasları (Madde 15) ile ilgili bilgiler bulunmakta ve yapılması gerekenler açıklanmaktadır.

Oysaki yaban domuzu avı dışında bozayı ve kurt gibi koruma altındaki yaban hayvanlarının da gizlice vurulduğu anket yapılan bazı bireyler tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca ziraat mühendisleri ve teknikerlerle gerçekleştirilen mülakatlarda vurulup toprağa gömülen veya dere yataklarına atılan yaban hayvanlarının büyük zararlara neden olacağı belirtilmektedir. Ayrıca köylülerin tarımda kullandıkları ilaç ve gübrenin de yaban hayatına vereceği zararların gözden kaçırıldığı düşünülmektedir.

Şekil 3.5: Bölgede kaçak olarak vurulmuş yaban domuzu, Şenpazar, (Fotoğraf: Damla YILDIZ, 30/07/2017).

Yaban hayvanlarından korunma daha çok ilkel yollarla ve yardım almadan gerçekleştirilmektedir. Ankete katılan bireylerin %50'si yaban hayvanlarından korunmak için tarlalarının etrafını çit veya avlu ile çevirdiklerini hatta bazı kimselerin elektrikli çitle çevirdiğini dile getirmektedir.

Yaban hayvanlarının zararı genellikle gece gerçekleştiğinden ankete katılan bireylerin %32'si ekin zamanı sabaha kadar tarlalarındaki yüksek kulübelerde (sayvan) bekleme, teneke çalarak ses çıkarma, tüp patlatma gibi birtakım basit önlemler almaktadır (Tablo 3.19). Hatta çoğu kimse, tarımı ve hayvancılığı bırakma nedeni olarak yaban hayvanlarının tarımsal ürün ve hayvanlarına saldırılarını göstermektedir. Aharikundira ve Tweheyo (2011), Bwindi Impenetrable Milli Parkı (Uganda) yapmış oldukları çalışmada halkın tarlalarını gündüz çocuk ve kadınların, gece ise erkeklerin beklediğini dile getirmektedir. Kulübede bekleme, çığlık atma, bağırma, hayvanı kovalama vb. ilkel yöntemlerle gerçekleştirilen koruma tarzlarının olduğu aktarılmaktadır.

Tablo 3.19: Yaban hayvanlarından korunmak için alınan önlemler.

Yaban hayvanlarından korunmak için önlem alıyor musunuz?																		
Önlem alma durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%		
Evet tarlann etrafına çit/elektrikli çit	9	38	25	42	41	47	40	53	16	61	33	44	30	63	17	59	211	50
Evet tarım yapmayı bırakma	0	0	1	2	9	10	7	9	0	0	4	5	1	2	8	27	30	7
Evet hayvancılık yapmayı bırakma	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Evet tarım ürünü başında bekleme	10	42	24	41	30	34	22	29	0	35	29	39	11	23	2	7	137	32
Evet hayvan başında bekleme	2	8	2	3	2	2	4	5	0	0	1	1	0	0	0	0	11	3
Evet hayvandan uzak durma	2	8	1	2	0	0	2	3	1	0	3	4	0	0	0	0	8	2
Hayır hayvan ne olursa olsun girecek	1	4	6	10	6	7	1	1	0	4	5	7	6	12	2	7	28	6
Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Halk ormancılık faaliyetlerini merak etmekte ve yakından takip etmektedir. Ankete katılan bireylerin %42'si milli parktaki ormancılık çalışmalarını bilmek istemekte ve %35'i de haklarını bilmek istediğini dile getirmektedir (Tablo 3.20). Kendi sahiplendikleri orman ağacının bulunduğu alanlardan yararlanma konusunda yasakla karşılaşan halk, milli parktaki odunları talep etmekte ve *“Orada çürüyeceğine biz alsak neden bize vermiyorlar!”* şeklinde tepkilerini ortaya koymaktadır. Halk tampon bölgede yapılan ormancılık üretimini çok aşırı bulmakta ve kendi ifadeleriyle yapılan üretimi *“katliam!”* olarak değerlendirmektedir.

Aslında halk ormanların korunması gerektiğinin farkında ama hem orman teşkilatı hem de milli park yönetimi tarafından tam olarak bir korunmanın gerçekleştiğini düşünmemektedirler. Çoğu köylerde sıkça dile getirilen şu cümleler milli park çevresindeki halkın ormancılığa bakış açılarını göstermektedir: *“Orman köylüsüyüz, ormanları biz koruyoruz. Buralarda neredeyse hiç yangın olmaz bizim sayemizde. Hısım yaşadık ormanla hasım olmadık hiç. Köyliüyü çok da darlamasınlar”*.

Tablo 3.20: Ormancılık faaliyetleri hakkındaki düşünceler.

Ormancılık faaliyetleri ile ilgili düşünceleriniz nasıldır?																		
Düşünce durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Milli parktaki çalışmalarını bilme isteği	7	29	40	68	23	26	34	45	5	19	28	38	23	48	19	66	179	42
Tampon bölgedeki çalışmalarını bilme isteği	2	8	7	12	16	18	8	11	9	35	10	13	9	19	2	7	63	14
Suçları bilme isteği	4	17	3	5	13	15	7	9	1	4	4	5	0	0	1	3	33	8
Haklarını bilme isteği	11	46	9	15	36	41	26	34	11	42	33	44	16	33	7	24	149	35
Diğer	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

3.3.2 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışmanın Varlığı

Çalışmada elde edilen bulgular neticesinde Küre Dağları Milli Parkı'ndaki çatışmaların varlığı ortaya konulmuştur. Böylece ortaya konulan yeni çalışmaların tespitinin yanı sıra KDMP UDGP'nda öne çıkan yaban hayatı-insan çatışmasının varlığı da bu çalışma sayesinde ayrıntılandırılmıştır.

KDMP Müdürlüğü yönetim binasının Bartın merkezde yer alması hem yerel halk hem de kamu kesimi tarafından sürekli eleştirilmektedir. Bartın Merkez Söğütlü köyündeki bilgilendirme merkezinin, Ulus ilçesi Ulukaya köyündeki ziyaretçi merkezi ve Kastamonu ilindeki Pınarbaşı ziyaretçi merkezinin aktif olmaması eleştirilen diğer bir yönetim sorunu görülmektedir. Yöre halkı buralara yerelden bir bekleme isteğini önermekte ve alanın tanıtımı ile bilgilendirme çalışmalarını gerçekleştirmek için bu gibi yerlerin aktif olmasını beklemektedir.

Milli parkın ilanı aşamalarında aktif olarak yer alan bazı bireyler (özellikle muhtarlar ve "milli park hayatınızı değiştirecek" şeklindeki vaatlerin gerçekleşmediğini düşünenler) bugünkü gelinen noktada, geçmişte milli parkın planlanması ve ilan edilmesi aşamasında yaptıklarını düşündükleri katkıdan dolayı pişmanlık duymakta ve bu şekilde kendi içlerinde yaşadıkları çatışmayı da dışa vurmaktadır.

Milli park yönetimi yapmış olduğu uygulamaların takibi konusunda yetersiz bulunmaktadır. Alanla ilgili uygulamaların devamlılığının sağlanamaması kuruma olan güveni olumsuz etkilemekle birlikte, alanın korunduğuna dair inancın azalması çatışma yaşanmasına zemin oluşturmaktadır.

Yaban hayvanlarının onlar için sorun teşkil ettiğini ifade eden halk; tarım alanları, evcil hayvanlar ve arı kovanlarının zarar görmesi noktasında mağdur olduklarını düşünmektedir. Ankete katılan bireyler içinde yaban hayvanlarının kendisi için sorun olmadığını düşünen sadece 1 birey bulunmaktadır. Bu birey de bugüne kadar yaban hayatı nedeniyle zarar görmemiş olmasından öte insanların yaban hayvanlarına yaşama imkanı vermeyerek onları zor durumda bıraktıklarını düşünmektedir.

Ankete katılan bireylerin %70'i yaban hayvanlarının tarım alanlarına, %15'i evcil hayvanlara zarar verdiğini ifade ederken, %15'i de yaban hayvanlarının kendisi veya komşusunun arı kovanlarına saldırdığını iddia etmektedir (Tablo 3.21). Bozayıların arı kovanlarına verdikleri zarara karşı nereye başvuracaklarını bilmediklerinden zararı sineye çektiklerini ama kendilerine daha az değer verildiğini düşündüklerinden de üzüldüklerini ifade etmektedirler. Tarım alanlarında ekinlere, meyve ağaçlarına ve fındığa verilen zarar ekonomik anlamda halkı zorlamakta ve mağdur etmekte olduğu görülmektedir. Ankete katılan bireylerin %42'sinin ekinleri bozayı ve yaban domuzu tarafından zarar görürken, %13'ünün meyve ağaçları ve %15'inin de fındıkları zarara uğramıştır. Özellikle yaban domuzu neredeyse herkesin ekinlerine (mısır, fındık, sebze, vb.), bağ-bahçelerine zarar verdiğinden bitkisel üretime yönelik önemli bir tehdit olarak görülmektedir (Tablo 3.21).

Kurucaşile, Cide, Azdavay, Pınarbaşı ve Şenpazar özellikle arıcılık faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı ilçeler olduğundan bu ilçelere bağlı köylerde de bozayıların arı kovanlarına verdikleri zarar yüksek oranda olup, yerel halk-bozayı çatışması daha sık gündeme gelmektedir

Tablo 3.21: Yaban hayvanlarının oluşturduğu problemler.

Yaban hayvanları sizin için problem oluşturuyor mu?																			
Problem oluşturma durumu		BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
		Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
		Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Evet, tarım alanlarımıza	Ekin	9	38	14	24	47	53	52	68	8	31	21	28	19	40	8	29	178	42
	Meyve	1	4	2	3	7	8	8	11	8	31	13	17	7	15	9	31	55	13
	Fındık	10	42	18	31	11	13	1	1	0	0	17	23	6	12	0	0	63	15
	Toplam	20	84	34	58	65	74	61	80	16	62	51	68	32	67	17	59	296	70
Evet, hayvanlarımıza		2	8	15	25	23	26	9	12	3	11	11	15	1	2	1	3	65	15
Evet, arı kovanlarımıza		1	4	10	17	0	0	6	8	7	27	13	17	15	31	11	38	63	15
Hayır		1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Diğer		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam		24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Yönetim yaban hayatı-insan çatışmasını kabul edip meşru kılmakla beraber bu konuda onların sorumlu tutulduğunu bildiklerini ifade etmektedirler. Özellikle bozayı, yaban domuzu ve kurdun tarım alanlarına, arı kovanlarına ve evcil hayvanlara olan zararları konusunda sözlü şikayetlerin ara sıra dile getirilmesine rağmen resmi başvurunun çok olmadığını söylemektedirler. Benzer şekilde Ayadi (2001), Banke Ulusal Parkı (Nepal)'nda yapmış olduğu çalışmasında yaban hayvanları nedeniyle oluşan ürün zararı ve evcil hayvan saldırılarını halkın hiçbir yere şikayet etmediğini bildirmiştir. Bunun nedeni olarak da bu zararları kimin karşılayacağını bilmemelerini göstermişlerdir.

Ankete katılan bireylerin %58'i yaban hayvanlarının verdiği zarar konusunda yetersiz kalınması neticesinde kayıplarının küçümsenmesine üzülmetedir (Tablo 3.22). Ayrıca bu durum halkın yaban hayvanlarına ve milli park yönetimine karşı olumsuz duygular beslemesine neden olmaktadır. Yaban hayvanlarına verilen değer insanlara verilmemesi konusunda haksızlığa uğradıklarını düşünmektedirler. Aharikundira ve Tweheyo (2011), yerel halkın milli parktaki koruma konularına yakın olmasına rağmen, milli park yönetiminin zarar veren yaban hayvanları konusunda kendi gıda güvenlikleri için herhangi bir önlem almamasını eleştirdiklerini dile getirmektedir. Benzer şekilde Nepal ve Weber (1995b), Royal Chitwan Milli Parkı'nda yapmış olduğu çalışmada yönetimin yaban hayvanlarına kendilerinden daha çok değer verdiği konusunda şüphelerinin ağır bastığı vurgulanmaktadır. Ayrıca yaban hayvanlarının insanlarda neden olduğu ağır zararlara (ürün, evcil hayvan, insan yaşamı vb.) rağmen bu milli parkın neden korunması

gerektiğinin halka anlatılması ve halkın buna inandırılması gerektiği düşünülmektedir. Akıllı (2004)'ün Köprülü Kanyon Milli Parkı'nda yapmış olduğu çalışmanın bulgularına göre de köylünün milli park yönetimini karşı olumsuz duyguları bulunmakta olduğunu bildirmiştir. Bu olumsuz tutumlarının en önemli sebepleri olarak da yasaklar ve geleceğe yönelik olumsuz bir durumla karşılaşılacağı düşünülmesidir.

Tablo 3.22: Yaban hayvanlarının verdiği zararın karşılanamamasına verilen tepkiler.

Yaban hayvanlarının verdiği zararın önlenmesi konusunda yetersiz kalınması aşağıdaki duygulardan hangisine sahip olmanıza neden olmaktadır?																		
Sahip olunan duygu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Kayıpların küçümsenmesi üzüyor	12	50	26	44	59	67	45	59	17	66	49	66	26	54	15	52	249	58
Yaban hayvanlarına olumsuz duygular	4	17	14	24	10	11	13	17	5	19	1	1	4	8	6	21	57	13
Milli park yönetimine olumsuz duygular	8	33	19	32	18	21	18	24	4	15	25	33	18	38	8	27	118	28
Diğer	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ankete katılan bireylerin %27'si yaban hayvanlarının korunması, %3'ü avlanmanın yasak olması ve %27'si milli park yetkilileri tarafından yenilerinin "salınması" nedeniyle yaban hayvanlarının sayısının arttığını düşünmektedir (Tablo 3.23). Eskiden görülmeyen hayvanların (vaşak gibi) milli park çevresinde görülmeye başlandığı şeklindeki iddialar, milli parka yaban hayvanı bırakıldığı söylentileri noktasında halkın hemfikir olmasını sağlamaktadır. Aslında özellikle kendilerine tehdit unsuru olarak görülen ve onlara zarar verdiği için sayılarının arttığı düşünülen yaban hayvanlarının popülasyonu ile ilgili durumun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bozayı, yaban domuzu, kurt vb. hayvanların sayılarının arttığı düşünülen hayvanların sayıları gerçekten arttı mı yoksa vermiş oldukları zarar arttığı için insanlarda sayılarının arttığı yanlışlığının olup olmadığının araştırılması önem arz etmektedir. Alkan ve Ersin (2018), Kızıldağ ve Kovada Gölü Milli Parklarında gerçekleştirdikleri çalışma ile görüşülenlerin önemli bir kısmının milli park yönetimi tarafından bölgeye kurt, çakal vb. yırtıcı hayvan saldıkları şeklinde düşüncelere inandıklarını ortaya koymuştur.

Tablo 3.23: Yaban hayvanlarının sayısındaki değişim.

Yaban hayvanlarının sayısının arttığını düşünüyor musunuz?																		
Düşünme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Evet avlanma yasak	13	54	16	27	40	46	34	45	18	69	16	21	16	33	14	48	167	39
Evet yenileri salınıyor	4	17	28	47	29	33	6	8	4	15	43	58	9	19	13	45	136	32
Evet korundukları için	6	25	14	24	16	18	36	47	3	12	16	21	23	48	2	7	116	27
Hayır kaçak avcılık yapılıyor	1	4	1	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1
Hayır yiyecek bulamıyorlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	0	0	0	0	1	1	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	2	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ankete katılan bireylerin %99'u yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararın geçmiş yıllara göre arttığını düşünmektedir (Tablo 3.24). Yöre halkına zararlı olan yaban hayvanlarının (bozayı, yaban domuzu, kurt vb.) sayısının her geçen gün arttığı, fakat zararsız olan yaban hayvanlarının (karaca, ceylan vb.) azaldığı yönünde ifadelere de rastlanmıştır. Bu ifadelerin özellikle milli park yönetiminin alana ayı ve kurt bıraktığı iddiasından kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Tablo 3.24: Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararlardaki değişim.

Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararların geçmiş yıllara göre durumu nasıl değişmektedir?																		
Değişme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Her geçen yıl artıyor	23	96	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	424	99
Değişmedi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geçmiş yıllarda daha fazlaydı	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Geçinmek için orman ekosistemine ihtiyaç duyan halk, yasal olarak suç sayılan faaliyetlerden rahatsızlık duymamaktadır. Orman suçu işlemiş olan ve yaptırımlara uğramış olan bazı bireylerin pişmanlığı kendi içinde yaşadığı çatışma açısından önemlidir. Ankete katılan bireylerin %75'i milli park içi ve çevresindeki ekoturizm faaliyetlerinin

denetimli olması halinde milli park için sorun teşkil etmediğini düşünmekte, %25'i ekoturizmin birtakım sorunlara sebebiyet verebileceğini düşünmektedir (Tablo 3.25). Turizme olumlu bakanlar; gelen turistin daha duyarlı olduğunu, hatta turistlerin yerel halkın attığı çöpleri bile yanlarına getirdikleri çöp poşetleriyle topladıkları ifade edilmektedir. Akıllı (2004), Köprülü Kanyon Milli Parkı (Antalya)'nda yapmış olduğu çalışmada benzer şekilde görüştüğü bireylerin %80'inin turizm etkinliklerinin milli park için olumsuz bir etkisinin olmayacağını düşündüğünü bildirmektedir.

Tablo 3.25: Milli park içi ve çevresindeki ekoturizm faaliyetlerinin doğurduğu sorunlar.

Milli park içi ve çevresindeki ekoturizm faaliyetleri milli park için sorun teşkil ediyor mu?																		
Sorun teşkil etme durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Evet	9	38	19	32	22	25	17	22	12	46	18	24	5	10	4	14	106	25
Hayır	15	62	40	68	66	75	59	78	14	54	57	76	43	90	25	86	319	75
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ekoturizmin sorun teşkil edeceğini düşünenler bile, ziyaretçilerin halkın kültürünü, ahlakını ve geleneksel yaşam biçimini bozacak davranışlarının olmayacağını, sürekli soru sormalarından rahatsızlık duymayacaklarını ve evlerinin önüne park etmenin sorun olmayacağını dile getirmektedir. Ziyaretçilerin denetim altında tutulamayacağı ve turizm öne çıkarılırken bitki ve hayvanların zarar görebileceği gibi konularda yüksek oranda sorun yaşanabileceği düşünülmektedir. Görüşülen yetkililer içinde denetim olmazsa ekoturizmin milli park için sorun oluşturabileceğini düşünenler bulunmaktadır. Bu anlamda milli parkçılarının alan denetimlerini arttırmaları şeklinde beklentiler de çoktur.

Milli park yönetimi turizm konusunda konaklama yerlerinin yetersiz olması, resmi kamp alanının olmaması vb. konuları önemli eksiklik olarak gördüklerini ifade etmektedir. Yönetim turizmde özellikle yerel yönetimlerden destek beklediklerini dile getirmektedir. Milli park alanına haber vermeden giriş çıkışlar yapılması nedeniyle özellikle tur acentaları ve turistlerle alan korumada önemli çatışmalar yaşadıklarını iddia etmektedirler. Yine milli parkta alan kılavuzluğunun uygulandığını ve önemli gelir elde edildiği milli park yönetimi tarafından ifade edilmiştir. Alan kılavuzlarının bölgeyi çok iyi tanıdıkları fakat bilgilerinin ve donanımlarının yeterli olmadığı düşünülmektedir. Uygulamanın her anlamda millî parka

katkısının olabileceğini fakat şu an için izleme ve denetimlerin yeterince yapılmadığı da dile getirilmektedir.

Yöre halkı içinde alan kılavuzluğu uygulamasından bilgisi olmayanlar bulunduğu gibi bilgisi olanlar da uygulamanın planlı, programlı ve profesyonelce uygulandığını düşünmediklerini ifade etmektedirler. Gelen turistlerin habersiz, irtibatsız milli park sahasına girdiğini duyduklarını hatta bazen şahit olduklarını iddia etmektedirler. Pınarbaşı'nda 2017'de Valla Kanyonu'na izinsiz olarak giren, yeterli donanımı ve alan kılavuzu olmayan bir bireyin 2,5 gün sonra kanyondan çıktığı ve o bireyi bulmak için birçok kurum ve kuruluşun seferber olduğu, ancak bu bireye sadece idari yaptırım uygulandığı dile getirilmiştir. Örneğin arazi çalışmaları sırasında fark edilen ve milli park yönetiminden izin almadan milli park sınırına girmek isteyen bireyler Şekil 3.6'da gösterilmiştir. Temizkan ve Yıldırım (2014), Kaçkar Dağları Milli Parkı'nda yapmış oldukları çalışmada, sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzlarının önemli rollerinin olduğunu altını çizmekte ve alan kılavuzluğu yönetmeliğinin uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Şekil 3.6: Denetimsiz turist kafilesi, Pınarbaşı,
(Fotoğraf: Damla YILDIZ, 19/05/2017).

Milli park yöneticileri; yörelerinde gelir getirici faaliyet talebi olarak; kendilerine ulaştırılan ve milli park içindeki çayırlarda otlatma, arıcılık faaliyetleri, gezi izni ve özellikle çevre temizliğinin yapılması konularında dilekçeler olduğunu dile getirmektedirler. Yönetim turizm konusunda yatırımların eşit dağıtılmaya çalışıldığının

fakat mutlak koruma zonunun daha çok Bartın tarafında olması nedeniyle de yatırımların daha çok Kastamonu tarafına yapıldığı şeklindeki yanlış algının oluştuğunu iddia etmektedirler. Bu iddiaların ışığı altında Küre Dağları Milli Parkı'nın 2007-2016 yılı yatırımları incelendiğinde yatırımdaki farklılık göze çarpmaktadır. (2017-2018 yılı yatırımları ihale aşamasında olduğundan veya netleşmediğinden incelemeye dahil edilememiştir). Toplam 3.296.382,22 TL'lik yatırımın 2.060.199,94 TL (%62)'si Kastamonu tarafına, 814.550,00 TL (%25)'si ise Bartın tarafına yapılmış olup geri kalan 421.279,50 TL (%13)'lük kısım genel ve ortak yatırımları içermektedir. Milli park yönetimi bu yatırım durumunu Bartın tarafında mutlak koruma zonunun daha çok olması nedeniyle buralarda turizm hizmeti vermek üzere yatırım alanlarının kısıtlı olması, Kastamonu tarafında ise mutlak koruma zonunun daha az olması ve mağara, kanyon ve şelale gibi ulaşılabilir cazibe noktalarının çok olması nedeniyle turizm yatırımı yapılacak alanların sayıca çokluğuna bağlamaktadır.

Milli park yönetimi, milli parkın varlığı nedeniyle halkın yaşayabileceği olumsuzlukları gidermek adına geçmişte "Örnek Uygulamalar Programı" kapsamında ev pansiyonculuğu eğitimi, elektrikli çit temini vb. birtakım projelerin yapıldığını fakat bu projelerin devamlılığının sağlanamadığını dile getirmektedir. Güncel olarak benzer şekilde yapılan ya da yapılması düşünülen benzer bir uygulamanın da gündemlerinde olmadığını ifade etmektedirler. Milli park yönetiminin bu projeleri uygulamasının ardından takibini /izleme sistemini gerçekleştirmemesini yerel halkın gözünde büyük olumsuzluk olarak değerlendirmektedir.

Ankete katılan bireylerin %40'ı alan ziyaretleri ve turizm faaliyetlerini arttırabilmek için milli park müdürlüğünün daha fazla çalışması gerektiğini düşünmekte, sonrasında önem sırasına göre kaymakamlık, medya ve muhtarlardan daha fazla çaba göstermesini beklemektedir (Tablo 3.26). Bu anlamda yöresel nitelikli bir turizm acentası ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3.26: Turizm etkinliklerinin düzenlenmesi için önerilen kurumlar.

Alan ziyaretleri ve turizm faaliyetlerini arttırabilmek için hangi birey, kurum ve örgütlerin daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir?																		
Çaba göstermesi gerekenler	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Milli park müdürlüğü	7	29	21	36	41	47	17	22	15	57	31	42	22	46	14	48	168	40
Kooperatifler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yerel turizm işletmeleri	0	0	4	7	0	0	0	0	1	4	1	1	0	0	1	3	7	2
Kaymakamlık	8	33	18	31	22	25	23	30	2	8	29	39	17	36	6	21	125	29
Alan kılavuzları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belediyeler	2	8	0	0	0	0	6	8	0	0	3	4	2	4	4	14	17	4
Medya	3	13	7	12	6	7	15	20	2	8	6	8	4	8	0	0	43	10
Muhtarlar	1	4	7	12	10	11	6	8	4	15	4	5	2	4	0	0	34	8
Yerel halk	0	0	1	1	1	1	2	3	2	8	0	0	0	0	4	14	10	2
Diğer	3	13	1	1	8	9	7	9	0	0	1	1	1	2	0	0	21	5
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Milli parkta turizm konusundaki en önemli yetersizlikler önem sırasına göre bilgilendirme hizmeti, konaklama tesisleri, yönlendirme levhaları ve tabelaları üzerinde yoğunlaşmakta olup yolların bozukluğu, ulaşımın yetersizliği ve çöpler konusu da turizmi olumsuz etkileyecek etkenler olarak görülmektedir. Sıkça dile getirilen çöp sorunu Şekil 3. 7'de gösterilmiştir. Küre Dağları Milli Parkı ile ilgili yapılan çalışmalarda, benzer şekilde ekoturizmde en önemli sorunun konaklama olduğu görülmüş ve konaklama tesisi çözümü konusunda acil beklentiler dile getirilmiştir (Akbulut, 2012; Görmüş vd., 2015). Var olan levha ve tabelaların çok açıklayıcı olmaması da bir başka sorun olarak belirtilmektedir. Özellikle milli parkı tanıtan ve alanda uyulması gereken kuralların da açıklandığı levhaların eksikliği sıkça dile getirilmektedir. Tur güzergahları üzerinde, ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik mola noktaları (barınak, tuvalet, çeşme vb.) oluşturulması istenmekte ve turistlerin gezeceği yollarda “*Su satsak bile bize yeter!*” şeklindeki beklentileri çokça dile getirmektedirler.

Şekil 3.7: Ilıca şelalesindeki çöp sorunu, Pınarbaşı,
(Fotoğraf: Damla YILDIZ, 26/08/2015).

3.3.3 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Konuları

Alandaki çatışma konuları daha çok milli park yönetimi uygulamaları, orman kaynakları, yaban hayatı ve turizm etkinlikleri etrafında toplanmaktadır. Bu bağlamda alandaki kaynaklara erişim, yaban hayatı-insan etkileşimi ve faydaların paylaşımı vb. konularında çatışmaların temelini oluşturmaktadır.

Milli park yönetimiyle çatışma konuları olarak ankete katılan bireylerin %54'ü yaban hayvanları, %12'si odun temini ve %24'ü kaçak avlanma konularını bildirmişlerdir (Tablo 3.27). Hatta milli park yönetimi yaşanan bu çatışmalarda pasif görülmekte ve çatışmaların çözümüne yönelik uygun zemin oluşturmaya çalışmadığı yönünde eleştirilmektedir.

Tablo 3.27: Milli park yönetimiyle yaşanan çatışma konuları.

Milli park yönetimiyle en çok hangi konularda problem yaşıyorsunuz?																		
Çatışma konuları	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Yaban hayvanları	14	58	38	65	44	50	34	45	19	73	47	63	13	27	19	66	228	54
Turizm	3	13	2	3	5	6	6	8	3	12	2	3	5	11	2	7	28	6
Odun temini	1	4	6	10	9	11	9	12	0	0	11	15	11	23	3	10	50	12
Avlanma	6	25	12	20	27	31	22	29	4	15	14	19	14	29	4	14	103	24
Odun dışı orman ürünleri	0	0	0	0	1	1	2	3	0	0	0	0	4	8	0	0	7	2
Diğer	0	0	1	2	1	1	2	3	0	0	0	0	1	2	1	3	9	2
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Bozayı, yaban domuzu, çakal ve kurt alanda en fazla çatışma yaşanan hayvanlar olup çatışma sonucu daha çok maddi zarar ve manevi kayıp oluşmaktadır. Maddi zarar daha çok tarım ürünleri, meyve ağaçlarının zarar görmesi, inek, eşek ağırlıklı evcil hayvanının öldürülmesi ve arı kovanının parçalanması şeklinde yaşanmıştır. Bozayılardan maddi-manevi yönden korkan ve tedirginlik yaşayan halk, yaban domuzlarından maddi zarar verir diye korkmaktadır. Özellikle medyada çıkan haberler nedeniyle bozayı saldırılarına maruz kalmaktan korktuklarını hatta mezarlıkların üzerini dikenle, telle dallarla örterek cenazelerini aylardan koruma çabalarını sık sık dile getirmektedirler. Ankete katılan bireylerin %54'ü yaban domuzu ile sorun yaşadıklarını, %36'sı bozayı, %8'i kurt ve %2'si de diğer hayvanlarla (sansar, tilki, çakal vb.) sorun yaşadıklarını dile getirmektedirler (Tablo 3.28).

Şenpazar'da ankete katılan bireylerin %69'u, Pınarbaşı'nda ankete katılan bireylerin %60'ı, Azdavay'da ankete katılan bireylerin %62'si, Cide'de ankete katılan bireylerin %40'ı ve Kurucaşile'de ankete katılan bireylerin %39'u bozayılarla yaşamış oldukları çatışmadan dolayı çok büyük sıkıntı içinde olduklarını bildirmiştir (Tablo 3.28)..

Merkez ilçede ankete katılan bireylerin %23'ü ve Azdavay'da ankete katılan bireylerin %11'i kurtlarla yaşamış oldukları çatışmaları dile getirmişlerdir. Kurtlara karşı evcil hayvanlarını korumak amacıyla çoban köpekleri edindiklerini ama kurtların bu köpekleri de öldürdüğünü iddia etmektedirler.

Tablo 3.28: Çatışma yaşanan hayvan türleri.

En çok hangi hayvanla sorun yaşıyorsunuz?																		
Hayvan türü	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%
Bozayı	5	21	23	39	9	10	19	25	16	62	30	40	29	60	20	69	151	36
Yaban domuzu	19	79	31	52	58	66	51	67	7	27	37	50	18	38	8	28	229	54
Kurt	0	0	4	7	20	23	4	5	3	11	4	6	1	2	0	0	36	8
Diğer	0	0	1	2	1	1	2	3	0	0	3	4	0	0	1	3	7	2
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Bozayıların, meyve ağaçlarının tüm mahsullerini toplamanın yanı sıra ağacın dallarını kırarak da ciddi zarar verdiği, kurtların ise evcil hayvanlara saldırdığı sıkça dile getirilmiştir. Özellikle bazı köylerde kurt nedeniyle eşek telefleri çokça yaşanmıştır. Yoğun habitat tahribatının yanı sıra kurtların potansiyel besin kaynaklarının kaçak veya aşırı avlanmayla azalmasının, kurt-insan çatışmalarını artırmakla birlikte hem kurtların hem insanların zarar görmesiyle sonuçlandığı bildirilmiştir (Ambarlı vd., 2016). Yaban domuzlarının fındıkta yapmış olduğu zarar sebebi ile önemli maddi zarara uğradıkları da söylenmiştir. Yine bozayının daha çok arı kovanlarına, meyvelere verdiği zarar maddi açıdan halka külfet oluşturmaktadır. Bozayının Şenpazar'da arı kovanına vermiş olduğu zarar Şekil 3.8'de gösterilmiştir.

Şekil 3.8: Bozayının arı kovanı zararı, Şenpazar, (Fotoğraf: Damla YILDIZ, 21/05/2017).

Ankete katılan bireylerin verdiği bilgiler değerlendirildiğinde çalışma alanında son 10 yıl içinde toplamda 350 arı kovana zarar görmüş ve 196 hayvan telef olmuştur. Özellikle maddi açıdan önemli geçim kaynağı olarak görülen arı kovanlarına ve findığa gelen zarar halkta büyük öfke uyandırmaktadır.

Ankete katılan bireylerin %74'ü odun, çalı-çırpı toplama ve %16'sı da kadastronun konularında orman işletme ile sorun yaşandığını dile getirmektedir (Tablo 3.29). Bu bireyler çıkarlarına ters düşen bu konuda kendilerine göz yumulması gerektiğini ve özellikle yakacak odun konusunda ihtiyaçlarını gidermek adına çaba gösterilmesi gerektiğini düşünmektedir. Yukarı tarlalarda tarımın terk edilmesi neticesinde (terk etme sebepleri olarak yaban hayvanları gösterilmekte) tapulu olan arazileri veya tapusu olmayıp sahiplendikleri arazilerin ormana kalmasını kabullenememektedirler.

Tablo 3.29: Ormancılık örgütüyle yaşanan çatışma konuları.

Çatışma konuları	Orman teşkilatıyla en çok hangi konularda sorun yaşıyorsunuz?																	
	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	Fr	%	
Odun, çalı-çırpı	14	59	43	73	78	89	62	82	18	69	47	63	35	73	18	62	315	74
Avlanma	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Piknik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mantar, kestane toplama	1	4	2	3	4	4	2	3	0	0	2	3	3	6	1	3	15	3
Odun temin için ikametgah	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yaban hayatı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	3	1
Kadastronun	1	4	12	20	6	7	11	14	6	23	17	22	7	15	8	28	68	16
Diğer	6	25	1	2	0	0	1	1	2	8	9	12	2	4	2	7	23	5
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

3.3.4 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışan Taraflar

Alandaki kaynaklara dair ilgiler, ihtiyaçlar, talepler ve beklentiler sonucunda alanı yöneten, kullanan ve korumak isteyen taraflar arasında çatışmalar yaşanmaktadır. Bu çatışmalar bireysel düzeyde yaşandığı gibi, örgütsel düzeyde yaşanmaktadır. Özellikle denetim eksikliği, iletişim kopukluğu çatışmanın taraflarını artırma potansiyeli yüksek eksikliklerdendir.

Yaban hayatı konusunda halk bireysel düzeyde kaçak avcılarla, av köpekleriyle ve başıboş köpeklerle çatışmalar yaşamaktadır. Örgütsel düzeyde ise daha çok milli park yönetimi ile çatışmalar yaşanmaktadır. Yaban hayatı zararı genel olarak milli park ve milli park yönetimine mal edilmektedir. Ayrıca yaban hayvanlarının yırtıcı olması çatışmanın şiddetini arttırmaktadır. Yaban hayvanları ile yakın karşılaşmalarda insanların yaşamış oldukları korku dışında yaralanmalar da yaşandığı bildirilmiştir. Hatta Kastamonu’da bir ayının bir vatandaşı öldürmesi haberleri halkın bu korkularını daha da arttırmıştır. Benzer şekilde Alkan ve Ersin (2018) Kızıldağ ve Kovada Gölü Milli Parklarında yapmış oldukları çalışma ile görüşülen yöre insanların %16’sının yaban hayvanı saldırısına maruz kaldığını ortaya çıkarmıştır. Vedeld vd., (2012) de, Mikumi Milli Parkı (Tanzanya)’nda yaban hayvanlarının neden olduğu insan ölümlerinden bahsetmiştir. Yaban hayvanlarına karşı insanların savunmasız bırakılmaları ve maddi hasara uğramaları, değer görmemeleri insanların yaban hayvanlarına karşı düşmanlık beslemesine neden olmaktadır (Dickman, 2010).

Turizm konusundaki çatışmalar milli park müdürlüğü (%85), turistler (%3), turizm acentaları (%2), yerel turizm işletmeleri (%2) ve diğerleri (%9) arasında yaşanmaktadır (Tablo 3.30). Turist rehberlerinin alan kılavuzluğu işini yapmaya çalışması alan kılavuzlarının tepkisine neden olmaktadır. Ayrıca bazı ilçelere geldiğinde direkt olarak yerel yönetimlere başvuran turizm şirketlerinin alan kılavuzlarına yönlendirilmemesi de taraflar arasında çatışma oluşturmaktadır.

Tablo 3.30: Turizmde çatışma yaşanan birey veya kurumlar.

Turizmde çatışma en çok kimlerle yaşanmaktadır?																		
Çatışma yaşanan birey/kurum	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Milli park müdürlüğü	19	79	49	83	70	80	64	84	22	84	69	92	40	83	26	90	359	85
Turistler	1	4	1	2	2	2	4	5	0	0	0	0	2	4	1	3	11	3
Turizm acenteleri	0	0	1	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7
Yerel turizm işletmeleri	0	0	1	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7
Alan kılavuzları	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	0	0	0	0	5	6	3	4	2	8	1	1	1	2	0	0	33	8
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Alan kılavuzluğu uygulaması konusunda çok fazla bilgi sahibi olunmadığı ortaya çıkmıştır. Ankete katılan bireylerin sadece %10'u alan kılavuzluğu uygulaması hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade ederken, %3'ünün kısmen bilgisi bulunmakta ve %87'sinin ise alan kılavuzluğu uygulaması hakkında herhangi bir bilgisi bulunmadığı görülmüştür (Tablo 3.31). Ankete katılan 50 muhtardan 36'sı bu uygulamadan haberinin olmadığını bildirmiştir. Kastamonu'da alan kılavuzları işletme sahiplerinin desteği ve kendi çabalarıyla alan kılavuzluğu faaliyetlerini az da olsa aktif olarak yürütmektedir.

Küre Dağları Milli Parkı'nda 2012 yılında 64 bireye alan kılavuzluğu sertifikası verilmiştir. 2018 yılı itibariyle bunların 52'si tekrar sertifikalarının yenilenmesi için başvuruda bulunmuştur. Alan kılavuzlarından 9 birey ile ankete ek olarak bire bir görüşme yapılarak uygulama hakkındaki düşüncelerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Özellikle sertifika aldıktan sonra herhangi bir eğitim programına katılmadıklarını, alan kılavuzlarının kendi bireysel çıkarlarını koruyan bir yapının olmadığını ve milli park yönetimiyle iletişim kurmadıkları yönündeki sorunlarını dile getirmektedirler. Alan kılavuzları özellikle alan kılavuzları derneğinin kendilerini sahipsiz bıraktıklarını hem milli parka hem de alan kılavuzlarına karşı ilgisiz olduklarını şu cümlelerle iddia etmektedirler:

“Alan kılavuzları derneğinin olduğunu biliyoruz, Bartın'da ama çoğumuz üye bile olmadık. Neden üye olmadınız, herhangi bir sıkıntınız var mı diye soran da olmadı. Kanyonlara, mağaralara isteyen istediği gibi alan kılavuzu bile almadan giriyor. Geçmişte alan kılavuzluğu gelir kapınız olacak dendi ama verilen vaadler tutulmadı. Buradaki turizm işletmeleri ve diğer alan kılavuzu arkadaşlarımız turisti bize yönlendiriyor”.

Tablo 3.31: Alan kılavuzluğu konusunda bilgiye sahip olunması.

Alan kılavuzluğu konusunda herhangi bilgiye sahip misiniz?																		
Bilgiye sahip olma	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%				
Sahibim	1	4	5	8	10	11	6	8	3	11	4	5	9	19	4	14	42	10
Kısmen sahibim	1	4	1	2	1	1	4	5	1	4	3	4	0	0	1	3	12	3
Sahip değilim	22	92	53	90	77	88	66	87	22	85	68	91	39	81	24	83	371	87
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Orman işletmeleriyle diğer kurumlar arasında yakın ilişkiler bulunduğu halde orman işletmelerinin milli park yönetimiyle ilişkileri kopuk şekilde devam ettiği görülmektedir. Orman işletmeleri milli park sınırlarındaki ormanlardan yararlanma isteklerini sık sık dile getirdikleri halde mevzuattaki kısıtları da bilmektedir. Karahalil (2009) yapmış olduğu çalışmada korunan alanlar için ETÇAP felsefesine dayanan amenajman planı yapılmasını önermiş ve koruma amaçlı müdahalelerin yerel halkın zati ihtiyaçlarını karşılamalarının yanı sıra istihdam oluşturması ve sosyal baskının azaltılacağı düşünülmüş ve önerilmiştir.

Milli park yönetimi ise bakış açıları farklı olduğundan ve her istediklerini yapamadıklarından alan yönetimi olarak üst yönetim ve siyasiler ile çeşitli çatışmalar yaşadıklarını iddia etmektedir. Alanın büyük olmasından dolayı yönetim faaliyetlerini tek bir müdürlükten yürütmenin zor olduğunu ve yerel yönetimlerle de ufak tefek çatışmalar yaşadıklarını dile getirmektedirler.

Alan kılavuzları, örgütsel düzeyde milli park yönetimi, belediyeler, alan kılavuzları derneği ile çatışmalar yaşamalarının yanı sıra kendi aralarında da çatışma yaşamaktadırlar. Sertifika aldıktan sonra hiçbir şekilde turist kafilesini gezdiremeyen alan kılavuzları bile bulunmaktadır. Bazı alan kılavuzları ise diğer alan kılavuzları arkadaşlarının bu uygulamadan yüksek miktarda gelir elde ettiğini düşünmektedir.

3.3.5 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Nedenleri

Alandaki çatışma nedenleri daha çok çatışmanın tarafları konusunda tarafların ne yaptığı ya da karşı tarafın nasıl algıladığıdır. Örneğin kaynak kullanımı veya paylaşımı konusunda taraflardan birinin kaynak kullanımında diğeri tarafından kabul edilmeyen bir tercih veya talepte bulunması önemli bir çatışma nedeni olmaktadır. Özellikle iletişim eksikliği hem milli park yönetimiyle yerel halk, hem de diğer paydaşlar arasında çatışmaların yaşanmasına neden olmaktadır. Diğer önemli bir çatışma nedeni ise milli park yönetiminin yerel halk dışındaki kamu kesimiyle temelde kuramadığı yetersiz koordinasyondan kaynaklanmaktadır.

Ankete katılan bireylerin %47'si milli park yönetimiyle yaşanan çatışmanın en önemli nedeninin halkla ilişkilerin yetersizliği olduğunu düşünmektedir (Tablo 3.32). Diğer

önemli nedenler ise iletişimsizlik ve bilgi eksikliği olarak görülmektedir. Yerel halk milli park yönetiminin alan denetimlerini çok sık yapmadığını düşünmektedir. Milli park yönetiminin sadece yaban hayvanları ile ilgilendiklerini, yaban hayvanı zarar gördüğünde ceza kesmek için verilen özverinin kendileri yaban hayvanlarından zarar gördüklerinde verilmediğini düşünmektedirler. Hatta çaresiz kalan halk bazen bu zararı “İsyan!” boyutunda yansıtmaktadır. Diğer yandan alan kılavuzları da yaşanan iletişimsizlik nedeniyle görevlerini yapamadıklarından dert yanmaktadırlar.

Tablo 3.32: Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların nedenleri.

Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların nedenleri nelerdir?																		
Çatışma nedeni	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Fakirlik, maddi imkansızlıklar	2	8	6	10	7	8	11	14	0	0	8	11	10	21	2	7	46	11
Eğitimsizlik, cahillik	1	4	0	0	0	0	1	1	3	12	1	1	0	0	0	0	6	1
Bilgi eksikliği	4	17	9	15	13	15	3	4	4	15	7	10	7	15	5	17	52	12
İletişimsizlik	6	25	14	24	14	16	18	24	5	19	10	13	13	27	2	7	82	19
Halkla ilişkilerin yetersizliği	10	42	25	43	37	42	34	45	13	50	49	65	14	29	16	55	198	47
Diğer	1	4	5	8	17	19	9	12	1	4	0	0	4	5	4	14	41	10
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ankete katılan bireylerin %68’i yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararın en önemli nedeni olarak; yaban hayvanlarının doğal alanlarda yiyeceklerinin yetmemesini, %30’u da yaban hayvanlarının yönetim tarafından gözlem altında tutulamaması olarak görmektedir (Tablo 3.33). Benzer şekilde Limbu ve Karki (2003), yaban hayvanlarının yerleşim yerlerine inerek zarar vermesinde en önemli neden olarak alanda yeterli yiyecek bulamamalarını göstermektedir. Milli park ve tampon bölgedeki ırmaklara ağ kurulduğu, ayının da balıklar için buralara geldiği ve insanlarla mecburen yakınlaşma gerçekleştiğini düşünenler bulunmaktadır.

Milli park yönetiminin hayvanların aşağı bölgelere inmemesi için yaban hayvanlarına yukarılarda yiyecek sağlaması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca milli park yönetiminin hayvanların popülasyonunu kontrol altında tutamadığı da dile getirilmektedir. Milli park yetkililerinin fotokapan ile halkı izlediği; GPS (Küresel Yer Belirleme Sistemi), çip

takarak da hayvanları uydudan incelediği sık sık dile getirilmiştir. İnsanların doğayı çok kullanmaya başlamasıyla yaşam alanları işgal edilen hayvanların insanları tehdit olarak gördüklerini düşünmektedirler.

Yönetim fotokapandan beklenen faydaların elde edildiğini düşünmektedir. Kaybolan, kırılan veya çalınan fotokapanlarının olduğunu iddia etmektedirler. Fotokapana kaçak avcılarının da denk geldiğini hatta bu sayede yakalandıklarını söylemektedirler.

Tablo 3.33: Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararın nedenleri.

Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararın nedenleri nelerdir?																			
Zarar nedeni	BARTIN								KASTAMONU								Toplam		
	Amasra		Kurucuşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar				
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	
Yiyecek yetmiyor	13	54	33	56	64	73	62	82	20	77	46	61	34	71	20	69	292	68	
İnsanlar hayvan yaşamına giriyor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Yönetim gözlemlenemiyor	11	46	26	44	24	27	13	17	5	19	28	37	14	29	9	31	130	30	
Yaban hayvanı turizmde etkilenme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	1	1	
Diğer	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	0	0	0	0	0	0	2	1	
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100	

Ankete katılan bireylerin %43'ü ormancılıkta yaşanan çatışmaların en önemli nedenlerini yoksulluk ve %30'u da yakacak odun ihtiyacı olarak görmektedir (Tablo 3.34). “*Bu araziler milli park olmadan da bizimdi rahatça girer çıkardık şimdi de girip çıkıyoruz*” şeklindeki cümlelerin ifade ettiği eski alışkanlıklardan vazgeçememe önemli bir çatışma nedenidir. Cide Loç Vadisi'nde HES (Hidroelektrik Santral) konusunda çatışmalar yaşanmakta, HES'in doğal hayatı tamamen kötü etkileyebileceğini düşünüp bu olaya olumsuz bakanların yanı sıra istihdam sağlayacağı için olumlu bakanlar da bulunmaktadır.

Tablo 3.34: Ormancılıkta yaşanan çatışmaların nedenleri.

Ormancılıkta yaşanan çatışmaların nedenlerini nelerdir?																		
Çatışma nedeni	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Odun ihtiyacı	5	20	15	25	45	51	27	36	6	23	8	11	11	23	8	28	125	30
Odun dışı	1	4	3	5	3	3	1	1	0	0	0	0	1	2	1	3	10	2
Denetim eksikliği	4	17	1	2	1	1	1	1	2	8	5	7	4	8	2	7	20	5
Eski alışkanlıklar	4	17	11	19	5	6	12	16	4	15	17	23	6	13	5	17	64	15
Yoksulluk	6	25	28	47	32	37	30	39	13	50	39	52	25	52	10	35	183	43
İstihdam yokluğu	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	7	3	1
Cahillik	4	17	1	2	1	1	2	3	1	4	4	5	1	2	1	3	15	3
Diğer	0	0	0	0	1	1	2	3	0	0	2	2	0	0	0	0	5	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Ayrıca diğer kurumlar, işletmeciler ve halk orman işletmenin ve mermer-taş ocaklarının yüksek tonajlı araçları yüzünden yolların bozulduğunu iddia etmektedir. Bazı kaymakamlar ve belediye başkanları köy toplantılarında dikili satışlar konusunda köylüden geri bildirim aldıklarını ve bu konuda köylünün birtakım sıkıntılar yaşadığını bildirmiştir.

Orman suçlarından yargılanma konusunda tampon bölgedeki ormanlardan yararlanırken yaptırım alan bireyler (34 birey) bulunduğu gibi milli parktaki ormanlardan yararlanırken ceza alanlar (3 birey) da bulunmaktadır (Tablo 3.35). Bu bireyler de özellikle geçim sıkıntısı nedeniyle bu suçu işlediklerini iddia etmektedir. Halkın ormandan yararlanırken karşılaştığı engellerin halkı hem tepkisel davranmaya hem de olumsuz davranışlarda bulunmaya ittiği iddia edilmektedir. Birçok bireyin mahkemelik olmasının da bunun göstergesi olduğu düşünülmektedir (Akıllı, 2004; Durkaya vd., 2015).

Milli parkta islenen orman suçunun cezasının, tampon bölgedeki ormanlarda islenen orman suçunun cezasına göre daha fazla olduğunu bilen bireyler bulunduğu gibi, işlenecek suçun milli park içi veya dışında olup olmadığının farkında olmayanlar da vardır.

Arazi çalışmalarında halkın sıkça dile getirdiği “*Odun alamıyorsak, ormana giremiyorsak yangın olsa gitmem, hatta yanan ormana bir çakmak da ben tutarım*” cümlesi özellikle yakacak odun ihtiyacı karşılanamadığında oluşabilecek olumsuz durumun boyutunu göstermektedir. Çünkü bazı köylerde yoğun (1-2 metreyi bulan) kar yağışından dolayı, almış oldukları yakacak odunun yetmediği ve çok mağdur oldukları dile getirilmektedir.

Tablo 3.35: Orman suçlarından yargılanma durumu.

Orman suçlarından yargılandınız mı?																		
Yargılanma durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Evet, milli parktaki	1	4	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
Evet milli park dışındaki	4	17	4	7	10	11	3	4	1	4	6	8	4	8	2	7	34	8
Hayır	19	79	53	90	76	87	71	94	25	96	68	91	42	88	27	93	381	90
Evet iç/dış bilmiyor	0	0	2	3	1	1	1	1	0	0	1	1	2	4	0	0	7	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Turizm konusunda yaşanan çatışmaların en önemli nedenleri hizmet ve tesis yetersizliği (%43) ve iletişimsizlik (%29) olarak görülmektedir (Tablo 3.36). Yerel halk milli park yönetiminin bu konuda çok pasif olduğunu düşünmektedir. Milli park girişindeki tabelayı görüp gelenler olduğunu, Küre Dağları neresi diye halka sorduklarını ve halkın fazla bilgisi olmadığından turistlerin gelip kafalarına göre gezip gittiklerini söylemektedirler.

Tablo 3.36: Turizm konusunda yaşanan çatışmaların nedenleri.

Turizm konusunda yaşanan çatışmaların nedenleri nelerdir?																		
Çatışma nedeni	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
İletişimsizlik	5	21	20	34	32	36	26	34	8	31	10	13	14	29	8	29	123	29
Koordinasyon eksikliği	0	0	0	0	4	5	4	5	2	8	2	3	2	4	1	3	15	3
Hizmet-tesis yetersizliği	10	42	24	41	35	39	31	41	5	19	46	61	21	44	10	34	182	43
Denetim eksikliği	2	8	4	7	4	5	11	15	7	27	9	12	8	17	1	3	46	11
Diğer	7	29	11	18	13	15	4	5	4	15	8	11	3	6	9	31	59	14
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

3.3.6 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Sonuçları

Çatışma sonucunu değerlendirirken kazançlar ve kayıplar vurgulanması gereken bir ölçüt olarak düşünülmektedir (Karip, 2013). Halk milli parkın ilanı ile hayatlarındaki değişikliği milli parktan elde edilen kazanç veya kayba göre değerlendirmektedir. Özellikle yaban hayvanları halkın tarım alanlarına, hayvanlarına ve arı kovanlarına zarar verdiği için halk milli parkın ilanı ile hayatlarının olumsuz anlamda değiştiğini düşünmektedir. Milli parkın ilanı halkın %58'i için olumsuz değişikliklere neden olarak görülmekteyken, %7'si milli parkın ilanına olumlu bakmaktadır (Tablo 3.37). Bu anlamda milli park nedeniyle küçük de olsa bir gelir kaynağı elde eden halk kesimleri için milli parkın ilanı olumlu görülmektedir.

Bartın tarafındakiler için milli park ilanı Kastamonu'dakilere oranla daha az etki bırakmış olsa da, milli park ilanının yörede yaşayanlar için yüksek oranda olumsuzluğa neden olduğu düşünülmektedir. Şenpazar'da ankete katılan bireylerin %86'sı milli parkın ilanının hayatlarında olumsuzluklara neden olduğunu düşünmektedirler. Özellikle artan yaban hayvanları zararı ve milli parka erişim kısıtlılığı milli parkın ilanına olumsuz bakmalarına neden olmuştur.

Milli parkın kanyon, şelale, mağara gibi kaynak değerlerine sahip alanlarında (Azdavay, Pınarbaşı vb.) az da olsa milli park nedeniyle turizm gelirleri elde edilmektedir. Milli parktan herhangi bir kazancı ya da kaybı olmayan halk içinse milli parkın ilanı herhangi bir değişikliğe neden olmamıştır. Kamu kurumları yerel halkın milli parkın ilanı nedeniyle memnuniyetsiz olduğunu, fakat kamu kurumları açısından ilanın olumlu olduğunu dile getirmektedirler. Milli park ilanına en olumlu bakan kurum temsilcileri jandarmadır. Orman işletme çalışanları ise milli park ilanına diğer kurumlara nazaran daha olumsuz bakmaktadır. Akbulut (2012), çalışmasında ilgi gruplarının alanın ilanına olumlu baktıklarını, en az olumlu bakan grubun ise muhtarlar olduğuna değinmiştir. Yerel halkın temsilcisi olan muhtarların milli park ilanına çok olumlu bakmamalarının nedeni sürekli etkileşim halinde oldukları milli parka mal ettikleri olumsuzluklar olarak nitelendirilebilir. Milli park yönetimi ise milli parkın ilanı ile halkın yaşamında çok büyük değişikliklerin olmadığını düşünmekte, fakat halkın maddi boyuttaki beklentilerinin düşük oranda karşılanabilmesi ve kırsal kalkınma açısından yeterli projelerin üretilmemesinin olumsuzluk olarak görüldüğünün farkında olduklarını ifade etmektedirler.

Tablo 3.37: Milli parkın ilanının neden olduğu değişiklikler.

Milli parkın ilanı hayatımızda değişikliklere neden oldu mu?																			
Değişiklik durumu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam		
	Amasra		Kurucasıle		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%	
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%			
Olumsuz	8	33	26	44	19	29	23	30	14	54	29	39	16	33	23	79	158	37	
Kısmen olumsuz	6	26	14	24	17	19	14	18	1	4	16	21	17	36	2	7	87	21	
Olumlu	1	4	1	2	10	11	5	7	4	15	3	4	4	8	0	0	28	6	
Kısmen olumlu	1	4	0	0	2	2	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	4	1	
Herhangi bir değişiklik yok	8	33	18	30	40	46	34	45	6	23	27	36	11	23	4	14	148	35	
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100	

Çatışmanın özellikle en çok dikkat edilmesi gereken negatif etkileri milli park yönetimine karşı yoğun korku ve endişenin yanında artarak devam eden kızgınlık ve öfke duyguları olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bu duygulara sahip olunmasıyla çatışmalar milli parkın kaynak değerlerine zarar veren veya zarar verme potansiyeli yüksek boyutta çatışmaların yaşanmasıyla sonuçlanmaktadır.

Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların sonuçlarını ankete katılan bireylerin %55'i milli parka olumsuz bakış, %23'ü yönetime karşı olumsuz duygular besleme ve %16'sı da kaynak tahribatı şeklinde yorumlamaktadır (Tablo 3.38). Halk milli park sınırlarının belli olmasını istemekte hatta milli park alanının çitle çevrilmesini isteyenler de bulunmaktadır. Eğer çit olmuyorsa milli park sınırları küçültülsün, parktaki hayvanlar gözlem altında tutulsun böylelikle onlar bize zarar vermesin biz de onlara diyenler de bulunmaktadır. Ayrıca onlara zarar vermeyen ve çoğalmasını istedikleri hayvanların avlanmaya devam edilmesi nedeniyle zarar gördüklerini ifade etmektedirler. Milli park çalışanlarının avlanma konusundaki ihbarlara iştirak etmek dışında, alanları düzenli olarak gezmedikleri ve alan denetimlerini çok sık yapmadıkları düşünülmektedir. Benzer şekilde Akıllı da (2004), Köprülü Kanyon Milli Parkı'nda yapmış olduğu çalışması ile milli park yönetimiyle köylüler arasında uyuşmazlık yaşandığını ve köylülerin milli park sınırlarının daraltılması gibi bir isteğinin olduğunu dile getirmektedir.

Tablo 3.38: Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların sonuçları.

Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmaların sonuçları nelerdir?																		
Çatışma sonucu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Korunan alan tahribi	2	8	10	17	16	18	16	21	1	4	13	17	9	19	1	3	68	16
Orman suç yargılanma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	0	0	2	1
Yönetime olumsuz duygular	4	17	8	14	25	28	22	29	8	31	15	20	7	15	9	31	98	23
Turizme olumsuzluk	3	12	2	3	4	5	5	7	3	11	2	3	2	4	2	7	23	5
Milli parka olumsuz	15	63	39	66	43	49	33	43	14	54	44	59	29	60	17	59	234	55
Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Yaban hayvanları ile yaşanan çatışmaların sonuçları daha çok maddi (ürün kaybı, evcil hayvan zararı) ve manevi (korku, tedirginlik) zarar şeklindedir. Ankete katılan bireylerin %71'i maddi zararı dile getirirken, %20'si manevi kaybı önemsemektedir (Tablo 3.39). Aharikundira ve Tweheyo (2011), yapmış oldukları çalışma ile insanlar ve yaban hayvanları arasındaki temel zarar formu olarak %40 oranında ürün kaybının çatışmanın kaynağı olarak ortaya çıktığını bildirmiştir. Ayrıca yaban hayvanlarının özellikle ceylan, karaca vb, hayvanların vurulmasını önemseyen ve tepki gösteren %9'luk kesim yaban hayvanlarının ölümü ile sonuçlanan çatışmayı dile getirmektedir. Halk yaban hayvanları ile yaşanan çatışmalar sonucunda hep yerel halkın zarar gördüğünü, yaban hayvanlarının ise herhangi bir zarara uğramadığını düşünmektedir. Oysaki yasak olduğuna bakılmaksızın birçok hayvanın vurulduğu ve saklandığı sık sık dile getirilmiştir.

Tablo 3.39: Yaban hayvanları ile yaşanan çatışmaların sonuçları.

Yaban hayvanları ile yaşanan çatışmaların sonuçları nelerdir?																		
Çatışma sonucu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Maddi zarar	15	62	43	73	60	68	57	75	19	73	53	71	34	71	23	79	304	71
Manevi kayıp	4	17	15	25	18	21	8	11	2	8	18	24	13	27	6	21	84	20
Yaban hayvan ölümü	5	21	1	2	10	11	11	14	5	19	4	5	1	2	0	0	37	9
Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Orman kaynakları konusunda yaşanan çatışmaların sonucunu ankete katılan bireylerin %68'i ormancılık yönetimine korku ve öfke, %20'si de orman suçlarından yargılanma şeklinde ifade etmektedir (Tablo 3.40). Orman yolundan evlerine geçerken bile çalı-çırpı almaya korktuklarını ama mecbur oldukları için korka korka da olsa aldıklarını dile getirmektedirler. Ayrıca taş-mermer ocaklarının doğaya, çevreye, ormanlara, sularına verdiği zarardan rahatsızlık duyan halk atmosferik kirlenmeyi de olumsuz sonuç olarak değerlendirmektedir. Bu yatırımlara izin veren yönetimin kendilerini düşünmediğine inanmaktadırlar.

Tablo 3.40: Orman kaynakları konusunda yaşanan çatışmaların sonuçları.

Çatışma sonucu	Ormancılıkta yaşanan çatışmaların sonuçları nelerdir?																Toplam	
	BARTIN								KASTAMONU									
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar		Sy	%
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Orman kaynaklarının tahribatı	1	4	6	10	3	3	10	13	0	0	2	3	3	6	1	3	26	6
Orman suçlarından yargılanma	4	17	17	28	18	21	13	17	6	23	7	9	10	21	9	32	84	20
Biyolojik çeşitlilik kaybı	1	4	1	2	0	0	1	1	0	0	1	1	3	6	1	3	8	2
Atmosferik kirlenme	6	25	1	2	0	0	0	0	2	8	4	5	2	4	1	3	16	3
Ormancılık yönetimine korku ve öfke	12	50	33	56	67	76	51	68	18	69	61	82	30	63	17	59	289	68
Diğer	0	0	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Turizm konusunda yaşanan çatışmaların sonuçları genellikle turizm gelirlerinden faydalanamama (%59) ve yerel halkın değerlerinin olumsuz etkilenmesi (%29) şeklindedir (Tablo 3.41). Katel ve Schmidt (2011), milli parkın çevresindekilere ekonomik fayda sağlandığında halkın korumaya karşı tutumunun olumlu yönde değiştiğini bildirmiştir. Alan kılavuzu almadan gelen ziyaretçilerin alanın milli park olduğunun bilincinde olmasına rağmen alandan bitki toplamak gibi alanın kaynak değerlerine zarar verebilecek birtakım faaliyetleri gerçekleştirdiği dile getirilmektedir.

Ayrıca anket yapılan bireylerin çoğu yerel halk dışındaki bireylerin yörede orkide, salep vb. bazı aromatik bitkileri topladığını, bu durumdan rahatsızlık duydukları için sık sık jandarmaya bu tür olayları ihbar ettiklerini dile getirmişlerdir. Arazi çalışmaları sırasında bu şikayetleri en fazla dile getiren bireyler ise milli parkın hassas koruma bölgelerine yakın

olan Azdavay (Gültepe-Evlek köyleri) ve Şenpazar (Aşıklı-Tepecik köyleri) ilçelerinde yaşayan bireylerdir.

Tablo 3.41: Turizmde yaşanan çatışmaların sonuçları.

Turizm konusunda yaşanan çatışmaların sonuçları nelerdir?																		
Çatışma sonucu	BARTIN								KASTAMONU								Toplam	
	Amasra		Kurucaşile		Merkez		Ulus		Azdavay		Cide		Pınarbaşı		Şenpazar			
	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%	Sy	%
Kirlilik	1	4	1	2	1	1	8	11	0	0	2	3	5	11	0	0	18	4
Biyolojik çeşitlilik kaybı	2	8	0	0	3	3	9	12	2	8	4	5	3	6	1	3	24	5
Yerel halkın değerlerinin olumsuz etkilenmesi	9	38	10	17	28	32	12	16	8	31	35	47	15	31	6	21	123	29
Gürültü	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Park sorunu	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Turizm gelirlerinden faydalanamama	12	50	48	81	54	62	42	55	16	61	33	44	25	52	19	66	249	59
Diğer	0	0	0	0	2	2	4	5	0	0	1	1	0	0	3	10	10	2
Toplam	24	100	59	100	88	100	76	100	26	100	75	100	48	100	29	100	425	100

Milli park alanı ve tampon zonda orkidelerin yayılış gösterdiği bilinmektedir (Tekebaş, 2017; Tunçkol ve Aksoy, 2018). Özellikle yumrulu orkidelerin (salep) toprak altı tüm yumrularının alınması bu türlerin yayılış alanlarını azaltabilmektedir. Tunçkol ve Aksoy (2018), proje kapsamında yapmış oldukları çalışma kapsamında, orkide yumru ve bitki soğanlarının (salep yapmak amacıyla) milli parkın hem çekirdek hem de tampon zonundan bilinçsizce toplandığını ortaya çıkarmışlardır. Aynı zamanda Zoni yaylasında ekonomik yönden değerli salep bulunduğu ve kontrollerin sayısının Nisan-Mayıs aylarında arttırılabileceği düşünülmektedir (Tekebaş, 2017).

3.3.7 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Yönetimi Stilleri

Küre Dağları Milli Parkı yönetimi ile diyalog halinde olan, onlardan talebi bulunan, görevli sayısı hakkında bilgisi olanlarla yapılan görüşme sonucunda milli park yönetiminin korunan alanla ilgili çatışma çıkması durumunda kullandıkları stiller belirlenmeye çalışılmıştır. Geliştirilen çatışma yönetimi stilleri/stratejileri ölçeği yerel halktan 28 bireye uygulanmıştır. Halk milli park yönetiminin en çok hükmetme ve kaçınma stilini; en az ise uzlaşma ve problem çözme stilini kullandıklarını düşünmektedir. Herhangi bir problemi

çözmek için çaba harcamadıklarını, onlarla organik bir bağ kurmak adına bir faaliyet gerçekleştirmediklerini dile getirmektedirler. Halkın talep ve beklentileri dikkate alınmadan sadece yasaklar kelimesi ve ceza uygulamalarıyla halkla ilişkilerin pasif hale getirildiği belirtilmektedir.

Milli park yönetiminden toplamda 6 bireye (müdür, mühendis ve orman muhafaza memuru) geliştirilen çatışma yönetimi stili ölçeği uygulanarak korunan alanla ilgili herhangi bir çatışma çıkması durumunda kullanacakları çatışma stilleri belirlenmeye çalışılmıştır. En fazla problem çözüme ve uyma stilini kullandıklarını; en az ise hükmetme ve kaçınma stillerini kullandıklarını dile getirmektedirler. Örgütlerin çatışmaya nasıl tepki verdikleri çatışmanın şekillenmesi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Milli park yönetimiyle yerel halk arasındaki çatışmalar uygun zeminde konuşulup tartışılarak çözülmediği için aslında artarak devam etmiştir. Her ne kadar milli park yönetimi örgüt olarak problem çözüme veya uyma stilini kullandıklarını düşünseler de yerel halkın bu konuda hemfikir olmadığı bir gerçektir. Çünkü milli park yönetiminin köyde yaşayanların sıkıntılarını dinlemek için zaman ayırmadığı ve sorunların çözümünde de çaba sarf etmediği düşünülmektedir.

3.3.8 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Yönetimi Çözüm Stratejileri

Küre Dağları Milli Parkı'nda çatışma çözümü olarak genellikle tek taraflı çözüm ve üçüncü tarafın kararıyla çözüm stratejileri uygulandığı gözlenmiştir. Orman suçlarında verilen cezalar çatışmaların üçüncü tarafın kararı ile çözümüne örnek olup yargı kararlarından oluşmaktadır.

Alanda geçmiş yıllarda fon destekli elektrikli çit uygulaması yapılmış ve bu uygulamanın bazı olumlu sonuçlarının olduğu da vurgulanmıştır. Arazi çalışmaları sırasında elektrikli çit olan ve olmayan alanlar karşılaştırılmış ve kazan-kazan stratejisinin esasen uygulanabileceği görülmüştür.

Yetkililerin Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM)'na vahşi hayvan saldırısını alması problem çözmeye yönelik bir uygulamadır. Ama uygulamada bu sistemin tam da işlemediği düşünülmektedir. Çünkü halk, herhangi bir zarar sonrası hangi yolları

izleyeceğini bilmediği gibi prosedürlerle de uğraşmak istememektedir. Aktif katılımçılık ile katılımçılığın önemli unsurları olan uzlaşma ve arabuluculuk çatışma yönetimi tekniklerinin alanda uygulanması çatışmanın çözümü açısından faydalı görülmektedir. Yaban hayatı-insan çatışmasının yönetiminde halk kendi ilkel çatışma çözüm stratejilerini üretmektedir. Şekil 3.9'da insanların tarlalarını özellikle yaban domuzu ve bozayıdan korumak amacıyla kullandıkları ışık ve ses sisteminden oluşan ilkel bir korunma yöntemi bulunmaktadır.

Şekil 3.9: Yaban hayatı zararına ilkel önlem, Şenpazar,
(Fotoğraf: Damla YILDIZ, 21/05/2017).

Yaban hayvanlarından korunmak için ses çıkarmak, arı kovanlarını yüksek yerlere koymak, tarlanın etrafını tavuk teliyle çevirmek ve altına taş döşemek, sayvanda beklemek vb. yerel halkın benimsediği teknikler bulunmaktadır. Milli park çevresinde Mauritius çiti gibi dikenli çalı ile yaban hayvanlarının (özellikle domuzlar ve babunlar) alana girişine karşı aşılmaz bir bariyer oluşturulabileceği bildirilmiştir. Ayrıca tarlaların etrafına da bu çit önerilmektedir. Bu dikenli çalı, Hindistan, Güney Afrika, Kenya vb. yerlerde yetişmektedir. Herdemyeşil bir çalıdır, çiçeklenmeden önce budama yapılırsa dikenler oluşmaz aksi halde dikenli bir hal alır (Aharikundira ve Tweheyo, 2011). Benzer şekilde Ayadi (2001), çalışmasında çatışma çözümü olarak ses çıkarmanın etkili olduğunu bildirmiştir. Parkın etrafında tel çit, hasar planı oluşturma ve halkın katılımı da çatışma çözümünde direkt etkili yöntem olarak görülmektedir.

3.4 Küre Dağları Milli Parkı Çatışma Analizi

Bu bölümde Küre Dağları Milli Parkı'ndaki çatışmaların konu analizleri, çatışma ağacı analizleri ve çatışma haritası analizleri hakkındaki bilgilere yer verilerek, elde edilen bulgular analizler yardımıyla açıklanmıştır.

3.4.1 Küre Dağları Milli Parkı'ndaki Çatışmaların Konu Analizleri

Küre Dağları Milli Parkı'ndaki çatışmaların kaynak boyutu ilişkiler, veriler/bilgiler, çıkarlar, yapısal öğeler ve değerlerle ilgili olup alan gözlemleri, görüşmeler ve anketler sonucu yapılan konuların analizi aşağıda gösterilmiştir.

Çıkarlara yönelik ihtiyaç, beklenti, tehdit vb. durumlar; eksik veya yanlış bilgi durumları; zayıf ve zorlayıcı ilişkiler; alanın ve kurumun yapısal durumu; değerlerin azalması veya değerlere saygı durumlarının analiz edilmesi, Küre Dağları Milli Parkı'nda çatışma kaynakları ve kaynaklarına göre çatışma türlerini ortaya koymada önemlidir.

Linnell (2013), yaptığı çalışmada çatışmanın çıkar, bilgi ve veri, değerler ve normlar, yapı ve ilişkileri içeren boyutlarının incelenmesiyle çatışma tipleri ortaya koymuştur. Belirlenen bu konu analizleri sonucu çatışmadan birlikte yaşamaya giden yol için öneriler getirilmiştir.

Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların konu analizleri yapılmış ve çıkarlar, bilgiler, ilişkiler, yapısal durumlar ve değerlerle ilgili konularda çatışmalar yaşandığı ortaya konularak Tablo 3.42'de gösterilmiştir.

Tablo 3.42: Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların konu analizleri.

Konu Tipi	Konunun Tanımı	Konunun Analizi	Çatışma Yönetimi Çözümü Önerileri
Çıkar	• Yaban hayatı zararı	<ul style="list-style-type: none"> • Yaban hayvanlarının çıkarlara yönelik önemli bir tehdit olarak görülmesi (mevcut tehdit) • Yaban hayvanlarının arı kovanlarına, evcil hayvanlara ve tarlalara zarar vermesi (mevcut tehdit) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yaban hayatı zararı fon mekanizmaları • Devlet fon destekli elektrikli çitin yaygınlaştırılması
	• Odun ve odun dışı orman ürünlerini elde edememe	<ul style="list-style-type: none"> • Özellikle yakacak odun hammaddesi ihtiyacının karşılanması beklentisi • Kestane, ıhlamur, defne, mantar vb. farklılaşan ihtiyaçlar (mevcut farklılık) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tampon bölgeden yakacak odun ihtiyacının kesinlikle karşılanması • Orman altı floranın zarar görmesinin engellenmesi
	• Turizm gelirlerinden faydalanamama	<ul style="list-style-type: none"> • Beklentilerin farklılaşması ile maddi kazanç isteği (mevcut boşluk) 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerel halkın turizme katılımı • Yöresel ürünlerin markalaştırılmasına ve pazar oluşturulmasına yardım
	• Koruma-kullanma politikasındaki dengesizlik	<ul style="list-style-type: none"> • Ekoturizm adı altındaki faaliyetlerin alan kaynaklarına zarar vermesi endişesi (mevcut tehdit) • Taş-mermer ocakları • Aşırı turist gelmesi, alanın taşıma kapasitesinin aşılması 	<ul style="list-style-type: none"> • Ziyaretçi etki değerlendirmesi • Alanda yerelden bekçi bulundurma • Denetim mekanizması • Ziyaretçi Yönetim Planı'nın hazırlanması, uygulanması ve izlenmesi
	• Milli parkın özellikle doğal kaynaklarından yararlanamama	<ul style="list-style-type: none"> • Hayvan otlatma (Armutlu çayırı-Cide) talebi (algılanan farklılık) • Yaban hayvanlarının besinlerini (bitki/meyve) ormandan toplama isteği 	<ul style="list-style-type: none"> • Hayvan otlatma için uygun alanların gösterilmesi
Bilgi	✓ Yasaklar hakkında eksik bilgi	✓ Yetkililerden duyulmayan kulaktan dolma bilgilerin aktarılmasında farklılık (mevcut boşluk)	✓ Özellikle tampon bölgedeki köylerde belli aralıklarla bilgilendirme toplantıları düzenleme
	✓ Alan kılavuzluğu uygulaması	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Alan kılavuzluğunun alanda yapılmasına rağmen bilgilerinin olmaması (mevcut boşluk) ✓ Uygulamada farklı ücretlerin alınması (mevcut farklılık) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Turizmin yoğun olduğu bölgelerde aktif bilgilendirme merkezlerinin kurulması ✓ Tanıtımın artırılması
	✓ Yaban hayvanlarının envanter eksikliği	✓ Yaban hayvanlarının sayılarının bilinmemesi (mevcut boşluk)	✓ Yaban hayvanlarının envanterinin yapılması
İlişki	• İletişimsizlik	<ul style="list-style-type: none"> • Milli park konularında yönetimle değil diğer kurumlarla iletişim kurmaya çalışmak (mevcut boşluk) • Ekoturizmde aktif çalışan alan kılavuzlarının iletişim eksikliği • Kamu kesiminin de yönetimle iletişim sorunu 	<ul style="list-style-type: none"> • İletişimi artırma çabaları • ALO Milli Park veya özelde ALO Küre ihbar ve yardım hattı oluşturulması ve tanıtılması

Tablo 3.42: (devam ediyor).

	<ul style="list-style-type: none"> Efsane üretme ve inanma 	<ul style="list-style-type: none"> Yaban hayvanlarının salındığı iddiaları (algılanan tehdit) 	<ul style="list-style-type: none"> Yaban hayvanlarıyla ilgili bilgilerin paylaşılması
	<ul style="list-style-type: none"> Halkla İlişkilerin yetersizliği 	<ul style="list-style-type: none"> Milli park yönetimi tanınmamakta, duyulmamakta (mevcut boşluk) Milli park yönetimi alana ve kendilerine ilgisiz görülmekte (algılanan boşluk) 	<ul style="list-style-type: none"> Halkla ilişkilerin tanıma – tanıtmaya işlevinin etkin kullanılması Yönetimin alan ziyaretleri yapması, halkla organik bağlar kurması
	<ul style="list-style-type: none"> Güven eksikliği 	<ul style="list-style-type: none"> Milli park ilanında destek olanlar pişman (algılanan farklılık) Ev pansiyonculuğu, elektrikli çit, alan kılavuzluğu vb. uygulamaların takibinin yapılmaması (mevcut boşluk) 	<ul style="list-style-type: none"> Gerçekleştirilen uygulamaların izleme ve değerlendirmesinin yapılması
Yapı	<ul style="list-style-type: none"> Planlamada ayrılana milli park tampon bölgelerinin yasal bir karşılığının olmaması 	<ul style="list-style-type: none"> Planlamada tampon bölgeyle ilgili çalışmalar olsa da yasal dayanağı bulunmamakta (mevcut boşluk) 	<ul style="list-style-type: none"> Tampon bölge kavramının yasal karşılığının bulunması Tampon bölgeyle ilgili milli park yönetimine bütçe ayrılması
	<ul style="list-style-type: none"> Milli park yönetiminin personel eksikliği nedeniyle yetersiz alan denetimleri 	<ul style="list-style-type: none"> Alanın büyüklüğü denetimi zorlaştırmakta (mevcut tehdit) Personel eksikliği müdahaleyi geciktirmekte 	<ul style="list-style-type: none"> Personel sayısının nitelik ve nicelik olarak artırılması
	<ul style="list-style-type: none"> Milli park alanının dağınık bir coğrafi alana yayılmış olması 	<ul style="list-style-type: none"> Giriş kapılarında bekçi vb. bulunmaması (mevcut boşluk) Tampon bölgedeki giriş kapıları milli park sınırında algısı uyandırması (algılanan farklılık) 	<ul style="list-style-type: none"> Giriş kapılarında yerelden bekçi bulundurulması, giriş ücreti alınması Giriş kapılarının alanı temsil edecek uygun yerlere alınması
	<ul style="list-style-type: none"> Koruma hedeflerinin varlığı ve yokluğu 	<ul style="list-style-type: none"> Kaçak avcılığın yapıyor olması (mevcut boşluk) Yasal olmayan orman yararlanmalarının olması (mevcut tehdit) Biyokaçakçılık olaylarının yaşanması (mevcut tehdit) 	<ul style="list-style-type: none"> Denetimlerin artırılması Ceza-i müeyyidelerin uygulanması
Değer	<ul style="list-style-type: none"> Geleneksel kırsal ekonomik aktivitelerin azalması Doğal ve kültürel değerlerin korunması 	<ul style="list-style-type: none"> Ahşap kaşık oymacılığı, halıcılık, sepet yapımı gibi faaliyetlerin yok olmaya yüz tutması/yok olması Yaban hayatı zararı gerekçesiyle tarla ve bahçe tarımının azalması veya terk edilmesi (mevcut tehdit) Ahşap ev, geleneksel tarım, geleneksel kılık kıyafet, yöre mutfağı vb. eşsiz değerlerin devamlılığı 	<ul style="list-style-type: none"> Teşvikler yapılması ve projeler üretilmesi Ahşap el sanatlarında kızılgaç, gürgen vb. ağaç türlerinin kullanılabilirliğinin araştırılması Şimşir ormanı kurulması

Tablo 3.42: (devam ediyor).

<ul style="list-style-type: none"> • Cibal-i mübaha anlayışı 	<ul style="list-style-type: none"> • Eskiden rahatça girilebilen alanlara yasaklar konulması (mevcut farklılık) • Kendilerine zarar veren yaban hayvanlarının öldürülmesini doğru görme (mevcut farklılık) • Ateşli silah kullanmayı, kapan kurmayı güç göstergesi görme 	<ul style="list-style-type: none"> • Yasakların konmasındaki amaçların anlatılması • Yasaların gerekliliğinin tanıtılması
<ul style="list-style-type: none"> • Alan kullanım amaçlarının halkın beklentilerini karşılamaması 	<ul style="list-style-type: none"> • Turizm, ormancılık vb. faaliyetlerin kendilerine yarar sağlamaması 	<ul style="list-style-type: none"> • Turizmden gelir aktarımı yapılması • Koruma amaçlarının halka anlatılması
<ul style="list-style-type: none"> • Yaban hayatının verdiği zararlarda halkın ekonomik kayıplarının küçümsemesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Büyük emeklerle yetiştirilen tarladaki bir ürün veya arı kovanı veya evcil hayvana zararın kabul edilememesi (mevcut farklılık) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bu kayıplar önlenmesi sağlanamasa da yönetimin halkın manevi olarak yanında durması
<ul style="list-style-type: none"> • Yaban hayvanların refahı, hakları vb. farklı yaklaşım 	<ul style="list-style-type: none"> • Yaban hayvanlarına yapılan misilleme vahşice bulunmakta (mevcut farklılık) 	<ul style="list-style-type: none"> • Denetim mekanizmalarının artırılması, cezaların caydırıcı olması • STK'ların kamuoyu oluşturması

Alanda önemli bir çıkar çatışması yaşandığı görülmektedir. Özellikle yerel halk ve yaban hayvanları arasındaki çatışmaların ürün kaybı, evcil hayvan zararı şeklinde sonuçlandığı gözlenmiştir. Bu kayıpları karşılayan bir fon mekanizmasının olmaması çıkar çatışmalarının daha şiddetli yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Ayrıca faydaların eşit dağıtılmadığının düşünülmesi de çıkar kaynaklı çatışmalardandır. Yerel halk turizmden elde edilen gelirler üzerinde haklarının olduğunu düşünmektedir.

Bilginin eksikliği veya yokluğu çatışmaların önemli bir kaynak boyutudur. Çalışmamızla tanıtım, bilgilendirme ve eğitim konularında çok yetersiz bulunan milli park yönetimi alan ve kurum hakkında bilgilendirme çalışmalarına ağırlık vermelidir. Yoksa algılanan tehditler neticesinde yanlış yorumlanan bilgiler çatışmaları canlı tutmaya devam edecektir. Bu sonuç halka ilişkiler araçlarının doğru şekilde kullanılmadığını da göstermektedir.

Tampon zon kavramının yasal bir altlığının olmaması, alanın dağınık coğrafi yapısı vb. durumlar yapısal konular nedeniyle yaşanan önemli çatışmaları oluşturmaktadır. Milli park yönetiminin yasal sorumlulukları dışına çıkamaması tampon bölgeyle ilgili önemli kısıtlar meydana getirmektedir.

Yanlış algılamalar, halkla ilişkilerin yetersizliği ve ilginin yokluğunun düşünülmesi ilişki

kaynaklı çatışmaların yaşanmasına sebep olmaktadır. Milli park yönetimini duymayan ve tanımayan bireylerin çoğunlukta olması bu ilişkinin boyutunu göstermektedir. Benzer bir çalışmada Türkiye’de korunan alanlarla ilgili yapılan birçok yayında yasal boşluklar, halkla ilişkiler çalışmalarına yeterli önem verilmemesi vb. birçok sorunun altı çizilmiştir (Kuvan, 2005).

Alanda değerlerden kaynaklı çatışmaların yaşandığı yapmış olduğumuz bu çalışma ile ortaya konmuştur. Geçmişten beri süregelen bazı değerlerin azalması/yok olmaya yüz tutması, karşı tarafın değerlerine saygı duyulmaması veya değerlerde farklılığı algılayamaması yaşanan çatışmaların kökeninde yatan nedenleri oluşturmakta ve müdahale edilmediğinde çatışmalar artmaktadır.

3.4.2 Küre Dağları Milli Parkı’nda Çatışma Ağacı Analizleri

Çatışma ağacında ağacın gövdesi ile belirtilen ana problem sorunları yani çatışmanın konusunu ifade etmektedir. Çatışma ağacındaki kökler, kök nedenleri göstermekte olup, çatışmanın temel nedenleridir. Statik bir faktör olduğundan onlardan kaçınılması halinde çatışma daha zor bir hal alabilir. Çatışma ağacındaki dallar veya yapraklar ise çatışmanın sonuçlarını ifade etmekte olup, iletişim ve ilişkiler içeren dinamik bir faktördür.

Çalışmamızda alan gözlemleri, görüşmeler ve anketler sonucu yapılan değerlendirmeler ile Küre Dağları Milli Parkı’nda milli park uygulamaları, yaban hayatı, orman kaynakları ve turizm etkinlikleri konularında çatışmalar yaşandığı ortaya konmuştur. Bu konularda yaşanan çatışmaların analizi sonucu kök nedenleri ve sonuçları içeren çatışma ağaçları oluşturulmuştur.

3.4.2.1 Milli Park Uygulamaları Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma Ağacı Analizi

Milli park uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmalar daha çok milli park yönetimi-halk çatışması şeklinde kendini göstermektedir. Uygulamalar sonucu yaşanan olumsuzlukların çoğu zaman milli parka ve milli park yönetimine mal edildiği gözlenmiştir. Halk sadece milli park sınırları içerisinde gerçekleştiğini düşündüğü uygulamaların tampon bölgede de gerçekleştirilmesini istemektedir. Hatta tampon bölge-milli park alanı sınırlarını, ayırımını bilmeyen ve kendini milli parkın sınırları içinde zanneden çoğu kimse yapılan uygulamaları yetersiz bulmakta ve milli park yönetimini

eleştirmektedir. Milli park uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların göz ardı edilmeyecek çeşitli kök nedenleri bulunmakla birlikte, yaşanan bu çatışmaların bazı sonuçları da bulunmaktadır (Şekil 3.10).

Milli park uygulamalarındaki çatışmaların kök nedenleri şunlardır:

İletişimsizlik: Hem yerel halkın hem de yerel halk dışındaki kurum ve kuruluşlardaki çoğu bireyin milli park yönetimiyle belirgin bir iletişim sorunu yaşadığı gözlenmiştir. Milli parkı ilgilendiren konularda bile milli park müdürlüğünü aramayı tercih etmemeleri düşündürücüdür. Orman koruma alanları yönetiminin güçlendirilmesi projesi iletişim stratejisi (WWF, 2010) ile Küre Dağları Milli Parkı özelinde bir iletişim sorumlusu istihdam edilmesi önerilmiştir. Bu sorumlu birey yerelden seçilirse, iletişimsizlik nedeniyle yaşanan çatışmaların yönetiminde faydalı olabilir.

Bilgilendirme eksikliği: Milli parkın ilan edildiği ilk yıllarda bilgilendirmelerin yapıldığı ama sonrasında bilgilendirme yapılmadığı iddia edilmekle birlikte yöre halkı en azından senede bir kez de olsa bilgilendirilme yapılmasını istemektedirler. Milli parkla ilgili çalışmalar merak edilmekte hatta yakından takip edilmekte ve yönetimden yapmış oldukları çalışmalar hakkında kendilerine (yöre halkına) bilgi verilmesi gerektiğine inanılmaktadır. MP ilanının ilk zamanlarında bu sürece dahil edilen halkın sonrasında yok sayılması, sürece katılan bu bireylerin pişmanlığına neden olmaktadır. Milli parkın sınırlarını bilmeyen halk, sınırların başlangıç ve bitişi merak etmektedir.

Halkla ilişkilerin eksikliği: Milli park yönetiminin özellikle tanıtım işlevini az hatta neredeyse hiç kullanmaması halkla ilişkilerin eksikliği nedeniyle çatışmaların yaşanmasına neden olmaktadır. Yerel halkın çoğu milli park yönetimini tanımamakta ve köylerine hiç uğramadan milli parka gittiklerini iddia etmekte ve ne iş yaptıklarını da merak etmektedirler.

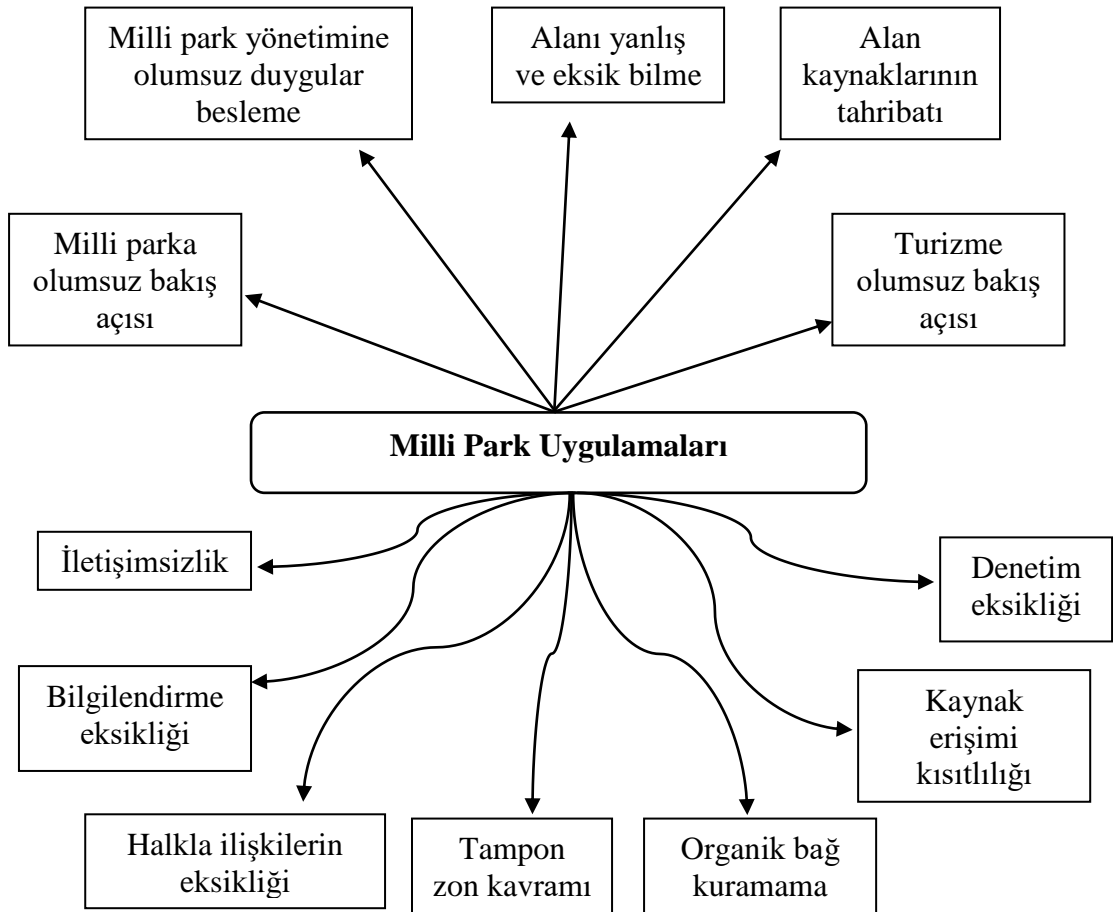
Tampon zon kavramı: Milli park yönetiminin tampon zonda da çalışmalar yapması ve mevcut sorunlara çözüm üretmesi beklenmektedir. Oysaki 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda tampon zon kavramının herhangi bir yasal altlığı bulunmamaktadır.

Organik bağ kuramama: Milli park yönetimiyle çok az ilişki kurduklarını hatta neredeyse hiç ilişkileri olmadığından aralarında organik bağ kuramadıklarını düşünmektedirler. Örneğin; alanda daha önce görevli bireylerin hala ismiyle hatırlanması

ve isteklerini yapmasalar bile yaparız demeleri mevcut yönetimden de böyle bir bağ beklentilerini doğurmaktadır.

Kaynağa erişim kısıtlılığı: Milli park sınırlarındaki odun ve odun dışı orman ürünlerine erişimin yasak olması önemli bir çatışma nedenidir. Milli parktaki odunlar üzerinde hakkı olduğunu düşünen halk, odunu neden alamadığını ve ormanda çürümeye neden mahkum edildiğini merak etmektedir.

Denetim eksikliği: Kaçak avcılığı önlemede milli park yönetiminin yetersiz kalması tepkilere neden olmaktadır. Denetimin sadece yol üzerinde yapıldığı, alanın içine çok fazla girilmediği ama aslında alan sınırları içerisinde çok fazla kaçak avcılık olduğu iddia edilmektedir. Ayrıca turizm konusunda da gelen bireylerin alana istediği gibi girmesinden de rahatsızlık duyulmaktadır. Her türlü olaylara anında ve yerinde müdahale edilebilmesi için ilçelerde görevli bulundurulması istenmektedir.

Şekil 3.10: Milli park uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi, (Çizen: Damla YILDIZ).

Milli park uygulamalarındaki çatışmaların sonuçları/olası etkileri ise şunlardır:

Milli parka olumsuz bakış açısı: Turizmden gelir elde edememe, yaban hayvanı zararı, alandaki doğal kaynakları kullanamama gibi faktörler milli parkın olumsuz değerlendirilmesine sebep olmaktadır. Milli parktan gelir elde edemeyenler milli parkın ilanına da olumsuz bakmaktadır.

Milli park yönetimine olumsuz duygular besleme: Yaban hayvanlarının verdiği zararı önleyememe ve ceza kesmek dışında halkla muhatap olunmadığı düşünüldüğünden halk yönetime olumsuz bakmaktadır. Ayrıca milli park yönetiminin kamu kesiminin yaptığı bazı rutin toplantılara katılmaması olumsuz düşüncelere neden olmaktadır.

Alanı yanlış ve eksik bilme: Milli park sınırının nereden başlayıp nerede bittiği bilinmemekte, tampon bölgedeki giriş kapıları milli park sınırının başlangıcı algısı uyandırmaktadır.

Alan kaynaklarının tahribatı: Özellikle kaçak avcılığa karşı olanlar alandaki tahribatı önemsemektedir. Ayrıca köylülerin dışarıdan salep toplamaya gelenlere kaçakçı gözüyle bakmalarının yanı sıra, onların yapmış oldukları bu eylemin yanlış olduğunun farkında olmaları bu kaynaklar üzerindeki baskının önlenmesi açısından önemli görülmektedir. Jandarma bu konuda halkın duyarlı olduğunu ve çok sık ihbar aldıklarını dile getirmektedirler.

Turizme olumsuz bakış açısı: Turizmden gelir elde edemeyenler turizme olumsuz bakmaktadır. Geçmişte kendilerine turizmden gelir elde edeceklerine dair verilen sözlerin tutulamaması çatışmaların ve çatışma taraflarının artmasına neden olmaktadır. Milli park yönetiminin turizm talebini karşılayamadığı, turizm etkinliklerinin takibini yapamadığı ve sonuçta milli parkın kaynaklarının turistin insafına bırakıldığı düşünülmektedir.

3.4.2.2 Yaban Hayatı Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma Ağacı Analizi

Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşayan yaban hayvanları ile milli park çevresinde yaşayan insanlar arasında zaman zaman çatışmalar yaşanmaktadır. Yaban hayatı yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların kök nedenleri ve bu çatışmaların sonuçları Şekil 3.11'de gösterilmiştir. Yaban hayatı yönetimi sürecinde yaşanan bu çatışmalar daha çok yaban hayatı-yerel halk çatışması şeklinde ağırlık kazanmaktadır. Yöre halkı tarafından yaban

hayatı bir tehdit olarak algılanmakta ve yaban hayatı zararı konusunda milli park yönetiminden beklentiler olmaktadır. Yaban hayvanlarıyla yaşanan çatışmaların algılanan, hissedilen bir çatışma olmaktan çıktığı ve artık açık çatışma halini aldığı gözlenmiştir.

Çatışma sonucunun sadece kazan-kaybet şeklinde olduğu düşünülmemekte, ancak çalışmamızla alanda yaşanan çatışmaların kaybet-kaybet şeklinde de sonuçlandığı ortaya çıkmıştır. Örneğin yaban hayvanları nedeniyle zarar görenlerin hep kendilerinin olduğunu iddia eden halk, kaçak avcılıkla vurulan hayvanları göz ardı etmektedir.

Yaban hayatı çatışmalarının kök nedenleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

Nüfus baskısı: Geçmişten günümüze köylerdeki nüfus azalsa da köylerde yaşayan nüfusun yaban hayvanlarına olan ilgisinin azalmadığı ve çoğu köylerde hala kaçak avlanmanın devam ettiği görülmektedir. Özellikle yaz aylarında köylerdeki nüfus arttığından bağ, bahçe, arıcılık vb. işlerle uğraşan halk yaban hayvanlarıyla daha fazla çatışma yaşamaktadır. Ayrıca hem köy insanları hem de köy dışından gelen kaçak avcılarının yaban hayvanlarına olan baskısı sürekli konuşulmaktadır.

Denetimsizlik: Milli park yönetiminin alan denetimlerini daha sıkı yapmaları gerektiği yerel halk tarafından sürekli dile getirilmektedir. Ayrıca bu denetimlerin sadece yol üzerinden yapıldığı ama alanın içine yetkililerin çok da fazla girmedikleri iddia edilmektedir. Böylelikle iç kısımlarda yapılan kaçak avcılıktan haberlerinin olmadığını düşünmektedirler. Ya da olası herhangi bir ihbarda müdahalenin gecikebileceği düşünülmektedir.

İklim değişikliği (Habitat Kaybı): Yaban hayvanları iklim değişikliği ile birlikte yiyecek ve su sıkıntısı anlamında olumsuz yönde etkilenmektedir. Kendi yaşam alanlarında yiyecek ve su bulamayan yaban hayvanlarının yerleşim yerlerine inerek halkın ekinlerine, evcil hayvanlarına ve arı kovanlarına zarar verdiği bildirilmektedir. Özellikle kışın yaban hayvanlarına yiyecek verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

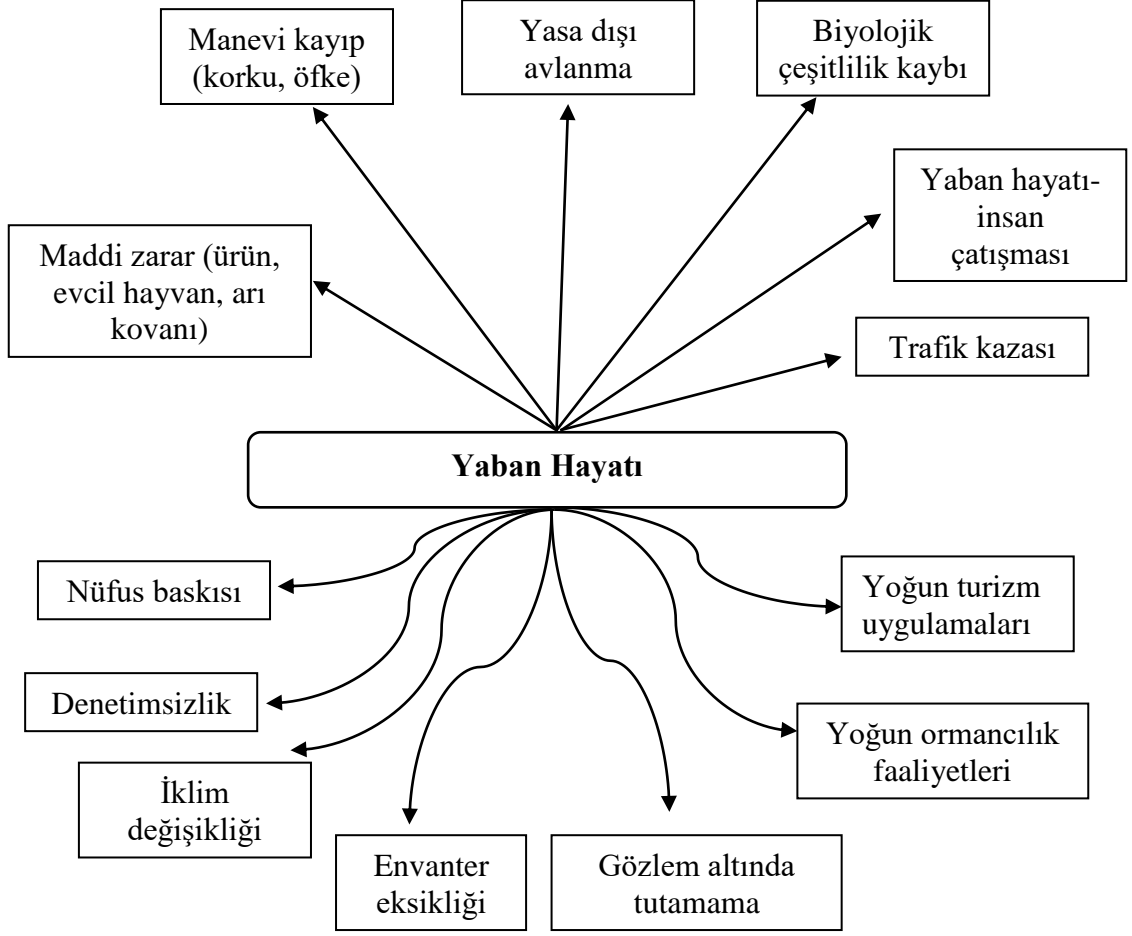
Envanter eksikliği: Milli parktaki yaban hayvanlarının sayısının bilinmediği düşünülmekte ve sayıları hakkında sürekli yorum yapılmaktadır. Eskiden görülmeyen hayvanların (vaşak, piton yılanı, pars vb.) görülmeye başlandığı iddia edilmekte hayvan bırakılıyorsa da şuraya şu kadar hayvan bırakıldı şeklinde bilgilendirilmek istemektedirler. Veri eksikliği nedeniyle koruma altına alınan yaban hayvanlarının tür popülasyonlarının

artması veya arttığıının düşünülmesi önemli çatışma nedeni olmaktadır.

Gözlem altında tutamama: Hem yerel halk hem de kamu/sivil toplum kesimi milli park yönetiminin alandaki yaban hayvanlarını gözlem altında tutmak adına çabalarının olmadığını düşünmektedir. Hatta yerel halk, yönetimin alana hayvan bıraktıklarını, saldıklarını ve sonrasında takibini yapmadıkları için başa çıkamadıklarını iddia etmektedir. Hatta bu hayvanları köylerinden etmek için köylüye zarar verip köylü bezdirilsin ve köylerini terk etsin diye bırakıldıklarını düşünenler de bulunmaktadır.

Yoğun ormancılık faaliyetleri: Aşırı derecede yapıldığı düşünülen ormancılık üretiminin yaban hayvanlarını olumsuz etkilediği, yaşama alanlarından uzaklaştırılarak yerleşim merkezlerine doğru ittiği düşünülmektedir. Ayrıca geçmiş yıllarda hem tampon zon hem de milli parktaki meyve ağaçlarının kesilmesi/kestirilmesi sonucu ormanda meyve ağaçlarının azalması da yaban hayvanlarının köye yakın yerlerde meyve arayışına girmelerine neden olduğu iddia edilmektedir.

Yoğun turizm uygulamaları: Nerede ne kadar yaban hayvanı olduğu bilinmeden turizmin yapıldığı ve turist gruplarının başlarında kimse olmadan istedikleri yerlere girdiği iddia edilmektedir. Kanyonlar, şelaleler vb. su kaynaklarının olduğu yerlerde sürekli insan baskısının yaban hayvanlarını olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Şekil 3.11: Yaban hayatı yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi, (Çizen: Damla YILDIZ).

Yaban hayatı çatışmalarının sonuçları ve olası etkileri;

Maddi zarar: Tarım alanlarına talan, arı kovanı zararı, evcil hayvan saldırıları sıklıkla yaşanmaktadır. Zarar gördüklerinde bunun tazmininin olmaması ama kendileri yaban hayvanını vurduğunda cezasının olması eleştirilmektedir. En azından uğradıkları kayıpların bir şekilde telafi edilmesini beklemektedirler.

Manevi kayıp: Korku, tedirginlik, çaresizlik ile sonuçlanan yaban hayatı çatışmaları milli parka, yönetime ve yaban hayvanlarına olan öfke ve kızgınlığı daha da arttırmaktadır. Kayıplarının küçümsenmesi onları üzmektedir. Artık yaban hayvanlarının korkusundan köy içlerinde bile rahatça gezememeleri canlarını sıkmaktadır. Haberlerde de çıkan ayının mezarlığa dadanması sonucu insanlar mezarların üzerine diken, tel vb. bırakmakta ve mezara koyduktan sonra bir müddet ziyaret etmektedirler.

Yasadışı avlanma: Ayrıca milli parktaki kaçak avcılıktan milli park yönetiminin yöre halkı şikayet ederse haberdar olması sıkça eleştirilmektedir. Özellikle Aşıklı (Şenpazar), Şirinler (Ulus) vb. köylerde ceylan, karaca, keçi vb onlara zararı olmayan hayvanların vurulmasına şiddetle karşı çıkmaktadır.

Biyolojik çeşitlilik kaybı: Bilinçsiz, yanlış ve yasadışı avlanmalarla türler tehlike altında görülmektedir. Kurtların aşırı avlanması sonucunda domuzların arttığı iddia edilmektedir. Onlara zararı olmayan karaca, geyik vb. türlerin sayısının azaldığı düşünülmekle birlikte bu kaybın önlenmesi adına çaba gösterilmemesi de eleştirilmektedir.

Yaban hayatı-insan çatışması: İnsanlar yaban hayvanlarını kendilerine tehdit olarak görmektedirler. Yaban hayvanlarına karşı öfke ve kızgınlık hissedilmektedir. Nesli tükenmekte veya tehdit altında olduğu söylenen bozayı, kurt vb. hayvan türleri misilleme amacıyla veya gelecekte olabilecek çatışmaların önlenmesi için öldürülmektedir. Bunun en önemli sebebi de çatışma içinde gerilim artmış, çatışma tırmanmaya başlamış ve bunun sonucu olarak da yaban hayvanlarına zarar verme boyutuna taşınmıştır.

Trafik kazası: Yaban hayvanlarının neden olduğu trafik kazalarının yanı sıra karayoluna inen yaban hayvanlarının ölümüyle sonuçlanan trafik kazalarına şahit olduklarını bildirmişlerdir. Örneğin Ulus ilçesi Ulukaya köyünde geçmiş yıllarda yola çıkan domuzla çarpan vatandaşın aracında maddi hasar oluştuğunu ve durumu jandarmaya bildirdiklerini ama olayın sonuçlanmadığını iddia etmişlerdir.

3.4.2.3 Orman Kaynakları Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma Ağacı Analizi

Orman kaynakları yönetim sürecindeki çalışmalar kendini daha çok ormancılık yönetimi-yerel halk çatışması şeklinde gösterse de milli park yönetimi-yerel halk, milli park yönetimi-kamu kesimi de çatışmalar yaşamaktadır. Orman kaynaklarında yaşanan çatışmaların çeşitli kök nedenlerinin yanı sıra bu çatışmaların olası etkileri de bulunmaktadır (Şekil 3.12).

Orman kaynakları çatışmalarının kök nedenleri;

Eski alışkanlıklar: Milli park ilanından önce rahatça girebildikleri ormana girememek, ihtiyacını karşılayamamak çatışmalara neden olmaktadır. Hala milli park ilan edilen alanlarda hayvan otlatma, odun ve odun dışı orman ürünü ihtiyacının karşılanması vb.

ihtiyaçlar karşılanmaktadır.

Odun ihtiyacı: Kadastro çalışmalarının tamamlanamaması orman teşkilatı ile halk arasında çatışmalara neden olmaktadır. Yaban hayvanları yüzünden tarlaların ekilemediğini, bos kalan tarlaları orman ağacı fidanlarının işgal ettiği, orman işletmesiyle sürdürmemek için bu fidanları kesemediklerini kadastro gelince de bu alanları ormana bırakmak zorunda kalmaktan şikayet etmektedirler. Ayrıca yöre halkının ısınmak için ihtiyaç duydukları yakacak odunu tampon bölge ormanlarından temin edemedikleri noktada milli park sınırlarındaki ormanlardan karşılamak istemesi de çatışmalara neden olmaktadır. Çünkü hala ahşap mimari yapılarda yaşam süren halk, ısınamadıklarını iddia etmekte ve yakacak odun ihtiyaçlarının da yüksek oranda olduğunu bildirmektedirler.

Bilgi eksikliği: Orman kaynakları daha çok yakacak odun anlamında düşünülmektedir. Ormanların maddesel olmayan değerleri çok fazla göz önünde bulundurulmamaktadır. Özellikle milli parktaki çürüyen odunlar üzerinde haklarının olduğunu düşünmeleri, milli park mantığını bilmemelerinden ileri gelmektedir.

Denetim eksikliği: Alan denetimlerinin sadece yol üzerinden yapılması, orman içerisine girilmediğinden kaçak kesimlerin ve kaçak avcılıkların yapıldığı iddia edilmektedir. Ayrıca ormancılık konularına merakı ve ilgisi olan bazı kesim dikili satışları eleştirmekte ve orman işletmenin ormanları bu bireylerin tahribatına bıraktıkları düşünülmektedir.

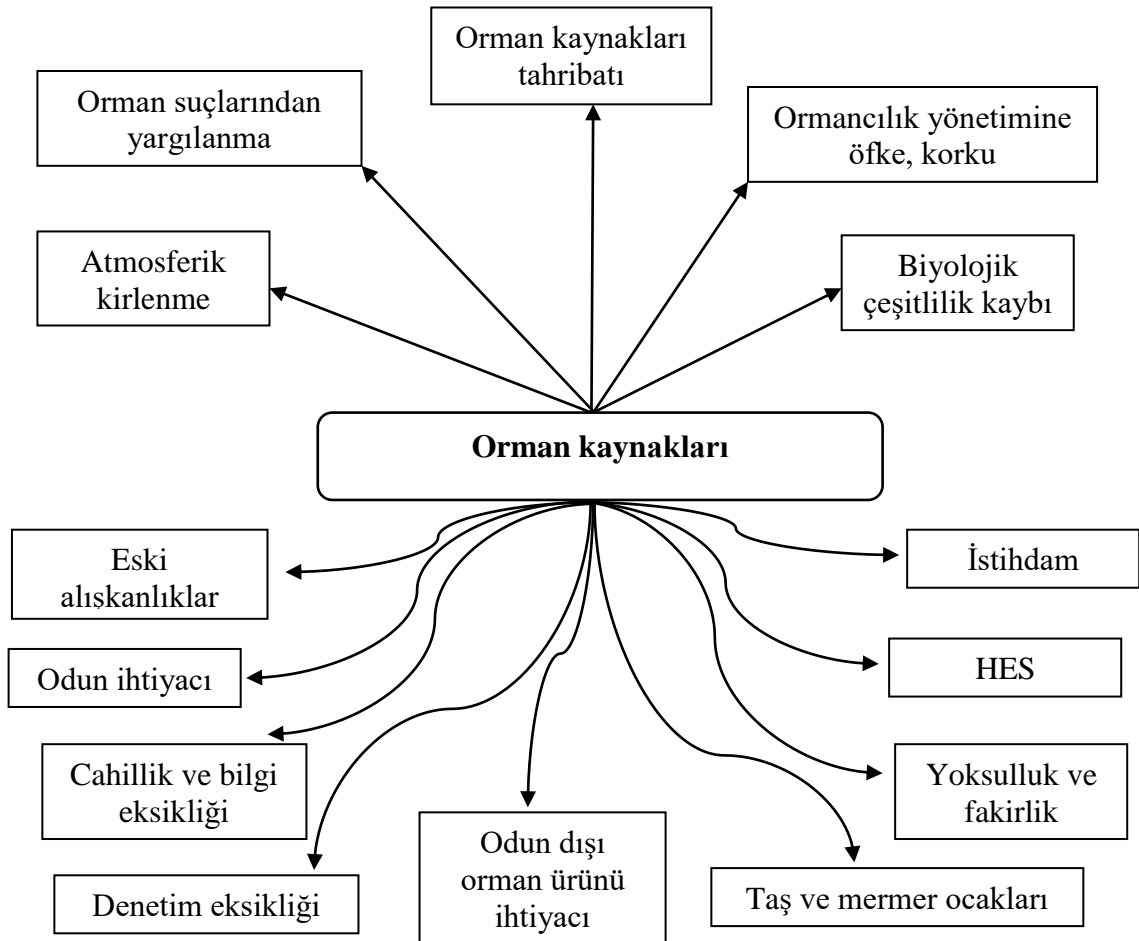
Odun dışı orman ürünü ihtiyacı: Kestane, mantar, ihlamur vb. odun dışı orman ürünü ihtiyacını karşılamak için bazı ilçelerde yöre halkından para istenirken bazı ilçelerde serbestçe ihtiyaçlarını karşılamaları için para istenmediği iddia edilmektedir.

Taş ve mermer ocakları: Bu çalışmalar nedeniyle çevre kirliliği, yolların zarar gördüğü hatta su kirliliği yaşandığı iddia edilmektedir. Milli parktaki yaban hayvanlarının da bu sesten rahatsızlık duyarak yaşam alanlarını terk edebileceği düşünülmektedir. Özellikle Kurdağı mevki dolaylarında taşocağındaki faaliyetlerin geyikleri kaçırdığı düşünülmektedir.

Yoksulluk ve fakirlik: Odun ihtiyacını kesim artıklarından karşılamayan halk bu ihtiyacını para vererek karşılamak istememektedir. Zaten geçim zorluğu yaşayan halkın para ödememek adına hem tampon bölgedeki hem de milli parktaki orman alanlarından gelişigüzel faydalandığı iddia edilmektedir.

HES: Milli park civarında yapılması planlanan HES çalışmaları duyarlı bazı insanların tepkisine neden olmaktadır. Özellikle Cide, Ulus vb. ilçelerdeki halk HES'ler ve bu çalışmaların doğaya özellikle ormanlara ve su kaynaklarına zararları konusunda sıkça dile getirmektedir. HES doğaya tehdit olarak görülmektedir.

İstihdam: Milli park ilan edilmeden önceki yıllarda gerçekleştirilen orman istihdamı, milli park ilan edilen alanlarda ortadan kalkmıştır. Çünkü bakım, aralama ve kesim vb. silvikültürel uygulamaların milli park ilan edilen alanlarda yapılamaması nedeniyle ormanda çalışarak geçimini sürdürmeye çalışan bazı kesim işsiz kalmıştır. Gelir kaybına uğrayan köylünün doğa korumaya ve milli parka bakışı olumsuz yönde değişmeye başlamıştır. İşini kaybeden bu kesime alternatif geçim kaynaklarının da sunulamaması büyük üzüntülere neden olmaktadır. Hatta istihdamın son bulmasının bazı köylerde (Celallı, Dağlı vb.) göçlere neden olduğu iddia edilmektedir.

Şekil 3.12: Orman kaynakları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi, (Çizen: Damla YILDIZ).

Orman kaynakları çatışmalarının sonuçları/olası etkileri;

Orman kaynakları tahribatı: Mantar toplamak için gelişigüzel orman alanlarına girilmesi orman altı florasına zarar verebilmektedir. Ayrıca zati ihtiyaçların karşılanmaması, hala köyde soba kullanan köylüler için büyük zorlukları beraberinde getirmektedir.

Orman suçlarından yargılanma: Milli parktaki orman suçunun tampon bölgedeki suça göre daha fazla cezasının olduğu bazı bireyler tarafından bilinse de hem tampon bölgede hem de milli park alanında orman cezası alanlar bulunmaktadır. Daha önce orman cezası alan bireylerden yapmış oldukları eylem nedeniyle pişman olanların yanı sıra, yaptığından pişman olmayan aynı suçu işleme potansiyeli olan bireyler de bulunmaktadır.

Atmosferik kirlenme: Taş ve mermer ocaklarının ormanları ve çevreyi kirlettiği, atmosfere zararının olduğu düşünülmektedir. Kimi kime şikayet edeceksin? sorusunu sık sık dile getirerek devletin orman alanlarını bu firmaların insafına bıraktığı düşünülmektedir. Bu işletmelerin bulunduğu yerlerden yükselen dumanlar halkın canını sıkılmaktadır ve özellikle orman işletmenin ve milli park yönetiminin bu duruma sessiz kalması da eleştirilmektedir.

Ormancılık yönetimine öfke, korku: Orman kaynaklarıyla ilgili ihtiyaçlarını karşılayamayan ormancılara karşı öfke duyulmakta ve milli park yönetiminin de özellikle yakacak odun için yer göstermemesi sürekli eleştirilmektedir. Milli park ilanından önce sadece orman yönetiminden korkan halk artık milli park yönetiminden de korkar olmuştur.

Biyolojik çeşitlilik kaybı: Yasa dışı-kaçak bitki toplama türlerin kaybına neden olmaktadır. Nesli tehlike altındaki türlerle ilgili envanter kayıtlarının bulunmaması bu türlerin gelecekteki durumunu tehdit etmektedir.

3.4.2.4 Turizm Uygulamaları Yönetim Sürecinde Yaşanan Çatışmaların Çatışma Ağacı Analizi

Turizm uygulamalarındaki yetersizlikler, algı ve beklentilerdeki bazı farklılıklar milli park yönetimi-yerel halk-alan kılavuzları-turistler-kamu kesimi çatışmalarının yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Yaşanan bu çatışmaların temelinde de alan kaynak değerlerinin zarar gördüğü iddia edilmekte olup turizm uygulamalarının denetimli bir şekilde yapılması

istenmektedir. Turizm uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların altında yatan kök nedenler ve bu turizm çatışmalarının doğurduğu sonuçlar Şekil 3.13'te gösterilmiştir.

Turizm uygulamalarındaki çatışmalarının kök nedenleri;

Denetim eksikliği: Gelen turistlerin alana başıboş girmeleri, kimsenin onlara hesap sormaması olumsuzluk uyandırmaktadır. Alan denetiminin yapılmaması önemli çatışma nedenidir. Ayrıca, konaklama, yeme-içme, alan kılavuzluğu ücretleri vb. konulardaki fiyatların belirsizliği ve bunun denetiminin yapılamaması konusundaki rahatsızlıklar da önemli çatışma nedeni olarak görülmektedir.

İletişimsizlik: Gelen turist milli park yönetimiyle iletişim kurmadan etkinliklerini gerçekleştirmektedir. Alan kılavuzlarının bile yönetimle iletişimi bulunmamaktadır. Ne yazık ki kamu kurumlarının da milli park yönetimiyle ilişkisi, iletişimi söz konusu değildir. Hatta milli parkla ilgili konularda milli parkla iletişim kurmak yerine daha çok orman işletme, jandarma veya muhtarlar tercih edilmektedir.

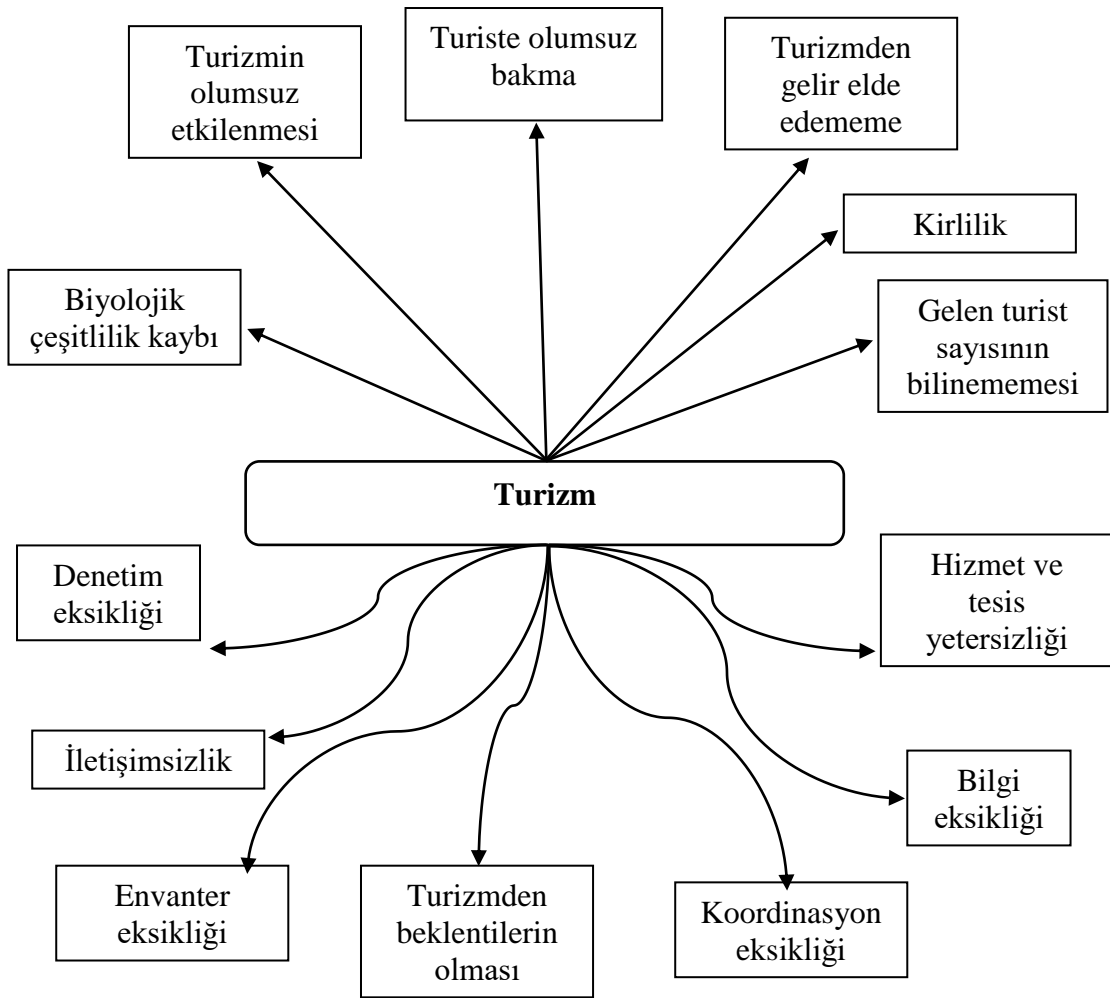
Envanter eksikliği: Alanda gelen ziyaretçilerle ilgili istatistiki veri kaydı bulunmamaktadır. Turist sayısı belli olmadığından turizmden kimin ne kadar kazancının olduğu da bilinmemektedir.

Turizmden beklentilerin olması: Turizmden maddi anlamda beklentiler bulunmaktadır. Yöresel ürünlerini satarak, evlerinde konaklama şeklinde gelir elde etmek istemektedirler. Bu beklentilerin oluşmasındaki en önemli sebep ise, geçmişte turizmden gelir elde edileceğine dair vaatler verilmesi ve verilen bu vaatlerin gerçekleştirilememesi olarak görülmektedir.

Koordinasyon eksikliği: Turizm acentalarıyla, işletmecilerle, alan kılavuzlarıyla, kamu kesimiyle milli park yönetimi arasında koordinasyon bulunmamaktadır. Özellikle turizmde yerel yönetimlerle, kolluk kuvvetleriyle yerel halk arasındaki koordinasyon uyumu çok önemlidir.

Bilgi eksikliği: Alan kılavuzluğu uygulamasının nasıl gerçekleştiği, alan kılavuzunun ne olduğu hakkında bilgi eksikliği bulunmaktadır. Ayrıca milli park sınırlarını da tam bilemeyen halk turisti yönlendirmekte zorluk çekmekte hatta çoğu zaman yanlış şekilde yönlendirmektedir.

Hizmet ve tesis yetersizliği: Turist için konaklama yerleri, yeme-içme birimleri, levhalar ve tabelalar yetersiz görölmektedir. Milli park yönetiminin bu tarz uygulamalarda pasif kaldığı hatta herhangi bir işe başlasa da işlerin ilk başlarda güzel gittiği ama sonrasında takibinin yapılmadığı iddia edilmektedir. Örneğin ev pansiyonculuğu uygulamasını başlatan milli park yönetimi halka turist yönlendirmek için çaba göstermemekle suçlanmaktadır. Milli park yönetiminin mutlaka konaklama talebi ile turistler tarafından arandığını düşünen halk, milli park yönetiminin kendilerini aramadıklarını düşünmektedir. Çünkü köylü, bu uygulamadan sonra milli park yönetimi ile bağlarının koptuğunu ve iletişim kurmadıklarını iddia etmektedir.

Şekil 3.13. Turizm uygulamaları yönetim sürecinde yaşanan çatışmaların çatışma ağacı analizi, (Çizen: Damla YILDIZ).

Turizm uygulamalarındaki çatışmalarının sonuçları/olası etkileri;

Biyolojik çeşitlilik kaybı: Turizm adı altında gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetler ile

alandaki türler üzerinde baskı oluşturulabileceği ve bitkilerin zarar görebileceği düşünülmektedir. Çünkü alanda özellikle endemik türlerin varlığı bilinmekte ve kontrolsüz, denetimsiz gerçekleştirilecek her türlü turizm faaliyeti canlı çeşitliliğini tahrip edebilir hatta yok edebilir endişesi de bulunmaktadır.

Turizmin olumsuz etkilenmesi: Milli park yönetiminin turizm adına faaliyetler gerçekleştirmemesi, tanıtım yapmaması, çaba sarf etmemesi alanda turizm etkinliklerinin gerçekleştirilemediği düşüncesi uyandırmaktadır. Turizm etkinlikleri geliştirilemediği için turizmden ekonomik fayda elde edilememektedir. Turizm etkinlikleri kapsamında turist çekilemediği düşünülmekte, yerel halkın kültürünü yansıtan yaşam tarzı ve el sanatları olarak üretilen ürünlerin pazarının oluşmaması gibi durumlar yaşanmaktadır

Turiste olumsuz bakma: Turizmin kendilerine yararı olmayacağını düşünenler ve turiste güvenemeyenler turisti de istememektedir. Geçmiş zamanlarda turist olduğunu ve alana gezmek amacıyla geldiğini iddia ederek alanda görülen ve özellikle Azdavay'ın birçok köylerinde eski evlerdeki bazı eşyaların çalınması halkın turiste olumsuz bakmasına neden olmakta ve halkta gelen ziyaretçilere karşı güven eksikliği oluşturmaktadır.

Turizmden gelir elde edememe: Özellikle milli park yönetiminin turizm konusunda koordineli çalışmalar gerçekleştirememesi, turizm konusunda çaba harcamaması halkın turizmden yeterince gelir elde edememesi ile sonuçlanmaktadır. Gelen turistlerin büyük çoğunluğu turizm faaliyetini tur aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Bu turların alan kılavuzunu almadan kendi rehberleriyle gerçekleştirdiği bu turizm faaliyetinden özellikle alan kılavuzları çok şikayetçidir.

Kirlilik: Turizm faaliyetleriyle çöplerin alana bırakıldığı ve sonradan da toplanmadığı iddia edilmektedir. Bu çöpleri milli park yönetiminin toplaması veya toplattırması beklenmektedir. Alandaki işletmeler ve alan kılavuzları ise kendi gezdirmiş oldukları turistlerin hiçbir şekilde alana çöp atmadığını hatta yerelden ziyarete gelen köylülerin attıkları çöpleri bile bu turistlerin topladıklarını ve bu konuda çok duyarlı olduklarını iddia etmektedir.

Gelen turist sayısının bilinmemesi: Milli park yönetiminin gelen turist sayısı ile ilgili bir envanterinin olmaması alandaki turist sayısının bilinmemesi ile sonuçlanmaktadır. Aşırı turistlerin geldiğinin ve alana zarar verdiğinin düşünülmesi turizmde çıkar çatışması sorununu beraberinde getirmektedir. Özellikle yaz aylarında alandaki kanyon, şelale vb. alanların

yoğun turizm baskısı nedeniyle koruma-kullanma ilkelerinden uzaklaşma eğiliminde olduğu dikkati çekmiştir.

3.4.3 Küre Dağları Milli Parkı'nda Çatışma Haritası Analizleri

İlgi grupları arasındaki ilişkiler ve çatışma taraflarının gücü veya çatışma üzerindeki etkileri çatışma haritası ile daha net bir şekilde ortaya konmaktadır. Çalışmanın sonucu Küre Dağları Milli Parkı'nda özellikle alanla aktif şekilde etkileşim halinde olanların ilişkileri değerlendirilerek çatışma haritası ortaya konmuştur.

Küre Dağları Milli Parkı'nda milli park uygulamaları, yaban hayatı, ormancılık uygulamaları ve turizm konularında yaşadıkları çatışmaların ilişkilerine hatta alana etkileri analiz edilmeye çalışılmıştır. Küre Dağları Milli Parkı'nda paydaş ilişkilerini gösteren çatışmaların haritalanmasının (Şekil 3.14) yanı sıra, harita programlarından yararlanılarak oluşturulan çatışmaların alan haritalaması (Şekil 3.15) ile de alandaki çatışmalar somut veri haline getirilmeye çalışılmıştır.

Milli Park uygulamaları:

Milli park yönetimi		Yerel halk
Muhtarlar	.....	Milli park yönetimi
Milli park yönetimi		Bazı kamu kurum ve kuruluş yetkilileri
Turizm işletmecileri	—++—	Milli park yönetimi

Yaban hayatı:

Milli park yönetimi		Yerel halk
Yasadışı avlananlar		Jandarma
Yerel halk		Yasadışı avlananlar
Yerel halk	—++—	Sivil toplum örgütleri

Orman kaynakları yönetimi:

Milli park yönetimi		Yerel halk
Yerel halk		Biyokaçakçılar
Yerel halk		Orman İşletme
Yerel halk	—++—	Bazı kamu kurum ve kuruluş yetkilileri

Turizm:

Milli park yönetimi		Yerel halk
Turizm işletmecileri	————	Turistler
Milli park yönetimi		Turizm işletmecileri
Alan kılavuzları	— —	Milli park yönetimi

Not:		Çatışma	— —	Kırılmış bağlantı
	————	Pozitif, iyi ilişki	.....	Zayıf, gayri resmi ve kesintili ilişki

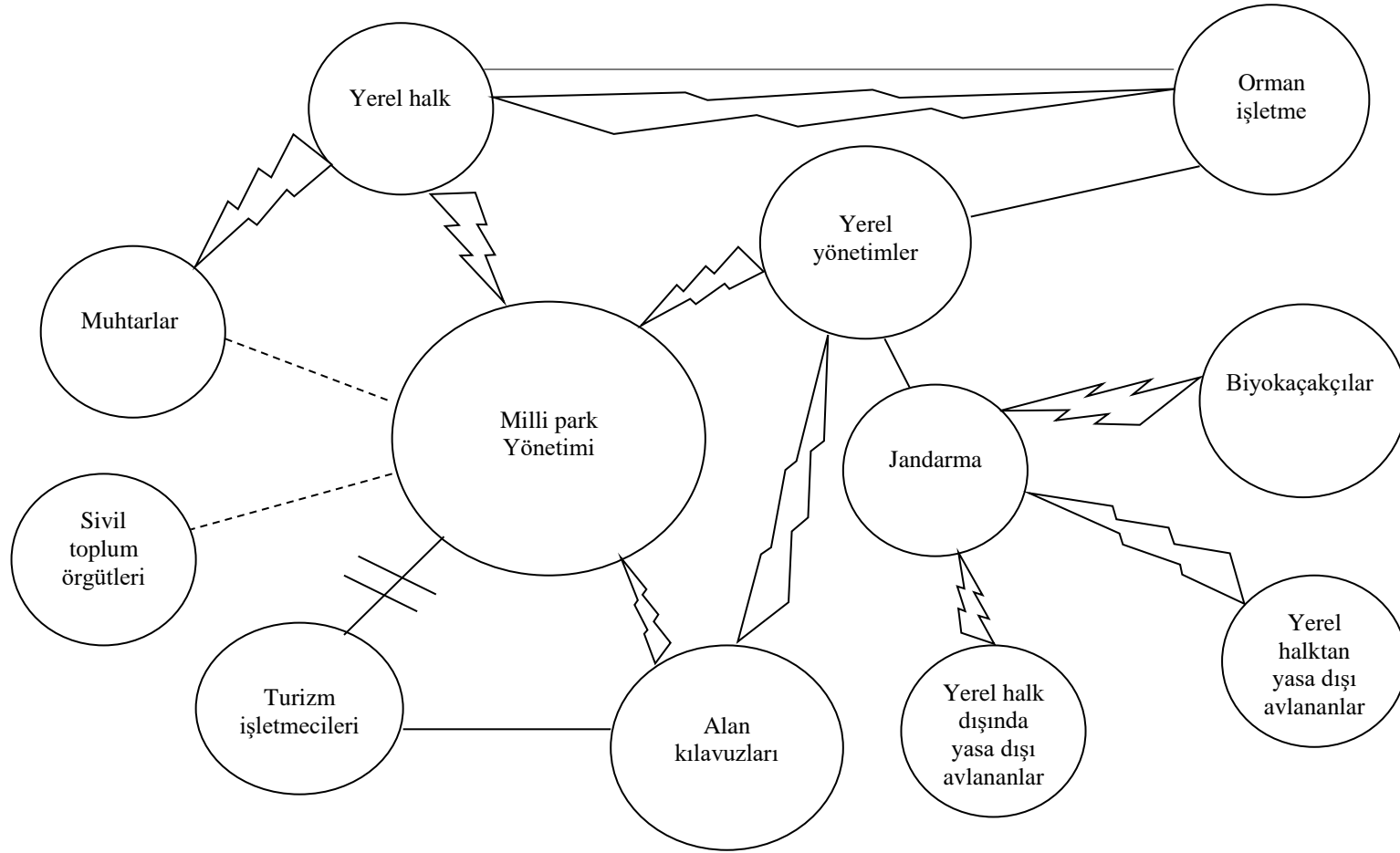
Alanda dikkati çeken en önemli çatışma milli park yönetimi ile yöre halkı arasında yaşanan çatışmalardır. Yerel halk, milli park yönetiminin çatışma yaşanmaması için çaba harcamadığını düşünmektedir. Herhangi bir problemle karşılaşıldığında yüz yüze görüşme ya da telefon gibi yöntemlerle bu problemi çözmeye kendilerine yardımcı olmaya çalışmadıklarını düşünmektedirler. Özellikle muhtarların alanda pasif olduğu hissedilmekte ve muhtarlarla milli park yönetimi arasındaki zayıf ilişkiler de bunu destekler özelliktedir. Çünkü halkın muhtarlardan büyük beklentileri bulunmakta ve sorunlarını çözebilecek en önemli unsur olarak da muhtarları görmektedirler. Ama muhtarların milli parkla ilgili konularda sessiz kaldıklarını, köylünün haklarını savunmadıklarını hatta köyle ilgili konularda bile bazı muhtarların iş yapmadığını iddia etmektedirler.

Yerel halk her ne kadar orman kaynakları konusunda özellikle yakacak odun sağlama, odun dışı orman ürünü elde etme gibi kendine dönük beklentiler içerisinde olsa da biyokaçakçılarla yaşamış oldukları çatışma, bu kaynaklar konusunda hassas olduklarını göstermektedir. Turizmde milli park yönetimi ile yerel halk ve turizm işletmeleri çatışma yaşamaktadır. Ama turizm işletmecileri ile turistler arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Alan kılavuzlarının ise milli park yönetimiyle kırılmış bağlantıları vardır. Alan kılavuzluğu sertifikalarını aldıktan sonra hem milli park yönetiminin hem de alan kılavuzları derneğinin alan kılavuzlarının çıkarlarını gözetken herhangi bir faaliyet gerçekleştirmemeleri tepkilere neden olmaktadır.

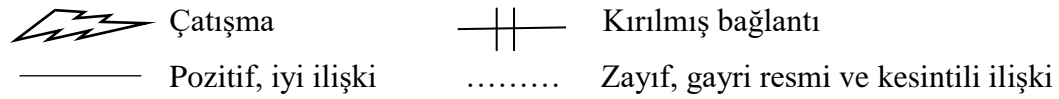
Sivil toplum kuruluşlarının milli parkla ilgili konularda sessiz kaldıkları dile getirilmekte ve yerel halkla çatışmalar yaşadığı dile getirilmektedir. Yerel halk bu konuda destek beklemekte ve sıkça serzenişte bulunmaktadır. Lewis (1996), korunan alanla ilgili çizdiği çerçevede, herhangi bir çatışma durumunda tarafsız olacakları düşünülen STK'larının

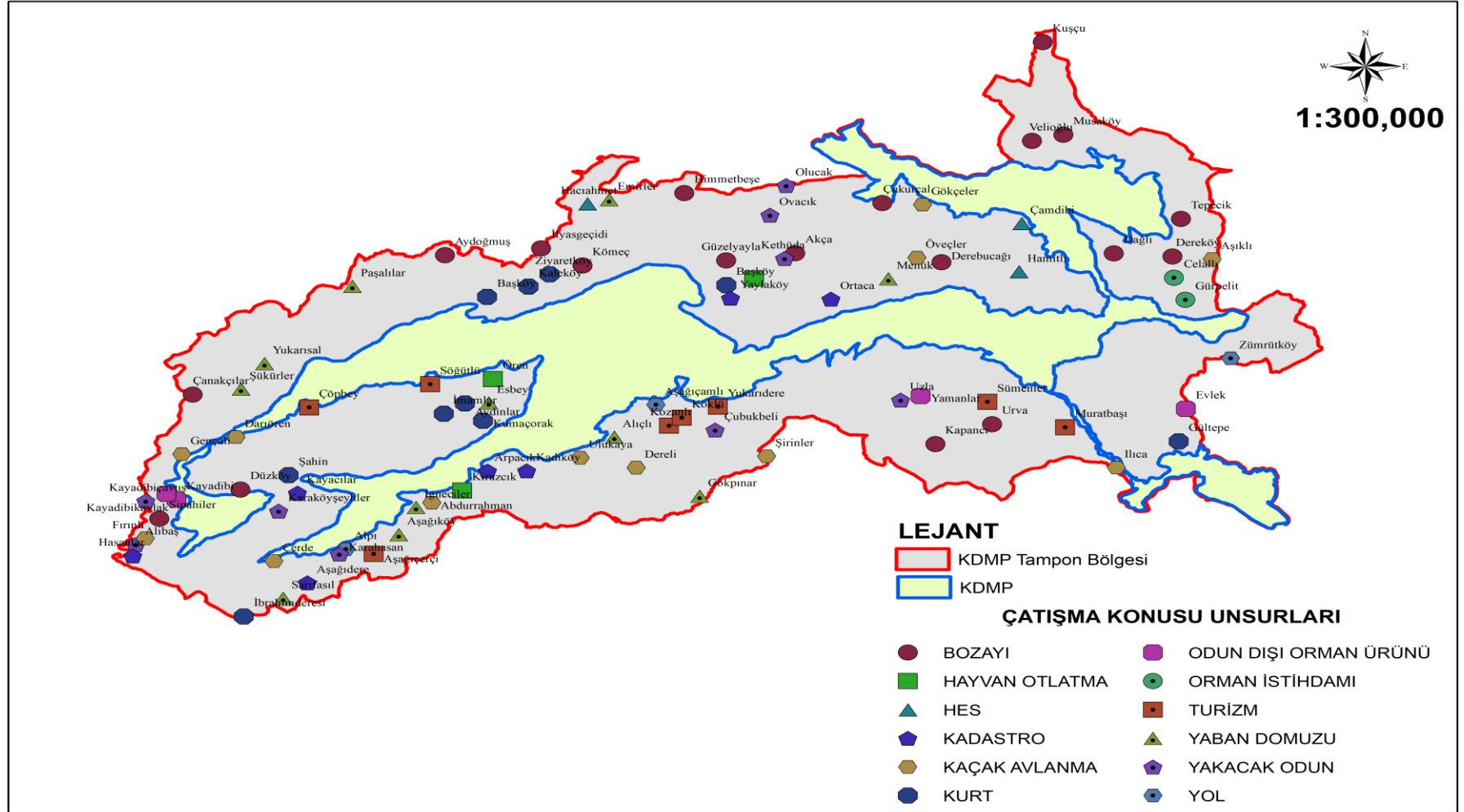

mutlaka çatışma yönetimine dahil edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Aynı şekilde Allendorf vd. (2007), STK'larını proje üretme konusunda yetersiz bulmakta ve halka bu projelerle ilgili bilgi vermesi gerektiğini de düşünmektedir. Bu projeler halk için değil alanla ilgili ya da kalkınma ile ilgili olsa dahi halka bunun anlatılması ve halkın yanında olduklarını göstermeleri gerektiğini düşünmektedir.

Şekil 3.14: Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların paydaş haritası.

Şekil 3.15: Küre Dağları Milli Parkı'nda yaşanan çatışmaların alan haritası.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışma ile Türkiye'deki korunan alanlarda söz konusu olan sorunlar içinde çatışmanın varlığı, çatışma konuları, nedenleri, sonuçları, tarafları vb. durumları ortaya koymak ve bu çatışmaların yönetimine yönelik öneriler geliştirmek amacıyla korunan alanlarda çatışma yönetimi, ulusal ve uluslararası platformlarda önemli yeri olan Küre Dağları Milli Parkı örneğinde irdelenmeye çalışılmıştır.

Yerel halka uygulanan anketler, milli park yönetimi ve yerel halk dışındaki paydaşlarla (kamu ve sivil toplum kesimi) gerçekleştirilen mülakatların yanı sıra arazi gözlemleri, incelemeler ve yapılan çatışma analizleri sonucunda çalışma alanında milli park uygulamaları, turizm etkinlikleri, orman kaynakları ve yaban hayatı yönetimi süreçlerinde çatışmalar yaşandığı ortaya konmuştur.

Genel olarak yerel halkın milli parkla ilgili bilgi düzeyleri zayıf ve milli parka bakış açıları da olumsuz yöndedir. Özellikle muhtarların milli parka ve milli park yönetimine olan olumsuz tavrının olumlu yönde değiştirilmesine gerek vardır. Halkın milli park konusunda yeterince duyarlı olmadığı, kendilerinin alan kaynak değerlerine bilerek veya bilmeden verdikleri zararları göz ardı ettikleri ortaya çıkmıştır. Yaşam alanlarının milli park sınırına yakın olduğu genel olarak bilinmektedir. Yerel halk milli parkın ilan ile hayatlarındaki değişikliği milli parktan elde edilen kazanç veya kayba göre değerlendirmektedir. Alan kılavuzları ve işletmeciler milli parkın kuruluşunu olumlu görmektedir (Pınarbaşı ve Azdavay). Ormanları ellerinden giden ve orman istihdamının azaldığını düşünen, önceden ormanlardan daha çok faydalanan ve orman işçiliği yapan kesim alanın milli park olarak ilan edilmesine olumsuz bakmaktadır (Şenpazar- Celalli Köyü). Yerel halktan bazı bireyler ise milli park sınırı genişlerse tarlalarının hatta evlerinin ellerinden gitmesi korkusunu yaşamaktadır.

Geçim kaynaklarına erişimi zorlaştıran ve milli parka mal edilen olumsuzluklar (ahşap kaşık oymacılığı, fındık talanı, arı kovanı saldırısı vb.) bireysel ve örgütsel düzeyde önemli çatışmalara neden olmaktadır. Kaybolmaya yüz tutmuş kaşık oymacılığı, sepet ve küfe

yapımı vb. değerler yaşatılmaya çalışılmalıdır. Örneğin eskiden Şenpazar'da sohbetler eşliğinde yapılan kaşıkların önemli bir gelir kaynağı olduğu belirtilmiştir. Özellikle hammadde kaynağı olan şimşir daha çok milli park sınırları içinde olduğundan bu türün zarar görmemesi adına kaşık üreticilerinin şimşir odunu temini için düzenlemelere ihtiyaç vardır.

Milli parkla etkileşim halindeki bazı kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve derneklerin milli parka ilgisiz olduğu görülmektedir. Bartın Merkez Söğütlü köyündeki Bilgilendirme Merkezi'nin, Ulus ilçesi Ulukaya köyündeki Ziyaretçi Merkezi'nin ve Kastamonu ilindeki Pınarbaşı Ziyaretçi Merkezi'nin pasif halde olması olumsuz tepkilere neden olmaktadır. Hem yerel halk hem de yerel halk dışındaki paydaşlar tarafından bu merkezlerin amacına uygun olarak ve aktif bir şekilde kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Anket yapılan bireylerin %95'inin milli park yönetimini bilgilendirme, tanıtım ve eğitim faaliyetlerinde yetersiz bulması, yönetimin bu hususta daha hassas davranması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Yaban hayatı konusunda halk bireysel düzeyde kaçak avcılarla, av köpekleriyle ve başıboş köpeklerle çatışmalar yaşamanın yanı sıra yaban hayvanlarıyla (bozayı, yaban domuzu, kurt vb.) da ciddi çatışmalar yaşamaktadır. Örgütsel düzeyde ise daha çok milli park yönetimi ile çatışmalar yaşanmaktadır. Araştırma alanı köylerinin neredeyse tamamında yaban domuzu zararı ortak çatışma konusu iken ayıların tarım alanlarına ve meyveliklere, evcil hayvanlara ve arı kovanlarına verdiği zararın da azımsanamayacak kadar çok olduğu dikkati çekmektedir. Emek verilerek elde edilmeye çalışılan ürünlerine yaban hayvanlarının verdiği zarar halkta büyük bir öfke uyandırmaktadır. Yaban hayatı zararı genel olarak milli park ve milli park yönetimine mal edilmektedir. Yaban hayatı-insan çatışmaları çoğu zaman şiddet içerdiğinden çatışmanın kaybet-kaybet stratejisi ile sonuçlanmaması için mutlaka çözüm yolları aranmalıdır. Bunun için TARSİM ile domuzun ekine verdiği zararı ve bozayıların arı kovanlarına verdiği zararın sigorta kapsamına alındığı bilinmektedir. Ama görüşülen çoğu bireyin hatta bazı kurumlarının bile bu uygulama ve işleyişi hakkında yeterli bilgisi bulunmadığı gözlenmiştir. Bu anlamda özellikle yaban hayvanları ile yaşanan bu çatışmalar sonrası neler yapılması gerektiği ile ilgili bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmesinin çok faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Orman kaynakları yönetimi konusunda yerel halk ve ormancılık yönetimi arasında çatışmalar yaşanmaktadır. Bu çatışmaların sonuçları da genellikle ormancılık yönetimine karşı korku ve öfke şeklinde kendini göstermektedir. Aslında yönetim korkudan önce halkın bu kuralların ve yasakların gerekliliğine ve geçerliliğine inanmasını sağlamalıdır. Halkın da sıkça ifade ettiği gibi sürdürülebilir orman yönetimi açısından halkla hasım değil hısım olmanın yolları aranırsa çatışmaların çözümü uygun zeminde diyalog ve tartışmaya açılabilir. Belirli aralıklarla tüm paydaşların yer aldığı toplantılar yapılmalıdır. Çünkü sadece kanunlara uyularak yapılan uygulamalarda kaybeden genellikle orman kaynakları olmaktadır. Örneğin köylünün orman üretim artıklarının ihtiyacını belli zamanda karşılayıp ormandan çıkması hususunda köylü çok sıkıntı çekmektedir. Bazı köylerde bu odunu getirecek traktör bile bulunmazken, bazı köylerde bu işi yapacak gençler bulunmamaktadır. Böyle olunca da köylü tampon zon ve milli park zonu ayırımı yapmadan bu ihtiyacını en kısa yoldan karşılamaya çalışmaktadır.

Turizm konusunda çatışmalar daha çok milli park müdürlüğü, alan kılavuzları, belediyeler, turist rehberleri arasında yaşanmaktadır. Alan kılavuzları örgütsel düzeyde milli park yönetimi, belediyeler, alan kılavuzları derneği ile çatışmalar yaşamalarının yanı sıra kendi aralarında da çatışma yaşamaktadırlar. Ayrıca alan kılavuzları diğer bölgelerdeki alan kılavuzlarının bu işten yüksek miktarda para kazandıklarını düşünmekte, yakın ilçelerdeki alan kılavuzlarının turları sahiplenerek kendilerinin yapacakları işin önünü kestiğini düşünmektedir. Alan kılavuzları, hem milli park yönetiminin hem de derneklerinin kendilerine sahip çıkmadığını düşünmektedir. Alan kılavuzları ile milli park yönetimi arasında yaşanan çatışmaların en önemli nedenleri iletişimsizlik ve denetimsizlik olarak görülmektedir. Anket yapılan 50 muhtardan 36'sının alan kılavuzluğu uygulamasından haberdar olmaması, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur ve muhtarların bu konuda acilen bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Gelen ziyaretçilerin alanın milli park olduğunun bilincinde olmasına rağmen alandan bitki toplama gibi alanın kaynak değerlerine zarar verebilecek birtakım faaliyetleri gerçekleştirdiği dile getirilmektedir. Turizmde yerel yönetimler, kolluk kuvvetleri, yerel halk ve milli park yönetimi arasındaki koordinasyon uyumu dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur.

Halkın turizm yatırımlarının Bartın tarafından ziyade Kastamonu tarafında yapıldığını

iddia etmesi üzerine incelenen 2007-2016 arasındaki yatırımlar halkın düşüncesini doğrular niteliktedir. Örneğin Cide'ye yatırım yapılmadığını düşünen ve sık sık dile getiren yerel halkın iddialarına paralel olarak Kastamonu tarafında en az yatırım kaleminin Cide'de yer aldığı görülmektedir. Amasra ve Kurucaşile için herhangi bir yatırım kalemi yer almadığı dikkati çekmektedir. Yatırımların milli park çevresindeki yerleşim merkezlerine dengeli bir şekilde dağıtılması gerekmektedir.

Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü'nün personel sayısının az olması sonucunda yönetim kapasitesinin sınırlı olduğu düşünülmektedir. Müdürlüğün alt birimi olarak müdür yardımcısı veya yardımcılarının, şefliklerin ve flora-fauna, turizm, halkla ilişkiler vb. konularda uzmanlaşmış elemanların olmaması idari anlamda önemli bir eksikliklerdir. Küre Dağları Milli Parkı'nın UDGP'nde da yer almış olan yönetim ve organizasyon şemasına benzer güçlü örgüt yapısının oluşturulması alanın yönetiminden kaynaklanan sorunların aşılabilmesi için olmazsa olmazdır. Kontrollü alan yönetimi ve denetimlerin artırılması kaynaklar üzerindeki çatışmaların yönetimi açısından önemlidir. Bu anlamda ziyaretçi yönetimi ve herhangi bir kontrol ve denetim mekanizması olmaması alanın sürdürülebilir kullanımını tehdit etmektedir.

Yöre halkının milli parka sahip çıkması ve kendisini onun bir parçası olarak görmesi yani milli park ile halk arasında bir organik bağ kurulması için halkla ilişkiler etkinlikleri (tanıtım, tanıtım, iletişim vb.) aktif bir şekilde kullanılmalıdır. En azından yılda bir bilgilendirme toplantıları yapılabilir ve milli park yönetimi bu toplantılara paydaş olarak köylüleri temsilen muhtarları davet edebilir. Milli park yönetimi de arada bir turistlerle köylere uğrayarak halkın yanında olduğunu gösterebilir. Çoğu köyde yok olmaya yüz tutmuş geleneksel el işçiliği, ahşap oyma, yöresel kıyafetleri tanıtan bebeklerin yapımı için kursların açılmasının yanı sıra tanıtım ve satış ünitelerinin desteklenmesi ile bu kültürün devamlılığı sağlanabilir ve markalaşma yoluna gidilerek gelen turistlerden gelir elde edilebilir.

Yaban hayvanlarının özellikle yavrularına (karaca, geyik vb.) zarar veren başıboş köpekler ve avcılarının köpekleri hakkında düzenlemeler yapılmalıdır. Konuyla ilgili denetimler sadece av sezonunda değil sürekli yapıldığında tam anlamıyla bir korumadan bahsedilebilir. Bu çalışmanın önemli çıktılarından olan yaban hayatı-insan çatışması Küre Dağları Milli Parkı'nın UDGP'nde tampon bölgeye yönelik hedefler, öneriler, plan

hükümleri ve yıllık eylem planı içerisinde de yer verilen bir konu olup, bu konuda daha hassas davranılmalıdır. Yaban hayatı-insan çatışması konusu, milli park yönetiminin bu planı revize edilirken dikkate alması gereken son derece hassas bir konudur.

Milli parkla etkileşim halindeki yerel halkın milli park hizmetlerinden ekonomik olarak gelir elde edememesi ve katılımcılığın yeterince sağlanamaması özellikle milli park yönetimiyle çatışmayı arttırmaktadır. Bu nedenle milli parktan elde edilen gelirden yerel halkın da faydalanmasının sağlanması milli park yönetimi-yerel halk çatışmalarını azaltabilir.

Alandaki turizm potansiyelinin son derece yüksek olduğunu belirtmek gereklidir. Turizm uygulamaları sırasındaki iletişim sorunu çözümlerse, hem bireysel hem de örgütsel koordinasyon mekanizması sağlanırsa, alt yapı (konaklama, yol, tabela, levha vb.) konusundaki eksiklikler belirlenip giderilmeye uğraşılırsa alandaki çatışmaların çözümünde olumlu gelişmeler yaşanacağı düşünülmektedir.

Doğal kaynak yönetimi ve biyolojik çeşitlilik koruma konularına ağırlık verilerek alan kaynak değerlerinin yaşanan çatışmalardan daha az etkilenmesi sağlanabilir. Alanı iyi tanıyan ve tanıtılabilir potansiyeli yüksek olan kesimler oluşturmak amacıyla alanla etkileşim halindeki tüm ilgi gruplarına eğitim, tanıtma ve bilinçlendirme programları ile bu konuda farkındalık oluşturulabilir. Düzenli aralıklarla yöre halkına yönelik doğa koruma eğitimleri gerçekleştirilmelidir. Hatta yöre halkında oluşturulan doğa koruma bilinci sayesinde gelen ziyaretçilerin özellikle biyokaçakçılık konusunda alana zarar verme ihtimalleri yöre halkı tarafından engellenebilir.

Milli parkın ilanı ile yaban hayvanları açısından sıkıntı yaşayan halkın milli park ilan edilmemiş olsaydı da yaşanan demografik değişim ve orman alanlarının yerleşimlere doğru artmasından dolayı bu çatışmaların yine yaşanıp yaşanmayacağı tartışılabilir. Göçlerin çatışmaların şiddeti üzerine etkisi araştırılmalıdır.

Diğer ülkedekiler gibi ayı gözlemciliği uygulamalarıyla yaban hayatı-insan çatışmasının çözümüne farklı bir boyut kazandırılabilir. Örneğin turistler için eğitim ve bilgilendirme amaçlı yaban hayatı gözlem turları gerçekleştirilebilir. Fakat bu konuda alandaki ayı popülasyonu envanteri, yaşam alanları vb. özelliklerin bilinmesi gerekmektedir. Fotokapan

çalışmaları arttırılarak yaban hayvanlarının habitatları ve sıklıkla kullandıkları yollar belirlenmelidir. Çünkü bir tehdit unsuru olduğunu düşündükleri noktada yaban hayvanlarının davranışları değişeceğinden bu turların yaralanmalar hatta ölümle sonuçlanma olasılığı yüksek olabilmektedir.

Yerel halkın ekonomik kalkınmasında önemli yeri olması beklenen ekoturizmin ve alan kılavuzluğu uygulamasının halka istenilen düzeyde katkı sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan kılavuzluğu uygulaması daha sistemli ve aktif hala getirilerek hem halka bir gelir kaynağı oluşturulabilir hem de alandaki kaynakların tahribatının önüne geçilebilir. Alan kılavuzluğu konusunda bilgi sahibi olan bazı bireylerin milli parkın varlığından yararlanma şekli olarak alan kılavuzluğu uygulamasını tercih etmesi bu çalışmanın önemli bir sonucudur. Her ne kadar alan kılavuzluğu önemli bir gelir oluşturmasa da halkın bu uygulamadan hala beklentileri vardır. Bu beklentilerinin hala sürmesinin en önemli nedeni geçmişte bu uygulama ile ciddi gelirler elde edeceksiniz şeklinde vaadlerin çokluğu olarak gösterilebilir. Ama alan kılavuzluğu konusunda planlamanın yapılması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca alan kılavuzlarının sayısının ve niteliğinin arttırılması da önem arz etmektedir. Bu amaçla milli park yönetiminin alan kılavuzluğu uygulamasını alanda aktif olarak hayata geçirmesi ve uygulamanın mutlaka takibini yapması gerekmektedir.

Yaban hayvanlarının verdiği zararın tazmini konularında uygun strateji ve eylemler belirlenerek politikalar oluşturulabilir. Özellikle bozayı, yaban domuzu, kurt vb. çatışma konusu olan hayvanlar özelinde çatışma yönetimi planları oluşturulabilir. Örneğin Denali Milli Parkı (Amerika)'nda olduğu gibi "İnsan-Ayı Çatışma Yönetimi Planı" oluşturulabilir. Özellikle bu yönetim planlarında yaban hayvanları ile insanlar arasındaki etkileşime mutlaka yer verilmelidir. Zararların karşılanmasında uluslararası fonların değerlendirilip değerlendirilemeyeceği araştırılabilir. Tarım sigortası ve elektrikli çit gibi konularda halkın aydınlatılması gerekmektedir.

Çatışma yönetimi ile ilgili çözüm üretilmediği için köylü kendi çözümünü üretmektedir. Örneğin; köylüler av turizmi ile köylünün nemalanması, popülasyonu artan domuz nüfusunun toplanarak domuz eti servis edilen otellere satılması, yaban hayvanı zararının yurtdışı fonla karşılanması, elektrikli çitin hibe edilmesi, kangal cinsi köpeklerin teşviki ve temini vb. öneriler sunmaktadır.

Milli park yönetimi en az hükmetme ve kaçınma stilini kullandıklarını düşünürken, halk onların en çok bu stilleri kullandıklarını iddia etmektedir. Özellikle korunan alan kaynaklarının sürdürülebilirliğinin önemi açısından kaçınma stiline kullanıldığının ifade edilmesi kaynakların devamlılığını sağlamak açısından kaygı vericidir. Çünkü bu kaynak değerlerinin geleceğe aktarılması korunan alanların etkin yönetimiyle doğru orantılıdır. Bu kaynaklar üzerindeki çatışmaları görmezden gelmek veya kaçınmak sorunların daha da büyümesine yol açacak ve sonuçta zarar gören maalesef doğal varlıklar olacaktır.

Korunan alanla ilgili herhangi bir sorunda aranabilecek kurumun irdelendiği anket sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; anket yapılan bireylerin %37'si orman işletmeyi, %27'si jandarmayı arayabileceğini dile getirirken, sadece %16'sının milli park yönetimini arama yönünde görüş bildirmesi yerel halkın bu konuda muhatap bulamaması ile ilişkili olabilir. Halkın milli parkla ilgili herhangi bir sorunda milli park dışında bir birey veya kurumu aramayı tercih etmesi veya diğer paydaşların milli parkla ilgili direkt muhatap olabileceği bir kanalı bulamaması gibi sorunları gidermek adına "ALO Milli Park" ya da daha özelden "ALO Küre" şeklinde bir ihbar ve yardım hattının oluşturulmasının alan koruma açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Orman içerisinde meyve ağaçlarının yoğunluğunun artırılması yaban hayatı açısından yararlı olacaktır. Artan meyve ağaçları neticesinde ormanda beslenen yaban hayatı tarım alanları ve yerleşim alanlarına zarar vermeyecektir. Halkın sıkça dile getirdiği Armutlu çayırında armut ağaçlarının yeniden geliştirilmesi yaban hayvanlarının beslenmesine, özellikle ayılara destek olacaktır.

Milli park yönetiminin milli park hakkında erkeklerden daha az oranda bilgi sahibi olan kadınlara bilgilendirme konusunda ağırlık vermesi gerekmektedir. Hala ısınmak için yakacak oduna ihtiyaç duyulan köylerde kadınların alandaki orman kaynakları konusunda farkındalığının olmasının faydalı olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda halkın milli parka sahip çıkmasını sağlayacak politikalar benimsenmesinin yanı sıra hem alanın hem de milli park yönetiminin tanıtımı çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Anket yapılan bireylerin %66'sı milli park yönetiminden özellikle yöresel ürün satışı konusunda yardım beklemektedir. Bu anlamda ekoturizmin gelişebileceği bazı köylere (Köklü, Sümenler, Zümrüt köy, Aşıklı, Kömeç, Şenköy vb.), gelen turistler için

konaklama, yeme-içme hizmetleri verilebilir. Zengin yöre mutfağı, geleneksel kıyafetler, el sanatları tanıtılabilir hatta bu konularda markalaşmaya gidilebilir. Böylelikle yöre halkı için bir geçim kaynağı oluşturulabilirse milli parka ve turizme olan bakış açıları da olumlu yönde değişebilecektir.

Küre Dağları Milli Parkı'ndaki zaten koruma altında olan biyolojik çeşitlilik konusunda daha hassas olunmalı ve biyolojik çeşitlilikte meydana gelebilecek değişimler izlenmelidir. Çünkü alandaki bazı uygulamaların etkisi tam olarak bilinmediğinden, bunların zarar boyutu hakkında da tahmin yürütülememektedir. İzleme yöntemi ile zararlar takip edilerek alandaki çatışmaların yönetimi için uygun ortamlar oluşturulmaya çalışılabilir. Ayrıca hem yerel halk hem de kamu kesimi veya sivil toplum örgütleri milli parkla ilgili çalışmalarını merak etmekte hatta bazıları bu çalışmalarını yakından takip etmektedir. Bu anlamda özellikle yerel halkın izleme çalışmalarına dahil edilmesinin olumlu olacağı düşünülmektedir.

Küre Dağları Milli Parkı'nın UDGP'nda yer alan hedef ve stratejilerin, önerilerin, plan hükümlerinin ve yıllık eylem planının sadece milli park alanını baz almadığı, tampon bölgeyle ilgili çalışmaları da kapsadığı dikkati çekmektedir. Bu anlamda UDGP'de yer verilen hedeflerin henüz yeterince uygulanamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle alandaki flora-fauna envanterinin yapılması, yaban hayatı-insan çatışmalarına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi, yöresel ekonomi ve ekoturizmin geliştirilmesi, eğitim ve tanıtım faaliyetleri vb. uygulamalara yönelik eylemlerin en kısa sürede hayata geçirilmeye çalışılması ve hayata geçirilenlerin de takibinin yapılması gerekmektedir.

Bu çalışma KDMP'nda yapılmıştır. Benzer nitelikte çalışmaların diğer korunan alanlarda da yapılması korunan alanlardaki çatışma çalışmalarında etkili olacaktır. Bu nedenle benzer nitelikte yapılacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Adetoro, A.O., Oyeleye, D.O. ve Ijeomah., H.M. (2011). Causes and impacts of conflict on biodiversity management at the buffer zone of Old Oyo National Park, Oyo State, Nigeria. *An International Multi-Disciplinary Journal*, Serial No. 18, Ethiopia, 5 (1): 485-495.
- Aharikundira, M. ve Tweheyo, M. (2011). Human-wildlife conflict and its implication for conservation around Bwindi Impenetrable National Park. *USDA Forest Service Proceedings*, pp. 39-44.
- Akbulut, G. (2012). Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın Bölümü'ndeki Sosyo-Kültürel Yapının PAN Parks Çerçevesinde İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın, 115 s.
- Akbulut, G., Atmış, E. ve Günşen, H.B. (2015). Farklı ilgi gruplarının milli park algıları üzerine bir değerlendirme: Küre Dağları Milli Parkı örneği. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 15 (1): 133-145.
- Akesen, A. (2005). Yeni yaklaşımlar karşısında korunan alanlarımızın yönetim ve organizasyonu. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu*, 8-10 Eylül 2005, Isparta, s. 107-112.
- Akıllı, H. (2004). Ekoturizmin Sosyo Kültürel, Ekonomik, Yönetmel ve Çevresel Etkileri Bakımından İrdelenmesi; Antalya Köprülü Kanyon Milli Parkı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Antalya, 166 s.
- Akkoyun, F. (2013). *Çatışma Yönetimi- İnsan İlişkilerinde, Gruplarda ve Örgütlerde Çatışmayı Yönetme Stratejileri*. Yedinci Basımdan Çeviri, Nobel Yayıncılık, Ankara, 314 s.
- Alkan, H. ve Ersin, M.Ö. (2018). Korunan doğal alanlarda insan-yaban hayatı çatışması. *Turkish Journal of Forestry*, 19 (3): 284-292.
- Allendorf, T.D., Smith, J.L.D. ve Anderson, D.H. (2007). Residents' perceptions Bardia National Park, Nepal. *Landscape and Urban Planning*, 82: 33-40.
- Ambarlı, H. (2006). Analyses of Human-Bear Conflict in Yusufeli, Artvin, Turkey. Master Thesis, Middle East Technical University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Ankara, 94 p.
- Ambarlı, H. ve Bilgin, C.C. (2011). *Yaban Hayatı Zararlarından Kaçınma Kitapçığı*. Kaçkar Dağları Sürdürülebilir Orman Kullanımı ve Koruma Projesi Yayını, No: 4, Ankara, 30 s.
- Ambarlı, H., Ertürk, A. ve Soyumert, A. (2016). Current status, distribution, and conservation of brown bear (Ursidae) and wild canids (gray wolf, golden jackal and red fox, Canidae) in Turkey. *Turkish Journal of Zoology*, 40: 944-956.

- Anonim, (2011). Conflict management and resolution in forestry and natural resources in Africa. *ANAFE Tertiary Level Training Workshop*, 21-25 February 2011, Kenya, 20 p.
- Anonim, (2012). Küre Dağları Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı Planlama Raporu. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 62 s.
- Anonim, (2013). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018). T. C. Kalkınma Bakanlığı, Ankara, 221 s.
- Arı, Y. (2003). Kuş Cenneti Milli Parkı'nda park yönetimi-yöre halkı ilişkisi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 8 (9): 7-37.
- Atmış, E. (1997). Ortak Geleceğimiz Raporu'nda ve BM. Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda ormanlar. *Orman Mühendisliği Dergisi*, 34 (3): 27-32.
- Atmış, E. (2009). PAN Parks sürecindeki Küre Dağları Milli Parkı için bir örnek: Majella Milli Parkı. *Orman ve Av Dergisi*, 4: 8-14.
- Atmış, (2018). A critical review of the (potentially) negative impacts of current protected area policies on the nature conservation of forests in Turkey. *Land Use Policy*, 70: 675-684.
- Atmış, E. ve Günşen, H.B. (2016). Türkiye'de orman yıkımına karşı mücadelelerin analizi. *Third Annual International Conference on Turkey and Turkish Studies*, Athens, Greece, 16 s.
- Ayadi, D.P. (2011). Human-Wildlife Conflict in Buffer Zone Area: A Study of Banke National Park, Nepal. Master Thesis, Environment Science of Tribhuvan University, College of Applied Sciences, Nepal, 50 p.
- Aydın, İ.Z., Öztürk, A. ve Demirci, U. (2017). Ülkemizin korunan alanları için sürdürülebilir ekoturizm yönetimi ölçüt ve göstergelerinin belirlenmesi. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 6(2): 73-94.
- Aziz, A. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. 9. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Yayın No: 253, Sosyal Bilimler No: 19.
- Barlı, Ö., Türker, M.F. ve Başkent, E.Z. (2006). Türk orman köylüsünün rekreasyon amaçlı kullanıcılarla olan çatışması. *Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, 26-28 Mayıs 2006, Çankırı, s. 150-156.
- Baylan, E. (2012). Doğal Kaynak Yönetimi İçin Kolaboratif Peyzaj Planlama: Karasu Nehri Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 195 s.
- Boitani, L., Richard, M.C., Holly, T.D., Georgina, M.M., Jeff, P. Hugh, P.P., Robert, L.P., Carlo, R. ve Kerrie, A.E. (2008). Change the IUCN protected area categories to reflect biodiversity outcomes. *Plos Biology*, 6(3): 436-438.

- Castro, P.A. ve Nielson, E. (2003). *Natural Resource Conflict Management Case Studies: An Analysis of Power, Participation and Protected Areas*. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Rome, 268 p.
- Çolakkadıoğlu, D. (2012). Korunan Alan Yönetiminde Katılımcılık: Göreme Tarihi Milli Parkı Örneği. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana, 249 s.
- Davey, A.G. ve Phillips, A. (1998). National system planning for protected areas World Commission on Protected Areas (WCPA), *Best Practice Protected Area Guidelines Series*, No 1, IUCN, X+71 p.
- Demirayak, F. (2006). Türkiye’de Korunan Alanlar İçin Yeni Bir Yaklaşım: Ortaklaşa Yönetim. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Ankara, 200 s.
- Dickman, A.J. (2010). Complexities of conflict: the importance of considering social factors for effectively resolving human-wildlife conflict. *Animal Conservation*, 13(5): 458-466.
- Distefano, E. (2005). Human-Wildlife Conflicts Worldwide: Collection of Case Studies, Analysis of Management Strategies And Good Practices. Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO), Sustainable Agriculture and Rural Development Initiative (SARDI), Initiative Report, Rome, Italy, 29 p.
- DKMP, (2017). Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Resmi İstatistikler. <http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikleryeni>, (22.11.2018).
- Dorji, R. (2009). Interactions between Protected Areas and Local Communities- A Case Study from Jigme Dorji National Park, Bhutan. Master Thesis, University of Natural Resources and Applied Life Sciences, Vienna, 50 p.
- Dudley, N. (2008). Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland: IUCN. X + 86p.
- Dudley, N. (2013). IUCN WCPA Best Practice Guidance on Recognising Protected Areas and Assigning Management Categories and Governance Types. *Best Practice Protected Area Guidelines Series*, No. 21, Gland, Switzerland: IUCN.
- Durkaya, A., Durkaya, B. ve Kaptan, S. (2015). Orman köylülerinin sosyo-ekonomik ve kültürel durumları ile orman köylüsü-orman idaresi çatışmalarının yöresel olarak değişimi. *IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, 15-17 Ekim 2015, Trabzon, s. 223-242.
- Engel, A. ve Korf, B. (2005). *Negotiation and Mediation Techniques for Natural Resources Management*. Food and Agriculture Organization (FAO), Rome, 219 p.
- Eratilla, M. ve Kethüda, Ö. (2012). Orman işletmelerinde çatışma nedenleri ile çatışma yönetim tarzları arasındaki ilişki: Bolu Orman Bölge Müdürlüğü’nde bir uygulama. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 71-93.

- Eren, E. (2015). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. 15. Baskı, Beta Yayınları, 642 s.
- Erkuş, A. ve Tabak, A. (2009). Beş faktör kişilik özelliklerinin çalışanların çatışma yönetim tarzlarına etkisi: savunma sanayiinde bir araştırma, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2): 213-242.
- Ertem Eray, T. (2016). *Çatışma Yönetimi ve Halkla İlişkiler*. 1. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., XII+204 s.
- Ertürk, E.M. (2009). Gönüllü Sağlık Örgütlerinde Çatışma ve Çatışma Yönetimi: Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi'ne Yönelik Bir Uygulama. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Bursa, 106 s.
- FAO, (2000). *Conflict and Natural Resource Management*. Brochure, Community Forestry, Rome, 20 pp.
- FAO, (2002). *Community-Based Forest Resource Conflict Management*. A Training Backage. Rome.
- Fisher, S., Abdi, D.I., Ludin, J., Smith, R. ve Williams, S. (2000). *Working with Conflict: Skills and Strategies for Action*. Zed Books. London.
- Genç, N. (2013). *Meslek Yüksekokulları İçin Yönetim ve Organizasyon*. Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 264 s.
- Gilbert, E. (2014). Assessing Natural Resource Use Conflicts in the Kogyae Strict Nature Reserve, Ghana. Master Thesis, Kwame Nkrumah University of Science and Technology, Development Planning and Management, Ghana, 99 p.
- Görmüş, S., Atmış, E., Artar, M., Özkazanç, N.K., Günşen, H.B., Cengiz, S. ve Tekebaş, S. (2015). *Küre Dağları Milli Parkı Köy Tasarım Rehberleri (Bartın Bölümü)*. Mutlu Basım Yayın, ISBN:978-605-9895-05-7, İstanbul.
- Grujêiê, I., Milijiê, V. ve Noniê, D. (2008). Conflict Management in Protected Areas The Lazar Canyon Natural Monument, Eastern Serbia. *International Journal of Biodiversity Science & Management*, 4(4): 219-229.
- Gültekin, P., Gültekin, Y.S. ve Uzun, O. (2015). Ekoturizmde Çatışma Yönetiminin Düzce Uğursuyu ve Aksu Havzaları Örneğinde İrdelenmesi. *IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, 15-17 Ekim 2015, Trabzon, s. 29-43.
- Gümüş, C. (1989). Ordu Devlet Orman İşletmesinde Orman Suçu İşleme Nedenleri. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Trabzon, 66 s.
- Gümüş, C., Şen, G., Toksoy, D., Ayaz, H. ve Bahat, B. (2010). Nature conservation and national parks in Turkey. *First Serbian Forestry Congress (Future with Forests)*, University of Belgrade, Serbia.

- Gümüşeli, A.İ. (1994). İzmir Ortaöğretim Okulları Yöneticilerinin Öğretmenler İle Aralarındaki Çatışmaları Yönetme Biçimleri. Doktora Tezi (yayımlanmamış), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Anabilim Dalı, Ankara, 336 s.
- Güneş, G. (2011). Korunan alanların yönetiminde yeni bir yaklaşım: katılımcı yönetim planları. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(1): 47-57.
- Güney, S. (2007). *Yönetim ve Organizasyon*. 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım.
- Hammil, A., Crawford, A., Craig, R., Malpas, R. ve Matthew, R. (2009). *Conflict-Sensitive Conversation: Practitioners' Manual*. Winnipeg: International Institute for Sustainable Development, 64 p.
- Holdgate, M. (1999). *The Green Web: A Union for World Conservation*. Earthscan Publications, ISBN: 1 85383 595 1, 308 p.
- IUCN, (1994). *Guidelines for Protected Area Management Categories*. IUCN Commission on National Parks and Protected Areas with the Assistance of the World Conservation Monitoring Centre, IUCN, Gland, 83 p.
- Karahalil, U. (2009). Korunan Orman Alanlarında Amenajman Planlarının Düzenlenmesi (Köprülü Kanyon Milli Parkı Örneği). Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Trabzon, 172 s.
- Karip, E. (2013). *Çatışma Yönetimi*. 5. Baskı, Pegem Akademi Yayınevi Sertifika No: 14749, Ankara, 233 s.
- Karki, S. (2012). Conflict Management Process (CMP) in Melamchi Drinking Water Supply Development Project (MWSDP), Nepal. Master Thesis, Wageningen University Environment Science Programme, The Netherlands, 72 p.
- Katel, O.N. ve Schmidt-Vogt, D. (2011). Forest resource use by local residents in Jigme Singye Wangchuk National Park, Bhutan: practices and perceptions of constraint. *Mountain Research and Development*, 31(4): 325–333.
- KDMP, (2018). Küre Dağları Milli Parkı. <http://www.kdmp.gov.tr/sayfa/kure-daglari-milli-parki>. (22.11.2018).
- Kemer, N. (2009). An Assessment of Natural Resources Management Conflicts in the Working Landscapes of Mediterranean Turkey (Türkiye): Köprülü Kanyon National Park. Doctoral Thesis, University of Massachusetts Amherst, Department of Landscape Architecture and Regional Planning, 277 p.
- Kıdak L. B., Demir S., Çeber E. ve Turgay A.S. (2011). İzmir’de bir hastanede yöneticilerin çatışma yönetim stilleri ve çalışanların algılamaları. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 14(1): 1-25.

- Kıral, E. ve Dumlu, N.N. (2016). *Çatışmayı Nasıl Yönetiriz*. Pegem Akademi Yayıncılık. 114 s.
- Koca, R., Güney, İ., Altundal Öncü, M. ve Somuncu, M. (2016). Korunan alanlarda etkili planlama ve sürdürülebilir alan yönetimi üzerine Kaçkar Dağları Milli Parkı'nın incelenmesi. *Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, 13-14 Ekim 2016, Ankara, s. 771-778.
- Krott, M., (2004). *Forest Policy Analysis*. Institute for Forest Policy and Nature Conservation, Germany, 323 p.
- Kuvan, Y. (1991). Avrupa topluluğu tarafından yapılan korunan alan sınıflandırması ve ülkemizdeki korunan alanların bir değerlendirmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 41(3-4): 121-128.
- Kuvan, Y. (1999). Korunan alan yönetiminin genel esasları ile ülkemizdeki ve Bolu yöresindeki korunan alanların bir değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 49(2): 65-75.
- Kuvan, Y. (2005). Korunan alan yönetiminde etkinliğin önemi ve değerlendirilmesi. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu*, Isparta, 8-10 Eylül 2005, p. 81-89.
- Kuvan, Y. (2012). *Doğa Koruma ve Korunan Alanlar*. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Üniversite Yayın No: 5066, İstanbul, 201 s.
- Kuvan, Y. (2013). Tabiatı ve biyolojik çeşitliliği koruma kanunu tasarısı ile ilgili bir değerlendirme. *Orman ve Av Dergisi*. Sayı 2, s. 38-41.
- Lewis, C. (1996). *Managing Conflicts in Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK, ISBN 2-8317-0354-9, XII+100 p.
- Limbu, K.P. ve Karki, T.B. (2003). Park-people conflict in Koshi Tappu Wildlife Reserve. *Our Natura*, 1: 15-18.
- Linnell, J.D.C. (2013). From conflict to coexistence? Insights from multidisciplinary research into the relationships between people, large carnivores and institutions. Norwegian Institute for Nature Research (NINA), European Commission, 56 p.
- Lise, Y. (2011). <https://yildiraylise.wordpress.com/2011/04/01/turkiyenin-orman-sicak-noktalari/>. (21.11.2018).
- Masabo, J.M. (2013). Evaluating Effectiveness of Mitigation Measures for Conflict Resolution Between Humans and Protected Areas, Case Study; Maktau Area in Taita Taveta Region, Kenya. Master Thesis, Ankara University Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Landscape Architecture, Ankara, 91 p.
- Mason S.A. ve Rychard S. (2005). Conflict Analysis Tools. Tip Sheet. Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), Bern, Switzerland, 12 p.

- Mukherjee, A. (2004). Livelihood, Conservation and Conflict over Natural Resources within Protected Areas: A Case Study of Kanha National Park. Ph. D. Proposal (3RD. Year), University of Reading, Department of Sociology, 36 p.
- Nepal, S.K. ve Weber, K.E. (1995a). *Managing Protected Areas under Conditions of Conflict: Selected Case Studies from China, Myanmar, Nepal, Philippines and Thailand*. Asian Institute of Technology, Thailand, XVII+225 p.
- Nepal, S.K. ve Weber, K.E. (1995b). The quandary of local people park relations in Nepal's Royal Chitwan National Park. *Environmental Management*, 19(6): 853-866.
- Nepal, S.K. (2002). Involving indigenous peoples in protected area management: comparative perspectives from Nepal, Thailand and China. *Environmental Management*, 30(6): 748-763.
- Özgan, H. (2006). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Çatışma Yönetimi Stratejilerinin İncelenmesi (Gaziantep Örneği). Doktora Tezi (yayımlanmamış), Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep, 155 s.
- Özüdoğru, E. (2013). Korunan Alanlar Tampon Zon Yönetimi Üzerine Bir Araştırma: Küre Dağları Milli Parkı Örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, 299 s.
- Rahim M.A. (1983). A measure of styles of handling interpersonal conflict. *The Academy of Management Journal*. 26(2): 368-376.
- Redpath, S.M., Young, J., Evely, A., Adams, W.M., Sutherland, W.J., Whitehouse, A., Amor, A., Lambert, R.A., Linnell, J.D., Watt, A. ve Gutierrez, R.J. (2013). Understanding and conservation conflicts. *Trends in Ecology and Evolution*. 28 (2): 100-109.
- REGA, (2000). T. C. Resmi Gazete, Bakanlar Kurulu Kararları, 7 Temmuz 2000. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2000/07/20000707.htm>. (21.11.2018).
- Richard, K. (2011). Conflicts Between Local Communities and Uganda Wildlife Authority in Aja Wildlife Reserve. Master Thesis, Makerere University Science Degree in Environment and Natural Resources, Uganda, 73 p.
- Rüttinger, L., Janben, A., Knupp, C. ve Griesto, L. (2014). *From Conflict to Collaboration in Natural Resource Management. A Handbook and Toolkit for Practitioners Working in Aquatic Resource Systems, Collaborating for Resilience Manuel*, 74 p.
- Satılmış, E. (2015). Korunan Alanlarda Yönetim Planının Gelişimi: Patara Özel Çevre Koruma Bölgesi Yönetim Planı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Isparta, 137 s.

- Soliku, O. ve Schraml, U. (2018). Making sense of protected area conflicts and management approaches: a review of causes, contexts and conflict management strategies. *Biological Conservation*, 222: 136-145.
- Sökmen, A. ve Yazıcıoğlu, İ. (2005). Thomas modeli kapsamında yöneticilerin çatışma yönetimi stilleri ve tekstil işletmelerinde bir alan araştırması. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 1-22.
- Sproull, N.L. (1995). *Handbook of Research Methods. A Guide for Practitioners and Students in the Social Sciences* (2nd ed.). Lanham, MD: The Scarecrow Press.
- Şafak, İ. (2006). Avcılıkta çatışma (anlaşmazlık) yönetimi (İzmir ili örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, Sayı:1, ISSN: 1302-7085, p. 46-61.
- Tekebaş, S. (2017). Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın Bölümü'nde Bulunan Zoni Yaylası ve Etrafının Florası. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Bartın, XV+88 s.
- Temizkan, S.P. ve Yıldırım, G. (2014). Sürdürülebilir turizm kapsamında alan kılavuzluğu uygulaması: Kaçkar Dağları Milli Parkı örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49): 124-149.
- Thamrin, T.S. (2007). *The Management of Conflicts over Natural Resources: A Case Study from the Lore-Lindu National Park, Central Sulawesi, Indonesia. Research Project on Stability of Rain Forest Margins (STORMA)*, Göttingen, 40 p.
- Topaloğlu C. ve Avcı U. (2008). Çatışma, nedenleri ve yönetimi: otel işletmelerinde yönetici bakış açısıyla bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2): 75-92.
- Tunçkol, B. ve Aksoy, B. (2018). Küre Dağları Milli Parkı'nın florası (Bartın bölümü). *Journal of Forestry*, 14(2): 84-117.
- TÜİK, (2016). Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>, (20.09.2017).
- UNDP, (2010). Küre Dağları Milli Parkı ziyaretçilere açıldı. *Yeni Ufuklar Dergisi*, UNDP Aylık Haber Bülteni, Sayı 56.
- UNEP-WCMC, (2018). *United Nations List of Protected Areas 2018. Supplement on Protected Area Management Effectiveness*, ISBN 978-92-807-3717-2, Cambridge, UK, 63 p.
- Ural, A. (2018). *Örgütsel Çatışmanın Yönetimi*. 1. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 74 s.
- URL-1, (2018). <https://www.iucn.org/>, Protected Areas, (21.11.2018).

- URL-2, (2018). <http://did.ormansu.gov.tr/did/AnaSayfa/birimler/uluslararasıKuruluslar.aspx?sflang=tr>, (06.10.2018).
- URL-3, (2018). <http://www.milliparklar.gov.tr/>, (11.11.2018).
- URL-4, (2018). <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/>, (02/01/2019).
- URL-5, (2018). <https://www.euoparc.org/wp-content/uploads/2015/01/EUOPARCSiggen-Seminar-Report-2012.pdf>, (21.11.2018).
- URL-6, (2015). http://www.kdmp.gov.tr/bizden-haberler/kure-daglari-milli-parki-vecev-resinde-insan-ayi-catismasi-cozumu-icin-calisildi#.XAim2zFS_IU, (24.11.2018).
- URL-7, (2018). <https://www.iisd.org/project/conflict-sensitive-conservation>, (08.12.2018).
- URL-8, (2012). <http://www.iha.com.tr/bartin-haberleri/kure-daglari-milli-park-mudurlugu-valilik-binasinda-66771/>, (02.01.2019).
- URL-9, (2018). <https://tvk.csb.gov.tr/korunan-alanlar-i-85717>, (22.11.2018).
- URL-10, (2018). <http://www.says.gov.tr/istatistik>, (05/01/2019).
- Van de Vliert, E. ve Hordijk, J.W. (1989). A theoretical position of compromising among other styles of conflict management. *The Journal of Social Psychology*, 129(5): 681-690.
- Vedeld, P., Jumane, A., Wapalila, G. ve Songorwa, A. (2012). Protected areas, poverty and conflicts a livelihood case study of Mikumi National Park, Tanzania. *Forest Policy and Economics*, 21: 20-31.
- Yeşil, P. (2009). Kelkit Havzası Tokat Kesiminin Biyosfer Rezervi Olarak Planlanması. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum, 158 s.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 9. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 446 s.
- Yılmaz, E. (2006). Orman kaynakları planlaması ve yönetiminde katılımcı yaklaşımlar. *Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, 26-28 Mayıs, Çankırı, s. 196-200.
- Yılmaz, A. ve Eroğlu, C. (2013). *Meslek Yüksekokulları İçin Davranış Bilimleri ve Örgütsel Davranış*. 4 Baskı, Detay Yayıncılık, 182 s.
- Yücel, M. (2005). *Doğa Koruma*. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Yayın No 265, Ders Kitapları Yayın No: A-85, Adana, 430 s.
- Yücel, M. ve Babuş, D. (2005). Doğa korumanın tarihçesi ve Türkiye'deki gelişmeler. *Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü (DOA) Dergisi*, 11: 151-175.

- Warner, M. ve Jones, P. (1998). Assesing the need to manage conflict in community-based natural resource projects. *Overseas Development Institute (ODI)*, Number 35, London, ISBN 1356-9228, 14 p.
- Warner, M. (2000). Conflict management in community-based natural resource projects: experiences from Fiji and Papua New Guinea. *Overseas Development Institute*, Working Paper 135, ISBN 0 85003 484 1, 40 p.
- WSPA, (2009). *İnsan-Ayı Çatışmasını Azaltma İlkeleri*. İnsan-Ayı Çatışması Çalışma Grubu Raporu, İstanbul, Türkiye, 6 s.
- WWF, (2010). Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi İletişim Stratejisi (Küre Dağları Milli Parkı). Türkiye, 34 s.

EKLER

EK 1: ANKET FORMU

Tarih:..../...../20...

Sayın katılımcı,

Sorulara vereceğiniz yanıtlar, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi'nde yürütülmekte olan BAP 2016-FEN-C-008 numaralı “Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi: Küre Dağları Milli Parkı Örneği” adlı bilimsel araştırma projesinde kullanılmak içindir. Bunun dışında bir amaca hizmet etmeyecektir.

Katkılarınız için teşekkürler...

KİŞİSEL BİLGİ ve DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER BİLGİLERİ¹

Yaş:.....

Cinsiyet: Kadın Erkek

Öğrenim: Okuma-yazma bilmiyor Okuma-yazma biliyor, ilkokul mezunu değil

İlk Orta Lise Üniversite-Yüksekokul Yüksek lisans-Doktora

Meslek: İşçi Çiftçi Memur Emekli Akademik personel (Araştırmacı)

Öğrenci Serbest (hangisi)..... Diğer.....

Aylık bireysel geliriniz: 500 TL'den az 501-1000 TL 1001-2000 TL

2001-3000 TL 3001 TL'den fazla

Ailedeki birey sayısı: Kadın Erkek Çocuk

Sürekli oturduğunuz yer: .....

Anketin uygulandığı yer (şu an bulunduğunuz yer): .....

---

¹ Ankete katılanlar konu hakkında bilgilendirilmiş ve gönüllü katılımları sağlanmıştır. Katılımcıların kimliğinin gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir.

MİLLİ PARKLA İLGİLİ BİLGİ DÜZEYİ/MİLLİ PARKA BAKIŞ AÇISI

1. Yaşadığımız yerin milli park sınırına yakın olduğunu biliyor musunuz?

- Evet Hayır

2. Milli parkın ilanı hayatınızda değişikliklere neden oldu mu?

- Olumsuz
çünkü.....

Kısmen olumsuz

Olumlu

çünkü.....

Kısmen olumlu

Herhangi bir değişiklik olmadı

3. Küre Dağları Milli Parkı size neyi ifade ediyor?

- Yasaklar
 Korunan alan
 Yeni kurallar ve düzenlemeler
 Yaban hayvanı zararı
 Diğer.....

4. Milli parkla ilgili herhangi bir sorunda hangi birey veya kurumu ararsınız?

- Orman işletme müdürlüğü
 Kaymakamlık
 Milli park yönetimi
 İl özel idare
 Muhtar
 Jandarma

Diğer

5. Milli parktaki yasakları biliyor musunuz?

- Kesinlikle biliyorum
 Evet, biliyorum
 Kısmen biliyorum
 Hayır, bilmiyorum
 Kesinlikle bilmiyorum

6. Milli park sınırları içerisine hiç girdiniz mi?

Evet

.....

.....amacıyla

Hayır

Emin değilim

7. Milli park yönetimini milli parkı yönetmede başarılı buluyor musunuz?

- Çok başarılı
 Başarılı
 Normal
 Başarılı değil
 Hiç başarılı değil

8. Milli park yetkililerinin size karşı ilgisini nasıl buluyorsunuz?

- Çok ilgili
 İlgili
 Kararsızım
 İlgisiz
 Çok ilgisiz

KORUNAN ALANLARDA ÇATIŞMA YÖNETİMİ

(9.-17. sorular milli park uygulamaları)

9. Milli park yönetiminden bugüne kadar talepleriniz oldu mu?

Evet

.....
konusunda oldu ve cevap buldum

Evet

.....
konusunda oldu ama cevap bulamadım

Hayır olmadı

İhtiyaç duymadım

Cesaret edemedim

10. Milli parkla ilgili konularda en çok hangi birey veya kurumla iletişim halindedesiniz?

Milli park yönetimi

Muhtar

Belediye

Dernek

Orman işletmesi

Jandarma

Diğer

11. Milli park yönetimiyle ilişkileriniz nasıl?

Çok iyi

İyi

Normal

Kötü

Çok kötü

12. Milli park yönetimi ile ilgili görevli sayısı sizce yeterli mi?

Yeterli

Kısmen yeterli

Yetersiz

13. Milli park yönetimi ile en çok hangi konularda problem yaşıyorsunuz?

Yaban hayvanları

Turizm

Odun temini

Avlanma

Odun dışı orman yan ürünleri

Diğer.....

14. Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmanın nedenleri nelerdir?

Fakirlik, maddi imkansızlıklar

Eğitimsizlik, cahillik

Bilgi eksikliği

İletişimsizlik

Halkla ilişkilerin yetersizliği

15. Milli park yönetimiyle yaşanan çatışmanın sonuçları nelerdir?

Korunan alan kaynaklarının tahribatı

Orman suçlarından yargılanma

Milli park yönetimine olumsuz

duygular besleme

Turizme olumsuz bakış açısı

Milli parka olumsuz bakış açısı

16. Milli park yönetimi bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinde yeterli mi?

Çok yeterli

Yeterli

Normal

Yeterli değil

Hiç yeterli değil

17. Milli parkın varlığından yöre halkı nasıl yararlanabilir?

Giriş kapıları aktif kullanılarak, yöre

halkından bekçi istihdamı

Ziyaretçilere yöresel ürünlerin

sunulduğu pazar

Alan kılavuzluğunun gençlere ana

gelir kaynağı olarak sunulması

Diğer.....

(18. -27. sorular yaban hayatı yönetimi)

18. Yaban hayvanları sizin için problem oluşturuyor mu?

- Evet, tarım alanlarımıza zarar veriyor
 Evet, hayvanlarımıza zarar veriyor
 Evet, arı kovanlarımıza saldırı oluyor
 Hayır, oluşturmuyor
 Diğer.....

19. En fazla hangi hayvanla hangi konuda problem yaşanılmaktadır?

Hayvan adı	Verdiği zarar	Zarar verdiği birey	Zarar miktarı

20. Yaban hayvanlarının verdiği zarar sizce ne şekilde tazmin edilebilir?

- Herkes zarara razı olmalı
 Fon oluşturulmalı
 Zararı milli park yönetimi karşılamalı
 Zararı diğer devlet kurumları karşılamalı
 Diğer.....

21. Yaban hayvanlarının verdiği zararın önlenmesi konusunda yetersiz kalınması aşağıdaki duygulardan hangisine sahip olmanıza neden olmaktadır?

- Kayıplarımızın küçümsenmesi beni üzüyor
 Yaban hayvanlarına karşı olumsuz duygular besliyorum
 Milli park yönetimine karşı olumsuz duygular besliyorum
 Diğer.....

22. Yaban hayvanlarının avlanması konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

- Avlanma serbest olmalı
 Avlanma sınırlandırılmalı
 Avlanma yasaklanmalı
 Yaban hayvanlarından zarar gören yerel halka korunmak için avlanma hakkı verilmeli
 Av turizmi
 Diğer.....

23. Yaban hayvanlarından korunmak için önlem alıyor musunuz?

- Evet, tarlamanın etrafını çitle/elektrikli çitle çeviriyorum
 Evet, tarım yapmayı bıraktım
 Evet, hayvancılık yapmayı bıraktım
 Evet, tarım ürünümün başında bekliyorum
 Evet, hayvanımın başında bekliyorum
 Evet, yaban hayvanlarının sıkça görüldüğü yerlerden uzak duruyorum
 Hayır, hayvan ne olursa olsun girecek
 Diğer.....

24. Yaban hayvanlarının sayısının arttığını düşünüyor musunuz?

- Evet, avlanma yasak olduğu için
 Evet, milli park yetkilileri tarafından yenileri salındığı için
 Evet, korundukları için
 Hayır, kaçak avcılık yapılıyor
 Hayır, yiyecek bulamıyorlar
 Diğer.....

25. Yaban hayvanlarının vermiş olduğu zararların geçmiş yıllara göre durumu nasıl değişmektedir?

- Her geçen yıl artıyor
 Değişmedi
 Geçmiş yıllarda daha fazlaydı

26. Sizce yaban hayvanlarının yöre insanına verdiği zararın nedeni ne olabilir?

- Yaban hayvanlarının yiyecekleri yetmiyor
 İnsanlar yaban hayvanların yaşam sahasına giriyor
 Yönetim yaban hayvanlarını gözlem altında tutmuyor
 Yaban hayvanları turizm faaliyetlerinden (çöp, ses vb.) etkileniyor
 Diğer.....

27. Yaban hayvanlarıyla yaşanan çatışmanın sonuçları nelerdir?

- Maddi zarar (Ürün, hayvan vb.)
 Manevi kayıp (Korku, tedirginlik vb.)
 Yaban hayvanlarının ölümü
 Diğer.....

(28. – 35. sorular orman kaynakları yönetimi)

28. Ormanlardan yararlanıyorsanız yararlandığınız ormanların hangi sınırlarda olduğunu biliyor musunuz?
- Evet, tampon bölgedeki ormanlardan yararlanıyorum
  - Evet, milli park içindeki ormanlardan yararlanıyorum
  - Evet, ama neresi olduğunu bilmiyorum
  - Hayır yararlanmıyorum
  - Hiç düşünmedim

29. Ormanlardan ne şekilde yararlanıyorsunuz?
- Odun temini
  - Odun dışı orman ürünleri toplama
  - Orman işlerinde çalışma
  - Ormandan avlanma
  - Hayvan otlatma
  - Diğer.....

30. Orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanmalar oluyor mu?
- Hayır asla olmuyor
  - Evet oluyor
  - Zaman zaman oluyor

31. Orman işletme ile en çok hangi konularda sorun yaşıyorsunuz?
- Odun, çalı, çırpı toplama
  - Avlanma
  - Piknik yapma
  - Mantar, kestane vb toplama
  - Odun temini hakkı için resmi prosedürdeki ikamet şartı
  - Yaban hayatı
  - Kadastro çalışmaları
  - Diğer.....

32. Ormancılıkta yaşanan çatışmanın nedenleri nelerdir?
- Yapacak ve yakacak odun ihtiyacı
  - Odun dışı orman ürünleri ihtiyacı
  - Denetim eksikliği
  - Eski alışkanlıklardan vazgeçememe
  - Yoksulluğun yüksek seviyede olması
  - İstihdam imkanlarının olmaması
  - Cahillik (orman ve orman kaynakları bilgisi eksikliği)
  - Diğer.....

33. Ormancılıkta yaşanan çatışmanın sonuçları nelerdir?
- Orman kaynaklarının tahribatı
  - Orman suçlarından yargılanma
  - Biyolojik çeşitlilik kaybı
  - Atmosferik kirlenme
  - Ormancılık yönetimine korku, öfke

34. Ormancılık faaliyetleri ile ilgili düşünceleriniz nasıldır?
- Milli parktaki ormancılık çalışmalarını bilmek isterim
  - Tampon bölgedeki ormancılık çalışmalarını bilmek isterim
  - Nelerin suç olduğunu bilmek isterim
  - Haklarım varsa bilmek isterim

35. Orman suçlarından yargılandınız mı?
- Milli parktaki ormanlardan yararlanırken
  - Milli park dışındaki ormanlardan yararlanırken
  - Hayır
  - Evet ama milli park içi/dışı olup olmadığını bilmiyorum

(36.- 42. sorular turizm konusunda)

36. Milli park içi ve çevresindeki ekoturizm faaliyetleri milli park için sorun teşkil ediyor mu?

Evet

Hayır

	36a. Cevabınız evetse lütfen aşağıdaki ifadelerden kendinizi en iyi anlatan seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1	Ziyaretçiler çevreye çöpler bırakabilirler.					
2	Otopark yeri bulunmadığından evlerimizin önüne park etmeleri olumsuz durum oluşturabilir.					
3	Ziyaretçilerin kültürümüzü, ahlakımızı ve geleneksel yaşam biçimimizi bozacak davranışları olabilir.					
4	Ziyaretçilerin sürekli soru sormalarından rahatsız olunabilir.					
5	Ziyaretçiler denetim altında tutulamayabilir.					
6	Turizm öne çıkarılırken flora-fauna zarar görebilir.					
7	Gelen ziyaretçilerin milli parka yakın yerlerdeki köylere gelir kaynağı oluşturamama durumu yaşanabilir.					
8	Turistin geleceğine dair beklentilerin yüksek tutulmasına rağmen gerçekleştirilememesi olumsuz tepki oluşturabilir.					
9	Turist geyik, karaca görmek istemesi ama yaban domuzu, bozayı korkusu olumsuz durum oluşturabilir.					
10	Ziyaretçi hizmet ve tesisleri (bilgilendirme, tanıtım, yönlendirme levhaları vb.) yetersiz olabilir.					

37. Milli parkta turizm konusunda eksik bulduğunuz konular nelerdir?

☐ Çöp kutuları	☐ Yönlendirme levhaları
☐ Tuvalet/WC	☐ Bilgilendirme tabelaları
☐ Giriş binası/ Kapısı aktifliği	☐ Yollar
☐ Bilgilendirme hizmeti	☐ Konaklama tesisleri
☐ Yöre insanının tutumu	☐ Diğer.....
☐ İçme suyu/ Çeşme	

38. Sizce bu alan ziyaretleri ve turizm faaliyetlerini arttırabilmek için hangi birey, kurum ve örgütlerin daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir?

- Milli park müdürlüğü
- Kooperatifler
- Yerel turizm işletmeleri
- Kaymakamlık
- Alan kılavuzları
- Belediyeler
- Medya
- Muhtarlar
- Yerel halk
- Diğer.....

39. Turizm konusunda çatışmalar en çok kimlerle yaşanmaktadır?

- Milli Park Müdürlüğü
- Turistler
- Turizm acenteleri
- Yerel turizm işletmeleri
- Alan kılavuzları
- Diğer.....

40. Turizm konusunda yaşanan çatışmaların nedenleri nelerdir?

- İletişimsizlik
- Koordinasyon eksikliği
- Hizmet ve tesis yetersizliği,
- Denetim eksikliği
- Diğer.....

41. Turizm konusunda yaşanan çatışmaların sonuçları nelerdir?

- Kirlilik
- Biyolojik çeşitlilik kaybı
- Yerel halkın değerlerinin olumsuz etkilenmesi
- Gürültü
- Park sorunu
- Turizm gelirlerinden faydalanamama

42. Alan kılavuzluğu konusunda herhangi bilgiye sahip misiniz?

- Sahibim
- Kısmen sahibim
- Sahip değilim

EK 2. İLGİ GRUPLARI GÖRÜŞME CETVELİ

Çatışma Yönetimi Stili Ölçeği (Yerel Halka)

	Korunan alanla ilgili çatışma (anlaşmazlık/ uyuşmazlık/ sorun/ problem/ farklılık) çıkması durumunda	Her zaman	Çoğunlukla	Ara sıra	Az	Çok az
1	Korunan alan denetimlerinde bizimle karşılaşmaktan genellikle kaçınırlar.					
2	Korunan alana verebileceğimiz zararı düşünerek yaşamsal ihtiyaçlarımızı karşılamaya çaba gösterirler.					
3	Karşılıklı anlaşmaya dayalı çözümler sunarlar.					
4	Korunan alan lehine olacaksa katı tutum sergilemekten hoşlanırlar.					
5	Problem çıkmazlarında orta bir yol önerirler.					
6	Korunan alanla ilgili problem tartışılırken sessiz kalırlar.					
7	Sorunun doğru anlaşılabilmesi için beraber çalışmaya çaba gösterirler.					
8	Görüşlerini savunurlar ve kabul edilmesi için bastırırlar.					
9	Beklentilerimizi karşılayacak çözümler bulmaya çalışırlar.					
10	Uzlaşma sağlamak için iş birliği yaparlar.					
11	Görüşlerine karşı sözlerimizi dikkate almazlar.					
12	Görüş bildirmeden önce karşısındakini dikkatlice dinlerler.					
13	Korunan alanı dikkate alarak bizimle ilişkilerini sürdürmeye çalışırlar.					
14	Uzlaşma sağlamak için görüşmelerde bulunurlar.					
15	Konunun korunan alanla ilgili yönünü sıkı takip ederler.					
16	Korunan alan zararını önlemek için isteklerimizi dikkate alırlar.					
17	Haklı çıkmak için yetkisini kullanırlar.					
18	Problemleri çözmek için bilgi alış verişine gayret ederler.					
19	Olaylarda kötü söz söylemekten kaçınırlar.					
20	Korunan alanla ilgili görüşlerimizi dikkate alırlar.					

Çatışma Yönetimi Stili Ölçeği (Milli Park Yönetimine)

	Korunan alanla ilgili çatışma (anlaşmazlık/ uyuşmazlık/ sorun/ problem/ farklılık) çıkması durumunda	Her zaman	Çoğunlukla	Ara sıra	Az	Çok az
1	Korunan alan denetimlerimizde yerel halkla karşılaşmaktan genellikle kaçınırım.					
2	Korunan alana verilebilecek zararı düşünerek yaşamsal ihtiyaçları karşılamaya çaba gösteririm.					
3	Karşılıklı anlaşmaya dayalı çözümler sunarım.					
4	Korunan alan lehine olacaksa katı tutum sergilemekten hoşlanırım.					
5	Problem çıkmazlarında orta bir yol öneririm.					
6	Korunan alanla ilgili problem tartışılırken sessiz kalırım.					
7	Sorunun doğru anlaşılabilmesi için beraber çalışmaya çaba gösteririm.					
8	Görüşlerimi savunur ve kabul edilmesi için bastırırım.					
9	Beklentileri karşılayacak çözümler bulmaya çalışırım.					
10	Uzlaşma sağlamak için iş birliği yaparım.					
11	Görüşlerime karşı sözleri dikkate almam.					
12	Görüş bildirmeden önce karşımdakini dikkatlice dinlerim.					
13	Korunan alanı dikkate alarak ilişkileri sürdürmeye çalışırım.					
14	Uzlaşma sağlamak için görüşmelerde bulunurum.					
15	Konunun korunan alanla ilgili yönünü sıkı takip ederim.					
16	Korunan alan zararını önlemek için istekleri dikkate alırım.					
17	Haklı çıkmak için yetkimi kullanırım.					
18	Problemleri çözmek için bilgi alış verişi yapmaya gayret ederim.					
19	Olaylarda kötü söz söylemekten kaçınırım.					
20	Korunan alanla ilgili görüşleri dikkate alırım.					

EK 3. YEREL HALK DIŞINDAKİ PAYDAŞLAR İÇİN GÖRÜŞME SORULARI

1. Milli parkın ilanı halk veya kamu ve özel kesim açısından değişikliklere neden oldu mu?
2. Küre Dağları Milli Parkı size neyi ifade ediyor ve sınırları içerisinde hiç girdiniz mi?
3. Milli parkla ilgili herhangi bir sorunda aranıyor musunuz, ilk siz mi aranıyorsunuz, hangi sıklıkta aranmaktasınız?
4. Milli parktaki yasakları biliyor musunuz? Yasaklara uyulduğunu düşünüyor musunuz?
5. Milli park yönetimini milli parkı yönetmede başarılı buluyor musunuz?
6. Milli park yetkililerinin size karşı ilgisi, ilişkileriniz ve iletişiminizi nasıl buluyorsunuz?
7. Milli park yönetiminden bugüne kadar talepleriniz oldu mu?
8. Milli park yönetimi ile ilgili görevli sayısı sizce nitelik ve nicelik olarak yeterli mi?
9. Milli park yönetimi ile en çok hangi konularda ve neden çatışma yaşıyorsunuz ve sonuçları nelerdir?
10. Milli park yönetimi bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinde yeterli mi?
11. Milli parkın varlığından yöre halkı nasıl istifade edilebilir?
12. Yaban hayvanları yörede problem oluşturuyor mu? Çatışmanın neden ve sonuçları nelerdir?
13. Yaban hayvanlarının verdiği zarar tazmin edilmeli mi? Ne şekilde edilebilir?
14. Yaban hayvanlarının sayısı ve avlanması konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
15. Sizce yöre insanı yaban hayvanlarından korunmak için yeterince önlem alıyor mu?
16. Orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanmalar oluyor mu?
17. Ormancılık faaliyetleri ile ilgili düşünceleriniz nasıldır? Ormancılıkta çatışma konusu olabilecek durumlar var mı?
18. Milli park içi ve çevresindeki ekoturizm faaliyetleri milli park için sorun teşkil ediyor mu? Ekoturizm faaliyetleri ve altyapısı konusunda düşünceleriniz?
19. Milli parkta turizm konusunda eksik bulduğunuz konular nelerdir? Yeterince yatırım yapıldığını düşünüyor musunuz? Ekoturizmde çabayı kim veya kimler göstermelidir?
20. Milli parkta biyokaçakçılık ile ilgili olaylar yaşandı mı? Tutanak var mı?
21. Turizm konusunda çatışmalar en çok kimlerle ve neden yaşanmaktadır/ sonuçları nelerdir?
22. Alan kılavuzluğu konusunda herhangi bilgiye sahip misiniz?
23. Milli parkla ilgili size gelen dilekçeler var mı ve içerikleri nelerdir? (Çatışma konusu olabilecek sorunlar dile getirilmiş midir?)

EK 4. MİLLİ PARK YÖNETİMİ İÇİN GÖRÜŞME SORULARI

1. Milli parkın ilanının çevresinde yaşayan halkın hayatında değişikliklere neden olduğunu düşünüyor musunuz?
2. Milli parkla ilgili sorunlarda aranma sıklığınız? Halkla iletişim ve ilişkilerinizin derecesi?
3. Milli parkın varlığından yöre insanının yararlanması için yapmış olduğunuz çalışmalar var mı?
4. Bilgilendirme, tanıtım, eğitim faaliyetlerinizi hangi sıklıkta gerçekleştirmeniz?
5. Alan yönetimi olarak en çok hangi konuda, kimlerle çatışma yaşamaktasınız? Sizce neden bu çatışmalar yaşamaktadır? Çatışma sonucu kendini nasıl göstermektedir?
6. Görevli sayınızı yeterli buluyor musunuz?
7. Yaban hayatı-insan çatışmasının varlığı konusundaki düşünceleriniz? Yaban hayvanlarından zarar gördüklerini ifade edip size başvurular var mı?
8. Yaban hayvanlarının verdiği zarar tazmin edilmeli mi? Ne şekilde edilmeli?
9. Yaban hayvanlarından korunmak için yeterince önlem alındığını düşünüyor musunuz?
10. Yaban hayvanlarının yöre insanlarına verdiği zararın nedeni ne olabilir? Sayıları geçmiş yıllara göre arttı mı?
11. Fotokapandan beklenen faydalar, uygulamada yaşanan sorunlar nelerdir?
12. Milli parktaki orman kaynaklarından resmi olmayan yollardan yararlanmalar gerçekleşiyor mu? Tutanak var mı?
13. Biyokaçakçılık ile ilgili olaylar yaşandı mı? Tutanak var mı?
14. Milli parktaki ekoturizm faaliyetleri hakkındaki düşünceleriniz?
15. Turizm konusunda eksik bulduğunuz konular nelerdir?
16. Turizmde size daha çok destek olması gereken birey, kurum ve kuruluşlar?
17. Turizmde çatışmalar kimlerle ve neden yaşanmaktadır? Turizmde çatışma sonuçları ne şekilde karşımıza çıkmaktadır?
18. Alan kılavuzluğu uygulaması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Uygulamada yaşanan aksaklıklar var mı? Yeterince uygulanıyor mu? Milli parka katkısı oldu mu?
19. Milli parkla ilgili gelen dilekçelerin içerikleri neler? (Çatışma konusu olabilecek sorunlar dile getirilmiş mi bulunabilir)
20. Yıllara göre KDMP (Kastamonu+ Bartın) yatırım miktarları nelerdir?
21. Milli parkın varlığı nedeniyle yerel halkın yaşayabileceği olumsuzlukları gidermek için yapılan uygulamalarınız var mı?

ÖZGEÇMİŞ

Bireysel Bilgiler

Adı Soyadı : Damla YILDIZ

Doğum Yeri ve Tarihi : Akyazı/ 1986

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi- Orman Mühendisliği Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyet/Yayımlar : Yıldız, D., Atmış, E. 2014. Avrupa Birliği Ormancılık Stratejilerinin Türkiye Ormancılığı Üzerine Etkileri. II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 22-24 Ekim 2014. s: 490-505. Isparta.

Atmış, E., Günşen, H.B., Yücedağ, C. ve Lise, W. 2014. Türkiye’de Kent Ormanlarının Durumu, Kullanımı ve Yönetimi. Orman ve Av Dergisi. Yıl:2014 Sayı:1. s:37-46. (Çeviri: Öğr. Gör. Damla Yıldız).

Yıldız, D., Atmış, E. 2015. Yenice Orman İşletme Müdürlüğü’nde Azalmakta Olan Orman Suçlarının Analizi. IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi Bildiriler Kitabı. 15-17 Ekim 2015. S: 150-161. Trabzon.

Yıldız, D., Atmış, E. 2017. Options for Conflict Management in Protected Areas. International Symposium on New Horizons in Forestry. 18-20 October 2017. Isparta.

İş Deneyimi

Projeler ve Kurs Belgeleri : Kahramanmaraş-Dereköy Yöresindeki Bir Dağ Çağlası (*Amygdalus arabica* Oliv.) Populasyonunda Fenolojik Gözlemler. 2010/5-12 YLS BAP Projesi. 2010-2013.

Korunan Alanlarda Çatışma Yönetimi: Küre Dağları

Milli Parkı Örneği. 2016-FEN-C-008 nolu BAP Projesi.
2016-2018

Tabiat Parklarının Korunan Alan Statülerinin
Değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Örneği. 2017-FEN-A-
012 nolu BAP Projesi. 2018-Devam ediyor.

Çalıştığı Kurumlar : Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi- Fen Bilimleri
Enstitüsü- Arş. Gör. 2009-2011.

Bartın Üniversitesi Ulus MYO- Öğr. Gör. 2011-Devam
ediyor.

İletişim

E-Posta Adresi : damlayildiz@bartin.edu.tr

Tarih : 04 / 01 / 2019 (Tez Savunma Tarihi)